

Vägledning för handläggning av vapenärenden

Informationsklass Öppen

Serviceavdelningen

Diarienummer	A411.283/2026
Saknummer	550
Beslutsfattare	Tillförordnade enhetschefen Silvia Sandin Viberg
Ansvarig organisatorisk enhet	Serviceavdelningen, vapenärenden och övriga tjänster
Föredragande, organisatorisk enhet	Processutvecklaren Andreas Nordström, gruppen för utveckling och operativt stöd vapen
Beslutsdatum	2026-06-25
Gäller från och med	2026-06-29
Dokumentversion	1.2

Innehållsförteckning

1	Inledning	12
1.1	Tillämpningsområde och målgrupp	12
1.2	Syfte	12
1.3	Läsanvisningar	12
1.4	Hänvisningar till vägledningen	13
1.5	Definitioner	13
1.6	Ändrade begrepp	15
1.7	Förkortningslista	16
2	Allmänna utgångspunkter	17
2.1	Vapenlagens tillämpningsområde	17
2.1.1	Begreppet skjutvapen	17
2.1.1.1	Effektbegränsade skjutvapen	18
2.1.1.1.1	Kolsyre-, luft- eller fjädervapen	18
2.1.1.1.2	Paintballvapen	18
2.1.1.1.3	Harpunvapen	19
2.1.2	Föremål som jämföras med skjutvapen	19
2.1.2.1	Start- eller signalvapen som laddas med patroner	20
2.1.2.2	Armborst	20
2.1.2.3	Tårgasvapen och andra gasvapen	21
2.1.2.4	Tårgasanordning och andra till verkan och ändamål jämförbara anordningar	21
2.1.2.5	Vapendelar	22
2.1.2.5.1	Slutstycke	22
2.1.2.5.2	Eldrör och pipa	23
2.1.2.5.3	Stomme och låda	23
2.1.2.5.4	Trumma	23
2.1.2.5.5	Mantel	24
2.1.2.5.6	Icke färdigställd vapendel	24
2.1.2.6	Elpistol m.m.	24
2.1.2.7	Flerskottsordning	25
2.1.2.8	Anordning som särskilt utformats för att fjärrstyra ett skjutvapen	25
2.2	Tillståndsplikt	26
2.3	Vilka som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin	27
2.3.1	Tillstånd att inneha skjutvapen	27
2.3.2	Tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin	27
2.4	För vilka ändamål kan innehavstillstånd meddelas?	28
2.4.1	Enskilda personer	28
2.4.2	Juridiska personer	29
2.5	Förbud mot att meddela tillstånd i vissa fall	30
2.5.1	Helautomatiskt enhandsvapen	30
2.5.2	Fjärrstyrt skjutvapen	30
2.5.3	Flerskottsordning	30
2.5.4	Anordning som särskilt utformats för att fjärrstyra skjutvapen m.m.	30
2.5.5	Vissa halvautomatiska gevär för ändamålen jakt och avlivning av fällfångade djur	31
2.5.5.1	Allmänt	31
2.5.5.2	Centralantänd pistolammunition i grövre kaliber än 9 millimeter	31

2.5.5.3	Centralantänd gevärsammunion.....	32
2.5.5.4	Vapenmagasin av militär typ.....	33
2.5.5.5	Kan sättas in i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet	34
2.5.5.6	Checklista.....	35
2.5.5.7	Samråd.....	35
2.5.5.8	Förteckning av vapenmodeller som omfattas av förbudet.....	35
2.5.6	Vissa andra skjutvapen för ändamålet jakt	36
2.6	Grundläggande utgångspunkter för handläggningen	37
2.6.1	Bevisbördan.....	37
2.6.2	Kommunikation.....	37
2.6.2.1	Undantag från kommunikationsplikten	38
2.6.2.2	Kommunikation och sekretess	39
2.6.2.3	Hur kommunikation genomförs	39
2.6.3	Olika typer av slutliga beslut.....	40
2.6.4	Ålder.....	40
2.6.4.1	Undantag	41
2.6.5	Bosättning.....	42
2.6.6	Särskilt om ansökan i vissa fall	42
2.6.6.1	Illegala vapen	42
2.6.6.2	Skjutvapen som ska lösas in.....	43
2.6.6.3	Förverkade skjutvapen	43
2.6.7	Förvärvstillstånd.....	43
2.6.8	Särskilt om innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen.....	44
2.7	Tidsbegränsning.....	44
2.7.1	Tidsbegränsade tillstånd	44
2.7.2	Beslutet.....	45
2.8	Personer med betydande inflytande.....	46
2.8.1	Allmänt	46
2.8.2	Anmälningsskyldighet vid förändringar.....	47
2.9	Avgifter.....	47
2.10	När börjar beslut enligt vapenlagen gälla?	48
3	Lämplighet att inneha skjutvapen.....	49
3.1	Allmänt	49
3.1.1	Brottslighet	50
3.1.1.1	Brott mot jaktlagstiftningen	51
3.1.1.2	Brott mot vapenlagstiftningen.....	51
3.1.1.3	Djurplågeri av allvarligt slag.....	52
3.1.1.4	Våldsbrott.....	52
3.1.1.5	Narkotikabrott	53
3.1.1.6	Rattfylleri	53
3.1.1.7	Sjöfylleri.....	54
3.1.1.8	Allvarlig ekonomisk brottslighet.....	54
3.1.1.9	Sexualbrott	55
3.1.1.10	Upprepade förseelser.....	55
3.1.2	Kontaktförbud	56
3.1.3	Omhändertagande enligt LOB.....	56
3.1.4	Missbruk.....	56
3.1.5	Onykterhet i samband med hantering av vapen.....	56
3.1.6	Medicinska skäl	57
3.2	Handläggning vid pågående förundersökning	57
3.3	Lämplighetsprövning av personer som är, eller i närtid har varit, bosatta utomlands	57

4	Enskilds innehav av skjutvapen.....	59
4.1	Ansökan och dess innehåll.....	59
4.2	Jakt.....	60
4.2.1	Vapnets lämplighet för ändamålet.....	60
4.2.1.1	Allmänt om skjutvapens lämplighet.....	60
4.2.1.2	Naturvårdsverkets föreskrifter.....	60
4.2.1.2.1	Kulgevär.....	60
4.2.1.2.2	Hagelgevär.....	61
4.2.1.2.3	Kombinationsgevär.....	62
4.2.1.2.4	Enhandsvapen.....	63
4.2.1.2.5	Luftgevär.....	63
4.2.1.3	Skjutvapen utan tillräcklig skottprecision eller med en konstruktion som innebär risker för skytten eller omgivningen....	64
4.2.2	Handhavandekrav.....	64
4.2.2.1	Övergångsbestämmelsen angående kravet på jägarexamen.....	65
4.2.2.1.1	Exempel 1.....	66
4.2.2.1.2	Exempel 2.....	66
4.2.3	Behov av vapen för ändamålet jakt.....	66
4.2.3.1	Vapengarderoben.....	66
4.2.3.2	Allmänt om behovsprövningen.....	67
4.2.3.3	Behovsprövningen.....	67
4.2.3.4	Behovsprövningen – mycket kvalificerat behov.....	68
4.2.4	Behov av enhandsvapen för ändamålet jakt.....	68
4.2.4.1	Enskottsvapen.....	69
4.2.4.2	Flerskottsvapen.....	69
4.2.5	Yttrande från Naturvårdsverket.....	69
4.3	Skydd.....	70
4.4	Avlivning av fällfångade djur.....	71
4.4.1	Vapnets lämplighet för ändamålet.....	71
4.4.2	Handhavandekrav.....	71
4.4.3	Behovsprövning.....	71
4.5	Udda skjutningsändamål.....	73
4.5.1	Allmänt.....	73
4.5.2	Vapnets lämplighet för ändamålet.....	75
4.5.2.1	Start- och signalvapen.....	75
4.5.2.2	Bevakningsuppdrag.....	76
4.5.3	Handhavandekrav.....	76
4.5.3.1	Start- och signalvapen.....	76
4.5.3.2	Bevakningsuppdrag.....	77
4.5.4	Behovsprövning.....	77
4.5.4.1	Start- och signalvapen.....	77
4.5.4.2	Bevakningsuppdrag.....	77
4.5.5	Samråd.....	78
4.6	Prydnads- eller särskilt affektionsvärde.....	79
4.6.1	Allmänt.....	79
4.6.2	Prövningen av ansökan.....	80
4.6.3	Tillstånd till skjutning.....	81
4.7	Samling.....	81
4.7.1	Särskilt angående moderna skjutvapen och utpräglat militära vapen.....	81
4.7.2	Särskilt angående enhandsvapen.....	82
4.7.3	Samlingar påbörjade innan den 1 juni 2026.....	82
4.7.4	Ansökan och dess innehåll.....	82
4.7.5	Prövningen av samlingsområde.....	83
4.7.5.1	Allmänt.....	83
4.7.5.2	Godkännande av samlingsområdet.....	83

4.7.5.3	Ändring av samlingsområdet	84
4.7.5.4	Flera samlingsområden	84
4.7.5.5	Särskilt om prövningen av samlingens inriktning och avgränsning	85
4.7.5.6	Godkännandebevisets innehåll	86
4.7.6	Prövning av ansökan om innehavstillstånd	86
4.8	Udda ändamål som inte avser skjutning	86
4.8.1	Behovsprövning.....	87
4.8.2	Tillstånd till skjutning.....	88
4.9	Tillståndsbeviset och dess innehåll.....	88
4.10	Godkännande av förvärv i annan stat	89
4.10.1	När skjutvapnet ska innehas i Sverige.....	89
4.10.2	När skjutvapnet inte ska innehas i Sverige.....	89
5	Organisationers innehav av skjutvapen.....	91
5.1	Museer	91
5.1.1	Ansökan och dess innehåll	91
5.1.2	Prövning av ansökan.....	92
5.1.2.1	Vilka som får meddelas tillstånd	92
5.1.2.2	Handhavandekrav.....	93
5.1.2.3	Behovsprövning	93
5.1.2.4	Godtagbart ändamål	93
5.1.2.5	Risk för missbruk	93
5.1.2.6	Förvaring.....	94
5.1.2.7	Särskilt om enhandsvapen och helautomatiska vapen.....	94
5.1.3	Tillståndsbeviset och dess innehåll	95
5.1.4	Museers innehav av ammunition och ljuddämpare	95
5.1.5	Tillstånd till skjutning.....	96
5.1.5.1	Ansökan och dess innehåll	96
5.1.5.2	Prövningen av ansökan.....	96
5.1.5.3	Tillståndsbeviset och dess innehåll	96
5.2	Auktoriserade bevakningsföretag	97
5.2.1	Ansökan och dess innehåll	97
5.2.2	Prövning av ansökan.....	98
5.2.2.1	Auktorisation.....	98
5.2.2.2	Vapnets lämplighet för ändamålet.....	99
5.2.2.3	Handhavandekrav.....	100
5.2.2.4	Behovsprövning	100
5.2.2.5	Risk för missbruk	101
5.2.3	Särskilt om ansökan som gäller förstärkningsvapen	101
5.2.4	Tillståndsbeviset och dess innehåll	102
5.3	Föreståndare, ersättare och vapenhanterare	103
5.3.1	Föreståndare och ersättare	103
5.3.1.1	Allmänt.....	103
5.3.1.2	Ansökan om godkännande och dess innehåll.....	103
5.3.1.3	Prövningen av ansökan om godkännande	104
5.3.1.4	Bevis om godkännande och dess innehåll.....	104
5.3.2	Vapenhanterare.....	104
5.3.2.1	Allmänt.....	104
5.3.2.2	Ansökan om godkännande och dess innehåll.....	105
5.3.2.3	Prövningen av ansökan om godkännande	105
5.3.2.4	Bevis om godkännande och dess innehåll.....	105
6	Innehav av ammunition.....	107
6.1	Allmänt om rätten till innehav av ammunition	107

6.2	Begreppet ammunition.....	107
6.3	Tillstånd att inneha ammunition	107
6.3.1	Ansökan och dess innehåll	107
6.3.2	Prövning av ansökan.....	108
6.3.2.1	Vilka som får meddelas tillstånd och för vilka ändamål	108
6.3.2.2	Risk för missbruk	109
6.3.2.3	Förvaring av ammunition.....	109
6.3.3	Tillståndsbeviset och dess innehåll	110
7	Innehav av ljuddämpare.....	111
7.1	Allmänt om rätten till innehav av ljuddämpare.....	111
7.2	Tillstånd att inneha ljuddämpare.....	111
7.2.1	Ansökan och dess innehåll	111
7.2.2	Prövning av ansökan.....	112
7.2.3	Tillståndsbeviset och dess innehåll	113
7.3	Skrotning av ljuddämpare.....	113
8	Innehav av vapenmagasin	114
8.1	Allmänt om rätten till innehav av magasin	114
8.2	Begreppet vapenmagasin	115
8.2.1	Definition av tillståndspliktiga vapenmagasin	115
8.2.2	Fasta magasin	116
8.3	Tillstånd att inneha vapenmagasin.....	116
8.3.1	Ansökan och dess innehåll	116
8.3.2	Prövning av ansökan.....	117
8.3.2.1	Vilka som får meddelas tillstånd och för vilka ändamål	117
8.3.2.2	Risk för missbruk	117
8.3.3	Tillståndsbeviset och dess innehåll	118
8.4	Skrotning av vapenmagasin	118
9	Förvaring	119
9.1	Allmänt	119
9.2	Förvaringsutrymmet	119
9.3	Förvaringsplatsen.....	120
9.3.1	Stadigvarande bostad.....	120
9.3.2	Annan plats än den stadigvarande bostaden	120
9.3.2.1	Anmälan till Polismyndigheten.....	121
9.3.2.2	Särskilda förvaringsvillkor.....	121
9.3.2.3	Bekräftelse till anmälaren.....	122
9.4	Förvaring hos annan	122
9.4.1	Allmänt.....	122
9.4.2	Ansökan och dess innehåll	122
9.4.3	Prövningen.....	122
9.4.4	Förvararens lämplighet.....	123
9.4.5	Samtycke av förvararen.....	123
9.4.6	Förvaring hos juridisk person.....	123
9.4.7	Tillståndsbevisets innehåll.....	124
10	Utlåning av skjutvapen.....	125
10.1	Allmänt om utlåning av skjutvapen	125
10.1.1	Under uppsikt eller självständigt handhavande	125
10.1.2	Utlåning vid enstaka tillfällen	125
10.1.2.1	Innebörden av begreppet ”vid enstaka tillfällen”	126
10.1.3	Under 18 år.....	127

10.1.4	Enhandsvapen och helautomatiska skjutvapen.....	127
10.1.5	Särskilda krav för vissa typer av skjutvapen	127
10.1.6	Förbud mot utlåning vid risk för missbruk.....	127
10.1.7	Förbud mot utlåning till den som fått skjutvapen förverkat, återkallat eller omhändertaget	128
10.1.8	Vapenhandlars utlåning	128
10.1.9	Utlåning till väktare.....	129
10.1.10	Åsidosättande av utlåningsreglerna.....	129
10.1.11	Anmälningsskyldighet till Polismyndigheten.....	129
10.2	Tillstånd att låna skjutvapen	130
10.2.1	Ansökan och dess innehåll	130
10.2.2	Prövning av ansökan.....	130
10.2.2.1	Förmåga att handha skjutvapnet.....	131
10.2.2.2	Behov av att låna skjutvapen för ett godtagbart ändamål.....	131
10.2.2.3	Behovsprövningen avseende vissa vapentyper	132
10.2.2.4	Risk för missbruk	132
10.3	Bevis om lånetillstånd och låneintyg	132
10.3.1	Bevis om lånetillstånd	132
10.3.2	Låneintyg.....	133
10.4	Låntagarens innehav av ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin	134
11	Nytt tillståndsbevis	135
11.1	Allmänt	135
11.2	Ansökan och dess innehåll.....	135
11.3	Prövning av ansökan.....	136
11.4	Tillståndsbeviset och dess innehåll.....	136
12	Ändring av skjutvapen	137
12.1	Ändring av funktions- eller verkningsgrad.....	137
12.2	Märkning.....	137
13	Utbyte av vapendel.....	138
13.1	Inledning	138
13.2	Hur ska formuleringen ”en ny likadan” tolkas?.....	138
13.3	Utbyte i samband med reparation av ett komplett vapen.....	138
13.4	Utbyte av vapendel som omfattas av ett separat innehavstillstånd...	139
14	Märkning	140
14.1	Inledning.....	140
14.2	Märkning av skjutvapen och vapendelar vid tillverkning eller ändring eller ombyggnad av vapen.....	140
14.2.1	Tillverkningsbegreppet.....	140
14.2.2	Krav på märkning vid tillverkning	140
14.2.3	Märkning av ammunition vid tillverkning.....	141
14.3	Märkning efter införsel	142
14.3.1	Märkning vid överlåtelse från staten	143
14.4	Undantag från kravet på märkning för historiskt värdefulla skjutvapen	143
14.4.1	Ansökan och dess innehåll	143
14.4.2	Prövning av ansökan.....	144
14.4.2.1	Särskilt stort historiskt värde.....	144
14.4.2.2	Särskilda skäl	145

14.4.3	När börjar beslutet gälla?.....	145
15	Yrkesmässig handel med skjutvapen	146
15.1	Inledning	146
15.1.1	Allmänt om handel med skjutvapen	146
15.2	Ansökan och dess innehåll.....	146
15.3	Prövningen av ansökan	147
15.3.1	Lämplighetsprövning.....	147
15.3.2	Kunskapskrav	148
15.3.3	Yrkesmässighet	148
15.4	Tillståndsbeviset och dess innehåll.....	149
15.4.1	Särskilt om vapenhandlares tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige.....	149
15.5	Godkännande av förvaring.....	149
15.6	Föreståndare, ersättare och företrädare vid provskjutning.....	150
15.6.1	Föreståndare och ersättare	150
15.6.1.1	Ansökan och dess innehåll	150
15.6.1.2	Prövningen av ansökan.....	151
15.6.2	Företrädare vid provskjutning	151
15.6.2.1	Ansökan och dess innehåll	151
15.6.2.2	Prövningen av ansökan.....	152
15.6.3	Bevis om godkännande.....	152
16	Yrkesmässig förmedling av skjutvapen och ammunition	153
16.1	Inledning	153
16.2	Ansökan och dess innehåll.....	154
16.3	Prövningen av ansökan	155
16.4	Tillståndsbeviset och dess innehåll.....	155
16.5	Föreståndare och ersättare	155
17	Yrkesmässigt mottagande av skjutvapen för reparation eller översyn.....	157
17.1	Inledning	157
17.2	Ansökan och dess innehåll.....	157
17.3	Prövning av ansökan.....	158
17.3.1	Lämplighetsprövning.....	158
17.3.2	Yrkesmässighet	158
17.4	Tillståndsbeviset och dess innehåll.....	159
18	Införsel av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller magasin... 160	
18.1	Tillståndsplikt	160
18.2	Undantag från tillståndsplikt.....	160
18.2.1	Rätt att inneha för personligt bruk.....	160
18.2.2	Tillstånd från behörig myndighet i vissa länder	161
18.2.3	Europeiskt skjutvapenpass.....	161
18.3	Ansökan och dess innehåll.....	161
18.4	Prövning av ansökan.....	162
18.4.1	Allmänt	162
18.4.2	Vapnets lämplighet för ändamålet.....	163
18.4.3	Handhavandekrav	163
18.4.4	Behov av skjutvapen i Sverige	163
18.4.5	Intyg från den som anordnar jakten eller tävlingen	163
18.5	Tillståndet och dess innehåll.....	164

18.5.1	Tidsbegränsning	164
18.6	Märkning efter införsel	164
19	Utförsel av skjutvapen och ammunition	165
19.1	Allmän om regelverket gällande utförsel.....	165
19.2	Tillståndskrav	165
19.2.1	Undantag vid resa.....	165
19.3	Ansökan och dess innehåll.....	166
19.4	Prövning av ansökan.....	166
19.5	Beslutet och dess innehåll.....	167
19.5.1	Anmälan till behörig myndighet i mottagarlandet.....	167
19.6	Anmälningsskyldighet till Polismyndigheten	167
19.7	Särskilt om ammunition.....	168
19.8	Vapenhandlares utförsel	168
20	Europeiskt skjutvapenpass.....	169
20.1	Inledning	169
20.2	Ansökan och dess innehåll.....	170
20.3	Skyldighet att lämna in EU-vapenpasset	171
20.4	Tillägg av skjutvapen samt förlängning av giltighetstid.....	171
20.5	Återkallelse	171
21	Omhändertagande.....	173
21.1	Risk för missbruk eller sannolikt återkallande	173
21.1.1	Vakthavande befäls rätt att fatta beslut.....	173
21.1.2	Överhängande risk för missbruk	173
21.1.3	Utredningsansvaret	174
21.1.4	Omhändertagande i en vapenhandel.....	174
21.1.5	Misstanke om brott	175
21.1.5.1	Särskilt om sekretess	175
21.1.6	Onykterhet i samband med hantering av vapen.....	177
21.1.7	Bristande förvaring och uppsikt	177
21.1.8	Omhändertagande enligt LOB.....	177
21.1.9	Medicinska skäl	178
21.1.10	Skyndsamt prövning av återkallelsefrågan.....	178
21.2	Rätten att inneha skjutvapnet kan inte visas	179
21.3	Vård av omhändertagen egendom	180
21.4	Återlämnande av omhändertagen egendom.....	180
21.5	Överlåtelse av omhändertagen egendom	180
22	Återkallelse	181
22.1	Återkallelse av tillstånd till innehav, införsel eller förvaring av skjutvapen	181
22.1.1	Olämplig att inneha skjutvapen	182
22.1.1.1	Bristande uppsikt eller förvaring.....	182
22.1.1.2	Medicinska skäl.....	183
22.1.1.3	Allvarlig sjukdom m.m.	184
22.1.2	Vägrat tillträde för kontroll av förvaringen	185
22.1.3	Förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.....	186
22.1.4	Annan skälig anledning att återkalla tillståndet.....	187
22.2	Återkallelse av tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin	187
22.3	Återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen	188

22.3.1	Allmänt	188
22.3.2	När börjar beslutet att gälla?.....	190
22.3.3	Återkallelse av godkännande som föreståndare och ersättare	191
22.3.4	Återkallelse när tillståndshavaren försätts i konkurs eller avlider...	191
22.4	Återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition	192
22.5	Återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn	193
22.6	Återkallelse av tillstånd att låna skjutvapen	193
23	Underrättelseskyldighet till Försvarsmakten	195
23.1	När ska underrättelseskyldigheten fullgöras?	195
23.2	Hur ska underrättelseskyldigheten fullgöras?.....	195
24	Avveckling av innehav av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin.....	196
24.1	Överlåtelse	196
24.2	Skrotning.....	196
24.2.1	Vem kan lämna in ett skjutvapen för skrotning?.....	196
24.3	Inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin	197
24.3.1	Inledning.....	197
24.3.2	Situationer när inlösen kan aktualiseras	198
24.3.3	Tidsfristerna för inlösen	198
24.3.3.1	Generellt om tidsfristerna.....	198
24.3.3.2	Förlängning av tidsfrist	200
24.3.4	Processen vid inlösen	200
24.3.4.1	Beslut om överlämnande.....	200
24.3.4.2	Värdering.....	201
24.3.4.3	Beslut om inlösen till visst belopp	202
24.3.4.4	Utbetalning av ersättning för inlösta skjutvapen.....	203
24.3.5	Särskilt om stulna eller förkomna skjutvapen	203
24.3.6	Särskilt om illegala skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin	204
25	Dödsbo, konkursbo och utmätning.....	206
25.1	Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i dödsbo	206
25.1.1	Allmänt om dödsbon	206
25.1.2	Rätten att inneha egendomen.....	207
25.1.3	Dödsboets anmälan till Polismyndigheten	207
25.1.4	Förvaring	208
25.1.5	Tidsfrist för inlösen	209
25.1.6	Illegala skjutvapen i dödsbon	209
25.2	Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i konkursbo	210
25.2.1	Rätten att inneha egendomen.....	210
25.2.2	Konkursförvaltarens anmälan till Polismyndigheten.....	210
25.2.3	Förvaring	210
25.2.4	Försäljning.....	212
25.3	Skjutvapen som blir föremål för utmätning	212

1 Inledning

1.1 Tillämpningsområde och målgrupp

Denna vägledning gäller handläggning av ärenden enligt vapenlagen (2026:408) och vapenförordningen (2026:409).

Vägledningen reglerar inte hur de olika ärendetyperna hanteras i ärendehandläggningssystemet, annat än i vissa undantagsfall. Som huvudregel beskrivs hanteringen i Polismyndighetens handbok för vapenhandläggning i PÄr (PM 2015:30).

Vägledningens målgrupp är alla medarbetare som arbetar med ärenden enligt vapenlagen, både de som handlägger ärenden och de som ansvarar för att föra Polismyndighetens talan i domstol i ärenden enligt vapenlagen.

1.2 Syfte

Vägledningens syfte är att göra handläggningen av ärenden enligt vapenlagen och vapenförordningen effektiv, rättssäker och likvärdig.

1.3 Läsanvisningar

Denna vägledning ska användas som stöd i verksamheten och beskriver dels hur handläggningen av vapenärenden *ska* ske, dels hur handläggningen *bör* ske.

Vägledningen är beslutad av chefen för förvaltningsärendeenheten i enlighet med subsidiaritetsprincipen, dvs. att beslut ska fattas på lägsta ändamålsenliga nivå.

Observera att vägledningen inte är ett styrdokument.¹

Vägledningen ska tillämpas i enlighet med följande principer.

När det i vägledningen står att den som hanterar ärendet **ska** göra på ett visst sätt eller att en bestämmelse ska tolkas och tillämpas på ett visst sätt är det ett uttryck för beslutande chefs styrning av verksamheten inom den egna organisationen.² Dessa formuleringar kan ha sin grund i gällande författning, förarbeten, praxis eller Polismyndighetens styrdokument. Om så är fallet anges tillämplig källa i fotnot.

I vissa fall ger rättskällorna ett tolkningsutrymme, i andra fall ges ingen vägledning i rättskällorna. I dessa fall har ett ställningstagande gjorts avseende hur rättsläget ska förstås och tillämpas. De ställningstaganden som har gjorts syftar till att säkerställa till effektiv, rättssäker och likvärdig handläggning.

¹ 5 kap. 3 § Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03) e contrario.

² Jfr. 5 kap. 11 § Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03).

Sådana ställningstaganden kommer till uttryck genom användningen av ordet ”ska”, utan att en källa anges i fotnot.

Om det i vägledningen i stället står att den som hanterar ärendet **bör** vidta en viss åtgärd eller göra på ett visst sätt, ska detta uppfattas som ett starkt rekommenderat handlingsätt. Avvikelse från sådant handlingsätt får ske endast om särskilda skäl föreligger. Sådana avvikelser ska vara sakligt grundade och välmotiverade.

Observera att kapitel 6–8, 10–17, 21–22 och 24–25 inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen på grund av tidsbrist. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i dessa kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

1.4 Hänvisningar till vägledningen

Vägledningen är ingen rättskälla utan endast en sammanställning av rättskällor såsom författningstext, förarbetsuttalanden och rättspraxis.

I vissa fall ger vägledningen också uttryck för ställningstaganden som har gjorts i olika frågor.

Hänvisningar ska därför inte göras till vägledningen som sådan utan istället till de rättskällor som vägledningen hänvisar till.

Skriv inte: ”För att tillstånd att inneha skjutvapen krävs enligt Polismyndighetens vägledning för handläggning av vapenärenden att sökanden med hänsyn till ålder, kunskap, färdigheter, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att inneha vapnet för det ändamål som tillståndet ska avse.”

Skriv istället: ”För att tillstånd att inneha skjutvapen krävs enligt 4 kap. 1 § vapenlagen att sökanden med hänsyn till ålder, kunskap, färdigheter, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att inneha vapnet för det ändamål som tillståndet ska avse.”

1.5 Definitioner

I denna vägledning används följande begrepp med den i tabellen angivna innebörden.

Begrepp	Innebörd
Boutredningsman	Person utsedd av tingsrätten för att ansvara för att utreda och förvalta ett dödsbo, inklusive att genomföra bouppteckning och hantera tillgångar och skulder.
Dödsbo	Ett självständigt rättssubjekt (juridisk person) som per automatik uppstår när en fysisk person har avlidit. Dödsboet omfattar den avlidne personens samtliga tillgångar och skulder och syftar till att förvalta kvarlåtenskapen

	så att arvskifte kan genomföras och fördelning av kvarlåtenskapen kan ske. I samband med detta upphör också dödsboet.
Dödsbodelägare	Den avlidnes arvingar samt eventuella universella testamentstagare (en fysisk eller juridisk person som enligt testamentet ska få hela, eller en del av, den avlidnas egendom).
Dödsboföreträdare	Person som ensam företräder dödsboet, om denne i de fall det finns flera dödsbodelägare fått fullmakt från samtliga av dessa.
EU:s skjutvapenförordning	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/41 av den 19 december 2024 om import-, export- och transiteringsåtgärder för skjutvapen, väsentliga delar och ammunition, och om genomförande av artikel 10 i FN:s protokoll om olaglig tillverkning av och handel med eldvapen, delar till eldvapen och ammunition, bifogat till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (FN:s protokoll om skjutvapen) (omarbetning).
EU:s vapendirektiv	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/555 av den 24 mars 2021 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (kodifiering).
Föreskrifter	Regler som förvaltningsmyndigheter har rätt att besluta med stöd av bemyndigande. Dessa regler är bindande för alla myndigheter och för enskilda rättssubjekt.
Författning	Samlingsnamn för lagar, förordningar och föreskrifter.
Praxis	Hur ärenden av ett visst slag normalt har avgjorts av högre instans. Praxis utvecklas på de områden där lagtext och förarbeten inte ger något entydigt svar, utan lämnar utrymme för tolkning.
Rätt att inneha skjutvapen	Rätten att inneha skjutvapen kan härledas på flera olika sätt. Utöver den som har ett tillstånd att inneha ett skjutvapen har också t.ex. en vapenhandlare rätt att inneha de vapen som anges i vapenhandlartillståndet ³ och den som har tagit hand om ett dödsbo får utan

³ 7 kap. 5 § första stycket vapenlagen.

	särskilt tillstånd inneha skjutvapen som ingår i boet under viss tid. ⁴
Styrdokument	Samlingsnamn för Polismyndighetens interna styrdokument, se 5 kap. Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03).
Sökanden	Den fysiska eller juridiska person som ansöker om ett tillstånd enligt vapenlagen eller vapenförordningen.
Testamente	Ett dokument där en person anger hur dennes tillgångar ska fördelas efter döden.
Tillståndshavare	Den fysiska eller juridiska person som ett tillstånd enligt vapenlagen eller vapenförordningen avser.
Överlåtelse	Rättshandling varigenom äganderätten till ett föremål övergår från en person till en annan. De vanligaste rättshandlingar som utgör överlåtelse är köp, byte, gåva och arv.

1.6 Ändrade begrepp

I tidigare styrdokument har vissa begrepp använts. I denna vägledning har dessa begrepp av olika skäl⁵ slutat användas helt eller ersatts av andra begrepp. I tabellen nedan redogörs för dessa förändringar.

Begrepp	Förändring
Dublettbevis	Har i denna vägledning ersatts av <i>nytt tillståndsbrev</i> . Med detta avses ett nytt tillståndsbrev med samma innehåll.
Klassindelning av vapen	Används inte i denna vägledning.
Omprövning	Används inte i denna vägledning.
Licens	Har i denna vägledning ersatts av <i>innehavstillstånd</i> , <i>tillståndsbrev</i> eller <i>tillstånd att inneha skjutvapen</i> .
Minne (ändamål)	Har i denna vägledning ersatts av ändamålet <i>särskilt affektionsvärde</i> .
Innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen, tidigare inköpstillstånd/öppen licens	Har i denna vägledning ersatts av <i>innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen</i> .

⁴ 10 kap. 1 § vapenlagen.

⁵ Klassindelningen avser ammunition och inte skjutvapen, se Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:8) om vapen, vapentillbehör och ammunition. Begreppen omprövning och erinran förekommer inte i vapenlagstiftningen vilket är skälet till att de inte används i vägledningen.

1.7 Förkortningslista

CVR	Centralt vapenregister
Ds	Departementsserien
f.	fortsättning på nästa sida
ff.	fortsättning på nästa sida och minst en sida till
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IMI	Informationssystemet för den inre marknaden
jfr.	jämför
JK	Justitiekanslern
JO	Justitieombudsmannen
LOB	Lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.
NJA	Nytt juridiskt arkiv
not.	notis
PIL	Polisens informationslösning
PMF	Polisens multifråga
prop.	proposition
PÄr	Polisens ärenden
ref.	referat
s.	sidan/sidorna
SOU	Statens offentliga utredningar
UTS-V	Gruppen för utveckling och operativt stöd vapen
VB	Vakthavande befäl
RÅ	Regeringsrättens årsbok

2 Allmänna utgångspunkter

2.1 Vapenlagens tillämpningsområde

2.1.1 Begreppet skjutvapen

Vapenlagen definierar skjutvapen på följande sätt: ”vapen med vilka kulor, hagel, harpuner eller andra projektiler kan skjutas ut med hjälp av krutladdningar, kolsyre-laddningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel”.⁶

Med uttrycket andra liknande utskjutningsmedel avses utan tvekan alla medel som åstadkommer utskjutning genom gastyck, dvs. andra explosiva ämnen än krut och andra komprimerade drivgaser än kolsyra eller komprimerad luft.⁷

Vissa skjutvapen är dock undantagna från vapenlagens tillämpningsområde.⁸ Ett sådant exempel är salutkanoner som inte kan laddas med gastäta enhetspatroner.⁹ Med en enhetspatron avses en patron där kula eller hagel tillsammans med patronhylsan och en driv- eller tändsats bildar en enhet. Med en gastät patron avses en patron som är självtätande i patronläget vid avfyrning och förhindrar krutgas att tränga ut bakåt.¹⁰

Även skjutvapen som har tillverkats före år 1890 och som inte är avsedda för gastäta enhetspatroner faller utanför vapenlagens tillämpningsområde.¹¹ Notera att båda kraven måste vara uppfyllda för att skjutvapnet ska omfattas av undantaget. Här avses främst framladdningsvapen (mynningsladdare), men även skjutvapen som laddas på annat sätt omfattas av undantaget under förutsättning att de inte är avsedda för gastäta enhetspatroner.¹²

Även bultpistoler avsedda för byggnadsarbete, arbetsverktyg avsedda för slakt eller för industriellt eller liknande bruk¹³ och skjutordningar avsedda för livräddning eller liknande ändamål¹⁴ är undantagna från vapenlagens tillämpningsområde.¹⁵

⁶ 1 kap. 3 § vapenlagen.

⁷ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 2 § vapenlagen (1996:67).

⁸ 1 kap. 5 § vapenlagen.

⁹ 1 kap. 5 § 1 vapenlagen.

¹⁰ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 4 § a) vapenlagen (1996:67).

¹¹ 1 kap. 5 § 2 vapenlagen.

¹² Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 4 § b) vapenlagen (1996:67).

¹³ Här avses t.ex. skjutapparater som används för att rengöra och ta upp avtappningshåll i smältugnar, s.k. *kiln guns*, och liknande anordningar.

¹⁴ Här avses t.ex. apparater för utskjutning av livräddningsutrustning såsom linkastare och liknande utrustning.

¹⁵ 1 kap. 5 § 3–5 vapenlagen.

2.1.1.1 Effektbegränsade skjutvapen

Den som har fyllt 18 år behöver inte ha tillstånd att inneha ett skjutvapen som har en begränsad effekt i förhållande till andra jämförliga skjutvapen (effektbegränsat vapen).¹⁶

2.1.1.1.1 Kolsyre-, luft- eller fjädervapen

Ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen ska anses vara ett effektbegränsat skjutvapen om en projektil från vapnet fyra meter från pipans mynning har en anslagsenergi som är mindre än tio joule.¹⁷

Om vapnet är helautomatiskt anses vapnet vara effektbegränsat om en projektil från vapnet fyra meter från pipans mynning har en anslagsenergi som är mindre än tre joule.¹⁸

Detsamma gäller skjutvapen som använder ett annat liknande utskjutningsmedel.¹⁹ Här avses olika typer av drivgaser som inte består av kolsyra eller luft såsom s.k. ”green gas”, som huvudsakligen består av propan, och ”red gas”, som är en freon.²⁰

Detta gäller dock inte om avfyrningen sker med slagstift och vapnet är konstruerat för patroner där drivämnet ingår.²¹ Här avses främst s.k. Brocock-revolverar som ofta är avsedda för särskilda tryckluftspatroner (TAC-patroner) som innehåller en tryckbehållare, ventilmekanism och en luftvapenkula. Patronens ventilmekanism påverkas vid avfyrning av ett tändstift som drivs fram av vapnets hane.²²

2.1.1.1.2 Paintballvapen

Ett paintballvapen är ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen som är avsett för att med färg markera träffar på deltagare i stridsspel.

Denna typ av vapen anses ha begränsad effekt om det är konstruerat för att laddas med färgampuller med en minsta diameter om 16 mm.²³ Om paintballvapnet har begränsad effekt krävs inte tillstånd för innehavet under förutsättning att innehavaren har fyllt 18 år, se vidare i avsnitt 2.2.

Detta gäller även för skjutvapen med ett annat liknande utskjutningsmedel.²⁴

¹⁶ 2 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁷ 1 kap. 7 § första stycket vapenförordningen.

¹⁸ 1 kap. 7 § första stycket vapenförordningen.

¹⁹ 1 kap. 7 § tredje stycket vapenförordningen.

²⁰ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 2 § vapenlagen (1996:67).

²¹ 1 kap. 8 § vapenförordningen.

²² ”Luftrevolvern” NJA 2023 s. 81 och prop. 2025/26:141 s. 355.

²³ 1 kap. 7 § andra stycket vapenförordningen.

²⁴ 1 kap. 7 § tredje stycket vapenförordningen.

2.1.1.1.3 Harpunvapen

Harpunvapen är skjutvapen som skjuter ett spjutliknande, hullingförsett fångstredskap vilket i vissa delar av världen används vid olika former av fiske.²⁵ Det är dock inte tillåtet att jaga eller fiska med harpunvapen i Sverige.²⁶

Harpunvapen förekommer i olika varianter som använder olika utskjutningsmetoder. De vanligaste är att harpunen drivs ut med en krutpatron, med komprimerad gas eller med hjälp av ett gummiband som spänns som en fjäder.

Ett harpunvapen har begränsad effekt om harpunen är avsedd att drivas ut med endast en gummikabel och avståndet mellan skjutvapnets framkant och uttag för harpunens upphakning i skjutvapnets stomme inte är längre än 50 centimeter.²⁷ Om harpunvapnet har begränsad effekt krävs inte tillstånd för innehavet under förutsättning att innehavaren har fyllt 18 år, se vidare i avsnitt 2.2.

Om någon annan utskjutningsmetod används, eller om fler än en gummikabel används, är skjutvapnet inte effektbegränsat och därmed tillståndspliktigt.

2.1.2 Föremål som jämföras med skjutvapen

Det som sägs om skjutvapen gäller också följande föremål:

- en anordning som till verkan och ändamål är jämförlig med ett skjutvapen²⁸
- ett obrukbart vapen som i brukbart skick skulle räknas som ett skjutvapen
- ett start- eller signalvapen som laddas med patroner
- ett armborst
- ett tårgasvapen och andra gasvapen
- en tårgasanordning och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar²⁹
- slutstycken, eldrör, pipor, stommar, lådor, trummor och mantlar till ett skjutvapen, eller en armborststomme med avfyrningsanordning
- en anordning som kan bäras i handen och är avsedd att med elektrisk ström bedöva människor eller tillfoga dem smärta
- en anordning som gör att ett skjutvapen kan användas med annan ammunition än det är avsett för.³⁰
- en anordning som medför att ett skjutvapen som inte är helautomatiskt kan avfyras mer än en gång per avtryckning

²⁵ Att harpuner är skjutvapen framgår av 1 kap. 3 § vapenlagen.

²⁶ Det är inte tillåtet att använda harpunvapen vid jakt enligt Naturvårdsverkets föreskrifter, se 10 a § jaktförordningen samt 2 kap. 6 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

²⁷ 1 kap. 9 § vapenförordningen.

²⁸ Här avses bl.a. eldkastare och apparater för spridande av giftgas, se prop. 1973:166 med förslag till vapenlag m.m., s. 134. Även vapen som skjuter ut projektiler med hjälp av elektromagnetism torde omfattas av denna punkt.

²⁹ För mer information om denna typ av föremål, se avsnitt 2.1.2.4.

³⁰ Här avses bl.a. instickspipor och reduceringspatroner.

(flerskottsanordning), samt ett obrukbart föremål som i brukbart skick skulle räknas som en sådan anordning³¹

- en anordning, inklusive en programvara, som särskilt har utformats eller modifierats för att styra, avfyra eller på något annat sätt kontrollera ett skjutvapen utan att någon tar fysisk befattning med vapnet i skottögonblicket samt ett obrukbart föremål som i brukbart skick skulle räknas som en sådan anordning^{32, 33}.

2.1.2.1 Start- eller signalvapen som laddas med patroner

Det saknas klara och tydliga definitioner av start- eller signalvapen i vapenlagstiftningen, men av förarbetena följer att endast skjutvapen där pipans lopp är helt spärrat anses utgöra startvapen.³⁴

Nationellt forensiskt centrum (NFC) har uttalat att ett startvapen är en pistol, revolver eller annan anordning med helt pluggad pipa som är avsett att laddas med ammunition utan projektil eller annan verkansdel (s.k. ollonskott eller knallpatroner) och som har gasutströmning i annan riktning än framåt, dvs. inte i pipans riktning.³⁵

Med signalvapen avses ett föremål som är avsett att laddas med patroner vars projektil är någon form av pyroteknisk laddning, t.ex. signal- eller lysskott. Dessa projektiler skjuts ut ur skjutvapnet med en krutladdning och har som syfte att påkalla uppmärksamhet genom ljus och/eller ljud.³⁶

Signalvapen kan vara utformade på många olika sätt, alltifrån pistol- och revolverliknande föremål till föremål som mer påminner om pennpistoler. Det centrala är dock om dessa föremål kan laddas med patroner som innehåller en pyroteknisk laddning och att de kan användas flera gånger.

2.1.2.2 Armborst

Ett armborst är ett skjutvapen vars båge (eller annan fjädrande mekanism) kan spännas och låsas för att sedan kunna avfyra vid ett senare tillfälle. Armborst och armborststomme med avfyringsanordning räknas som skjutvapen enligt vapenlagen.³⁷ Trots att armborst är försedda med en bladfjäder i form av en båge eller annan fjädrande mekanism är de inte att anse som ett fjädervapen enligt vapenlagstiftningens terminologi. Anledningen till detta är att armborst är uppräknade som en särskild vapentyp vid sidan av bl.a. fjädervapen.³⁸

³¹ För mer information om denna typ av föremål, se avsnitt 2.1.2.7.

³² För mer information om denna typ av föremål, se avsnitt 2.1.2.8.

³³ 1 kap. 4 § vapenlagen.

³⁴ Prop. 1986/87:154 s. 9.

³⁵ NFC Ämnesråd vapen, *Start- och tårgasvapnens roll i illegal vapenanvändning i Sverige*, Nationellt forensiskt centrum, 2022-04-12.

³⁶ Hertzmann, Patrik, *Angående definitionen av startvapen och signalvapen/gasvapen*, Statens kriminaltekniska laboratorium, 2011-06-21.

³⁷ 1 kap. 4 § 4 och 7 vapenlagen.

³⁸ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 7 § b) vapenlagen (1996:67).

Eftersom armborst per definition inte är att anse som fjädervapen kan de inte vara ett effektbegränsat skjutvapen.³⁹

Det är inte tillåtet att använda armborst vid jakt i Sverige.⁴⁰

2.1.2.3 Tårgasvapen och andra gasvapen

Med tårgasvapen och andra gasvapen avses pistoler, revolverar och andra anordningar som kan laddas med patroner utan projektil men som innehåller ett tårretande ämne som drivs ut med krutladdning. Gasutströmningen sker helt eller i huvudsak i pipans riktning och det finns någon typ av hinder i pipans lopp för att förhindra utskjutning av projektiler.⁴¹

Vissa gasvapen kan också förses med en hållare längst fram på pipan där en liten pyroteknisk anordning (s.k. signalstjärna) kan placeras. Den pyrotekniska anordningen antänds av mynningsflamman från knallpatronen och skjuts iväg med hjälp av krutgaserna från knallpatronen. Möjligheten att montera sådana hållare i gasutströmningshålet förändrar inte skjutvapnets klassificering.

2.1.2.4 Tårgasanordning och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar

Det förekommer idag en mängd olika anordningar och sprayer som marknadsförs för självskydd. En del av dessa är av sådan typ att de är hänförliga till begreppet tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar.

Med tårgasanordning avses en anordning för spridande av tårgas vilket är ett samlingsnamn för ämnen som har en omedelbart retande effekt på ögon, hud och slemhinnor redan i låga koncentrationer. De ämnen som benämns tårgas är bl.a. CN-, CR- och CS-gas.⁴² Även kloracetone och bromacetone är hänförliga till denna kategori.⁴³

Formuleringen *andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar* omfattar anordningar som innehåller andra tårretande substanser såsom olika typer av pepparextrakt där den aktiva substansen är capsaicin⁴⁴, olika typer av syntetiskt framställt capsaicin⁴⁵ eller senapsolja där den aktiva substansen är allylisotiocyanat.⁴⁶

³⁹ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 7 § b) vapenlagen (1996:67).

⁴⁰ Det är inte tillåtet att använda armborst vid jakt enligt Naturvårdsverkets föreskrifter, se 10 a § jaktförordningen (1987:905).

⁴¹ Prop. 2025/26:141 s. 253.

⁴² Kloracetofenon (CN), klorbensylidemnalononitril (CS), dibensoxazepin (CR), se vidare i Vapenlagsutredningens betänkande *Vapenlagen och EG* (SOU 1994:4), s. 106.

⁴³ Nationellt forensiskt centrum's Meddelande *Vapenlagens tillämpning på anordningar som avger tårgas*, 2016-04-19.

⁴⁴ T.ex. oleoresin capsaicin eller oleoresin capsicum (båda förkortas OC).

⁴⁵ T.ex. pelargonsyra vanillylamid (PAVA), nonivamid (PV) och pelargonsyramorfolid.

⁴⁶ SOU 1994:4 s. 106 f.

Tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar omfattar också anordningar som ger en temporär bedövning eller förlamning. Sådana sprayer kan innehålla substanser med morfinliknande effekter.⁴⁷ Även dessa anordningar omfattas av vapenlagen på grund av att de har en kraftigt prestationsnedsättande effekt även utan att irritera ögon, hud eller slemhinnor.⁴⁸

Utöver ovan uppräknade tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar marknadsförs även andra anordningar och sprayer som innehåller t.ex. isopropylalkohol, livsmedelsfärg, mentol eller il-laluktande ämnen. Sådana anordningar omfattas inte av vapenlagens bestämmelser på grund av att de aktiva substanserna inte är direkt irritationsframkallande.⁴⁹

2.1.2.5 Vapendelar

Vapenlagen är även tillämplig på ett antal uppräknade vapendelar som jämförs med skjutvapen.⁵⁰ De vapendelar som räknas upp är slutstycken, eldrör, pipor, stommar, lådor, trummor och mantlar till skjutvapen, eller armborststommar med avfyrningsanordningar. Uppräkningen är uttömmande.

Några legaldefinitioner gällande dessa begrepp finns inte. Nedan beskrivs dock dessa begrepp utifrån tillgängliga källor. Det är denna beskrivning som ska tillämpas i verksamheten.

2.1.2.5.1 Slutstycke

Slutstycket är den del i ett skjutvapen som tillsluter patronlägets bakre öppning då vapnet avfyras.⁵¹

Om ett slutstycke är konstruerat för att kunna delas i ett slutstyckshuvud och en slutstyckskropp eller ett slutstyckshus anses endast slutstyckshuvudet som slutstycke och därmed jämförligt med skjutvapen. Tillstånd krävs därför för att inneha ett slutstyckshuvud, men inte för att inneha en slutstyckskropp eller ett slutstyckshus.

Det är alltså funktionen som avgör vad som är slutstycket, inte hur en specifik del benämns av tillverkaren. Detta medför att även det så kallade låsblocket på t.ex. en Blaser K95 omfattas av begreppet slutstycke eftersom det är denna del som tillsluter patronlägets bakre öppning när vapnet avfyras.

⁴⁷ T.ex. fentanylderivat eller ämnen med atropinlik effekt såsom skopolamin.

⁴⁸ Prop. 1995/96:52 *En ny vapenlag*, s. 58 och SOU 1994:4 s. 107 f.

⁴⁹ Nationellt forensiskt centrum's Meddelande *Vapenlagens tillämpning på anordningar som avger tårgas*, 2016-04-19 och SOU 1994:4 s. 108.

⁵⁰ 1 kap. 4 § 7 vapenlagen.

⁵¹ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § f) vapenlagen (1996:67).

2.1.2.5.2 Eldrör och pipa

Eldröret eller pipan är den del i ett skjutvapen som projektilen vid skottlossningen passerar genom och vari den erhåller sin riktning, hastighet och, i fråga om räfflade skjutvapen, sin rotation.⁵²

Gränsdragningen mellan eldrör å ena sidan och pipa å andra sidan är svår att göra. Vanligen brukar gränsen dras vid kalibern 20 mm. Om kalibern är mindre används begreppet pipa och om den är större används begreppet eldrör. Det är dock värt att notera att det t.ex. finns vissa signalpistoler med grövre kaliber än 20 mm där begreppet pipa trots detta används.

För att avgöra om ett föremål är hänförligt till begreppet eldrör eller pipa måste en bedömning göras i det enskilda fallet. Om ett rör som har ett räfflat lopp eller är försett med ett patronläge talar dessa omständigheter för att det är fråga om en pipa eller ett eldrör, beroende på kalibern. Det bör dock beaktas att det även finns slätborrade pipor och eldrör varför denna omständighet inte är av avgörande betydelse.

2.1.2.5.3 Stomme och låda

Med begreppet stomme eller låda avses den metallkonstruktion eller motsvarande på ett skjutvapen som är avsedd att bära pipan och i förekommande fall slutstycket, manteln eller trumman. Stommen eller lådan är också ofta avsedd att bära avfyrningsmekanismen samt, vad gäller stommen, avsedd att styra manteln.

Vanligtvis brukar begreppet stomme hänföras till pistoler och revolverar medan begreppet låda används för gevär. I fråga om hagelgevär brukar lådan benämnas baskyl.

Om ett skjutvapens låda är delbar anses även delarna omfattas av begreppet.⁵³ Dessa delar benämns som nedre låda (eng. *lower receiver*) och övre låda (eng. *upper receiver*).

Konstruktionen och den funktionella uppdelningen mellan den övre och nedre delen av lådan varierar beroende på vapentyp. Ofta är den övre lådan avsedd att bära pipan och slutstycket medan den nedre lådan ofta är avsedd att bära avfyrningsmekanismen och magasinet.⁵⁴

2.1.2.5.4 Trumma

Begreppet trumma är generellt sett hänförligt till revolverar och avser den cylindriska, roterande delen som innehåller en eller flera kamrar som håller patronerna eller projektilerna. Vapendelen benämns också cylinder eller ibland kammarstycke.⁵⁵

⁵² Nordisk familjebok, 4 uppl., *eldrör*, www.runeberg.org/nfff/0287.html, hämtad juni 2026.

⁵³ SOU 2022:62 s. 123 och prop. 2025/26:141 s. 269 och 271.

⁵⁴ SOU 2022:62 s. 123 och prop. 2025/26:141 s. 269 och 271.

⁵⁵ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § f) vapenlagen (1996:67).

2.1.2.5.5 Mantel

Manteln är den övre delen på en pistol (och vissa andra vapentyper) vars funktion innefattar bl.a. att föra en patron från magasinet till patronläget. Den innehåller också slagstiftet som avfyrar patronen och utdragaren som tar tag i och kastar ut tomhylsan.

Mantel för kylning av ett skjutvapens pipa, s.k. kylmantel, omfattas inte av vapenlagens bestämmelser.⁵⁶

2.1.2.5.6 Icke färdigställd vapendel

En icke färdigställd vapendel brukar vanligtvis benämnas ett ämne och sätts samman med den färdigställda vapendelens benämning för att närmare ange vilken vapendel som ska framställas, t.ex. pipämne eller slutstycksämne. En annan term som också används är halvfärdiga vapendelar.

Det framgår inte av vapenlagens förarbeten huruvida avsikten var att lagen även skulle omfatta icke färdigställda vapendelar. Högsta domstolen har dock, i fråga om begreppet pipa, uttalat att bestämmelsen inte bör fattas så snävt att enbart föremål som i befintligt skick omedelbart kan användas för utskjutning av projektiler i ett skjutvapen omfattas av begreppet. Högsta domstolen uttalade vidare att även pipämnen och andra liknande föremål som efter en endast relativt okomplicerad bearbetning eller ändring kan fås att fungera i ett skjutvapen omfattas av vapenlagens tillämpningsområde.⁵⁷

Motsvarande resonemang bör kunna föras även i fråga om andra icke färdigställda vapendelar.

2.1.2.6 Elpistol m.m.

En anordning som kan bäras i handen och som är avsedd att med elektrisk ström bedöva människor eller tillfoga dem smärta jämföras med ett skjutvapen.⁵⁸

Det som avses med denna formulering är olika elektriska impulsgivare som för över elektriska impulser när de berör eller kommer nära en kropp.⁵⁹ Exakt hur impulsgivaren är formgiven saknar betydelse. Elektriska impulsgivare som ser ut som bilnycklar, ringar eller mobiltelefoner jämföras alltså med skjutvapen.

Exempel på denna typ av vapen är s.k. "stun guns" (som måste tryckas mot en person), elbatonger och elektrifierade knogjärn. En annan typ av vapen

⁵⁶ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § f) vapenlagen (1996:67).

⁵⁷ NJA 1984 s. 266.

⁵⁸ 1 kap. 4 § 8 vapenlagen.

⁵⁹ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § g) vapenlagen (1996:67).

som omfattas är sådana som skjuter ut projektiler som överför elektriska impulser till kroppen.⁶⁰

Liknande elektriska apparater som är avsedda för medicinskt bruk, vetenskapliga ändamål eller för användning inom slakterinäringen faller i normalfallet utanför tillämpningsområdet.⁶¹

2.1.2.7 Flerskottsanordning

Med flerskottsanordning avses på sådana anordningar som kan användas för att omvandla ett skjutvapen så att det kan användas som ett helautomatiskt vapen i den bemärkelsen att fler än ett skott avfyras eller kan avfyras per avtryckning.⁶²

Som exempel på flerskottsanordning kan följande nämnas:

- en anordning som manipulerar den mekanism i ett halvautomatiskt vapen som gör att bara ett skott ska kunna avfyras per avtryckning (s.k. switchar och konverteringskit)
- en anordning som får skyttens finger och avtryckaren att automatiskt röra sig mot varandra (s.k. studscolv eller bumpstock)
- en anordning som gör att ett skott avlossas när avtryckaren trycks ned och ett skott till avlossas när avtryckarfingret lättar från avtryckaren (s.k. binary trigger)
- anordningar som enbart har till funktion att föra avtryckaren mot avtryckarfingret efter avfyring hos ett halvautomatiskt vapen (s.k. forced reset triggers).⁶³

Även obrukbara anordningar som i brukbart skick skulle räknas som flerskottsanordningar är jämställda med skjutvapen.⁶⁴

2.1.2.8 Anordning som särskilt utformats för att fjärrstyra ett skjutvapen

Här avses en anordning, inklusive en programvara, som särskilt har utformats eller modifierats för att på avstånd styra, avfyra eller på något annat sätt kontrollera ett skjutvapen, oavsett hur fjärrstyrningen sker (trådlöst eller trådbundet), med vilken teknik och vilken utrustning. Det kan vara fråga om fjärrstyrning av skjutvapen som vid användning är monterade, installerade eller uppställda på annan plats än där skytten befinner sig, eller som annars finns på avstånd från skytten.⁶⁵

⁶⁰ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § g vapenlagen (1996:67).

⁶¹ Prop. 1985/86:176 s. 8–9.

⁶² Prop. 2025/26:141 s. 253.

⁶³ Prop. 2025/26:141 s. 253.

⁶⁴ 1 kap. 4 § 12 vapenlagen.

⁶⁵ Prop. 2025/26:141 s. 253 f.

Det kan också vara fråga om olika fjärrstyrda farkoster eller drönare bestyckade med skjutvapen, oavsett om dessa är avsedda att framföras på marken, i luften eller i vattnet.⁶⁶

Bestämmelsen omfattar även anordning och programvara för självstyrning av vapen. Det handlar om utrustning och programvara som är särskilt utformad eller modifierad för att förprogrammera skjutvapen som sedan helt eller delvis kan agera självständigt vid användning utan någon mänsklig användare.⁶⁷

Även obrukbara anordningar som i brukbart skick skulle anses utgöra en anordning av denna typ är jämställda med skjutvapen.⁶⁸

2.2 Tillståndsplikt

Huvudregeln är att tillstånd krävs för att

- inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin (innehavstillstånd)
- yrkesmässigt bedriva handel med skjutvapen (vapenhandlartillstånd)
- yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition (vapenmäklartillstånd)
- yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn (vapenreparatörstillstånd)
- föra in skjutvapen, ammunition eller ljuddämpare till Sverige (införseltillstånd).⁶⁹

Det finns dock ett antal undantag från denna huvudregel. Dessa redogörs för nedan.

Om skjutvapnet har begränsad effekt i förhållande till andra jämförbara skjutvapen och är ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen eller ett vapen med ett annat liknande utskjutningsmedel samt är avsett för målskjutning krävs inte tillstånd under förutsättning att innehavaren har fyllt 18 år.⁷⁰ Vad som avses med ett effektbegränsat skjutvapen framgår av avsnitt 2.1.1.1.

Innehavstillstånd krävs inte heller om innehavaren har lånat skjutvapnet enligt bestämmelserna i 9 kap. 3, 4 eller 11 §§ vapenlagen.

Tillståndsplikten gäller inte för verksamhet som omfattas av tillstånd gällande tillverkning eller tillhandahållande av krigsmateriel.⁷¹

Vidare är statens innehav av skjutvapen undantaget från stora delar av vapenlagen.⁷² Tillståndskravet gäller inte för innehav av skjutvapen, ljuddämpare och vapenmagasin som har överlämnats från staten till statligt anställda eller

⁶⁶ Prop. 2025/26:141 s. 253 f.

⁶⁷ Prop. 2025/26:141 s. 253 f.

⁶⁸ 1 kap. 4 § 12 vapenlagen.

⁶⁹ 2 kap. 1 § första stycket vapenlagen.

⁷⁰ 2 kap. 2 § 1 vapenlagen.

⁷¹ 2 kap. 2 § 2 vapenlagen.

⁷² 1 kap. 10 § vapenlagen.

personer som tillhör det militära försvaret, räddningstjänsten, Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen, om de är skyldiga att inneha föremålen för tjänsten, eller till organisationer som anges i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet och deras läns- och lokalavdelningar.⁷³

Vad gäller start- och signalvapen krävs inte tillstånd för vapen som innehas av Sveriges Riksidrottsförbund och förbund och föreningar som är anslutna till Riksidrottsförbundet, Svenska Brukshundklubben och Svenska Kennelklubben och klubbar som är anslutna till dessa organisationer, och inte heller för flygplatsoperatör som driver flygplats där personal utövar flygtrafikledningstjänst.⁷⁴

Den som innan den 1 januari 1988 innehade ett start- eller signalvapen får även i fortsättningen inneha det utan tillstånd.⁷⁵ Den som innan den 1 januari 1992 innehade ett luft- eller fjädervapen som enligt då gällande föreskrifter fick innehas utan tillstånd är även undantagen kravet på tillstånd.⁷⁶

2.3 Vilka som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

2.3.1 Tillstånd att inneha skjutvapen

Tillstånd att inneha skjutvapen får endast meddelas

- en enskild person
- sammanslutningar för jakt- eller målskytte som har auktoriserats eller är anslutna till en auktoriserad sammanslutning
- en huvudman för ett museum som får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter eller en huvudman för ett museum som ägs av en kommun, en region eller en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn
- auktoriserade bevakningsföretag.⁷⁷

2.3.2 Tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

Den som har tillstånd eller rätt att inneha ett visst skjutvapen för skjutning får utan särskilt tillstånd inneha ammunition till skjutvapnet om ammunitionen är avsedd för samma ändamål som tillståndet eller rätten till innehav av skjutvapnet avser. Samma sak gäller ljuddämpare som passar till vapnet.⁷⁸

⁷³ 2 kap. 1 § vapenförordningen.

⁷⁴ 2 kap. 2 § vapenförordningen.

⁷⁵ Se andra punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (1987:1008) om ändring i vapenlagen (1973:1176).

⁷⁶ Se andra punkten i övergångsbestämmelserna till förordning (1991:1257) om ändring i vapenkungörelsen (1974:123)

⁷⁷ 3 kap. 1 § vapenlagen.

⁷⁸ 6 kap. 1 § första stycket vapenlagen.

Den som har tillstånd eller rätt att inneha ett skjutvapen för skjutning eller samling får även inneha vapenmagasin som passar till skjutvapnet utan särskilt tillstånd.⁷⁹

För mer information om dessa undantag från tillståndsplikten, se även avsnitt 6.1 för ammunition, avsnitt 7.1 för vapenmagasin och avsnitt 8.1 för ljuddämpare.

Om t.ex. en hemvärnssoldat har fått ett skjutvapen tilldelat och överlämnat till sig (och därmed har skjutvapnet i sin hand eller förvaras det i sin bostad) har hemvärnssoldaten rätt att inneha det.⁸⁰ Det innebär att hemvärnssoldaten får köpa och inneha egna ljuddämpare och tillståndspliktiga vapenmagasin till vapnet utan särskilt tillstånd.⁸¹ När hemvärnssoldaten inte förfogar över vapnet, t.ex. då det förvaras hos Forsvarsmakten, finns ingen sådan rätt. Då måste ljuddämpare och magasin vara tilldelade och överlämnade av Forsvarsmakten.

I övriga fall krävs tillstånd för att inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin.⁸²

Särskilda tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin får under vissa förutsättningar meddelas

- En museihuvudman med tillstånd att inneha skjutvapen för samling
- En enskild person med tillstånd att inneha skjutvapen för samling
- En sammanslutning för målskytte.⁸³

För mer information om tillståndsprövningen, se avsnitt 6.3 för ammunition, avsnitt 7.2 för ljuddämpare och avsnitt 8.3 för vapenmagasin.

2.4 För vilka ändamål kan innehavstillstånd meddelas?

Tillstånd att inneha skjutvapen får endast meddelas för särskilt angivna ändamål.⁸⁴ De ändamål som kan komma ifråga framgår av vapenlagen. Regleringen skiljer sig åt för enskilda personer och juridiska personer.

2.4.1 Enskilda personer

För enskilda personer är ändamålen uppdelade i innehav för skjutning (som gäller innehav där syftet med innehavet är att avlossa skott med skjutvapnet) och innehav för andra ändamål än skjutning (som gäller innehav där detta syfte saknas).

⁷⁹ 6 kap. 1 § andra stycket vapenlagen.

⁸⁰ Se 2 kap. 1 § vapenförordningen och prop. 2011/12:109 *Vissa åtgärder mot illegala vapen*, s. 33.

⁸¹ 6 kap. 1 § andra stycket vapenlagen.

⁸² 2 kap. 1 § 1 vapenlagen.

⁸³ 6 kap. 2 § vapenlagen.

⁸⁴ 3 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

De särskilt angivna ändamålen för skjutning som kan komma i fråga för enskilda personer är följande:

- jakt
- målskytte
- skydd
- avlivning av fällfångade djur
- udda skjutningsändamål⁸⁵

De särskilt angivna ändamålen för annat än skjutning är följande:

- samlarvärde
- prydnadsvärde
- särskilt affektionsvärde
- udda ändamål som inte avser skjutning⁸⁶

För ytterligare information om udda skjutningsändamål respektive udda ändamål som inte avser skjutning, se avsnitt 4.5 respektive avsnitt 4.7.

2.4.2 Juridiska personer

För de juridiska personer som kan meddelas innehavstillstånd finns ingen uppräknning av vilka ändamål som kan komma ifråga.

Det framgår av dock indirekt av vapenlagens disposition att sammanslutning för målskytte endast kan meddelas innehavstillstånd ändamålet målskytte.

En museihuvudman får meddelas innehavstillstånd för skjutvapen som ska ingå i museets samlingar (vilket Polismyndigheten benämner som ändamålet samling).⁸⁷

Ett auktoriserat bevakningsföretag får meddelas innehavstillstånd för utlåning till bevakningspersonal med bevakningslånetillstånd (vilket Polismyndigheten benämner som bevakningsuppdrag), för utbildning av sådan bevakningspersonal som kan komma att få beväpnas med skjutvapen samt innehavstillstånd avseende startvapen för träning av hundar som ska användas vid bevakningsuppdrag.⁸⁸

Juridiska personer kan alltså inte få innehavstillstånd för udda skjutningsändamål eller udda ändamål som inte avser skjutning.⁸⁹

⁸⁵ 4 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁸⁶ 4 kap. 4 § första stycket vapenlagen.

⁸⁷ 5 kap. 7 § vapenlagen.

⁸⁸ 5 kap. 13–15 §§ vapenlagen.

⁸⁹ 4 kap. 2 § första stycket 5 och 4 kap. 4 § första stycket 2 e contrario.

2.5 Förbud mot att meddela tillstånd i vissa fall

2.5.1 Helautomatiskt enhandsvapen

Tillstånd får inte meddelas för ett enhandsvapen som har helautomatisk om-laddningsfunktion.⁹⁰

Förbudet gäller samtliga ändamål och oavsett om sökanden är enskild eller en juridisk person.

2.5.2 Fjärrstyrt skjutvapen

Tillstånd får inte meddelas för ett fjärrstyrt skjutvapen, dvs. vapen som särskilt har utformats eller modifierats för att styras, avfyras eller på något annat sätt kontrolleras utan att någon tar fysisk befattning med vapnet i skottögonblicket.⁹¹

Förbudet gäller samtliga ändamål och oavsett om sökanden är enskild eller en juridisk person.

2.5.3 Flerskottsanordning

Tillstånd får inte meddelas för en flerskottsanordning.⁹² Detsamma gäller obrukbara flerskottsanordningar.⁹³

Förbudet gäller samtliga ändamål och oavsett om sökanden är enskild eller en juridisk person.

För mer information om vad som avses med begreppet flerskottsanordning, se avsnitt 2.1.2.7.

2.5.4 Anordning som särskilt utformats för att fjärrstyra skjutvapen m.m.

Tillstånd får inte meddelas för en anordning som särskilt utformats för att fjärrstyra skjutvapen m.m.⁹⁴ Detsamma gäller obrukbara sådana anordningar.⁹⁵

Förbudet gäller samtliga ändamål och oavsett om sökanden är enskild eller en juridisk person.

För mer information om vad som avses här, se avsnitt 2.1.2.8.

⁹⁰ 2 kap. 3 § 1 vapenlagen.

⁹¹ 2 kap. 3 § 2 vapenlagen.

⁹² 2 kap. 3 § 3 vapenlagen.

⁹³ 2 kap. 3 § 3 vapenlagen och 1 kap. 4 § 12 vapenlagen.

⁹⁴ 2 kap. 3 § 3 vapenlagen.

⁹⁵ 2 kap. 3 § 3 vapenlagen och 1 kap. 4 § 12 vapenlagen.

2.5.5 Vissa halvautomatiska gevär för ändamålen jakt och avlivning av fällfångade djur

2.5.5.1 Allmänt

Tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålen jakt eller avlivning av fällfångade djur får inte beviljas för halvautomatiska gevär och lådor som är avsedda för sådana gevär, om

1. vapnet är utformat för centralantänd pistolammunition i grövre kaliber än 9 millimeter eller centralantänd gevärsammunition, och
2. ett löstagbart vapenmagasin av militär typ med kapacitet för fler än 10 patroner kan sättas in i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet.⁹⁶

Förbudet träffar endast sådana halvautomatiska gevär och lådor som är avsedda för sådana gevär som uppfyller båda punkterna i bestämmelsen. Förbudet omfattar inte skjutvapen som är utformade för kantantänd ammunition, oavsett kaliber.⁹⁷

Förbudet omfattar vidare både kulgevärl och hagelgevärl samt lådor till dessa båda vapentyper.⁹⁸ Hagelgevärl med löstagbara magasin är dock inte tillåtna att använda vid jakt.⁹⁹

Begreppet låda definieras inte i vapenlagstiftningen. I avsnitt 2.1.2.5.3 återfinns dock en beskrivning av vad begreppet anses omfatta. För att lådan ska anses avsedd för ett gevär av nu aktuell typ krävs att den antingen är konstruerad så att den enbart passar till ett sådant vapen eller att det är sökandens avsikt att låta lådan ingå i ett vapen av detta slag.¹⁰⁰

2.5.5.2 Centralantänd pistolammunition i grövre kaliber än 9 millimeter

Med pistolammunition avses sådan ammunition som främst är avsedd för användning i pistoler och revolverar, t.ex. ammunition som av C.I.P.¹⁰¹ eller SAAMI¹⁰² har klassificerats som ammunition till pistol eller revolver. Det finns även militär ammunition som är hänförlig till begreppet pistolammunition trots att den inte har klassificerats av vare sig C.I.P. eller SAAMI.

⁹⁶ 4 kap. 11 § vapenlagen.

⁹⁷ Prop. 2025/26:141 s. 270.

⁹⁸ Prop. 2025/26:141 s. 130.

⁹⁹ 3 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:8) om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁰⁰ Prop. 2025/26:141 s. 271.

¹⁰¹ *Commission Internationale Permanente (C.I.P.) pour l'épreuve des armes à feu portatives*, en internationell organisation för standardisering av metoder som används för att säkerställa att skjutvapen och ammunition är säkra för användning. Organisationen skapades av FN genom konventionen av den 1 juli 1969 om ömsesidigt erkännande av kontrollstämplar på handeldvapen. Sverige har inte tillträtt denna konvention.

¹⁰² *Sporting Arms and Ammunition Manufacturers' Institute (SAAMI)*, en amerikansk organisation vars syfte är att bl.a. skapa och publicera standarder för terminologi, kompatibilitet, prestanda och säkerhet avseende skjutvapen och ammunition.

C.I.P. har publicerat *Tables of Dimensions of Cartridges and Chambers (TDCC)* där tabell IV avser centralantänd pistol- och revolverammunition.¹⁰³

SAAMI-standarden som behandlar centralantänd pistol- och revolverammunition har titeln *Voluntary Industry Performance Standards for Pressure and Velocity of Centerfire Pistol and Revolver Ammunition for the Use of Commercial Manufacturers*.¹⁰⁴

För det fall C.I.P:s och SAAMI:s klassificeringar skiljer sig åt ska den klassificering som innebär den mest fördelaktiga tolkningen för den enskilde ha företräde. Ett exempel på detta är ammunitionen FN 5,7×28 som av C.I.P. klassificeras som gevärsammunition men av SAAMI som pistolammunition. FN 5,7×28 ska alltså anses vara pistolammunition. Eftersom den inte har en grövre kaliber än 9 mm omfattas inte skjutvapen utformade för denna ammunition av bestämmelsen.

Kaliber anges i vissa fall i millimeter och annars i tum. När det är fråga om kaliber som anges i tum får kalibern omräknas till millimeter vid bedömningen av om den är av det slag som avses i bestämmelsen.¹⁰⁵ Kalibern .40 S&W motsvarar alltså 10,16 mm.

Med uttrycket pistolammunition i kaliber 9 millimeter avses emellertid inte en exakt diameter utan det utgör en benämning på en sorts ammunition.¹⁰⁶ Det som torde avses här är den ammunition som av både SAAMI och C.I.P. benämns som ”9 mm Luger”. Benämningen ”9×19” är också vanligt förekommande.

Även om kulan i sådan ammunition har en diameter om 9,03 mm omfattas inte halvautomatiska kulgevär avsedda denna kaliber av förbudet.¹⁰⁷

Utöver detta är det inte möjligt att mer precist ange exakt var gränsen går avseende vilken ammunition som ska anses vara i ”grövre kaliber än 9 millimeter”.

Skjutvapen avsedda för annan centralantänd pistolammunition än 9 mm Luger/9×19 kan således omfattas av förbudet, under förutsättning att även punkten 2 i bestämmelsen är uppfylld.

2.5.5.3 Centralantänd gevärsammunition

Med gevärsammunition avses här sådan ammunition som främst är avsedd för användning i kul- eller hagelgevär, t.ex. ammunition som av C.I.P. eller SAAMI klassificerats som ammunition till gevär. Det finns även militär

¹⁰³ Se Tab IV – Pistol and revolver cartridges på www.bobp.cip-bobp.org/en/tdcc_public, hämtad juni 2026.

¹⁰⁴ Se www.saami.org/wp-content/uploads/2025/05/SAAMI-Z299.3-2022-Centerfire-Pistol-Revolver-Approved-12-13-2022.pdf, hämtad juni 2026.

¹⁰⁵ Prop. 2025/26:141 s. 270 f.

¹⁰⁶ Prop. 2025/26:141 s. 130 och 271.

¹⁰⁷ Prop. 2025/26:141 s. 130.

ammunition som är hänförlig till begreppet gevärsammunition trots att den inte har klassificerats av vare sig C.I.P. eller SAAMI.

Om skjutvapnet är utformat för denna typ av ammunition är punkten 1 i bestämmelsen uppfylld.

C.I.P. har publicerat *Tables of Dimensions of Cartridges and Chambers (TDCC)* där tabell I avser centralantänd kulgevärsammunition utan hylsfläns (patronrand) och tabell II samma typ av ammunition med hylsfläns.¹⁰⁸

SAAMI-standarderna som behandlar centralantänd kulgevärsammunition har titeln *Voluntary Industry Performance Standards for Pressure and Velocity of Centerfire Rifle Ammunition for the Use of Commercial Manufacturers*.¹⁰⁹

Exempel på relativt vanligt förekommande centralantänd kulgevärsammunition:

- .17 Hornet
- 5,45×39 mm
- 5,56×45 mm (även känd som 5,56 NATO)
- .223 Remington
- 6,5×55
- 6,5 Creedmoor
- 6,5 mm Grendel
- 6,8 mm Remington SPC
- .270 Winchester
- .300 AAC Blackout
- 7,62×39 mm
- 7,62×51 mm (även känd som 7,62 NATO)
- .30-06 Springfield
- .308 Winchester
- 9,3×62
- .450 Bushmaster
- .458 SOCOM

Utöver detta omfattar begreppet även centralantänd hagelgevärsammunition, oavsett kaliber.

2.5.5.4 Vapenmagasin av militär typ

Med magasin av militär typ avses vapenmagasin som vanligen används för militära ändamål, t.ex. vapenmagasin som passar i ett helautomatiskt vapen av militär typ, såsom en AK 5 eller AK-47, och vapenmagasin som används av Natostyrkor eller som annars har en utbredd militär användning.¹¹⁰

¹⁰⁸ Se Tab I – Rimless cartridges och Tab II – Rimmed cartridges på www.bobp.cip-bobp.org/en/tdcc_public, hämtad juni 2026.

¹⁰⁹ Se www.saami.org/wp-content/uploads/2026/04/SAAMI-Z299.4-CFR-2025-Centerfire-Rifle-Approved-2-10-2025-2026-04-27.pdf, hämtad juni 2026.

¹¹⁰ Prop. 2025/26:141 s. 270.

Automatkarbin 5 (AK 5) är ett helautomatiskt vapen med vilket skytten kan skjuta antingen patronvis- eller automateld. Vapnet är Försvarens nuvarande standardvapen. Det utvecklades i början av 80-talet efter en belgisk förlaga (FN FNC) men modifierades för svenska förhållanden.

AK 5 och FN FNC är utformade för ammunition i kaliber 5,56×45 mm NATO och använder s.k. STANAG-magasin vilket är en typ av vapenmagasin som följer en föreslagen standardiseringsöverenskommelse inom Nato.

AK-47 är ett annat helautomatiskt kulgevär i kaliber 7,62×39 mm som utvecklades i Sovjetunionen i slutet av 1940-talet. Vapnet har använts som förlaga till flertalet andra vapenkonstruktioner som använder samma typ av magasin som AK-47.

Nato har 32 medlemsstater vars militära utrustning skiljer sig åt markant. Flertalet av Nato-ländernas militära styrkor använder dock skjutvapen utformade för STANAG-magasin, men det förekommer också skjutvapen som är utformade för den typ av magasin som härrör från Heckler & Koch G3 alternativt Heckler & Koch G36 samt AKM och AK-74. Till sist förekommer också kulgevär som använder så kallade SR-25-magasin (även känt som LR-308-magasin eller M110-magasin).

Ett magasin kan också anses vara av militär typ om det har en utbredd militär användning. Det är svårt att säga något om hur utredd användningen måste vara för att så ska anses vara fallet. Troligtvis kan dock magasin för bl.a. följande skjutvapen räknas till denna kategori:

Skjutvapen	Används bl.a. av försvarsmakten i
CZ Bren och Bren 2	Frankrike, Tjeckien och Ungern
FAMAS F1	Centralafrikanska republiken, Kamerun och Tchad
FN FAL	Australien, Brasilien, Marocko och Thailand

2.5.5.5 Kan sättas in i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet

För att ett gevär ska omfattas av förbudet måste ett magasin av militär typ gå att sätta in i vapnet i dess grundutförande. Vapenmagasinet måste passa i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet.¹¹¹

Detta innebär att geväret inte omfattas om det krävs en adapter eller annan särskild utrustning för att ett sådant magasin ska passa. Samma sak gäller om det krävs någon annan modifiering av vapnet för att magasinet ska kunna sättas in i vapnet och användas.¹¹²

¹¹¹ Prop. 2025/26:141 s. 271.

¹¹² Prop. 2025/26:141 s. 271.

2.5.5.6 Checklista

För att avgöra om ett specifikt skjutvapen omfattas av förbudet måste samtliga nedanstående frågor besvaras jakande:

1. Avser ansökan ändamålet jakt eller ändamålet avlivning av fällfångat vilt? Kom ihåg att skyddsjakt inte är ett självständigt ändamål utan är att jämställa med jakt.¹¹³
2. Avser ansökan ett halvautomatiskt kul- eller hagelgevär eller en låda som är avsedd för ett sådant gevär?
3. Är vapnet utformat för någon av följande ammunitionstyper?
 - a. centralantänd pistolammunition i grövre kaliber än 9 millimeter, eller
 - b. centralantänd gevärsammunition
4. Kan ett löstagbart vapenmagasin med kapacitet för fler än 10 patroner sättas in i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet?
5. Är vapenmagasinet av militär typ?

2.5.5.7 Samråd

Vid behov kan samråd ske med UTS-V. Samrådet ska i dessa fall skickas till UTS-V:s funktionsbrevlåda via gruppchef.

Handläggaren kan hämta stöd för sin bedömning i svaret från UTS-V men ansvarar själv för att fatta beslut i ärendet. Någon hänvisning till svaret bör inte inkluderas i beslutsmotivering.

2.5.5.8 Förteckning av vapenmodeller som omfattas av förbudet

Nedan presenteras ett urval av vapenmodeller som omfattas av förbudet.

Observera att listan inte är uttömmande!

Skjutvapen där STANAG-magasinet passar:

- Aero Precision M4E1
- Benelli MR1
- Daniel Defense DDM4
- Daniel Defense MK12 SPR
- Diamondback DB15 Hunter
- Heckler & Koch MR223
- IWI Tavor X95
- JP Enterprises JP-15
- Messerschmitt Hunter
- Ruger AR-556 MPR
- Schmeisser AR15 Pro Hunter
- SIG MCX
- Springfield Armory Saint Victor
- Stag Arms Stag 15

¹¹³ 2 § jaktlagen.

Skjutvapen där SR-25-magasin passar:

- Aero Precision M5E1
- Anderson Manufacturing AM-10
- B&T APC308 Pro DMR
- CMMG Resolute Mk3
- Daniel Defense DD5
- Diamondback DB10
- Hera 7SIX2
- Ruger SFAR
- Savage MSR 10
- Stag Arms Stag 10

Skjutvapen där andra magasin av militär typ passar:

- FB Radom Beryl S223¹¹⁴
- Heckler & Koch HK41¹¹⁵
- Heckler & Koch MR308¹¹⁶
- Norinco Type 56¹¹⁴
- PTR GIR 101¹¹⁷
- Schwaben Arms SAR M41¹¹⁷
- WBP Jack¹¹⁴

2.5.6 Vissa andra skjutvapen för ändamålet jakt

Tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålet jakt får inte beviljas för

- sådana skjutvapen som avses i kategori A punkt 8 i bilagan till vapenförordningen
- enhandsvapen med centralantändning.¹¹⁸

Med skjutvapen i kategori A punkt 8 avses halvautomatiska långa skjutvapen vars längd kan minskas till mindre än 60 cm genom en vikbar kolv eller en kolv av teleskopisk typ eller genom en kolv som kan avlägsnas utan användning av verktyg utan att funktionaliteten går förlorad.

Alla skjutvapen som inte är korta vapen är att anse som långa skjutvapen. Med korta vapen avses i detta sammanhang ett skjutvapen med en pipa som inte överstiger 30 cm eller vars totala längd inte överstiger 60 cm.¹¹⁹ Observera att kraven här är alternativa, det räcker alltså med att ett av dem är uppfyllt för att vapnet ska anses vara ett kort vapen.

Enhandsvapen med centralantändning avser samtliga enhandsvapen utformade för ammunition som är centralantänd.

¹¹⁴ Utformat för den typ av magasin som används i AK-47.

¹¹⁵ Halvautomatisk version av Heckler & Koch G3.

¹¹⁶ Utformat för den typ av magasin som används i Heckler & Koch 417.

¹¹⁷ Utformat för den typ av magasin som används i Heckler & Koch G3.

¹¹⁸ 4 kap. 16 § vapenförordningen.

¹¹⁹ Se bilagan till vapenförordningen under rubriken Ord och uttryck i bilagan.

2.6 Grundläggande utgångspunkter för handläggningen

2.6.1 Bevisbördan

Som huvudregel är det sökanden som ska visa att det finns förutsättningar att bifalla en ansökan medan det är Polismyndigheten som ska visa att det finns förutsättningar att t.ex. omhänderta skjutvapen eller återkalla ett tillstånd att inneha skjutvapen.¹²⁰

Om det framkommer omständigheter som i tillräcklig grad kan anses visa att någon är olämplig att inneha vapen är det i första hand Polismyndigheten som ska visa detta. Det är även Polismyndigheten som har det yttersta ansvaret för att ärendet blir tillräckligt utrett.¹²¹ Kraven på omfattningen av utredningen beror på vilken typ av beslut som ska fattas. Det ställs inte lika höga krav på utredningen gällande ett omhändertagandebeslut som det ställs på ett avslags- eller återkallelsebeslut.¹²²

Det finns en skyldighet att vidta alla rimliga utredningsåtgärder samt redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultatet av dessa, även om åtgärderna inte tillfört några nya uppgifter.¹²³

Det saknas sekretessbrytande bestämmelser för vapenärenden. De utredningsmöjligheter som står Polismyndigheten till buds när det framkommit omständigheter som talar för att en person är olämplig att inneha vapen av medicinska skäl är således begränsade. Polismyndigheten får dock anses ha uppfyllt sitt utredningsansvar genom att uppmana vapeninnehavaren att inkomma med ett läkarintyg eller motsvarande utredning till styrkande av sin lämplighet att inneha vapen.¹²⁴ Bevisbördan övergår därmed på vapeninnehavaren.

2.6.2 Kommunikation

Innan ett beslut i ett ärende fattas ska den enskilde som utgångspunkt underlämnas om allt material av betydelse för beslutet och ges tillfälle att inom en viss bestämd tid yttra sig över materialet. Detta gäller dock inte när kommunikationen är uppenbart obehövlig.¹²⁵ Material som kommuniceras ska också registreras i ärendehandläggningssystemet.¹²⁶ Även material som den enskilde kan ha fått på annat sätt, t.ex. en brottmålsdom, ska kommuniceras om den läggs till grund för myndighetens beslut.

Kravet på kommunikation omfattar enbart sådant material som utgör underlag för beslutet, inte varje uppgift som har tillförts ärendet utifrån. Sådant material som helt saknar relevans för ett beslut i ett ärende omfattas inte av

¹²⁰ Huvudregeln är att bevisbördan åvilar den enskilde vid ansökan om förmån och myndighet vid betungande beslut, se Lindqvist, Gustaf, *Bevisfrågor i förvaltningsprocessen* (2019, JUNO, version 1), under rubriken 3. Bevisbörda.

¹²¹ 23 § förvaltningslagen (2017:900).

¹²² Prop. 2016/17:180 *En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag*, s. 308 f.

¹²³ Kammarrätten i Jönköpings dom den 27 mars 2023 i mål nr 2139-22.

¹²⁴ Kammarrätten i Sundsvalls domar den 3 mars 2020 i mål nr 2352-19 och den 18 december 2020 i mål nr 3014-19.

¹²⁵ 25 § första stycket förvaltningslagen.

¹²⁶ 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

kravet på kommunikation. Med material av betydelse avses sådana omständigheter eller uppgifter som påverkar myndighetens ställningstagande i den fråga som beslutet gäller. Det kan handla om t.ex. uppgifter i utredningar eller remissyttranden som talar till fördel eller nackdel för parten i ärendet.¹²⁷

Begränsningsregeln, att kommunikation inte behöver ske om det är uppenbart obehövt, syftar till att undvika onödig kommunikation. Regeln ska tolkas snävt och är tillämplig enbart i sådana fall där behovet av kommunikation, sett objektivt ur den enskildes perspektiv, är mindre framträdande eller helt saknas.

Det måste alltså stå klart för myndigheten att åtgärden att underrätta och ge parten tillfälle att yttra sig är uppenbart obehövt i den meningen att den inte kan tillföra något i det aktuella ärendet. Ett exempel kan vara kommunikation av handlingar med den som får fullt bifall i ett ansökningsärende. Det kan också vara uppenbart obehövt att kommunicera material som har lämnats av parten själv.¹²⁸ I tveksamma fall ska kommunikation av materialet alltid ske.¹²⁹

Innan ärendet avgörs ska den enskilde alltså ges möjlighet att lämna synpunkter på allt material som är av betydelse för beslutet och som inte bedöms vara uppenbart obehövt att kommunicera. Detta gäller dock inte beslut som innebär att sökanden får bifall.

Om det finns material som ska kommuniceras, ska sökanden i samband med detta, informeras om de slutsatser som myndigheten drar av utredningen i ärendet. Det är alltså inte nödvändigt att kommunicera förslag till beslut i övriga fall, t.ex. när allt underlag som behövs för att fatta beslut har inkommit från sökanden själv.

2.6.2.1 Undantag från kommunikationsplikten

Myndigheten får avstå från kommunikation i tre specifika undantagsfall.¹³⁰

Det första fallet, som inte är aktuellt i detta sammanhang, gäller vissa anställningsbeslut.

Det andra fallet gäller sådana situationer då det kan befaras att det annars skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslutet, t.ex. att syftet med en inspektion eller liknande åtgärd inom ramen för en myndighets tillsynsverksamhet förfelas om det blir känt i förväg att åtgärden övervägs.¹³¹

Det tredje och sista undantagsfallet gäller sådana beslut som måste meddelas omedelbart på grund av att ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det. Här avses beslut om mycket angelägna åtgärder, som objektivt sett inte

¹²⁷ Prop. 2016/17:180 s. 310 f.

¹²⁸ Prop. 2016/17:180 s. 311.

¹²⁹ Prop. 2016/17:180 s. 161.

¹³⁰ 25 § första stycket förvaltningslagen.

¹³¹ Prop. 2016/17:180 s. 311 f.

får försenas av den anledningen att myndigheten först måste se till att kommunikation sker, t.ex. beslut om omhändertagande av skjutvapen m.m.¹³²

2.6.2.2 Kommunikation och sekretess

Kommuniceringsplikten gäller med de begränsningar som följer av den s.k. kollisionsbestämmelsen i 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Detta innebär att vissa uppgifter, som det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att de inte röjs, inte behöver kommuniceras. Uttrycket ”synnerlig vikt” markerar att det ska vara fråga om undantagssituationer, i vilka det syfte som bär upp sekretessregeln framstår som särdeles tungt vägande i förhållande till partens intresse av full insyn i materialet i ärendet. Utgångspunkten är att partens intresse i det stora flertalet situationer ska tillmätas större betydelse än sekretessen.¹³³

För mer information om sekretess och kollisionsbestämmelsen, se Polismyndighetens handbok om offentlighet och sekretess (PM 2022:3) som finns tillgänglig på Intrapolis.

2.6.2.3 Hur kommunikation genomförs

Kommunikation ska ske med den som är part i ärendet.¹³⁴ Om den enskilde har ett ombud ska kommunikation ske med ombudet, om inte annat framgår av fullmakten.¹³⁵ I denna situation ska den enskilde underrättas om att kommunikation har skett med ombudet.

Exakt hur kommunikeringen ska ske är inte närmare reglerat. Myndigheten ska dock välja det kommunikationssätt som är enklast och ger det snabbaste resultatet.¹³⁶

Om den enskilde ges tillfälle att yttra sig över det material som kommuniceras ska det bestämda datum då synpunkterna senast ska ha kommit in till myndigheten framgå.¹³⁷

Det är mycket viktigt att den enskilde får tillräckligt lång tid på sig att lämna synpunkter. I normalfallet är 14 dagar tillräckligt, men hänsyn måste också tas till postgången. Svarstiden bör därför som utgångspunkt bestämmas till ett datum som ligger ca tre veckor framåt i tiden. Sista svarsdag bör inte vara en lördag, en söndag eller annan allmän helgdag. I dessa fall bör istället nästkommande vardag anges som sista svarsdag.

Den enskilde har möjlighet att inkomma med synpunkter under hela tidsperioden. Enbart den omständigheten att ett yttrande har inkommit medför inte att beslut kan eller bör fattas eftersom den enskilde har möjlighet att

¹³² Prop. 2016/17:180 s. 312.

¹³³ RÅ 1994 ref. 79.

¹³⁴ 25 § förvaltningslagen.

¹³⁵ Prop. 2016/17:180 s. 88.

¹³⁶ Prop. 2016/17:180 s. 169 f.

¹³⁷ JO:s inspektionsprotokoll, dnr 1836-1999.

inkomma med ytterligare synpunkter. Endast om det tydligt framgår att den enskilde inte vill tillföra något mer kan beslut fattas innan tiden är slut.¹³⁸

2.6.3 Olika typer av slutliga beslut

Det finns två typer av slutliga beslut, det vill säga beslut varigenom myndigheten skiljer sig från ett ärende. Dessa två typer av slutliga beslut benämns huvudsakliga beslut och icke huvudsakliga beslut. Ett slutligt beslut utgör slutpunkten i handläggningen av ärendet.

Skillnaden mellan dessa två är huruvida myndigheten gör en prövning i sak, det vill säga bedömer den centrala frågan i ärendet, till exempel huruvida en person ska meddelas tillstånd att inneha skjutvapen. Både avslag och bifall är huvudsakliga beslut eftersom myndigheten tar ställning till ärendets centrala fråga.

Avskrivning är däremot ett icke huvudsakligt beslut eftersom myndigheten inte prövar ärendet i sak. Skälen till att ett avskrivningsbeslut fattas kan vara att sökanden ångrar sig och återkallar sin ansökan eller att det annars saknas anledning att göra en prövning i sak, t.ex. om sökanden avlider innan beslutet fattas.

Avvisning används om det finns någon brist i sakprövningsförutsättningarna som är omöjlig att åtgärda (t.ex. att en åtgärd har vidtagits för sent eller av en person som inte är behörig) eller som inte har åtgärdats trots att bristen har påtalats för sökanden (t.ex. att en obligatorisk uppgift som är nödvändig för ärendets avgörande inte har lämnats av sökanden trots föreläggande). I dessa fall kan saken inte upptas till prövning och ansökan avvisas. Detsamma gäller om sökanden inte betalar den lagstadgade ansökningsavgiften trots påminnelse om att göra så.¹³⁹

Beslut ska i regel upprättas skriftligen och skickas till den som beslutet riktar sig till. I vissa särskilda fall saknas dock skäl att upprätta ett skriftligt beslut, t.ex. om en person som ansökt om tillstånd ringer in och återkallar sin ansökan. I denna situation kan personen informeras muntligen om att ärendet avskrivs och något skriftligt beslut behöver inte upprättas. Beslutet ska dock dokumenteras i ärendet, t.ex. genom en tjänsteanteckning.

2.6.4 Ålder

Endast den som har fyllt 18 år får beviljas tillstånd att inneha ett skjutvapen.

Det gäller dock inte ett start- eller signalvapen eller ett vapen som gjorts varaktigt obrukbart.¹⁴⁰ För helautomatiska skjutvapen som inte är effektbegränsade gäller istället en åldersgräns på 20 år.¹⁴¹

¹³⁸ JO:s beslut den 30 september 2004, dnr 4707-2002.

¹³⁹ 11 § avgiftsförordningen.

¹⁴⁰ 4 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

¹⁴¹ 4 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

2.6.4.1 Undantag

Undantag från ålderskraven får göras för ändamålen jakt och målskytte om det finns särskilda skäl.¹⁴² För övriga ändamål finns ingen möjlighet till undantag.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska följande omständigheter särskilt beaktas

- sökandens ålder och mognad
- vilken typ av skjutvapen som ansökan avser
- om sökanden har ett behov av vapnet som inte kan tillgodoses genom bestämmelserna om utlåning i 9 kap. vapenlagen
- om sökandens förmyndare eller någon annan som har fyllt 18 år och har tillstånd att inneha skjutvapen ser till att sökanden har praktiska förutsättningar att förvara skjutvapnet i enlighet med de regler som gäller för skjutvapnet.¹⁴³

Prövningen av om särskilda skäl för undantag föreligger ska göras genom en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Uppräkningen av det som ska beaktas vid prövningen är inte uttömmande utan även andra omständigheter än de som särskilt pekas ut kan beaktas vid bedömningen av om det finns anledning att göra undantag från ålderskravet.¹⁴⁴

Därvid bör bl.a. beaktas styrkan i sökandens legitima behov av att få inneha ett eget skjutvapen. Vid den bedömningen har det betydelse exempelvis hur länge sökanden har ägnat sig åt jakt eller målskytte och hur lovande skytt den unge är. Inom ramen för helhetsbedömningen bör också, i någon mån, kunna beaktas om vapnet har ett särskilt värde för sökanden exempelvis för att han eller hon har ärvt det av en nära anhörig.¹⁴⁵

Den som är under 15 år bör endast i mycket speciella undantagsfall ges innehavstillstånd. Ju närmare sökanden kommer sin artonårsdag desto mindre bör krävas för att undantag från åldersgränsen ska göras.¹⁴⁶ Att typen av skjutvapen som ansökan avser särskilt ska beaktas innebär att det inte kan ställas lika höga krav för undantag om ansökan gäller t.ex. ett effektbegränsat vapen.¹⁴⁷

Särskilda skäl för undantag kan också föreligga om sökanden har ett behov av vapnet som inte kan tillgodoses genom bestämmelserna om utlåning. Detta kan vara aktuellt om en underårig t.ex. har tagits ut till landslaget eller tränar och tävlar i grenar där uppsiktsutlåning är förenat med särskilda svårigheter såsom skidskytte. Det kan också aktualiseras om den underårige går

¹⁴² 4 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

¹⁴³ 4 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

¹⁴⁴ 2022 års vapenutrednings slutbetänkande *En ändamålsenlig vapenlagstiftning* (SOU 2024:31), s. 289 f.

¹⁴⁵ SOU 2024:31 s. 289 f.

¹⁴⁶ SOU 2024:31 s. 288.

¹⁴⁷ SOU 2024:31 s. 288.

på exempelvis ett skyttegymnasium, eftersom skolor inte hör till de aktörer som får ges tillstånd att inneha skjutvapen.¹⁴⁸

Om undantag från ålderskravet görs måste sökandens förmyndare lämna samtycke till innehavet.¹⁴⁹ Med förmyndare avses vårdnadshavare.¹⁵⁰ Om ett barn har fler än en förmyndare krävs samtycke från samtliga förmyndare.

Om ansökan gäller ett effektbegränsat skjutvapen och undantag från ålderskravet görs ska tillståndet tidsbegränsas till och med artonårsdagen eftersom tillstånd inte längre krävs efter denna dag.

2.6.5 Bosättning

Det finns inte något krav på hemvist eller bosättning i Sverige för att kunna meddelas tillstånd enligt vapenlagen. Det förhållandet att sökanden är bosatt i ett annat land utgör därför inte i sig grund för att avslå en ansökan.¹⁵¹ Se dock avsnitt 3.3 om lämplighetsprövning av den som är, eller i närtid har varit, bosatt utomlands.

Om sökanden är bosatt i ett annat EU-land får tillstånd att inneha skjutvapen endast meddelas om personen har beviljats tillstånd att föra över skjutvapnet till bosättningslandet eller om personen skriftligt intygat och motiverat sin avsikt att inneha vapnet endast i Sverige.¹⁵²

Om en person, som inte är bosatt i Sverige men som tillfälligt vistas här, ansöker om tillstånd att inneha skjutvapen bör möjligheten att tidsbegränsa tillståndet till den tid som sökanden avser att vistas i landet särskilt beaktas. Se avsnitt 2.7 för mer information om tidsbegränsning.

2.6.6 Särskilt om ansökan i vissa fall

2.6.6.1 Illegala vapen

Med illegala vapen avses dels vapen som stulits från dess legale innehavare eller på annat sätt kommit i besittning av någon som inte har rätt att inneha vapnet i fråga, dels vapen för vilka tillstånd helt saknas.¹⁵³ Endast den omständigheten att det tidigare har funnits ett giltigt tidsbegränsat tillstånd för vapnet ändrar inte bedömningen.

Det finns inget uttryckligt hinder i vapenlagstiftningen mot att meddela tillstånd till innehav av ett skjutvapen som är illegalt, oavsett vilket ändamål som ansökan gäller.

¹⁴⁸ SOU 2024:31 s. 288.

¹⁴⁹ 4 kap. 2 § vapenförordningen.

¹⁵⁰ 10 kap. 2 § föräldrabalken.

¹⁵¹ RÅ 2000 not. 113.

¹⁵² 4 kap. 18 § vapenförordningen.

¹⁵³ Prop. 1999/2000:27 *En skärpt vapenlagstiftning*, s. 27.

Det finns inte stöd för att avvisa en ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen enbart på grund av det inte finns något giltigt tillstånd för det vapen som ansökan avser.¹⁵⁴

Ansökan måste alltså prövas i sak med tillämpning av vapenlagstiftningens regler för tillstånd. Mer information om denna prövning finns i kapitel 3 och 4.

2.6.6.2 Skjutvapen som ska lösas in

Bestämmelserna om inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin är tvingande¹⁵⁵ och innehåller endast vissa undantag¹⁵⁶. Undantagen från inlösen är uttömmande.

Exempelvis ska skjutvapen lösas in av staten om innehavaren har avlidit och om egendomen inte lämnas för skrotning eller överläts till någon som har rätt att inneha den och detta görs inom ett år från det att innehavaren avled. Eftersom egendomen ska lösas in när tidsfristen löper ut blir följdverkningen att skjutvapnet inte längre finns tillgängligt för skrotning eller överlåtelse vid denna tidpunkt och därmed saknas förutsättningar att meddela tillstånd om ansökan inkommer efter tidpunkten.

2.6.6.3 Förverkade skjutvapen

Innehav av illegala skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin kan utgöra brott och leda till att egendomen förverkas. Innebörden av att viss egendom blir förverkad är att äganderätten tvångsmässigt övergår från en individ till staten.¹⁵⁷ Egendomen kan sedan säljas för statens räkning, oskadliggöras eller förstöras.¹⁵⁸ En ansökan om tillstånd att inneha egendom som blivit förverkad bör därför avslås eftersom förutsättningar att meddela tillstånd saknas.

2.6.7 Förvärvstillstånd

Ett tillstånd att inneha ett skjutvapen som beviljas någon som ska förvärva ett sådant vapen kallas för förvärvstillstånd.¹⁵⁹ Ett förvärvstillstånd ska utfärdas oavsett om ansökan avser ett visst bestämt skjutvapen eller inte.

Polismyndigheten saknar dock för närvarande möjlighet att utfärda förvärvstillstånd. Polismyndigheten kommer därför att fortsätta att utfärda inköpstillstånd och tillstånd att inneha skjutvapen tills det nya ärendehanteringssystemet är driftsatt.

¹⁵⁴ Se Kammarrätten i Göteborgs dom den 8 mars 2016 i mål nr 1955-15.

¹⁵⁵ 14 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁵⁶ 14 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁵⁷ 36 kap. 28 § brottsbalken.

¹⁵⁸ Se lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegoods m.m., som innehåller bestämmelser om hur förverkad egendom ska hanteras.

¹⁵⁹ 3 kap. 4 § första stycket vapenlagen.

2.6.8 Särskilt om innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen

Ett innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen ger rätt att förvärva ett skjutvapen av en viss vapenmodell för ett angivet ändamål. Det är därmed i allt väsentligt detsamma som ett vanligt innehavstillstånd.

För att tillstånd av denna typ ska kunna utfärdas måste alla uppgifter som behövs för prövningen, utom tillverkningsnumret eller märkningen, finnas tillgängliga för Polismyndigheten.

Om en viss förutsättning måste vara uppfylld för att tillståndet ska kunna meddelas, t.ex. begränsad magasinskapacitet för pumprepererande och halv-automatiska hagelgevär eller halvautomatiska kulgevär med fast magasin för ändamålet jakt, är det inte möjligt att utfärda ett innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen. Skälet till detta är att sökanden måste visa att denna förutsättning är uppfylld i fråga om ett specifikt vapen och ansökan måste därför avse denna vapenindivid.

Det är inte heller möjligt att uppställa ett villkor om att t.ex. vapnets magasinskapacitet ska begränsas eller att tillståndet endast gäller sådana vapen där detta har gjorts.

Om ett innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen har utfärdats och sökanden vill ändra det skjutvapen som tillståndet avser ska sökanden informeras om att detta inte är möjligt då Polismyndigheten myndigheten skiljt sig från ärendet genom ett gynnande beslut. I dessa fall är sökanden hänvisad till att ansöka om ett nytt innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen.

Den som inte har förvärvat något skjutvapen inom sex månader från dagen för tillståndet eller den längre tid som Polismyndigheten bestämmer ska anmäla detta till Polismyndigheten inom en månad.¹⁶⁰

2.7 Tidsbegränsning

2.7.1 Tidsbegränsade tillstånd

I vissa fall får ett tillstånd att inneha skjutvapen tidsbegränsas om det finns särskilda omständigheter som talar för att vapnet inte kommer att behövas varaktigt.¹⁶¹ Detta gäller endast när det redan från början står klart att det inte är fråga om ett varaktigt behov och att det alltså redan vid ansökningstillfället står klart att sökandens behov av vapnet kommer att upphöra inom överskådlig tid. Tidsbegränsning ska tillämpas restriktivt och av förarbetena framgår att tidsbegränsning i fråga om t.ex. jaktvapen inte bör komma i fråga annat än i rena undantagsfall.¹⁶²

¹⁶⁰ 7 kap. 2 § vapenförordningen.

¹⁶¹ 3 kap. 3 § andra stycket vapenlagen.

¹⁶² Prop. 1981/82:1 om ändring i vapenlagen (1973:1176), s. 30 f och s. 46 f.

Ett tillstånd att inneha skjutvapen för udda skjutningsändamål bör tidsbegränsas eftersom det sällan är fråga om ett varaktigt behov i dessa fall.

Detta gäller dock inte start- eller signalvapen som typiskt sett är mindre farliga vapen än vanliga skjutvapen.¹⁶³ Intresset av att tidsbegränsa tillstånd att inneha dessa typer av skjutvapen framstår därför som mycket litet. Om ett start- eller signalvapen innehas för ett udda skjutningsändamål, t.ex. hundträning, ska tillståndet alltså i normalfallet inte tidsbegränsas.

Även tillstånd att inneha vapendelar får tidsbegränsas. Ett exempel när detta blir aktuellt är när vapendelen är avsedd för ett skjutvapen som innehas med stöd av ett tidsbegränsat tillstånd. I dessa fall bör tillståndet att inneha vapendelen tidsbegränsas på samma sätt som tillståndet avseende skjutvapnet som vapendelen är avsedd för.

Enligt tidigare gällande rätt tidsbegränsade Polismyndigheten tillstånd för enskild att inneha helautomatiska vapen eller enhandsvapen för flerskott till att gälla i högst fem år, om inte särskilda skäl talade emot en sådan begränsning. När tillståndsinnehavare av sådant vapen ansöker om förnyat tillstånd ska, om förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda, tillstånd beviljas utan tidsbegränsning.

Polismyndigheten ska underrätta en tillståndshavare som har ett tidsbegränsat innehavstillstånd när tre månader återstår av giltighetstiden för tillståndet.¹⁶⁴ Observera att detta endast gäller innehavstillstånd och inte alla typer av tidsbegränsade tillstånd, t.ex. tillstånd till förvaring hos annan eller europeiska skjutvapenpass.

När ett tidsbegränsat tillstånd löper ut ska en ny förutsättningslös prövning ske efter ny ansökan. Vid denna prövning är Polismyndigheten inte bunden av tidigare beslut.

Om en person har flera tidsbegränsade tillstånd att inneha skjutvapen ska frågan om förnyelse av tillstånden prövas i ett sammanhang om sökanden begär det.¹⁶⁵

2.7.2 Beslutet

Om innehavstillståndet tidsbegränsas¹⁶⁶ har beslutet gått den enskilde emot eftersom huvudregeln är att tillstånd att inneha skjutvapen meddelas utan tidsbegränsning. Detta gäller dock inte om sökanden uttryckligen ansökt om tillstånd för viss tid och tidsbegränsningen motsvarar denna tid.

För ett beslut som går den enskilde emot gäller följande:

- Beslutet ska motiveras så att det framgår varför Polismyndigheten har tidsbegränsat innehavstillståndet.
- Sökanden ska underrättas om beslutet.

¹⁶³ Prop. 2025/26:141 s. 95.

¹⁶⁴ 22 kap. 4 § vapenförordningen.

¹⁶⁵ 3 kap. 9 § vapenförordningen.

¹⁶⁶ Med stöd av 3 kap. 3 § andra stycket vapenlagen.

- Sökanden ska informeras om sättet för överklagande.¹⁶⁷

Beslutet ska upprättas i ett eget beslutsdokument gällande tidsbegränsningen och skickas till sökanden tillsammans med överklagandehänvisning.

2.8 Personer med betydande inflytande

2.8.1 Allmänt

En fysisk person som har ett betydande inflytande över en juridisk person är en person som genom sin kompetens, sina åtgärder och sina ställningstaganden till stor del kan påverka utfallet i verksamheten. Även den som i kraft av sitt ägande har möjlighet att fatta beslut som är avgörande för verksamheten bör anses ha ett betydande inflytande.¹⁶⁸

Vem som ska anses som en person med betydande inflytande varierar beroende på vilken typ av juridisk person det handlar om. I tabellen nedan ges exempel på personer som kan ha betydande inflytande.

Typ av juridisk person	Exempel på personer som kan ha betydande inflytande
Aktiebolag	<ul style="list-style-type: none"> • Styrelseordförande • Styrelseledamot • Styrelsesuppleant (dock endast om denne har generalfullmakt att företräda företaget, har ett betydande ägarinflytande eller i övrigt har sådan ställning att ett betydande inflytande föreligger)¹⁶⁹ • Verkställande direktör • Aktieägare med betydande aktieinnehav¹⁷⁰ • Verklig huvudman¹⁷¹ • Extern firmatecknare • Annan person som har generalfullmakt eller på annan grund rätt att fatta avgörande beslut för verksamheten¹⁷²
Handelsbolag	<ul style="list-style-type: none"> • Bolagsman • Verklig huvudman

¹⁶⁷ 32–33 §§ förvaltningslagen.

¹⁶⁸ Kammarrätten i Stockholms dom den 23 juli 1999 i mål nr 967-99.

¹⁶⁹ Se Kammarrätten i Stockholms dom den 25 februari 2010 i mål 3544-09 samt Kammarrätten i Stockholms dom den 24 juni 2010 i mål nr 55-10 där kammarrätten bedömde att en person som var VD och majoritetsägare i sökandebolagets moderbolag, men endast styrelsesuppleant i sökandebolaget, var en person med betydande inflytande.

¹⁷⁰ Prop. 2011/12:109 s. 37.

¹⁷¹ Se lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän. Verkliga huvudmän registreras hos Bolagsverket och är sökbara i registret över verkliga huvudmän.

¹⁷² RÅ 1996 ref. 90.

Kommanditbolag	<ul style="list-style-type: none"> • Kommanditdelägare • Komplementär • Verklig huvudman
Ekonomisk förening	<ul style="list-style-type: none"> • Styrelseordförande • Styrelseledamot • Verkställande direktör • Verklig huvudman

Personer med betydande inflytande kan vara bosatta i ett annat EU-land och behöver inte ha svenskt medborgarskap.¹⁷³

2.8.2 Anmälningsskyldighet vid förändringar

Följande aktörer ska anmäla förändringar av de fysiska personer som har ett betydande inflytande:

- Sammanslutningar för målskytte som har tillstånd att inneha skjutvapen¹⁷⁴
- Juridiska personer som är auktoriserade bevakningsföretag som har tillstånd att inneha skjutvapen¹⁷⁵
- Juridiska personer som har vapenhandlartillstånd, vapenmäklartillstånd eller vapenreparatörstillstånd.¹⁷⁶

Anmälan ska göras så snart som möjligt.¹⁷⁷ Det innebär att anmälan ska göras så snart det är möjligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Normalt ska anmälan komma in till Polismyndigheten senast samma dag som förändringen genomförs.¹⁷⁸

2.9 Avgifter

En grundregel gällande avgiftsuttag i det allmännas verksamhet är att detta endast får ske om det följer av en lag eller förordning eller av ett särskilt beslut av regeringen.¹⁷⁹

Vid ansökan om olika typer av tillstånd ska en ansökningsavgift i många fall betalas av sökanden innan handläggningen påbörjas. Vilka ärendeslag som är avgiftsbelagda framgår av vapenförordningen.¹⁸⁰ Om ett ärendeslag saknas i vapenförordningens uppräkningslista innebär detta att någon avgift inte får tas ut.

¹⁷³ Se framförallt artikel 49 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och Kammarrätten i Jönköpings dom den 28 mars 2018 i mål nr 3297-16.

¹⁷⁴ 5 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁷⁵ 5 kap. 12 § vapenlagen.

¹⁷⁶ 7 kap. 1 § tredje stycket vapenlagen.

¹⁷⁷ 5 kap. 2 § vapenlagen i fråga om sammanslutningar för målskytte, 5 kap. 12 § vapenlagen i fråga om auktoriserade bevakningsföretag och 7 kap. 1 § tredje stycket vapenlagen i fråga om vapenhandlare, vapenmäklare och vapenreparatörer som är juridiska personer.

¹⁷⁸ Prop. 2025/26:141 s. 273 i fråga om sammanslutningar för målskytte, s. 278 i fråga om auktoriserade bevakningsföretag och s. 288 samt prop. 2011/12:109 s. 37 i fråga om vapenhandlare, vapenmäklare och vapenreparatörer som är juridiska personer.

¹⁷⁹ 3 § avgiftsförordningen.

¹⁸⁰ Se 21 kap. vapenförordningen.

I vapenförordningen anges dock inga belopp utan det görs endast hänvisningar till olika avgiftsklasser. Dessa avgiftsklasser motsvarar olika belopp vilka framgår av avgiftsförordningen.¹⁸¹

Observera att det inte är möjligt att sätta ned avgiften på förhand. Det finns dock möjlighet att återbetala hela eller en del av avgiften om det finns särskilda skäl.¹⁸²

Återbetalning bör komma i fråga först om ett uttag av full avgift i det enskilda fallet skulle vara oskäligt.¹⁸³ Det förutsätts att bestämmelsen tillämpas restriktivt.

2.10 När börjar beslut enligt vapenlagen gälla?

Polismyndighetens beslut gäller som huvudregel omedelbart. Detta innebär att beslutet får effekt så snart det har fattats.¹⁸⁴ En person som får tillstånd att inneha ett skjutvapen behöver alltså inte vänta på att beslutet vinner laga kraft innan han eller hon tar skjutvapnet i sin besittning. På samma sätt gäller beslut om omhändertagande av skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis direkt när beslutet har fattats. Polismyndigheten kan dock bestämma en annan tid då beslutet börjar gälla. Om så sker måste det framgå av beslutet när det börjar gälla.

För beslut om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen, återkallelse av vapenmäklartillstånd, återkallelse av vapenreparatörstillstånd, återkallelse av auktorisation samt beslut som rör märkning av vapen eller vapendelar av särskilt stort historiskt värde gäller dock det motsatta till huvudregeln. Dessa beslut måste således vinna laga kraft innan de börjar gälla. Om det finns särskilda skäl kan dock Polismyndigheten bestämma att nämnda återkallelsebeslut ska gälla omedelbart.¹⁸⁵ För mer information om när beslut om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen börjar gälla, se avsnitt 22.3.2.

¹⁸¹ 10 § avgiftsförordningen.

¹⁸² 13 § avgiftsförordningen.

¹⁸³ Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd (ESVFA 2022:5) om avgifter, allmänna råd till 13 § förordningen, s. 4.

¹⁸⁴ 19 kap. 3 § första stycket vapenlagen.

¹⁸⁵ 19 kap. 3 § andra och tredje styckena vapenlagen.

3 Lämplighet att inneha skjutvapen

3.1 Allmänt

Vapenlagstiftningen bygger på principen att endast ansvarskännande personer ska kunna betros med skjutvapen. I varje enskilt ärende ska det göras en självständig bedömning där bl.a. uppkomna brister i den personliga lämpligheten att inneha vapen beaktas.¹⁸⁶

Tillstånd att inneha skjutvapen får meddelas endast om det skäligen kan antas att vapnet inte kommer att missbrukas.¹⁸⁷ För enskilda personer innebär detta att vapentillstånd endast får beviljas den som med hänsyn till bl.a. laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att inneha skjutvapen.¹⁸⁸

Lämplighetsprövning av enskilda personer ska även göras när dessa personer har vissa uppdrag såsom föreståndare eller ersättare i en organisation som innehar vapen, vapenhanterare och när den enskilde utövar ett betydande inflytande över en juridisk person som har tillstånd enligt vapenlagen.¹⁸⁹ I dessa fall görs prövningen på motsvarande sätt som för innehavstillstånd.

Tillstånd att inneha skjutvapen får återkallas om innehavaren anses vara olämplig att inneha skjutvapen.¹⁹⁰

Som utgångspunkt är en person antingen lämplig eller olämplig att inneha skjutvapen och kraven på personlig lämplighet är desamma oavsett om det rör sig om en ansökningsärende eller ett återkallelseärende. Av detta följer att om sökanden redan har tillstånd att inneha skjutvapen bör ett avslag till följd av bristande lämplighet komma ifråga endast om förhållandena bedöms vara sådana att det finns tillräcklig grund för återkallelse. Är sökanden inte innehavare av sådant tillstånd sedan tidigare kan avslag i vissa fall dock komma i fråga även i sådana fall som inte hade varit återkallelsegrundande, om stöd för detta finns i rättspraxis. Som exempel kan nämnas vissa rattfylleribrott, där ett rattfylleri av normalgraden som huvudregel innebär avslag på en förstagsansökan men inte är tillräckligt för en återkallelse.

Prövningen av den enskildes lämplighet kräver att en helhetsbedömning görs av hans eller hennes personliga förhållanden. Av lagtexten framgår att prövningen ska vara framåtsyftande, dvs. det ska kunna antas att skjutvapnet inte kommer att missbrukas i framtiden. I förarbetena anges att missbruk till fara för sig själv eller annan eller för allmän ordning och säkerhet eller stats- eller rättsordningen anses vara väsentligast vid prövningen.¹⁹¹

Vid prövningen av den enskildes personliga lämplighet bör även förhållanden relaterade till personens omgivning beaktas, exempelvis om han eller hon

¹⁸⁶ Prop. 1990/91:130 om ändring i vapenlagen (1973:1176), s. 25 f och 47.

¹⁸⁷ 3 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁸⁸ 4 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁸⁹ Prop. 2025/26:141 s. 272, 277, 281, 284, 289 f. samt 298.

¹⁹⁰ 13 kap. 1 § första stycket 1 vapenlagen.

¹⁹¹ Prop. 1934:181 med förslag till vapenkungörelse, s. 25.

förekommer i den kriminella MC-miljön eller i andra kretsar där vapeninnehav kan ifrågasättas.¹⁹² Ett annat exempel är om det framkommer att innehavaren sammanbor med någon som är grovt kriminellt belastad.¹⁹³

3.1.1 Brottslighet

Om en enskild person har begått brott kan det påverka bedömningen av om en person är lämplig att inneha skjutvapen. Även misstanke om brott kan i vissa fall beaktas vid prövningen.

I detta avsnitt anges ett antal exempel på brott och andra omständigheter som kan medföra att en person anses vara olämplig att inneha skjutvapen. Det ges också rekommendationer kring hur lång tid som bör ha förflutit från gärningen för att personen ska kunna anses lämplig trots det begångna brottet.

Mer information om handläggning vid pågående förundersökning finns i avsnitt 3.2.

Exempel på brott som i normalfallet kan innebära att den som dömts för brottet är olämplig att inneha skjutvapen är:

- brott mot jaktlagstiftningen
- brott mot vapenlagstiftningen eller lagen om brandfarliga och explosiva varor
- smuggling av skjutvapen, brandfarliga eller explosiva varor
- djurplågeri av allvarligt slag
- narkotikabrott
- rattfylleri och sjöfylleri
- våldsbrott
- allvarlig ekonomisk brottslighet
- sexualbrott
- brott som medfört hänsynslöst eller kränkande beteende mot person¹⁹⁴
- allmänfarliga brott¹⁹⁵
- brott som riktar sig mot allmän ordning, statsskicket eller rikets säkerhet.¹⁹⁶

Även andra brott kan innebära att en person anses vara olämplig att inneha skjutvapen. Ett flertal mindre allvarliga brott och förseelser kan tillsammans innebära att personen bedöms som olämplig, se avsnitt 3.1.1.10.

¹⁹² Se Kammarrätten i Göteborgs domar den 12 juni 2015 i mål nr 6702-14 och den 21 december 2017 i mål nr 5885-17, Kammarrätten i Sundsvalls domar den 21 juli 2015 i mål nr 906-15, den 11 september 2018 i mål nr 1104-18, den 8 maj 2020 i mål nr 2862-19 och den 14 december 2022 i mål nr 357-358-22 samt Kammarrätten i Jönköpings dom den 3 april 2024 i mål nr 619-23.

¹⁹³ SOU 1998:44 s. 122.

¹⁹⁴ Exempelvis människorov, människohandel, människoexploatering, olaga frihetsberövande, barnfridsbrott, olaga tvång, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse, äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott, äktenskapsresa, hedersförtryck, olaga hot (4 kap. 1–5 §§ brottsbalken).

¹⁹⁵ 13 kap. brottsbalken.

¹⁹⁶ 16, 18 eller 19 kap. brottsbalken.

Brottsrubriceringen är inte ensamt utslagsgivande. Gärningens allvar och de omständigheter under vilka brottet begicks måste också beaktas, t.ex. om skjutvapen användes, om det rörde sig om ett enskilt brott eller upprepad brottslighet samt om brottsligheten bedrevs yrkesmässigt eller annars varit särskilt grovt eller hänsynslöst.¹⁹⁷ Vid prövningen av lämpligheten måste det alltså göras en individuell bedömning utifrån omständigheterna i varje enskilt fall.

3.1.1.1 Brott mot jaktlagstiftningen

Exempel på brott mot jaktlagstiftningen som i regel medför att den enskilde får anses vara olämplig att inneha skjutvapen är olovlig jakt av fredat vilt och jakt med otillåtet användande av motorfordon.¹⁹⁸ Grovt jaktbrott innebär att den enskilde i normalfallet är olämplig att inneha skjutvapen.

Om personen gjort sig skyldig till andra typer av jaktbrott av normalgraden får bedömningen av den personliga lämpligheten göras beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.¹⁹⁹

En person som har dömts till ansvar för jaktbrott av normalgraden bör i regel inte beviljas tillstånd förrän omkring tre år har förflutit sedan brottet begicks. Om det istället rör sig om grovt jaktbrott borde vapeninnehav vara uteslutet under längre tid, i normalfallet bör inte denna tid understiga fem år.

3.1.1.2 Brott mot vapenlagstiftningen

Brott mot vapenlagstiftningen är till sin art en sådan typ av brott som ger skäl att ifrågasätta en persons lämplighet att inneha vapen. Brott mot vapenlagstiftningen som inte är att anse som ringa bör i normalfallet leda till att ansökan avslås alternativt att beslut om återkallelse fattas.²⁰⁰

I vissa fall har vapenbrott inte ansetts medföra att en person är olämplig att inneha skjutvapen, t.ex. när ett tidsbegränsat tillstånd har löpt ut.²⁰¹

Förutom olaga vapeninnehav kan även brott mot vapenlagen i form av bl.a. förvaring hos annan utan tillstånd eller brott mot särskilda förvaringsvillkor ge anledning att ifrågasätta lämpligheten.

Vid grovt eller synnerligen grovt vapenbrott bör tillstånd kunna nekas under en avsevärd tid. Är det fråga om vapenbrott av normalgraden bör ett tillstånd kunna meddelas om en kortare tid förflutit, i normalfallet omkring fem år.

¹⁹⁷ HFD 2016 ref. 33.

¹⁹⁸ Se ansvarsbestämmelserna i 43–46 a §§ jaktlagen (1987:259).

¹⁹⁹ Se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 2 juli 2015 i mål nr 1372-15 där återkallelsebeslutet upphävdes. Den enskilde hade dömts för jaktbrott efter att ha skjutit en treårig älgko under en rådjursjakt. Se också RÅ 1986 ref. 80 där Polismyndighetens återkallelsebeslut fastställdes, i det målet hade den enskilde dömts för olaga jakt (äldre benämning på jaktbrott) efter att ha skjutit en björn under en älgjakt.

²⁰⁰ Se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 11 november 2013 i mål nr 1846-13 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 7 april 2016 i mål nr 24-16.

²⁰¹ Kammarrätten i Stockholms domar den 27 februari 2023 i mål nr 5453-22 och 5654-22.

Om vapenbrottet är ringa får ansökan beviljas beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.

3.1.1.3 Djurplågeri av allvarligt slag

Har någon dömts till ansvar för djurplågeri och gärningen är av allvarligt slag bör det i de flesta fall medföra att personen anses vara olämplig att inneha skjutvapen.²⁰²

Som utgångspunkt bör det ha gått omkring fyra år sedan brottet begicks innan tillstånd att inneha skjutvapen kan beviljas.

3.1.1.4 Våldsbrott

Brott som innefattar våld eller hot om våld mot person, och som inte är att anse som ringa, bör som huvudregel medföra att personen anses som olämplig att inneha skjutvapen.²⁰³

De omständigheter under vilka brottet begåtts och vad som framkommit om tillståndshavaren som person måste dock beaktas vid prövningen.²⁰⁴

I förarbetena betonas vikten av att Polismyndigheten uppmärksammar frågan om återkallelse i de fall där en person gjort sig skyldig till våld eller hot om våld mot någon nära anhörig.²⁰⁵ Har en person gjort sig skyldig till sådan brottslighet mot närstående är denne som utgångspunkt olämplig att inneha skjutvapen. Det gäller även om det inte rört sig om våld av det allvarligare slaget.²⁰⁶

Tillstånd bör kunna meddelas sedan en tid, i regel tre till fem år, förflutit sedan gärningen. När det gäller allvarlig brottslighet, t.ex. grov misshandel, bör tillstånd vara uteslutet under ännu längre tid.²⁰⁷

Värt att notera är att det inte finns någon bortre gräns för hur lång tid som måste ha förflutit innan tillstånd kan beviljas. En individuell bedömning ska

²⁰² Se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 30 juni 2005 i mål nr 3713--14-04 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 19 februari 2015 i mål nr 2883-14.

²⁰³ Exempelvis mord, dråp, misshandel (3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§ brottsbalken), rån (8 kap. 5–6 §§ brottsbalken), våld eller hot mot tjänsteman (17 kap. 1 § brottsbalken).

²⁰⁴ Se RÅ 1994 ref. 20 där det var fråga om en ordningsvakt som hade fällts till ansvar för misshandel vid fyra tillfällen i tjänsten. Domstolen, som upphävde återkallelsebeslutet, fann mot bakgrund av dels de speciella omständigheter under vilka gärningarna begåtts, dels tillståndshavarens person och levnadsförhållanden att det saknades tillräcklig grund för att anse honom olämplig att inneha skjutvapen. Det bör beaktas att bestämmelsen gällande återkallelse vid tidpunkten för domen inte var tvingande.

²⁰⁵ Prop. 1999/2000:27 s. 59.

²⁰⁶ Se HFD 2015 ref. 20 där tillståndet återkallades på grund av att vapeninnehavaren var dömd för att under tiden oktober 2010 t.o.m. oktober 2012 vid upprepade tillfällen ha misshandlat sina två minderåriga barn i hemmet. Se även Kammarrätten i Jönköpings dom den 29 juni i mål nr 3274-14 där det var fråga om upprepad ringa misshandel mot de egna barnen i hemmet.

²⁰⁷ Se t.ex. Förvaltningsrätten i Faluns dom den 27 augusti 2018 i mål nr 286-18.

göras i varje enskilt fall. Det bör även vägas in om den enskilde varit frihetsberövad under en stor del av tiden efter brottet.²⁰⁸

3.1.1.5 Narkotikabrott

Narkotikabrott är en sådan typ av brott som ger skäl att ifrågasätta en persons lämplighet att inneha vapen.²⁰⁹

Om det är fråga om ringa narkotikabrott genom eget bruk och det står klart att gärningen var en engångsföreteelse hos en i övrigt skötsam person kan personen anses lämplig beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.²¹⁰

Gäller det narkotikabrott av normalgraden eller grövre brott bör detta som huvudregel medföra att personen anses som olämplig att inneha skjutvapen.

Som utgångspunkt bör därför inte tillstånd att inneha skjutvapen meddelas förrän en viss tid gått sedan brottet begicks.

Vid narkotikabrott som inte är ringa bör tillstånd vara uteslutet under en längre tid, i regel omkring fem år.

Vid grovt och synnerligen grovt narkotikabrott bör tillstånd vara uteslutet under ännu längre tid.

3.1.1.6 Rattfylleri

En fällande dom avseende rattfylleri av normalgraden innebär skäl att ifrågasätta lämpligheten att inneha vapen.

En helhetsbedömning ska dock alltid göras varvid bl.a. promillehalten vid rattfylleribrottet, tiden på dygnet, körsträckans längd, trafikintensiteten, eventuellt beroendeproblematik och om tillståndshavaren tidigare är ostraffad bör beaktas.

Rör det sig om upprepade rattfylleribrott under en kort tidsperiod, omkring två år, talar det för att tillståndshavaren är olämplig till skillnad från om det är en engångsföreteelse utan tecken på andra missförhållanden.²¹¹

En person som har gjort sig skyldig till grovt rattfylleri får, som utgångspunkt, anses ha visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen om det inte

²⁰⁸ Se t.ex. HFD 2016 ref. 33 där Högsta förvaltningsdomstolen uttalade att en person som för mer än tio år sedan gjort sig skyldig till försök till dråp, stöld och tillgrepp av fortskaffningsmedel kunde meddelas tillstånd att inneha skjutvapen. Se även Kammarrätten i Sundsvalls dom den 9 oktober 2013 i mål nr 2332-13 där kammarrätten ansåg att en i övrigt skötsam person som hade avtjänat ett fängelsestraff om fem år för drygt ett 13 år gammalt mordförsök där skjutvapen hade använts ansågs vara olämplig att inneha skjutvapen.

²⁰⁹ Kammarrätten i Göteborgs dom den 22 november 2019 i mål nr 4793-19.

²¹⁰ Förvaltningsrätten i Malmös dom den 28 september 2020 i mål nr 8379-20 och Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 25 januari 2019 i mål nr 7621-18.

²¹¹ I fråga om upprepade brottslighet, se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 13 september 2011 i mål nr 2069-11 där tillståndet återkallades. Den enskilde hade dömts för rattfylleri vid två tillfällen under drygt två år.

finns omständigheter som med styrka talar i en annan riktning.²¹² Omständigheter såsom att den aktuella körningen var förhållandevis kort, att tillståndshavare tidigare är ostraffad, inte missbrukar och lever under ordnade förhållanden utgör inte omständigheter som med styrka talar i en annan riktning.²¹³

En person som gjort sig skyldig till rattfylleribrott av normalgraden och som lever under ordnade förhållanden kan bedömas som lämplig efter att tre år förflutit från gärningen, förutsatt att han eller hon kan styrka sin skötsamhet med t.ex. provresultat utan anmärkningar, återfått körkort samt arbete.

Av praxis framgår att det inte är tillräckligt att avslå en ansökan *enbart* för att det ännu inte gått fyra år sedan han eller hon gjorde sig skyldig till grovt rattfylleri. En individuell bedömning av personens lämplighet måste göras i varje enskilt fall.²¹⁴

3.1.1.7 Sjöfylleri

Sjöfylleri är en typ av brott som uppvisar tydliga likheter med rattfylleri.²¹⁵ Dessa två brott bör därför prövas på likartat sätt och utifrån samma utgångspunkter vad gäller frågan om personlig lämplighet.²¹⁶

3.1.1.8 Allvarlig ekonomisk brottslighet

Ekonomisk brottslighet av allvarligare slag kan i vissa fall ge skäl till att ifrågasätta lämpligheten att inneha skjutvapen.

Om det rör sig om ekonomisk brottslighet av mycket allvarligt slag bör tillstånd inte meddelas förrän omkring tre år har förflutit sedan gärningen.²¹⁷

²¹² HFD 2011 ref. 84 I och II.

²¹³ Se omständigheterna i HFD 2011 ref. 84 I och II. Se även t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 23 april 2021 i mål nr 496-21 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 6 september 2019 i mål nr 509-19.

²¹⁴ Se Kammarrätten i Sundsvalls dom den 17 november 2020 i mål nr 1668-20. Se även Förvaltningsrätten i Härnösands dom den 2 augusti 2021 i mål nr 4925-20 E.

²¹⁵ I HFD 2016 ref. 64 (som handlade om återkallelse av körkort) uttalade domstolen att sjöfylleri är en typ av brott som uppvisar tydliga likheter med trafiknykterhetsbrott. Se även prop. 2009/10:76 *En nedre promillegräns för sjöfylleri*, s. 14–20.

²¹⁶ Se Kammarrätten i Göteborgs dom den 28 januari 2016 i mål nr 4456-15. Se även Kammarrätten i Jönköpings dom den 27 mars 2017 i mål nr 2753-16 där domstolen bl.a. uttalade att prövningen av omständigheterna med styrka talar för att en vapeninnehavare som dömts för grovt sjöfylleri kan undgå att få sina tillstånd återkallade förutsätter en helhetsbedömning. Många av de faktorer som bör beaktas vid en sådan prövning har betydelse även när det är fråga om en vapeninnehavare som dömts för grovt rattfylleri. Utöver detta måste hänsyn tas till sjötrafikens speciella förhållanden.

²¹⁷ Se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 1 oktober 2018 i mål nr 1069-18 där vapeninnehavaren hade dömts för flertalet gärningar, bl.a. grovt bokföringsbrott vid ett tillfälle och grovt skattebrott vid 15 tillfällen. I Kammarrätten i Stockholms dom den 30 september 2019 i mål nr 3042-19 hade vapeninnehavaren dömts för grovt bokföringsbrott vid tre tillfällen tillsammans med 20 skattebrott under en period, fem bokföringsbrott en annan period samt två bokföringsbrott vid en tredje period varvid Polismyndighetens omhändertagandebeslut fastställdes. I Kammarrätten i Jönköpings dom den 30 oktober 2019 i mål nr 1603-19 hade vapeninnehavaren dömts för bl.a. två fall av medhjälp till grov trolöshet mot huvudman.

3.1.1.9 Sexualbrott

En person som har dömts till ansvar för allvarigare sexualbrott, såsom våldtäkt, sexualbrott mot barn eller andra sexualbrott med inslag av hot eller våld, bör anses vara olämplig att inneha skjutvapen.²¹⁸

Brottsrubriceringen är inte ensamt utslagsgivande. Gärningens allvar, de omständigheter under vilka brottet begåtts och vad som framkommit om tillståndshavaren som person ska beaktas vid prövningen.

Sexualbrott som har bedömts som mindre allvarliga, t.ex. för att det handlar om korta händelseförlopp utan inslag av hot eller våld, anses inte medföra att en person anses vara olämplig.²¹⁹

Köp av sexuell handling är ett sådant brott som ger skäl att ifrågasätta en persons lämplighet att inneha vapen. Detta gäller särskilt vid upprepad brottslighet.²²⁰

Vad gäller diskvalifikationstiden avseende sexualbrott m.m. är det svårt att ange en generell vägledande tid att utgå ifrån då det kan röra sig om vitt skilda brott där omständigheterna i det enskilda fallet påverkar i stor uträkning.

3.1.1.10 Upprepade förseelser

En person som begår brott, som var för sig inte innebär att personen anses vara olämplig att inneha skjutvapen, men där det är fråga om upprepad brottslighet bör anses olämplig att inneha vapen.

Detta bör gälla även om det är fråga om flera mindre allvarliga brott eller förseelser, som i och för sig inte medfört svårare påföljd än böter men som tyder på en bristande respekt för gällande författningar.²²¹

²¹⁸ Se t.ex. Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 18 februari 2020 i mål nr 5866-19.

²¹⁹ Kammarrätten i Stockholms dom den 20 april 2018 i mål nr 6813-17.

²²⁰ I Kammarrätten i Sundsvalls dom den 7 oktober 2019 i mål nr 2665-19 upphävdes Polismyndighetens återkallelsebeslut som fattats med anledning av att en person hade dömts för köp av sexuell tjänst vid tre tillfällen under en tremånadersperiod. Denna dom får dock numera anses vara mindre vägledande mot bakgrund av den straffskärpning som skett avseende detta brott, se prop. 2021/22:231 *Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar*.

²²¹ Se Kammarrätten i Göteborgs domar den 2 mars 2010 i mål nr 6331-09 och den 12 april 2012 i mål nr 7727-11. Den förstnämnda domen gällde en man som dömts för 18 trafikförseelser de senaste sju åren samt var misstänkt för bokföringsbrott samt försvårande av skattekontroll. Kammarrätten ansåg det var fråga om ett systematiskt åsidosättande av lagar och förordningar vilket innebar att mannen inte kunde anses lämplig att inneha skjutvapen. Den sistnämnda domen gällde en man som förekom i belastningsregistret under 15 avsnitt under de senaste nio åren för bl.a. olika trafikförseelser. Detta ansågs som ett systematiskt åsidosättande av lagar och förordningar varför mannen inte kunde anses som lämplig. Se även Förvaltningsrätten i Luleås dom den 4 januari 2023 i mål nr 1815-22 där Polismyndighetens omhändertagandebeslut fastställdes mot bakgrund av att vapeninnehavaren vid två olika tillfällen dömts för flera fall av bokföringsbrott.

3.1.2 Kontaktförbud

Ett meddelat och gällande beslut om kontaktförbud kan innebära att personen är olämplig att inneha skjutvapen. De närmare omständigheterna bör dock utredas, t.ex. genom kontakt med berörd utredare eller med den åklagare som beslutat om kontaktförbudet.

3.1.3 Omhändertagande enligt LOB

Om en person nyligen har blivit omhändertagen med stöd av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB) finns anledning att närmare utreda vad som framkommit om själva omhändertagandet och om sökandens levnadsförhållanden i övrigt.²²²

En helhetsbedömning ska alltid göras varvid omständigheterna vid omhändertagandet ska beaktas. Aggressivitet eller avvikande beteende i samband med omhändertagandet bör anses som försvårande omständigheter vilket bör medföra att personen anses vara olämplig att inneha skjutvapen.²²³

Även om försvårande omständigheter inte föreligger bör upprepade omhändertaganden under en kort tidsperiod medföra att personen ses som olämplig.²²⁴

Det är dock inte möjligt att fastslå någon gräns för hur lång tid som ska ha passerat sedan det senaste omhändertagandet för att den enskilde ska anses vara lämplig att inneha skjutvapen.

3.1.4 Missbruk

Missbruk av alkohol, narkotika eller andra beroendeframkallande preparat bör medföra att personen inte kan anses lämplig att inneha skjutvapen.²²⁵

3.1.5 Onykterhet i samband med hantering av vapen

Den som varit onykter i samband med jakt eller målskjutning eller i något annat sammanhang i onyktert tillstånd avlossat skott anses i normalfallet som olämplig att inneha skjutvapen.²²⁶

²²² Kammarrätten i Jönköpings dom den 26 april 2011 i mål nr 816-11.

²²³ Se Förvaltningsrätten i Luleås dom den 20 mars 2013 i mål nr 2272-13 och Förvaltningsrätten i Malmös domar den 22 juni 2017 i mål nr 2152-17 och den 26 oktober 2020 i mål nr 11653-20.

²²⁴ Se RÅ 1991 ref. 34. Tillståndshavaren hade omhändertagits med stöd av LOB vid tre tillfällen under en period om 18 månader, vilket var tillräckliga skäl för att återkalla tillstånd att inneha skjutvapen. Se även Kammarrätten i Göteborgs dom den 24 april 2018 i mål nr 5919-17 där tillståndet också återkallades. I det målet hade tillståndshavaren omhändertagits med stöd av LOB vid två tillfällen under fem månader och därtill var omständigheterna vid omhändertagandet försvårande.

²²⁵ Se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 1 oktober 2020 i mål nr 354-20, Kammarrätten i Sundsvalls dom den 7 december 2015 i mål nr 1926-15, Förvaltningsrätten i Linköpings domar den 27 november 2017 i mål nr 5301-17 och den 21 juli 2017 i mål nr 2475-17.

²²⁶ Se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 12 februari 2024 i mål nr 2330-23, Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 juni 2022 i mål nr 1983-22 och Förvaltningsrätten i Faluns dom den 28 augusti 2015 i mål nr 6062-14.

Att enbart hantera ett vapen, t.ex. förflytta det från vapenskåpet till bilen, med en låg promillehalt har inte ansetts vara olämpligt.²²⁷

3.1.6 Medicinska skäl

Om en person tidigare har anmälts som olämplig att inneha skjutvapen av läkare bör en fördjupad utredning göras.

Det är inte möjligt att fastslå någon gräns för hur lång tid som ska ha passerat efter att en läkare har gjort anmälan för att den enskilde ska anses vara lämplig att inneha skjutvapen. Det är upp till den enskilde att styrka att den omständighet som föranledde läkares anmälan inte längre föreligger, t.ex. genom att inkomma med ett nytt läkarintyg.

3.2 Handläggning vid pågående förundersökning

Om det är fråga om en ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen bör ansökan avslås om misstankarna gäller brott som normalt sett innebär att personen skulle anses vara olämplig att inneha skjutvapen. Det kan inte anses som ändamålsenligt att bevilja tillstånd under pågående förundersökning för att därefter, vid en eventuellt fällande dom, tvingas inleda en återkallelseprocess.²²⁸

Vid handläggning av ärenden vid pågående förundersökning måste bestämmelserna om sekretess beaktas särskilt, se avsnitt 21.1.5.1.

I dessa fall kan det vara godtagbart med att avvakta med att ta beslut gällande ansökan under en eller ett par månader. Att däremot avbryta handläggningen på obestämd tid i avvaktan på att misstankarna ska utredas är inte acceptabelt.²²⁹

Vid beslut om återkallelse ska domen i brottmålet ha vunnit laga kraft om det inte står klart att det finns andra skäl som är tillräckliga för att fatta beslut, t.ex. allvarlig sjukdom eller bristande förvaring. I dessa fall är det dock mycket viktigt att brottsmisstanken inte omnämns i beslutet.

Det är inte heller försvarbart att invänta utgången av en domstolsprocess där åtalet begränsats till att avse brott som inte rimligen kommer kunna läggas till grund för ett återkallelsebeslut.²³⁰

3.3 Lämplighetsprövning av personer som är, eller i närtid har varit, bosatta utomlands

Utgångspunkten är att det är sökanden som ska visa sig lämplig. Polismyndigheten har dock ett visst utredningsansvar.

²²⁷ I Kammarrätten i Sundsvalls dom den 12 februari 2024 i mål nr 2330-23 ansåg kammarrätten att denna typ av hantering inte kunde anses olämplig när den vidtogs av en person med en alkoholkoncentration om 0,27 promille i blodet.

²²⁸ Kammarrätten i Stockholms dom den 7 april 2014 i mål nr 4912-13.

²²⁹ JO:s beslut den 30 januari 2019, dnr 5541-2017.

²³⁰ JO:s inspektionsprotokoll, dnr 7517-2021.

Uppgifter om utländska domar och beslut kan finnas med i belastningsregistret om uppgiften avser en svensk medborgare eller någon som har hemvist i Sverige och uppgifter kommer från en myndighet i en stat som tillhör Interpol, från denna organisation eller från Europol.²³¹

Det kan också finnas relevant information i IMI-modulen Avslag. Se vidare i handläggarstödet om IMI Avslag.

För personer som inte har varit bosatta i Sverige under de senaste tio åren²³² saknas möjlighet att kontrollera eventuell förekomst i misstanke- och belastningsregistren etc. Den enskilde ska då uppmanas att komplettera sin ansökan med motsvarande information från tidigare bosättningsländer.

Om den enskilde inte inkommer med de efterfrågade uppgifterna är detta grund för avslag.

Det finns inget krav på att straffrihetsintyg alltid ska verifieras men om den enskilde inkommer med de efterfrågade uppgifterna och det av någon anledning finns ett behov av att kontrollera äktheten, t.ex. om intyget är utfärdat av en stat som normalt inte utfärdas dessa intyg, bör Spoc Noa kontaktas. Detta görs genom att fylla i formuläret *Begäran om åtgärd i utlandet* (PM 060.1) som finns tillgängligt i Formulärportalen och skicka det tillsammans med underlaget till den adress som anges i formuläret. Det är mycket viktigt att skriva en tydlig bakgrund till varför åtgärden begärs, t.ex. genom att ange att det handlar om prövningen av sökandens lämplighet att inneha skjutvapen.

Observera att Spoc Noa inte kan bistå med översättning av dokument.

²³¹ 4 § lagen om belastningsregister.

²³² Av 16–18 §§ lagen (1998:620) om belastningsregister framgår när uppgifter i belastningsregistret i regel ska gallras. Generellt sett gallras uppgifter senast tio år efter dom eller beslut alternativt tio år efter att straffet har avtjänats.

4 Enskilds innehav av skjutvapen

4.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om innehavstillstånd ska vara skriftlig och innehålla följande uppgifter:

- sökandens namn, personnummer och hemvist
- vapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och pipplängd
- ändamålet med innehavet
- det antal och den typ av vapen som sökanden redan innehar
- de omständigheter sökanden åberopar till stöd för sin ansökan.²³³

Om ansökan avser ett visst bestämt vapen ska ansökan dessutom innehålla följande uppgifter:

- överlåtarens eller långgivarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- vapnets serienummer
- vapnets märkning, när sådan finns.²³⁴

Avser ansökan ett vapen som saknar uppgift om serienummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.²³⁵

Avser ansökan en stomme eller en låda ska den också innehålla uppgift om vilken typ av komplett skjutvapen som vapendelen är avsedd för.²³⁶

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.²³⁷

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.²³⁸ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.²³⁹

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

²³³ 3 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

²³⁴ 3 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

²³⁵ 3 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

²³⁶ 3 kap. 4 § första stycket vapenförordningen.

²³⁷ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

²³⁸ 20 § första stycket förvaltningslagen.

²³⁹ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

4.2 Jakt

4.2.1 Vapnets lämplighet för ändamålet

4.2.1.1 Allmänt om skjutvapens lämplighet

En förutsättning för att meddela tillstånd är att vapnet är lämpat för det ändamål som tillståndet ska avse.²⁴⁰ Genom vapenlagens bestämmelser är innehav och bruk av vapen och ammunition föremål för en sträng kontroll. Huvudsyftet med kontrollen är att motverka missbruk av skjutvapen och att i möjligaste mån förhindra olyckshändelser i samband med hanteringen av sådana vapen.²⁴¹

Polismyndigheten ska bedöma om skjutvapnet uppfyller kraven för lämplighet enligt vapenlagstiftningen. Vid bedömningen ska följande beaktas:

- att vapnet uppfyller Naturvårdsverkets krav för att få användas vid jakt
- att vapnet har nödvändig skottprecision och en konstruktion som inte innebär risker för skytten eller omgivningen.

4.2.1.2 Naturvårdsverkets föreskrifter

Endast sådana vapen och andra jaktmedel som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver får användas vid jakt.²⁴² Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt anger vilka krav som måste uppfyllas för att vapen ska vara tillåtna. De skjutvapen som inte uttryckligen är tillåtna enligt Naturvårdsverkets föreskrifter är således förbjudna att använda vid jakt. Detta innebär att skjutvapnet dels måste uppfylla Naturvårdsverkets krav, dels vara lämpligt enligt vapenlagstiftningen.

Polismyndigheten ska göra en självständig bedömning av om skjutvapnet uppfyller kraven i såväl Naturvårdsverkets föreskrifter som i vapenlagstiftningen.²⁴³

De grundläggande kraven för att olika vapentyper ska få användas vid jakt framgår nedan. Observera att definitionerna endast gäller ändamålet jakt.

4.2.1.2.1 Kulgevär

Kulgevär är skjutvapen försedda med en eller flera räfflade pipor som är konstruerade för kulpatroner och är avsedda att hållas med två händer och läggas an mot axeln.²⁴⁴ Piplängden ska vara minst 45 cm.²⁴⁵

²⁴⁰ 3 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

²⁴¹ Prop. 1995/96:52 s. 26.

²⁴² 10 a § jaktförordningen och Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁴³ RÅ 2010 ref. 71.

²⁴⁴ 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁴⁵ 2 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

Kulgevär ska antingen ha enskottsmekanism, vara manuellt repeterande eller vara halvautomatiska.²⁴⁶

Halvautomatiska kulgevär ska ha en magasinkapacitet om högst fem patroner (samt ytterligare en patron i patronläget).²⁴⁷ Detta innebär att kulgevär med fast magasin inte får överskrida denna magasinskapacitet.

Om vapnet har ett fast magasin och sökanden uppger att magasinskapaciteten har ändrats ska ett s.k. plomberingsintyg bekräfta detta. Vilken metod som använts för att åstadkomma ändringen saknar betydelse så länge som ändringen är varaktig. Skjutvapen med vapenmagasin som endast tillfälligt begränsats, och därmed också på kort tid och med enkla medel kan återställas till en högre kapacitet, får inte användas vid jakt.

Slutligen får inte halvautomatiska kulgevär vara försedda med en kolv som kan förkortas, vikas eller avlägsnas utan verktyg så att vapnet får en längd som understiger 60 cm med bibehållen funktionalitet.²⁴⁸

Utredningen måste visa att kulgeväret uppfyller kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter. Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidigare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentillverkare.

4.2.1.2.2 Hagelgevär

Hagelgevär är slätborrade²⁴⁹ tvåhandsvapen som är avsedda att läggas an mot axeln och konstruerade för hagelpatroner och slugpatroner.²⁵⁰ Piplängden ska vara minst 48 cm.²⁵¹ Vapnet ska ha kaliber 12, 16, 20, 24, 28, 32 eller .410.²⁵²

Hagelgevär ska antingen ha enskottsmekanism, vara manuellt repeterande eller vara halvautomatiska.²⁵³

Manuellt repeterande hagelgevär av pumpreperande typ samt halvautomatiska hagelgevär får endast användas vid jakt om vapnets vapenmagasin är konstruerat för eller har ändrats så att vapnet inte kan laddas med fler än tre patroner varav två patroner i vapenmagasin och en i patronläget. Vapenmagasin ska fixeras varaktigt vid vapnet.²⁵⁴

²⁴⁶ 2 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁴⁷ 2 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁴⁸ 2 kap. 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁴⁹ Om ett hagelgevär utrustas med räfflad pipa avsedd för slugpatroner eller med räfflad choke definieras det fortfarande som ett hagelgevär och inte ett kulgevär, se 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁵⁰ 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁵¹ 3 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁵² 3 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁵³ 3 kap. 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁵⁴ 3 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

Vissa hagelgevär, t.ex. Derya MK-12 eller Typhoon F12, har delbara lådor. Om vapenmagasinet har fixerats endast vid den nedre lådan är detta som utgångspunkt inte tillräckligt eftersom den nedre lådan kan bytas ut på kort tid och med enkla medel. Vapenmagasinet kan därmed inte anses vara varaktigt fixerat *vid vapnet*.

Om vapenmagasinet har ändrats ska den valda lösningen vara varaktig. Skjutvapen med vapenmagasin som endast tillfälligt begränsats, och därmed också på kort tid och med enkla medel kan återställas till en högre kapacitet, får inte användas vid jakt.

Om vapnet ändrats avseende magasinkapaciteten ska ett s.k. plomberingsintyg bekräfta detta. Vilken metod som använts för att åstadkomma ändringen saknar betydelse så länge som ändringen är varaktig.

Slutligen får inte halvautomatiska hagelgevär vara försedda med en kolv som kan förkortas, vikas eller avlägsnas utan verktyg så att vapnet får en längd som understiger 60 cm med bibehållen funktionalitet.

Utredningen måste visa att hagelgeväret uppfyller kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter. Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidigare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentillverkare.

4.2.1.2.3 Kombinationsgevär

Kombinationsgevär är skjutvapen som har en eller flera slätborrade pipor konstruerade för hagelpatroner i kombination med en eller flera räfflade pipor konstruerade för kulpatroner och är avsedda att hållas med två händer och läggas an mot axeln.²⁵⁵ Piplängden ska vara minst 48 cm.²⁵⁶

Kombinationsgevär ska antingen ha enskottsmekanism eller vara manuellt repeterande.²⁵⁷

Utredningen måste visa att kombinationsgeväret uppfyller kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter. Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidigare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentillverkare.

²⁵⁵ 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁵⁶ 4 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁵⁷ 4 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

4.2.1.2.4 Enhandsvapen

För att få användas vid jakt ska ett enhandsvapen vara avsett att avfyras med en hand, ha räfflad pipa och vara konstruerat endast för kulpatroner med kantantändning.²⁵⁸ Vapnet ska vara försett med en pipa av kaliber 5,6 mm (.22).²⁵⁹ Vapnet ska också vara avsett för ammunition i kaliber 5,6×26 R (.22 Winchester Magnum Rimfire) eller kaliber 5,6×15 R (.22 Long Rifle).²⁶⁰

Enhandsvapen ska antingen ha enskottsmekanism, vara manuellt repeterande eller vara halvautomatiska.²⁶¹

Utredningen måste visa att enhandsvapnet uppfyller kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter. Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidigare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentillverkare.

4.2.1.2.5 Luftgevär

Luftgevär definieras som skjutvapen med räfflad pipa där kulan drivs av komprimerad luft, kolsyra eller annat drivmedel som inte kräver antändning. Vapnet är avsett att hållas med två händer och läggas an mot axeln.²⁶² Vapnet ska vara försett med en pipa som har minst kaliber 5,5 mm.²⁶³

Luftgevär ska antingen ha enskottsmekanism, vara manuellt repeterande eller vara halvautomatiska.²⁶⁴

Luftgevär måste ha en anslagsenergi vid pipans mynning som uppgår till minst 150 joule.²⁶⁵ Trots detta krav får luftgevär som har en lägre anslagsenergi användas vid skydds jakt på vissa arter²⁶⁶ som sker med stöd av bilaga 4 till jaktförordningen under förutsättning att kulans utgångshastighet är minst 180 meter per sekund.

Halvautomatiska luftgevär med vapenmagasin får endast användas vid jakt om vapenmagasinet kan laddas med högst fem kulor samt en kula i patronläget.²⁶⁷

²⁵⁸ 1 kap. 5 § och 5 kap. 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁵⁹ 5 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁶⁰ 5 kap. 7 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁶¹ 5 kap. 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁶² 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁶³ 6 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁶⁴ 6 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁶⁵ 6 kap. 9 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁶⁶ Mullvad, råttor, sorkar (dock inte bisam), möss, tamduva, skata, kaja, björktrast, koltrast, stare, pilfink och gråsparv.

²⁶⁷ 6 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

Utredningen måste visa att vapnet

- har räfflad pipa
- har minst kaliber 5,5 mm
- är avsett att hållas med två händer och läggas an mot axeln
- har en utgångshastighet om minst 180 meter per sekund alternativt har en anslagsenergi vid pipans mynning som uppgår till minst 150 joule.

Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidigare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentillverkare.

4.2.1.3 Skjutvapen utan tillräcklig skottprecision eller med en konstruktion som innebär risker för skytten eller omgivningen

Av förarbetena följer att vapnets skottprecision är av stor vikt vid bedömningen av vapnets lämplighet för jakt, med syfte att minska risken för skadeskjutningar.²⁶⁸ Vidare framgår att vapenlagstiftningen även syftar till att förebygga skador och olyckshändelser med skjutvapen.²⁶⁹

Vapen som tillhandahålls av vapenhandlare och vapen som normalt förekommer på marknaden får anses ha en fullt tillräcklig skottprecision samt vara funktionella och säkra att använda. De vapen som inte uppfyller kraven utgörs snarare av antika vapen som inte kan användas med modern ammunition, vapen med ett helt annat syfte än jakt eller egentillverkade vapen (t.ex. 3D-printade).

4.2.2 Handhavandekrav

En enskild person som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning ska visa att han eller hon kan handha vapnet.²⁷⁰

När det gäller skjutvapen för ändamålet jakt krävs, oavsett vapentyp, att sökanden har jägarexamen eller sådana bevis som före den 1 januari 1985 har meddelats enligt Statens naturvårdsverks anvisningar för prov för innehav av jaktvapen.²⁷¹

Detta innebär att handhavandekravet för enhandsvapen för ändamålet jakt är uppfyllt om sökanden har jägarexamen.

Undantag från kravet på jägarexamen kan i enskilda fall medges av Naturvårdsverket.²⁷² Det är upp till sökanden att inkomma med ett sådant beslut.

²⁶⁸ Prop. 1999/2000:27 s. 32 f.

²⁶⁹ Prop. 1995/96:52 s. 26.

²⁷⁰ 4 kap. 3 § vapenförordningen.

²⁷¹ 4 kap. 4 § första stycket vapenförordningen och fjärde punkten i övergångsbestämmelserna till vapenförordningen.

²⁷² 4 kap. 4 § andra stycket vapenförordningen.

Eftersom vapengarderoben endast gäller den som har jägarexamen ska behovsprövning ske från och med första vapnet för den som har fått ett sådant beslut om undantag.²⁷³

4.2.2.1 Övergångsbestämmelsen angående kravet på jägarexamen

En av övergångsbestämmelserna till vapenförordningen innebär att den som vid utgången av 1984 hade tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålet jakt inte behöver ha jägarexamen för att få tillstånd att inneha ett skjutvapen för detta ändamål förutsatt att han eller hon ansöker om ett nytt tillstånd att inneha skjutvapen inom ett år efter det att det tidigare tillståndet upphörde att gälla.²⁷⁴

Observera att denna undantagsregel endast gäller vid utbyte av befintliga skjutvapen för ändamålet jakt och inte förvärv av ytterligare vapen för detta ändamål.

Ytterligare en förutsättning för att denna undantagsregel ska tillämpas är att ansökan avser samma typ av skjutvapen som det tidigare tillståndet. Om det tidigare tillståndet avsåg ett kulgevär måste det skjutvapen som ansökan avser ha samma eller ett mer begränsat användningsområde vilket avgörs utifrån vilken klass av ammunition som vapnet är avsett för.

Det finns inte något hinder mot att genomföra flera på varandra följande byten av vapen.²⁷⁵ Om tillståndet för det skjutvapen som avyttrades meddelades efter utgången av 1984 måste utredningen visa att även tidigare byte har skett med stöd av övergångsbestämmelsen för att bestämmelsen fortsatt ska vara tillämpbar.

Utredningen måste visa att sökanden har avyttrat ett skjutvapen, att ansökan har inkommit inom ett år från det datum då avyttrandet skedde samt att det skjutvapen som ansökan avser är likvärdigt med det skjutvapen som avyttrats.

Med likvärdigt vapen avses att ansökan gäller

- ett hagelvapen, om det tidigare tillståndet omfattade sådant vapen,
- ett kulvapen som enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om klassindelning av ammunition har samma användningsområde som eller ett mera begränsat användningsområde än det vapen som avsågs med det tidigare tillståndet eller kräver samma utbildning som detta.

Om tillståndet för det skjutvapen som avyttrades meddelades efter utgången av 1984 måste utredningen också visa att detta byte har skett med stöd av övergångsbestämmelsen, det vill säga att ovanstående var uppfyllt även då.

Om utredningen visar att sökanden tidigare meddelats ett helt nytt tillstånd utan att ett likvärdigt vapen har avyttrats är övergångsbestämmelsen inte

²⁷³ 4 kap. 6 § vapenförordningen e contrario.

²⁷⁴ Se femte punkten i övergångsbestämmelserna till vapenförordningen.

²⁷⁵ Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 januari 2025 i mål nr 7294-24.

tillämplig. Därmed gäller kravet på jägarexamen och ansökan ska avslås eftersom sökanden inte uppfyller detta krav.

Sammanfattningsvis kan alltså den som söker tillstånd att inneha vapen för jakt få byta ut vapen som man innehade innan övergångsbestämmelsen trädde i kraft, men man kan inte skaffa fler eller ej likvärdiga vapen utan att först ta jägarexamen. Nedan följer två exempel på hur bedömningen bör göras.

4.2.2.1.1 Exempel 1

En ansökan om tillstånd att inneha ett kulgevär av fabrikat Mauser i kaliber .308 Winchester inkommer. Utredningen visar att sökanden saknar jägarexamen men att denne under det senaste året har avyttrat ett likvärdigt kulgevär av fabrikat Browning som det gavs tillstånd att inneha i juni 2010.

Utredningen visar vidare att sökanden, vid ansökan om kulgeväret av fabrikat Browning 2010 hade avyttrat ett likvärdigt kulgevär av fabrikat Husqvarna som denna fått tillstånd att inneha i september 1974 samt att ansökan om det nya tillståndet gjordes inom ett år från avyttrandedatumet.

Utredningen visar således att övergångsbestämmelsen var tillämplig 2010 och att den är tillämplig idag. Att sökanden saknar jägarexamen innebär därför inte skäl för avslag.

4.2.2.1.2 Exempel 2

En ansökan om tillstånd att inneha ett hagelgevär av fabrikat Beretta i kaliber 12 inkommer. Utredningen visar att sökanden saknar jägarexamen men att denne under det senaste året har avyttrat ett likvärdigt hagelgevär av fabrikat Winchester som det gavs tillstånd att inneha 2016.

Utredningen visar dock att sökanden aldrig avyttrade något vapen i samband med ansökan om tillstånd att inneha hagelgeväret av fabrikat Winchester 2016. Detta tillstånd meddelades alltså inte med stöd av övergångsbestämmelsen.

På grund av detta är övergångsbestämmelsen inte heller tillämplig i förhållande till den senaste ansökan och den bör därför avslås eftersom sökanden saknar jägarexamen.

4.2.3 Behov av vapen för ändamålet jakt

4.2.3.1 Vapengarderoben

Vapengarderoben innebär att den som har jägarexamen ska anses ha behov av jaktvapen.²⁷⁶ Behovet ska anses motsvara tio kompletta skjutvapen för jakt, stommar eller lådor till sådana vapen. För dessa tio skjutvapen ska alltså

²⁷⁶ 4 kap. 6 § första stycket vapenförordningen.

behovet inte prövas. Innehav av ytterligare kompletta skjutvapen, stommar eller lådor utöver detta kräver ett mycket kvalificerat behov.²⁷⁷

Det innebär att en person kan meddelas tillstånd att inneha tio likadana skjutvapen för ändamålet jakt utan någon prövning av behovet.

Om en enskild person innehar tio skjutvapen, stommar eller lådor för jakt och ansöker om tillstånd att inneha ytterligare sådana för ändamålet jakt ska sökandens vapeninnehav behövsprövas i sin helhet, se avsnitt 4.2.3.4.

Den som har jägarexamen anses även ha behov av ytterligare två pipor för varje komplett skjutvapen han eller hon innehar. Tillstånd till fler pipor får endast beviljas om sökanden har behov av det.²⁷⁸

För övriga vapendelar samt för skjutvapen och pipor utöver vapengarderoben ska en behövsprövning alltid göras, se avsnitt 4.2.3.3.

För enhandsvapen ska prövningen göras enligt de särskilda bestämmelserna i vapenförordningen, se avsnitt 4.2.4.

4.2.3.2 Allmänt om behövsprövningen

För skjutvapen som inte ingår i vapengarderoben, t.ex. enhandsvapen, samt vapendelar och pipor utöver vapengarderoben får innehavstillstånd meddelas endast om den enskilde *behöver* vapnet för ett godtagbart ändamål. Den enskildes subjektiva uppfattning kan dock inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga. För att ett behov för jakt ska beaktas i vapenlagens mening krävs att det är motiverat ur en objektiv synvinkel.

Det innebär att andra omständigheter saknar betydelse för prövningen, t.ex. utseende, affektionsvärde, målskjutning, marginella skillnader i precision, utlåning, innehav inför kommande överlåtelse etc.²⁷⁹ En grundläggande förutsättning för att anses ha behov av vapendelar, t.ex. ett slutstycke, är att den passar i något av de vapen eller vapendelar som innehas.

4.2.3.3 Behövsprövningen

Prövningen av sökandens behov av t.ex. ytterligare en pipa utöver de två per vapen som ingår i vapengarderoben görs genom en helhetsbedömning av förhållandena i det enskilda fallet.

För att anses ha behov ska det framstå som sannolikt att sökandens jaktliga behov inte kan tillgodoses med befintligt vapeninnehav.²⁸⁰ För att visa att behov finns är det tillräckligt att sökanden på ett trovärdigt sätt kan beskriva hur han eller hon avser att nyttja den vapendel som ansökan avser.

²⁷⁷ 4 kap. 6 § andra och tredje styckena vapenförordningen.

²⁷⁸ 4 kap. 7 § vapenförordningen.

²⁷⁹ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 3 september 2014 i mål nr 3173-13.

²⁸⁰ Prop. 1999/2000:27 s. 37 f.

4.2.3.4 Behovsprövningen – mycket kvalificerat behov

Tillstånd till fler än tio jaktvapen, stommar eller lådor till sådana vapen, får endast beviljas om sökanden visar att det finns ett mycket kvalificerat behov av ytterligare skjutvapen.²⁸¹

För att bedöma om det finns ett mycket kvalificerat behov måste utredningen visa

- Att jakten bedrivs yrkesmässigt eller annars i större omfattning, t.ex. genom omfattande jaktlig aktivitet kopplat till sökandens person såsom ett stort antal jaktdagar per år, jakt i andra länder eller i flera geografiska områden, mycket varierad jakt, uppdrag som jägare, jaktguide, skydds- eller eftersöksjägare etc.²⁸²
- Att sökanden har behov av de skjutvapen som redan innehas. Det måste framgå till vilken typ av jakt och till vilket vilt sökanden använder vart och ett av sina nuvarande skjutvapen, vapendelar och pipor.²⁸³
- Att behovet av det sökta skjutvapnet inte kan tillgodoses genom sökandens befintliga vapeninnehav.

4.2.4 Behov av enhandsvapen för ändamålet jakt

Enhandsvapen för jakt omfattas inte av undantaget från behovsprövningen, den s.k. vapengarderoben, och ska inte heller räknas in i de skjutvapen som vapengarderoben kan bestå av.²⁸⁴ Behov av att inneha enhandsvapen för ändamålet jakt finns endast under vissa specifika förutsättningar vilka beskrivs närmare nedan i fråga om enskottsvapen och flerskottsvapen.²⁸⁵

Enhandsvapen får användas vid jakt under jord, vid gryt eller lya på ett antal uppräknade arter²⁸⁶ och vid jakt med ställande hund på tre av dessa arter.²⁸⁷

Grytjakt och jakt med ställande hund är inte självständiga ändamål utan är att anse som jakt.²⁸⁸ Om prövningen avser grytjakt eller jakt med ställande hund ska ändamålet *jakt* anges på tillståndsbeviset.

²⁸¹ 4 kap. 6 § tredje stycket vapenförordningen.

²⁸² Kammarrätten i Stockholms dom den 11 september 2020 i mål nr 4206-20 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 29 april 2014 i mål nr 2947-13.

²⁸³ T.ex. flera skjutvapen som täcker samma behov men där tillstånd meddelats utan behovsprövning inom ramen för vapengarderoben.

²⁸⁴ 4 kap. 6 § första stycket sista meningen vapenförordningen.

²⁸⁵ 4 kap. 15 § 1 vapenförordningen.

²⁸⁶ Vildkanin, rödräv, mårddhund, grävling, mink, mårdar, tvättbjörn och iller, se 5 kap. 8 § 1 Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁸⁷ Grävling, mårddhund och tvättbjörn, se 5 kap. 8 § 2 Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁸⁸ 2 § jaktlagen.

4.2.4.1 Enskottsvapen

Behov av enskottsvapen för jakt finns endast för omfattande grytjakt eller jakt med ställande hund. Kravet på omfattningen avser båda dessa jaktformer.²⁸⁹

För att jakten ska anses omfattande bör det framgå att sökanden har bedrivit den jaktform som ansökan avser under åtminstone tre jaktsäsonger. Det årliga resultatet av jakt eller fångst är också avgörande för att jakten ska anses omfattande. Vad resultatet ska uppgå till är inte fullt klarlagt men sju respektive åtta mindre djur per år har inte ansetts tillräckligt för att sökanden ska anses ha bedrivit omfattande jakt eller fångst.²⁹⁰ Det årliga resultatet av jakt eller fångst torde dock behöva uppgå till i genomsnitt minst fem större djur, t.ex. grävling, alternativt minst tio mindre, t.ex. mink, samt enstaka större för att anses omfattande.

En omständighet som kan beaktas vid bedömningen av behovet är om sökanden har en jaktprovsmärkerad hund för den typ av jakt som sökanden avser att använda enhandsvapnet till. Detta bör kunna styrkas av sökanden genom att denne inkommer med underlag avseende jaktprovsmärkeringen.

4.2.4.2 Flerskottsvapen

Behov av flerskottsvapen för jakt finns endast för yrkesmässigt bedriven jakt eller viltvård eller annat kvalificerat behov.²⁹¹

Med yrkesmässigt bedriven jakt eller viltvård avses t.ex. att en person tas i anspråk för att utföra jakt- eller viltvårdsuppdrag åt annan. Som exempel på detta kan nämnas den som är anställd för att bedriva jakt eller viltvård åt en större fastighetsägare, en kommun eller den som har registrerat företag för att bedriva sådan verksamhet.

Som utgångspunkt bör verksamheten, för att anses yrkesmässig, bedrivas varaktigt, självständigt, samt i vinstsyfte.

Det innebär att jakt och viltvård som sökanden bedriver för egen räkning inte utgör annat kvalificerat behov. Det beror på att behovet tillgodoses genom regleringen av enhandsvapen för enskott (se avsnitt 4.2.4.1) som uttömmande reglerar innehav av enhandsvapen för ändamålet jakt.

4.2.5 Yttrande från Naturvårdsverket

Behovet av att begära yttrande från Naturvårdsverket är ytterst begränsat och aktualiseras i princip endast om behov uppstår av att tolka innebörden av Naturvårdsverkets föreskrifter. Ett yttrande begärs av UTS-V endast i speciella fall. Om ett sådant behov uppstår vid handläggningen av ett ärende lyfts frågan till UTS-V av gruppchef.

²⁸⁹ 4 kap. 15 § 1 a) vapenförordningen.

²⁹⁰ Kammarrätten i Göteborgs dom den 8 februari 2016 i mål nr 3153-15.

²⁹¹ 4 kap. 15 § 1 b) vapenförordningen.

Inkomna yttranden från Naturvårdsverket finns här.

4.3 Skydd

Tillstånd att inneha ett skjutvapen för skydd får beviljas om personen har behov av vapnet.²⁹²

Om ansökan gäller ett enhandsvapen, eller en stomme som är avsedd för ett sådant vapen får tillstånd meddelas endast om det finns synnerliga skäl.²⁹³

Generellt har begreppet behov ett objektivt innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga.²⁹⁴

Det saknas dock närmare reglering för hur behovet av skjutvapen för ändamålet skydd ska bedömas. Det saknas även regler om användningen av skjutvapen för ändamålet skydd, bortsett från nödvärnsreglerna i brottsbalken. Det saknas också regler om hur och när ett skjutvapen får bäras, bortsett från förbudet mot medförande av skjutvapen på allmän plats.²⁹⁵

Utrymmet för att använda dödligt våld inom ramen för nödvärnsrätten är dock mycket begränsat. Att använda skjutvapen är en så drastisk åtgärd att den kan godtas endast i mycket speciella undantagssituationer där angreppet i sig självt är livsfarligt och faran akut, och kan endast under speciella omständigheter godtas som en proportionerlig åtgärd.²⁹⁶

Den som blir utsatt för våld eller har en allvarlig hotbild mot sig kan istället erbjudas skydd av polisen. Polismyndighetens uppdrag är nämligen att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp.²⁹⁷

Om frågan om behov av skjutvapen för ändamålet skydd uppstår är det därför en mer närliggande åtgärd att kontakta polisen än att beväpna sig. Mot denna bakgrund kan enskilda i princip aldrig anses ha ett objektivt behov av att inneha skjutvapen för ändamålet skydd.

I fråga om tårgas, pepparspray (OC-spray) eller andra till verkan och ändamål jämförbara anordningar anses behov föreligga endast om sökanden kan visa att han eller hon på grund av tjänst eller annan särskild omständighet har ett synnerligt behov av anordningen för personligt skydd.²⁹⁸

²⁹² 4 kap. 2 § första stycket 3 vapenförordningen.

²⁹³ 4 kap. 8 § första stycket 1 vapenlagen.

²⁹⁴ Prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

²⁹⁵ 12 kap. 7 § vapenlagen.

²⁹⁶ Se t.ex. NJA 1995 s. 661, RH 2008:90 ("Rödebymålet") och Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 1 februari 2017 i mål nr B 1928-16 ("Vallåkralfallet").

²⁹⁷ Se 1 § och 2 § 4 polislagen (1984:387).

²⁹⁸ 4 kap. 15 § första stycket 3 vapenförordningen.

Om behov trots allt kan visas måste också vapnets lämplighet för ändamålet prövas.²⁹⁹ Vidare måste också utredningen visa att sökanden kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser.³⁰⁰

4.4 Avlivning av fällfångade djur

Utifrån vapenlagstiftningens systematik står det klart att ändamålen jakt och avlivning av fällfångade djur är två separata ändamål.

Tillstånd att inneha ett enhandsvapen för ändamålet avlivning av fällfångade djur får endast meddelas om det finns särskilda skäl.³⁰¹

4.4.1 Vapnets lämplighet för ändamålet

Tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålet avlivning av fällfångade djur får meddelas endast om vapnet är lämpat för detta ändamål.³⁰²

Det saknas reglering avseende skjutvapnets lämplighet för ändamålet avlivning av fällfångat vilt. Skjutvapen som tillhandahålls av vapenhandlare och som marknadsförs för ändamålet får i normalfallet anses vara lämpliga.

Vissa skjutvapen, t.ex. vapen som lätt kan ändras så att de kan avfira skarp ammunition, antika vapen som inte kan användas med modern ammunition, vapen med ett helt annat syfte eller egentillverkade vapen (t.ex. 3D-printade) är dock inte lämpliga.

4.4.2 Handhavandekrav

En enskild person som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning ska, oavsett vapentyp, visa att han eller hon kan handha vapnet.³⁰³

Om ansökan avser ett kulgevär kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt t.ex. genom att han eller hon har jägarexamen med grundprov kulgevär.

Om ansökan istället avser ett enhandsvapen kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt t.ex. genom utbildning som genomförts i regi av en sammanslutning för målskytte som är ansluten till en auktoriserad sammanslutning.

4.4.3 Behovsprövning

En enskild person får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål.³⁰⁴

Eftersom skjutvapen för ändamålet avlivning av fällfångade djur inte ingår i vapengarderoben krävs att sökanden visar att han eller hon bedriver eller

²⁹⁹ 3 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

³⁰⁰ 4 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

³⁰¹ 4 kap. 7 § första stycket 3 vapenlagen.

³⁰² 3 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

³⁰³ 4 kap. 3 § vapenförordningen.

³⁰⁴ 4 kap. 2 och 4 §§ vapenlagen.

avser att bedriva jakt med fälla avsedd för levandefångst. Detta kräver inte att sökanden själv äger en typgodkänd fälla utan endast att sökanden har tillgång till en sådan.³⁰⁵

Observera att utgångspunkten är att salongsgevär endast kan innehas för ändamålet avlivning av fällfångade djur om avsikten är att avlossa skott med vapnet.³⁰⁶

Behov att inneha enskotts enhandsvapen för ändamålet avlivning av fällfångade djur finns endast för omfattande avlivning av fällfångade djur.³⁰⁷

För att fällfångsten ska anses omfattande bör det framgå att sökanden har ägnat sig åt detta under åtminstone tre säsonger. Det årliga resultatet av fångsten är också avgörande för att verksamheten ska anses vara omfattande.

Vad resultatet ska uppgå till är inte fullt klarlagt men sju respektive åtta mindre djur per år har inte ansetts tillräckligt för att sökanden ska anses ha bedrivit omfattande fångst.³⁰⁸ Det årliga resultatet av fångsten torde dock behöva uppgå till i genomsnitt minst fem större djur, t.ex. grävling, alternativt minst tio mindre, t.ex. mink, samt enstaka större för att anses omfattande.

För flerskotts enhandsvapen finns behov endast för yrkesmässigt bedriven jakt eller viltvård eller annat kvalificerat behov.³⁰⁹

Inom ramen för behovsprövningen bör hänsyn också tas till vilket skjutvapen ansökan gäller och vilket vilt som sökanden avser att fånga med fälla. Vapnets kaliber bör stå i rimlig proportion till vad som behövs för att avliva det aktuella viltet.

Avlivning av fångat vilt ska ske så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Om skjutvapen används för avlivningen ska skjutvapnets kaliber och ammunition anpassas till viltarten och viltets storlek.³¹⁰ Några egentliga begränsningar gällande vilken typ av skjutvapen eller vilken kaliber som får användas vid avlivning av fällfångade djur finns alltså inte.

Viss vägledning finns dock i andra bestämmelser. Vid jakt under jord, vid gryt eller lya får enhandsvapen i kaliber 5,6 mm (.22) användas vid jakt efter vildkanin, rödräv, mårhund, grävling, mink, mårdar, tvättbjörn och iller. Vid

³⁰⁵ Se Kammarrätten i Sundsvalls domar den 8 augusti 2017 i mål nr 180-17 och den 2 september 2015 i mål nr 730-15, Kammarrätten i Jönköpings dom den 6 mars 2012 i mål nr 2031-11 samt Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 7 december 2021 i mål nr 2130-21.

³⁰⁶ 4 kap. 15 § första stycket 2 vapenförordningen.

³⁰⁷ 4 kap. 15 § första stycket 1 a) vapenförordningen.

³⁰⁸ Kammarrätten i Göteborgs dom den 8 februari 2016 i mål nr 3153-15 som dock gäller omfattningen av bedriven grytjakt. Bedömningen är dock densamma för avlivning av fällfångade djur.

³⁰⁹ 4 kap. 15 § första stycket 1 b) vapenförordningen.

³¹⁰ 10–11 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2018:3) om användande av fångstredskap.

jakt med ställande hund får enhandsvapen i kaliber 5,6 mm (.22) användas vid jakt efter grävling, mårhund och tvättbjörn.³¹¹

För avlivning av dessa djur när de har fångats i fälla avsedd för levandefångst borde alltså skjutvapen i kaliber .22 (5,6 mm) vara tillräckligt och behov av grövre kalibrar finns därför inte i normalfallet.

Om avsikten är att fånga och avliva större vilt kan vägledning hämtas från regelverket gällande avlivning av tamboskap.³¹² Som exempel kan här nämnas att grisar får avlivas genom skjutning med kulgevär och användning av kulpatroner i klass 3. Galtar äldre än 12 månader får dock avlivas endast med kulpatroner i klass 2 om kulgevär används. Grisar får också avlivas med hagelgevär i kaliber 20 eller grövre (med minst 28 g hagel av storlek minst 2,75 mm (US 6)).³¹³

Detta borde alltså i normalfallet kunna tillämpas även på vildsvin som fångats i fälla avsedd för levandefångst. Behov av kulgevär avsedda för kulpatroner i klass 1 eller hagelgevär i mindre kaliber än 20 finns därför inte i normalfallet.

4.5 Udda skjutningsändamål

4.5.1 Allmänt

Med *udda skjutningsändamål* avses andra godtagbara ändamål för skjutning utöver jakt, målskjutning, skydd eller avlivning av fällfångade djur.

Udda skjutningsändamål kan t.ex. komma ifråga när personal vid räddningstjänsten punkterar gasbehållare vid eldsvåda, vid företags testning eller utveckling av produkter som t.ex. skottsäkra västar, i samband med bönders och slakteripersonals avlivning av tamboskap, eller utlån för övning i samband med utbildning för jägarexamen.³¹⁴

Start- och signalvapen kan i princip endast innehåsa för udda skjutningsändamål, t.ex. för användning i samband med idrottstävlingar och idrottsträning, användning inom lantbruket som skrämskottsvapen gentemot skadevällande vilt samt användning vid hundträning.³¹⁵ För signalvapen nämns endast användning för att kunna avge nödsignal, t.ex. vid segling, som ett godtagbart ändamål.³¹⁶

³¹¹ 5 kap. 7–8 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

³¹² Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:8) om slakt och annan avlivning av djur.

³¹³ 7 kap. 15 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur.

³¹⁴ Prop. 2025/26:141 s. 262.

³¹⁵ Prop. 1986/87:154 s. 15.

³¹⁶ Prop. 1986/87:154 s. 16.

Tidigare praxis i fråga om vad som kan anses vara godtagbara ändamål bör även fortsättningsvis vara vägledande i fråga om udda skjutningsändamål.³¹⁷

Exempel på användningsområden som är att anse som *udda skjutningsändamål*:

- avlivning av tamboskap
- utbildning, t.ex. i samband med utbildning för jägarexamen eller av bevakningspersonal
- punktering av gasbehållare vid eldsvåda
- bevakningsuppdrag (endast för den som är anställd på t.ex. ett skyddsobjekt³¹⁸ och har till uppgift att utföra bevakning av skyddsobjektet³¹⁹)
- ljudmätning
- immobilisering av tama djur³²⁰
- produktutveckling av t.ex. skottsäkra västar
- startsignal vid idrottstävlingar (endast startvapen)
- skrämškott mot skadevällande vilt (endast startvapen)
- hundträning (endast startvapen)³²¹
- nödsignalering (endast signalvapen).³²²

Exempel på användningsområden som inte är att anse som *udda skjutningsändamål*:

- utlåning av skjutvapen³²³
- skydds jakt³²⁴
- eftersök av trafikskadat vilt eller vilt som skadats vid jakt³²⁵

³¹⁷ Prop. 2025/26:141 s. 262.

³¹⁸ Se 4, 5 och 7 §§ skyddslagen (2010:305).

³¹⁹ Den som bevakar ett skyddsobjekt och som inte är polisman benämns skyddsvakt, se 9 § andra stycket skyddslagen.

³²⁰ Detta gäller dock inte immobilisering av vilt, detta är att betrakta som jakt. Se 2 § jaktlagen samt prop. 1986/87:58 s. 67.

³²¹ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 4 juli 2005 i mål nr 751-05 och prop. 1986/87:154 s. 15–16.

³²² Kammarrätten i Sundsvalls dom den 4 juli 2005 i mål nr 751-05 och prop. 1986/87:154 s. 15–16.

³²³ Utlåning av skjutvapen kan inte vara ett ändamål i sig eftersom det inte fyller någon funktion. Det beror på att utlåning endast får ske för samma ändamål som långgivarens tillstånd avser. Därmed kan låntagaren endast använda det för utlåning och inte för t.ex. målskjutning då detta är straffbelagt enligt 18 kap. 4 § vapenlagen. Detta gäller oavsett om lånet är tänkt att ske från en förälder till dennes barn, från ett företag till sina kunder eller i någon annan situation.

³²⁴ Skydds jakt är, enligt 2 § jaktlagen, att jämställa med jakt. Således kan skydds jakt inte anses vara ett sådant udda ändamål som det här är frågan om.

³²⁵ Eftersök av trafikskadat vilt eller vilt som skadats vid jakt är, enligt 2 § jaktlagen, att jämställa med jakt. Således kan eftersök inte anses vara ett sådant udda ändamål som det här är frågan om. Se prop. 2008/09:191 s. 6 samt definitionen av begreppet eftersök i Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

Dessa ändamål är således inte att anse som udda ändamål för skjutning och en ansökan ska därför i dessa fall prövas och handläggas i enlighet med kapitel 3.

Om ansökan avser ett enhandsvapen eller en stomme som är avsedd för ett sådant vapen får innehavstillstånd för udda skjutningsändamål endast beviljas om det finns synnerliga skäl.³²⁶

Kriteriet synnerliga skäl innebär att tillståndsgivningen ska vara mycket restriktiv och att tillstånd ska beviljas endast i undantagsfall. För udda skjutningsändamål kan kravet på synnerliga skäl vara uppfyllt för exempelvis en skytteinstruktör hos ett auktoriserat utbildningsföretag om vapnet behövs för utbildning av skyddsvakter.³²⁷

Kravet på synnerliga skäl gäller dock inte ett start- eller signalvapen som har tillverkats som ett sådant vapen.³²⁸

Vid bedömningen av ansökan bör inte bara ändamålet framstå som klart legitimt, utan det ska i varje enskilt fall även göras en bedömning av om det finns några godtagbara alternativ till att använda skjutvapen.³²⁹

Om behovet kan tillgodoses med mindre farliga skjutvapen kan kravet på synnerliga skäl inte anses vara uppfyllt.³³⁰

Tillståndet ska i normalfallet tidsbegränsas eftersom det sällan är fråga om ett behov av varaktig karaktär i dessa fall.³³¹

4.5.2 Vapnets lämplighet för ändamålet

Tillstånd att inneha skjutvapen får meddelas endast om vapnet är lämpat för ändamålet som ansökan avser.³³²

Huruvida det sökta vapnet är lämpligt för ändamålet måste avgöras i varje enskilt fall. I fråga om start- och signalvapen samt skjutvapen för det udda skjutningsändamålet bevakningsuppdrag gäller dock det som sägs nedan.

4.5.2.1 Start- och signalvapen

Det saknas reglering avseende skjutvapnets lämplighet i fråga om start- och signalvapen. Skjutvapen som tillhandahålls av vapenhandlare och som marknadsförs för t.ex. hundträning eller som skrämskottsvapen får i normalfallet anses vara lämpliga för ändamålet.

Vissa skjutvapen, t.ex. vapen som lätt kan ändras så att de kan avfira skarp ammunition, antika vapen som inte kan användas med modern ammunition,

³²⁶ 4 kap. 8 § första stycket 1 vapenlagen.

³²⁷ Prop. 2025/26:141 s. 268.

³²⁸ 4 kap. 9 § 1 vapenlagen.

³²⁹ Prop. 1999/2000:27 s. 42.

³³⁰ Prop. 2025/26:141 s. 108.

³³¹ Tidsbegränsning sker med stöd av 3 kap. 3 § andra stycket vapenlagen.

³³² 3 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

vapen med ett helt annat syfte eller egentillverkade vapen (t.ex. 3D-printade) är dock inte lämpliga.

4.5.2.2 Bevakningsuppdrag

Enligt Polismyndighetens föreskrifter får skyddsvakter vara utrustade med enhandsvapen som inte är helautomatiskt med en kaliber på högst 9 millimeter samt OC-spray.³³³ Skyddsvakter får även utrustas med förstärkningsvapen efter särskilt beslut av Polismyndigheten.³³⁴

Detta innebär att enbart de skjutvapen som får bäras av skyddsvakter enligt föreskrifterna kan anses vara lämpade för ändamålet.

Om ansökan avser ett förstärkningsvapen, se avsnitt 5.2.3.

4.5.3 Handhavandekrav

Den som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser.³³⁵

Om ansökan avser t.ex. ett gevär kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt genom att han eller hon har jägarexamen med godkänt praktiskt prov avseende vapentypen.

Om ansökan istället avser ett enhandsvapen kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt t.ex. genom utbildning som genomförts i regi av en sammanslutning för målskytte som är ansluten till en auktoriserad sammanslutning.

Huruvida handhavandekravet är uppfyllt måste avgöras i varje enskilt fall. I fråga om start- och signalvapen samt skjutvapen för det udda skjutningsändamålet bevakningsuppdrag gäller dock det som sägs nedan.

4.5.3.1 Start- och signalvapen

Om ansökan avser ett vapen av denna typ kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt t.ex. genom någon form av genomgång av vapnets funktion och grundläggande säker vapenhantering. Utbildning som genomförts i regi av en sammanslutning för målskytte som är ansluten till en auktoriserad sammanslutning är också tillräckligt för att styrka att handhavandekravet är uppfyllt.

³³³ 5 kap. 5 och 9 §§ Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

³³⁴ 5 kap. 9 § tredje stycket och 10 § Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

³³⁵ 4 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

4.5.3.2 Bevakningsuppdrag

Om ansökan gäller ett enhandsvapen kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt genom att han eller hon t.ex. har genomgått utbildning skyddsvakt angående hantering av skjutvapen med godkänt resultat.³³⁶

Gäller ansökan OC-spray bör sökanden visa att han eller hon kan hantera anordningen. Detta kan visas genom att sökanden t.ex. har genomgått utbildning för skyddsvakt angående användning av pepparspray med godkänt resultat.³³⁷

4.5.4 Behovsprövning

Tillstånd att inneha ett skjutvapen för udda skjutningsändamål får beviljas om personen har behov av vapnet och behovet inte kan tillgodoses på något annat sätt.³³⁸ Generellt har begreppet behov ett objektivt innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga.³³⁹

Huruvida sökanden har visat att de har behov av vapnet och att detta behov inte kan tillgodoses på något annat sätt måste avgöras i varje enskilt fall. I fråga om start- och signalvapen samt skjutvapen för det udda skjutningsändamålet bevakningsuppdrag gäller dock det som sägs nedan.

4.5.4.1 Start- och signalvapen

Start- och signalvapen är undantagna kravet att innehav för udda skjutningsändamål endast får beviljas om behovet inte kan tillgodoses på något annat sätt.³⁴⁰

I normalfallet är sökandens egna uppgifter gällande behovet tillräckligt, om det inte finns omständigheter som talar i en annan riktning.³⁴¹

Tillståndet ska endast tidsbegränsas om det står klart att behovet inte är av varaktig karaktär.³⁴²

4.5.4.2 Bevakningsuppdrag

Behov av att inneha skjutvapen för ändamålet bevakningsuppdrag bör i dessa fall endast anses föreligga för den som är anställd på ett skyddsobjekt där det krävs bevakning med beväpnad personal.

Utredningen måste därför visa att sökanden har en sådan anställning och att det krävs bevakning med beväpnad personal på det aktuella skyddsobjektet.

³³⁶ T.ex. utbildning enligt bilaga 4 till Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

³³⁷ T.ex. utbildning enligt bilaga 3 till Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

³³⁸ 4 kap. 2 § första stycket 5 vapenförordningen.

³³⁹ Prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

³⁴⁰ 4 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

³⁴¹ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 2 november 2023 i mål nr 804-23.

³⁴² Tidsbegränsning sker då med stöd av 3 kap. 3 § andra stycket vapenlagen.

Observera att det saknar betydelse om anställningen är tillsvidare eller om den är tidsbegränsad.

Vid bedömningen bör hänsyn tas till skyddsobjektets verksamhet och huruvida behovet som skyddsobjektet har av bevakning med beväpnad personal kan omhändertas på annat sätt.

Tillståndet ska i normalfallet tidsbegränsas eftersom det sällan är fråga om ett behov av varaktig karaktär i dessa fall.³⁴³

4.5.5 Samråd

En ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen för udda skjutningsändamål handläggs på samma sätt som ansökningar som avser andra ändamål. När ärendet är komplett ska handläggaren samråda sitt förslag till beslut i det enskilda ärendet med UTS-V. Begäran om samråd skickas per e-post till UTS-V:s funktionsbrevlåda.

Detta gäller dock inte följande udda skjutningsändamål:

- hundträning
- startsignal vid idrottstävlingar
- skrämškott mot skadevällande vilt
- nödsignalering
- bevakningsuppdrag.

I begäran om samråd ska handläggaren bifoga en summering av följande information:

1. en kort redogörelse för omständigheterna i ärendet
2. bedömning av om ändamålet framstår som klart legitimt
3. bedömning av om det skjutvapen som ansökan avser bedöms vara lämpligt för ändamålet
4. en summering av handläggarens bedömning och de skäl som läggs till grund för denna
5. vilka handlingar, om några, i ärendet som UTS-V behöver ta del av innan det skriftliga utlåtandet författas.

UTS-V ansvarar för att lämna ett skriftligt utlåtande avseende handläggarens förslag till beslut.

Handläggaren ansvarar för att dokumentera dels att samråd har skett, dels det skriftliga utlåtandet från UTS-V i ärendet.

Handläggaren kan hämta stöd för sin bedömning i det utlåtande som lämnas från UTS-V, men ansvarar själv för att fatta beslut i ärendet. Någon hänvisning till utlåtandet från UTS-V bör inte inkluderas i beslutsmotiveringen.

³⁴³ Tidsbegränsning sker med stöd av 3 kap. 3 § andra stycket vapenlagen.

4.6 Prydnads- eller särskilt affektionsvärde

4.6.1 Allmänt

En enskild person får beviljas tillstånd att inneha ett skjutvapen för andra ändamål än skjutning om vapnet huvudsakligen har prydnadsvärde eller särskilt affektionsvärde för personen.³⁴⁴ För att ett skjutvapen som innehåses för något av dessa ändamål ska få användas för skjutning krävs särskilt tillstånd.³⁴⁵

Om ansökan avser ett enhandsvapen eller en stomme som är avsedd för ett sådant vapen får innehavstillstånd för prydnads- eller särskilt affektionsvärdes endast beviljas om det finns särskilda skäl.³⁴⁶

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska särskilt beaktas

- det ändamål tillståndet ska avse,
- personens ålder och kunskaper, och
- det prydnadsvärde eller särskilda affektionsvärde föremålet har för personen.³⁴⁷

Tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålen prydnads- eller särskilt affektionsvärde får meddelas om skjutvapnet görs varaktigt obrukbart.³⁴⁸ Trots detta får tillstånd meddelas om det finns särskilda skäl för att vapnet ska få behållas i brukbart skick.³⁴⁹

Särskilda skäl kan föreligga bl.a. om skjutvapnet är mycket värdefullt eller speciellt, eller om innehavaren av skjutvapnet inom en inte alltför avlägsen framtid avser att bruka skjutvapnet till skytte.³⁵⁰

För att ett skjutvapen ska anses ha gjorts varaktigt obrukbart krävs att det har gjorts permanent obrukbart för skjutning, dvs. att skott överhuvudtaget inte kan avlossas.³⁵¹

Om ansökan gäller ett skjutvapen som i brukbart skick hör till kategori A enligt bilagan till vapenförordningen, t.ex. helautomatiska skjutvapen, får tillstånd för detta ändamål meddelas endast om vapnet har deaktiverats enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/2403 om fastställande av gemensamma riktlinjer om standarder och metoder för deaktivering i syfte att se till att deaktiverade skjutvapen görs irreversibelt funktionsodugliga.³⁵²

³⁴⁴ 4 kap. 4 § första stycket vapenlagen.

³⁴⁵ 4 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

³⁴⁶ 4 kap. 7 § första stycket 4 vapenlagen.

³⁴⁷ 4 kap. 7 § andra stycket vapenlagen.

³⁴⁸ 4 kap. 6 § första stycket 1 vapenlagen.

³⁴⁹ 4 kap. 6 § andra stycket vapenlagen. Se Kammarrätten i Stockholms dom den 23 november 2010 i mål nr 2841-10.

³⁵⁰ Se prop. 1999/2000:27 s. 37.

³⁵¹ Prop. 1949:95 med förslag till vapenförordning, s. 89 f.

³⁵² 4 kap. 6 § tredje stycket vapenlagen och 4 kap. 13 § första stycket vapenförordningen.

Om det finns synnerliga skäl får tillstånd meddelas även utan att vapnet deaktiveras.³⁵³

4.6.2 Prövningen av ansökan

Vid prövningen av ansökan om innehavstillstånd för något av dessa ändamål ska sökandens behov inte prövas. Prövningen ska istället riktas in på frågan om huruvida vapnet har prydnads- eller särskilt affektionsvärde för sökanden.³⁵⁴

Vad som avses med prydnadsvärde har inte definierats i förarbetena.

Enligt förarbetena ska prövningen av om ett skjutvapen har särskilt affektionsvärde i första hand inte gälla skjutvapnets beskaffenhet utan ägarens relation till skjutvapnet. Har det förvärvats genom arv och varit i arvlåtarens ägo under lång tid eller av denna exempelvis vunnits som tävlingspris, bör tillstånd lämnas.³⁵⁵ I senare förarbetsuttalanden har det dock uttalats att tillståndsgivningen ska vara mer restriktiv än tidigare i fråga om tillstånd till innehav av skjutvapen för ändamålen prydnads- eller särskilt affektionsvärde.³⁵⁶

Affektionsvärde definieras som känslomässigt eller personligt värde som är oberoende av ekonomiskt värde.³⁵⁷ Utredningen i ärendet måste visa varför vapnet har ett särskilt affektionsvärde för sökanden.³⁵⁸ Detta innebär att sökanden måste ange omständigheterna som enligt hans eller hennes mening innebär att vapnet har ett särskilt affektionsvärde. Sökandens blotta påstående att sådant värde föreligger för honom kan inte godtas.³⁵⁹

Eftersom vapnet inte ska innehas för skjutning ska inte heller sökandens förmåga att handha vapnet prövas. Detta sker istället inom ramen för det särskilda tillstånd till skjutning om och när ett sådant tillstånd söks, se avsnitt 5.1.5.

Det finns inget hinder mot att meddela tillstånd till innehav av ett illegalt vapen för detta ändamål.³⁶⁰ Frågan om tillstånd ska därför bedömas med utgångspunkt i de förutsättningar som allmänt sett gäller.

Avseende ansökan gällande illegala skjutvapen, se avsnitt 2.6.6.1.

³⁵³ 4 kap. 13 § andra stycket vapenförordningen.

³⁵⁴ Prop. 2025/26:141 s. 88.

³⁵⁵ Prop. 1981/82:1 s. 46.

³⁵⁶ Prop. 1999/2000:27 s. 36 f.

³⁵⁷ Svenska Akademiens ordlista, *affektionsvärde*, www.svenska.se/saol/?id=0012594, hämtad juni 2026.

³⁵⁸ Se Kammarrätten i Göteborgs dom den 7 april 2021 i mål nr 1838-20 där kammarrätten avslog överklagandet och fastställde Polismyndighetens avslagsbeslut eftersom sökanden inte kunde visa att vapnet hade ett särskilt affektionsvärde.

³⁵⁹ Prop. 1990/91:130 s. 57.

³⁶⁰ Se Kammarrätten i Stockholms dom den 20 maj 2022 i mål nr 9375-21.

4.6.3 Tillstånd till skjutning

Skjutvapen som innehas för andra ändamål än skjutning får inte användas för skjutning utan särskilt tillstånd.³⁶¹

För mer information om handläggningen av en ansökan om tillstånd till skjutning, se avsnitt 5.1.5.

4.7 Samling

En enskild person får beviljas tillstånd att inneha ett skjutvapen för andra ändamål än skjutning bland annat om vapnet huvudsakligen har samlarvärde för personen. För att bevilja tillstånd för ändamålet samling krävs att skjutvapnet omfattas av ett godkänt samlingsområde.³⁶² Skjutvapen som innehas för ändamålet samling får inte utan särskilt tillstånd användas för skjutning.³⁶³

Enskilda personer kan också meddelas särskilt tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin för ändamålet samling, se kapitel 6–8. Den som har tillstånd eller annars rätt att inneha ett skjutvapen för samling får dock utan särskilt tillstånd inneha vapenmagasin som passar till vapnet.³⁶⁴

4.7.1 Särskilt angående moderna skjutvapen och utpräglat militära vapen

En enskild person får beviljas innehavstillstånd för skjutvapen som tillverkas för mindre än 80 år sedan endast om vapnet ska ingå i en samling som till största delen består av skjutvapen som är äldre än så.³⁶⁵

Enligt förarbetena är avsikten att en enskild person inte ska kunna bygga upp en vapensamling som till största delen består av nyare vapen. Att samlingen till största delen ska bestå av äldre vapen innebär att en tydlig majoritet av de vapen som redan innehas ska vara äldre än 80 år. Här ska hänsyn även tas till sådana skjutvapen som får innehas utan krav på tillstånd.³⁶⁶

Tillstånd att inneha pansarskott, granatgevär och andra tyngre, utpräglat militära vapen får beviljas en enskild person för samling endast om föremålen är av särskilt historiskt värde och personen sedan minst fem år innehar skjutvapen för samling.³⁶⁷ Med tyngre, utpräglat militära vapen avses t.ex. pjäser, tunga kulsprutor, automatkanoner och granatkastare samt andra vapentyper som kan jämföras med sådana vapen eller med pansarskott och granatgevär.³⁶⁸

Av förarbetsuttalanden framgår att ett särskilt historiskt värde innebär det samma som att vara historiskt betydelsefulla. Ordet värde syftar alltså i första

³⁶¹ 4 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

³⁶² 4 kap. 5 § vapenlagen.

³⁶³ 4 kap. 4 § vapenlagen.

³⁶⁴ 6 kap. 1 § andra stycket vapenlagen.

³⁶⁵ 4 kap. 17 § första stycket vapenförordningen.

³⁶⁶ SOU 2024:31 s. 400 f.

³⁶⁷ 4 kap. 17 § andra stycket vapenförordningen.

³⁶⁸ SOU 2024:31 s. 403.

hand på andra värden än ekonomiska. Bedömningen av om ett föremål av är särskilt historiskt värde är till stor del beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Klart är det dock att det innebär att bedömningen bör vara relativt restriktiv.

Faktorer som, enskilt eller i kombination, kan ha betydelse vid bedömningen är exempelvis föremålets ålder, skick eller antalet bevarade exemplar. Det kan handla om föremål som är särskilt betydelsefulla för sin tid och kontext och föremålets proveniens kan ha betydelse. Värdet behöver inte bedömas i ett nationellt perspektiv utan föremålet kan vara värdefullt för en begränsad grupp av människor eller för ett visst geografiskt område.³⁶⁹

4.7.2 Särskilt angående enhandsvapen

Om ansökan avser ett enhandsvapen eller en stomme som är avsedd för ett sådant vapen får innehavstillstånd för samling endast beviljas om det finns särskilda skäl.³⁷⁰

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska särskilt beaktas

- det ändamål tillståndet ska avse,
- personens ålder och kunskaper, och
- det samlarvärde föremålet har för personen.³⁷¹

Det saknas närmare ledning om vad särskilda skäl innebär men generellt ställs högre krav på att sökanden tydliggör samlingsområdets inriktning och avgränsning om samlingsområdet innefattar enhandsvapen.

4.7.3 Samlingar påbörjade innan den 1 juni 2026

Eftersom tillstånd att inneha ett skjutvapen för samling endast får beviljas om vapnet omfattas av ett godkänt samlingsområde måste även den som sedan tidigare beviljats tillstånd att inneha skjutvapen för samling, när sådant krav på godkänt samlingsområde saknades, ansöka om godkännande av samlingsområde i samband med ingivande av ansökan om ytterligare skjutvapen till redan befintliga samlingar.

Det har tidigare förekommit särskilda beslut om samlingsinriktningar. Eftersom dessa inte är prövade enligt de nya reglerna kan de normalfallet inte anses uppfylla de krav på godkänt samlingsområde som ställs i vapenlagen.

4.7.4 Ansökan och dess innehåll

Utöver de uppgifter som nämns i avsnitt 4.1 ska ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen för samling också innehålla uppgifter om

- samlingsinriktning och avgränsning,
- vilka föremål som omfattas av samlingsområdet, och
- huruvida samlingsområdet har godkänts.³⁷²

³⁶⁹ SOU 2024:31 s. 402 och prop. 2022/23:102 s. 101 f.

³⁷⁰ 4 kap. 7 § första stycket 4 vapenlagen.

³⁷¹ 4 kap. 7 § andra stycket vapenlagen.

³⁷² 3 kap. 5 § första stycket vapenförordningen.

Föremål som omfattas av samlingsområdet ska så långt det är möjligt anges med uppgifter om vapnets typ, fabrikat, modell, variant av modell och kaliber.³⁷³

Avser ansökan tillstånd att inneha skjutvapen för samling där samlingsområdet har godkänts efter den 1 juni 2026 bör diarienumret för det ärende där godkännandet meddelades eller beviset om godkännande ges in tillsammans med ansökan.

4.7.5 Prövningen av samlingsområde

4.7.5.1 Allmänt

Om föremålet ska ingå i en samling där samlingsområdet inte har godkänts efter den 1 juni 2026 sker prövningen i två steg. Dels fattas beslut om att godkänna samlingsområdet och dels ett beslut om innehavstillstånd. Eftersom båda prövningarna sker inom ramen för samma ärende ska enbart en ansökningsavgift betalas av sökanden.

Ett godkännande eller ändring av ett samlingsområde kan endast ske i samband med att innehavstillstånd beviljas. Om ansökan avslås av andra skäl, t.ex. personlig lämplighet, ska samlingsområdet alltså inte prövas.³⁷⁴

Ett godkännande av samlingsområde innebär inte någon rätt att inneha skjutvapen utan innehavstillstånd måste meddelas för varje vapen.³⁷⁵ Godkännandet är alltså i princip ett förhandsbesked om att innehavstillstånd kommer att meddelas för de skjutvapen som ingår i samlingen.

Ett godkännande av ett samlingsområde är individuellt. Det är alltså bindande för Polismyndigheten enbart i fråga om den personens kommande ansökningar om innehavstillstånd för samling.³⁷⁶

4.7.5.2 Godkännande av samlingsområdet

Ett samlingsområde får endast godkännas om samlingen har en tydlig inriktning och avgränsning.³⁷⁷ Att samlingen ska vara tydligt avgränsad innebär bl.a. att det ska vara möjligt att åstadkomma en i stort sett komplett samling.

Kravet på att samlingen ska vara avgränsad innebär också att vapensamlaren ska kunna motivera vad som ska visas med samlingen eller vad syftet med samlingen är.³⁷⁸

Ett samlingsområde ska vara så tydligt beskrivet i sin inriktning att det, förutom samlingsområdets övergripande inriktning, ska anges vilka särskilda föremål som är tänkta att ingå i samlingen. Utredningen ska alltså visa både en

³⁷³ 3 kap. 5 § andra stycket vapenförordningen.

³⁷⁴ Prop. 2025/26:141 s. 105.

³⁷⁵ Prop. 2025/26:141 s. 103.

³⁷⁶ Prop. 2025/26:141 s. 103.

³⁷⁷ 4 kap. 5 § vapenlagen.

³⁷⁸ Prop. 2025/26:141 s. 102.

övergripande inriktning och en detaljerad förteckning av de föremål som är tänkta att ingå i samlingen samt en beskrivning av varför dessa föremål har sin plats i samlingen. En lista med ett begränsat antal skjutvapen är i sig inte en sådan avgränsning som utgör en samlingsinriktning. Sökanden bör kunna förklara varför de skjutvapen som har valts ut är relevanta utifrån den uppgivna samlingsinriktningen.

Om frågan om en samling har en tillräckligt tydlig inriktning och avgränsning är svårbedömd kan yttrande inhämtas från aktörer med expertis på området, exempelvis Armémuseum.³⁷⁹

Det finns inget hinder mot att godkänna ett samlingsområde som omfattar skjutvapen som sökanden redan har tillstånd att inneha.

4.7.5.3 Ändring av samlingsområdet

Den som har fått ett samlingsområde godkänt kan, i samband med ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen för samling, begära att inriktningen ändras.³⁸⁰ En ändring kan innebära en utvidgning av samlingen, det vill säga att föremål läggs till. Detta kan aktualiseras till exempel om forskningsläget förändrats.³⁸¹ Ändringen kan avse både samlingsområdets övergripande inriktning och avgränsning och de enskilda föremål som omfattas av området. Samlingen måste fortfarande ha en tillräckligt tydlig inriktning och avgränsning trots förändringen av samlingsområdet.³⁸²

4.7.5.4 Flera samlingsområden

En enskild person kan få fler än ett samlingsområde godkänt men endast om det finns särskilda skäl.³⁸³ Sådana skäl bör anses föreligga om en samlare under långt tid har visat ett starkt vapensamlarintresse och har goda kunskaper. Det bör också krävas att det redan ingår flera skjutvapen i den ursprungliga samlingen och att sökanden visar att de föremål som platsar mer sällan blir tillgängliga på marknaden, alternativt att någon av de befintliga samlingarna är i stort sett komplett. Tillstånd till fler än ett samlingsområde ska också kunna ges när en samlare avlider och en hel samling överförs till en annan person.³⁸⁴ Ett annat exempel är att en person vill sluta samla och vill överlåta hela samlingen till någon annan.

Eftersom ett godkännande av samlingsområde inte grundar någon självständig rätt att inneha skjutvapen finns det inte heller några regler om återkallelse av godkännande. Vid misskötsamhet kan tillstånd att inneha skjutvapen ändå återkallas och tillståndsansökningar avslås, även om godkännandet av samlingsområdet fortsatt är gällande.³⁸⁵

³⁷⁹ Prop. 2025/26:141 s. 102.

³⁸⁰ 4 kap. 5 § tredje stycket vapenlagen.

³⁸¹ Prop. 2025/26:141 s. 104.

³⁸² Prop. 2025/26:141 s. 104.

³⁸³ 4 kap. 5 § tredje stycket vapenlagen.

³⁸⁴ Prop. 2025/26:141 s. 105.

³⁸⁵ SOU 2024:31 s. 394.

4.7.5.5 Särskilt om prövningen av samlingens inriktning och avgränsning

Som tidigare nämnts kan det vara svårbedömt om ett samlingsområde har en tillräckligt tydlig inriktning och avgränsning för att godkännas. Av rättspraxis går bland annat att utläsa att samlingsinriktningen ”äldre finare vapen med brytvapenkonstruktion från tiden innan första världskriget” där samlingen skulle omfatta maximalt 15 vapen, ett för varje konstruktionsprincip, ansetts alltför omfattande och vag.³⁸⁶

Vidare framgår att samlingsinriktningen ”brittiska armévapen” förvisso innebär att samlingsinriktningen avgränsades något. Att den inte avgränsats även genom exempelvis tidsperiod eller typ av vapen innebär dock att ett mycket stort antal vapen skulle kunna ingå i samlingen varför inriktningen bedömdes som alltför omfattande och vag.³⁸⁷

I ett annat rättsfall behandlas samlingsinriktningen ”klassiska och banbrytande vapenkonstruktioner samt olika varianter på dessa”. Även om inriktningen inte var kärnfrågan i avgörandet kan noteras att kammarrätten ansåg att inriktningen vara alltför vid och oprecis.³⁸⁸

Ett annat rättsfall behandlar samlingsinriktningen ”enkelpipiga hagel- och kulvapen byggda på Remington Rolling Block från år 1860 och framåt” där sökanden avsåg inneha en samling om tio vapen. Samlingsinriktningen omfattade samtliga vapen tillverkade med Remington Rolling Block-mekanism, oavsett fabrikat och sökanden hade inte avgränsat samlingen till en viss tidsperiod. Inriktningen bedömdes inrymma ett mycket stort antal olika vapen och detta i kombination med att sökanden, i och med begränsningen till tio vapen, inte kunde antas komma att uppfylla syftet med samlingen eller få samlingen något sånär komplett gjorde att ansökan underkändes.³⁸⁹

Ett exempel på det motsatta är en dom där kammarrätten uttalade att samlingsinriktningen ”käppgevär som tillverkats av Gust. Hanssons Mekaniska Verkstad mellan år 1893–1900 enligt patent nr 6468” är väl avgränsad och preciserad.³⁹⁰

Notera att om det redan vid prövningstillfället av samlingsområdet står klart att det innefattar skjutvapen som sökanden inte kan antas få tillstånd att inneha för samling bör samlingsområdet godkännas endast om det uppfyller kraven om dessa vapen utelämnas. Vapen för vilka innehavstillstånd inte får meddelas enligt 2 kap. 3 § vapenlagen, t.ex. helautomatiska enhandsvapen och fjärrstyrda vapen, ska inte omfattas av det godkända samlingsområdet.

Tidigare praxis i fråga om inriktning och avgränsning av samling är även fortsättningsvis vägledande vid bedömningen av samlingsområden. Vid

³⁸⁶ Kammarrätten i Jönköpings dom den 8 januari 2024 i mål nr 3299-23.

³⁸⁷ Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 1 september 2021 i mål nr 18681-21.

³⁸⁸ Kammarrätten i Göteborgs dom den 24 februari 2014 i mål nr 3265-13.

³⁸⁹ Kammarrätten i Göteborgs dom den 15 juni 2012 i mål nr 2353-12.

³⁹⁰ Kammarrätten i Stockholms dom den 20 juni 2022 i mål nr 2477-22.

bedömningen ska också kunna konstateras att det finns rimliga möjligheter att åstadkomma en något så när komplett samling.

Godkännande av samlingsområde innebär att Polismyndigheten fattar ett beslut som får positiv rättskraft, innebärande att myndigheten vid första prövningen binder sig vid bedömningen att det för samtliga skjutvapen som förekommer i det godkända samlingsområdet kommer ges tillstånd när ansökan inkommer från berörd person.

Här kommer det inte spela någon roll om myndighetens syn på vilka vapen som är lämpade för samling förändras, det beslut som fattats om samlingsområdet kommer inte på sådan grund vara möjligt att ändra. Det är således av mycket stor vikt att skjutvapen omfattas av godkännandet endast om det kan antas att innehavstillstånd för samling kommer att ges för föremålet och att det här görs en grundlig bedömning av varje enskilt skjutvapen på samlingsområdets förteckning innan beslut om godkännande utfärdas.

4.7.5.6 Godkännandebevisets innehåll

Om samlingsområdet godkänns ska det utfärdas ett bevis om detta och skickas till sökanden. Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- namn, personnummer och hemvist för den person som getts godkännandet,
- samlingens inriktning och avgränsning,
- vilka föremål som omfattas av det godkända samlingsområdet, och
- i förekommande fall, särskilda krav för att innehavstillstånd ska beviljas för vissa av föremålen.

Av beviset ska det framgå att godkännandet inte medför någon rätt att inneha eller ta annan befattning med de föremål som omfattas av godkännandet.

4.7.6 Prövning av ansökan om innehavstillstånd

Om sökanden uppger att ansökan avser ett föremål som omfattas av ett samlingsområde som har godkänts efter den 1 juni 2026 prövas enbart om föremålet omfattas av det tidigare godkända samlingsområdet.³⁹¹

Eftersom vapnet inte ska innehas för skjutning ska inte heller sökandens förmåga att handha vapnet prövas. Detta sker istället inom ramen för de särskilda tillstånd till skjutning om och när ett sådant tillstånd söks, se avsnitt 5.1.5.

4.8 Udda ändamål som inte avser skjutning

Med *udda ändamål som inte avser skjutning* avses andra godtagbara ändamål utöver samling, prydnadsvärde och särskilt affektionsvärde.

³⁹¹ Prop. 2025/26:141 s. 103. Se även 6 kap. 7 § vapenförordningen.

Udda ändamål som inte avser skjutning kan t.ex. avse användning som teaterrekvisita³⁹² eller användning i samband med forskning eller undervisning som förutsätter undersökning av skjutvapen.³⁹³

Tillstånd att inneha skjutvapen för udda ändamål som inte avser skjutning får endast beviljas om vapnet görs varaktigt obrukbart, se avsnitt 4.6.1, om det inte finns särskilda skäl för att skjutvapnet ska få behållas i brukbart skick.³⁹⁴

Om ansökan gäller ett skjutvapen som i brukbart skick hör till kategori A enligt bilagan till vapenförordningen, t.ex. helautomatiska skjutvapen, får tillstånd för detta ändamål meddelas endast om vapnet har deaktiverats enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/2403 om fastställande av gemensamma riktlinjer om standarder och metoder för deaktivering i syfte att se till att deaktiverade skjutvapen görs irreversibelt funktionsodugliga.³⁹⁵

Om det finns synnerliga skäl får tillstånd meddelas även utan att vapnet deaktiveras.³⁹⁶

Om ansökan avser ett enhandsvapen eller en stomme som är avsedd för ett sådant vapen får innehavstillstånd för udda ändamål som inte avser skjutning endast beviljas om det finns särskilda skäl.³⁹⁷

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska särskilt beaktas

- det ändamål tillståndet ska avse,
- personens ålder och kunskaper, och
- det behov personen har av vapnet eller stommen.³⁹⁸

Tillståndet ska i normalfallet tidsbegränsas eftersom det sällan är fråga om ett behov av varaktig karaktär i dessa fall.³⁹⁹

4.8.1 Behovsprövning

Tillstånd att inneha ett skjutvapen för udda ändamål som inte avser skjutning får beviljas om personen har behov av vapnet för ett godtagbart ändamål och behovet inte kan tillgodoses på något annat sätt.⁴⁰⁰

Generellt har begreppet behov ett objektivt innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga.⁴⁰¹

Huruvida sökanden har visat att de har behov av vapnet och att detta behov inte kan tillgodoses på något annat sätt måste avgöras i varje enskilt fall.

³⁹² Jfr. RÅ 2007 ref. 46.

³⁹³ Prop. 2025/26:141 s. 96 och 263.

³⁹⁴ 4 kap. 6 § första stycket 2 och andra stycket vapenlagen.

³⁹⁵ 4 kap. 6 § tredje stycket vapenlagen och 4 kap. 13 § första stycket vapenförordningen.

³⁹⁶ 4 kap. 13 § andra stycket vapenförordningen.

³⁹⁷ 4 kap. 7 § första stycket 4 vapenlagen.

³⁹⁸ 4 kap. 7 § andra stycket vapenlagen.

³⁹⁹ Tidsbegränsning sker med stöd av 3 kap. 3 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁰⁰ 4 kap. 2 § första stycket 5 vapenförordningen.

⁴⁰¹ Prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

4.8.2 Tillstånd till skjutning

Skjutvapen som innehas för udda ändamål som inte avser skjutning får inte användas för skjutning utan särskilt tillstånd.⁴⁰²

För mer information om handläggningen av en ansökan om tillstånd till skjutning, se avsnitt 5.1.5.

4.9 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att inneha skjutvapen beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta och skickas till sökanden.⁴⁰³ Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och pipplängd
- ändamålet med innehavet
- eventuell tidsbegränsning eller villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.⁴⁰⁴

Om tillståndet avser en stomme eller en låda till ett skjutvapen ska det av beviset även framgå vilken typ av komplett skjutvapen som vapendelen är avsedd för.⁴⁰⁵

Tillståndsbeviset ger rätt att förvärva och inneha det skjutvapen som beviset avser. Detta gäller även om tillståndet inte avser ett visst bestämt skjutvapen.

Om tillståndet avser ett visst bestämt skjutvapen ska skjutvapnets tillverkningsnummer och, i förekommande fall, vapnets märkning anges. Avser tillståndet ett vapen som saknar uppgift om tillverkningsnummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.⁴⁰⁶

På tillstånd att inneha ett skjutvapen för skjutning ska något av följande anges:

- jakt
- målskjutning
- skydd
- avlivning av fällfångade djur

Vid udda skjutningsändamål ska det specifika ändamålet anges, t.ex.

- punktering av gasflaska
- produktutveckling
- bevakningsuppdrag
- knallskott (endast startvapen)
- hundträning (endast startvapen)

⁴⁰² 5 kap. 7 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁰³ 6 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

⁴⁰⁴ 6 kap. 3 § och 3 kap. 1 och 6 §§ vapenförordningen.

⁴⁰⁵ 6 kap. 3 § andra stycket vapenförordningen.

⁴⁰⁶ 6 kap. 3 § första stycket och 3 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

- skrämskott (endast startvapen)
- signalgivning (endast signalvapen)

På tillstånd att inneha ett skjutvapen för andra ändamål än skjutning ska något av följande anges:

- prydnad (avser ändamålet prydnadsvärde)
- minne (avser ändamålet särskilt affektionsvärde)
- samling

Om tillståndsbeviset avser udda ändamål som inte avser skjutning, t.ex. vapen som ska innehas för att användas som teaterrekvisita, ska tillståndsbevis istället upprättas som ett separat beslutsdokument som innehåller de obligatoriska uppgifterna.

4.10 Godkännande av förvärv i annan stat

4.10.1 När skjutvapnet ska innehas i Sverige

Om ett innehavstillstånd avser ett skjutvapen som sökanden ska förvärva i en annan stat, får Polismyndigheten utfärda ett intyg om att förvärvet godkänns av svensk myndighet.⁴⁰⁷ Syftet med detta är att intyget kan krävas av myndigheterna i den andra staten för att den staten ska godkänna utförelsen av vapnet.

Om det står klart att förvärvet ska ske i ett annat land ska detta godkännande alltid utfärdas i samband med att tillståndet utfärdas.

Godkännandet kan också utfärdas på begäran av en enskild utan att det har gjorts en ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen, t.ex. om det sedan tidigare har utfärdats ett innehavstillstånd som inte avser ett bestämt vapen.

4.10.2 När skjutvapnet inte ska innehas i Sverige

I de fall en enskild avser att förvärva och inneha ett skjutvapen i ett annat land kan det landets myndigheter kräva ett godkännande från Polismyndigheten.

I sådana fall får Polismyndigheten godkänna att en person som är bosatt i Sverige får förvärva skjutvapen i en annan stat, om det med hänsyn till sökandens personliga förhållanden kan antas att han eller hon inte kommer att missbruka vapnet. Ett sådant godkännande medför inte någon rätt att inneha vapnet i Sverige.⁴⁰⁸

Innan ett godkännande utfärdas ska en bedömning av den enskildes lämplighet att inneha skjutvapen göras, se kapitel 3. Någon prövning av behov, handhavande eller andra omständigheter ska inte göras.

⁴⁰⁷ 7 kap. 3 § vapenförordningen.

⁴⁰⁸ 7 kap. 4 § vapenförordningen.

Om förvärvet godkänns ska intyget utfärdas på formulär PM 553.4. Om förvärvet ska ske i ett EU-land ska godkännandet registreras i Informationssystemet för den inre marknaden (IMI).

Om förvärvet istället ska ske i ett land utanför EU, finns inget motsvarande system som IMI. På grund av detta ska det utfärdade godkännandet i dess fall skickas till sökanden.

Intyget ska också skickas till den enskilde.

Om förvärvet inte godkänns ska ett särskilt beslut upprättas och då gäller följande:

- Beslutet ska motiveras.
- Sökanden ska underrättas om beslutet.
- Sökanden ska informeras om sättet för överklagande.⁴⁰⁹

⁴⁰⁹ 32–33 §§ förvaltningslagen.

5 Organisationers innehav av skjutvapen

5.1 Museer

5.1.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om innehavstillstånd ska vara skriftlig och innehålla följande uppgifter:

- museihuvudmannens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och pipplängd
- ändamålet med innehavet
- det antal och den typ av skjutvapen som museihuvudmannen redan innehar
- de omständigheter sökanden åberopar till stöd för sin ansökan.⁴¹⁰

Om ansökan avser ett visst bestämt vapen ska ansökan dessutom innehålla följande uppgifter:

- överlåtarens eller långgivarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- vapnets serienummer
- vapnets märkning, när sådan finns.⁴¹¹

Avser ansökan ett vapen som saknar uppgift om serienummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.⁴¹²

Avser ansökan en stomme eller en låda ska den också innehålla uppgifter om vilken typ av komplett skjutvapen som vapendelen är avsedd för.⁴¹³

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁴¹⁴

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁴¹⁵ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en

⁴¹⁰ 3 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁴¹¹ 3 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

⁴¹² 3 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

⁴¹³ 3 kap. 4 § första stycket vapenförordningen.

⁴¹⁴ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁴¹⁵ 20 § första stycket förvaltningslagen.

upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁴¹⁶

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

5.1.2 Prövning av ansökan

5.1.2.1 Vilka som får meddelas tillstånd

En museihuvudman får meddelas innehavstillstånd om museet får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter eller om museet ägs av en kommun, en region eller en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn. Detta gäller dock enbart skjutvapen som ska ingå i museets samlingar.⁴¹⁷

Med museihuvudman avses den fysiska eller juridiska personen som driver och ansvarar för museets verksamhet. Det är alltså denna person som kan meddelas innehavstillstånd i detta sammanhang.

Kommunala och regionala museer är en del av det allmänna museiväsendet.⁴¹⁸ Kommunerna och regionerna är huvudmän för sina respektive museer.⁴¹⁹

Museihuvudmän för följande typer av museer kan ges innehavstillstånd för skjutvapen som ska ingå i museets samlingar.⁴²⁰

- Museer som får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter.⁴²¹
- Museer som ägs av kommun respektive region.
- Museer som ägs av en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn.

Om sökanden är huvudman för ett museum som får statsbidrag bör sökanden uppmanas att skicka in beslutet om statsbidrag för att säkerställa att förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda.

Om museet som sökanden är huvudman för ägs av en kommun eller region bör sökanden uppmanas att inkomma med uppgifter som styrker ägandeförhållandet. Detsamma gäller museer som ägs av stiftelser.

Stiftelser i Sverige står under tillsyn av länsstyrelsen.⁴²² Således kan alltså huvudmän för samtliga museer som ägs av stiftelser meddelas innehavstillstånd.

⁴¹⁶ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁴¹⁷ 3 kap. 1 § 3 vapenlagen.

⁴¹⁸ 1 § museilagen (2017:563).

⁴¹⁹ 3 § museilagen.

⁴²⁰ 3 kap. 1 § 3 vapenlagen.

⁴²¹ Här avses bl.a. statsbidrag som lämnas med stöd av förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet, förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet och förordningen (2013:1007) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter.

⁴²² 9 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220).

Statliga museer räknas inte upp ovan eftersom denna typ av museer inte behöver tillstånd för att inneha skjutvapen.⁴²³

Ytterligare en förutsättning för att museihuvudmannen ska få meddelas tillstånd är att huvudmannen har en godkänd vapenföreståndare, se avsnitt 5.3.⁴²⁴ Kravet gäller oavsett om huvudmannen är en fysisk eller juridisk person.⁴²⁵

I praktiken innebär kravet att en museihuvudman som för första gången ansöker om tillstånd att inneha ett skjutvapen måste se till att ansökan om godkännande av vapenföreståndare görs samtidigt.⁴²⁶

5.1.2.2 Handhavandekrav

Ett skjutvapen som innehas av en museihuvudman får inte utan särskilt tillstånd användas för skjutning.⁴²⁷ Vid prövningen av ansökan om innehavstillstånd avseende skjutvapen som ska ingå i museets samlingar behöver sökanden därför inte visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser.

5.1.2.3 Behovsprövning

Vid prövningen av ansökan avseende skjutvapen som ska ingå i museets samlingar ska någon behovsprövning inte göras.

5.1.2.4 Godtagbart ändamål

En museihuvudman kan endast få innehavstillstånd för skjutvapen som ska ingå i museets samlingar.⁴²⁸ Det ändamål som ska användas för museihuvudmäns vapeninnehav är *samling*.

Prövningen ska ske utifrån de omständigheter som sökanden åberopat som stöd för sin ansökan, dvs. en motivering kring varför och på vilket sätt det skjutvapen som ansökan avser passar in i museets samlingar.

5.1.2.5 Risk för missbruk

Innehavstillstånd får beviljas endast om det skäligen kan antas att skjutvapnet inte kommer att missbrukas.⁴²⁹

Om museihuvudmannen är en fysisk person sker prövningen av risk för missbruk på samma sätt som för enskildas innehav av skjutvapen, se kapitel 3.

I de fall museihuvudmannen är en juridisk person saknas det möjlighet att genomföra någon lämplighetsbedömning. Det saknas i dessa fall också

⁴²³ 1 kap. 10 § vapenlagen.

⁴²⁴ 5 kap. 7 § vapenlagen.

⁴²⁵ Prop. 2025/26:141 s. 275.

⁴²⁶ Prop. 2025/26:141 s. 275.

⁴²⁷ 5 kap. 7 § vapenlagen.

⁴²⁸ 5 kap. 7 § första stycket vapenlagen.

⁴²⁹ 3 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

författningsstöd att lämplighetspröva personer i ledande ställning eller med betydande inflytande över den juridiska personen. Denna omständighet utgör inte i sig ett hinder för att tillstånd meddelas.

5.1.2.6 Förvaring

Polismyndigheten har meddelat särskilda föreskrifter om vad som ska gälla för museers förvaring av tillståndspliktiga skjutvapen.⁴³⁰

Prövningen av museihuvudmannens ansökan om tillstånd till innehav av skjutvapen ska alltid omfatta att ställda krav på dess förvaring av skjutvapen är uppfyllda i enlighet med gällande föreskrifter. Av dessa skäl är det av vikt att kännedom finns om platsen där skjutvapnet ska förvaras och förvaringsutrymmets beskaffenhet.⁴³¹ För att sökanden ska meddelas tillstånd till innehav av skjutvapen ska således uppställda krav på förvaring vara uppfyllda.

Tillståndet kan även förenas med villkor att skjutvapnet ska förvaras på visst sätt eller att skjutvapnet ska göras varaktigt obrukbart.⁴³²

5.1.2.7 Särskilt om enhandsvapen och helautomatiska vapen

En museihuvudman får beviljas tillstånd att inneha ett enhandsvapen eller ett helautomatiskt vapen eller, en stomme eller en låda som är avsedd för ett sådant vapen, endast om särskilt höga krav på säker förvaring kan tillgodoses.⁴³³

Med *särskilt höga krav på säker förvaring* avses de krav som gäller förvaring av dessa vapentyper.⁴³⁴

Detta gäller dock inte om ansökan avser

- ett start- eller signalvapen som har tillverkats som ett sådant vapen,
- ett effektbegränsat vapen, eller
- en stomme eller en låda som är avsedd för ett start- eller signalvapen eller ett effektbegränsat vapen.⁴³⁵

⁴³⁰ Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2006:13) om museers förvaring av skjutvapen, FAP 556-1.

⁴³¹ Även om det inte enligt vapenlagstiftningen är ett formellt krav att en ansökan om innehavstillstånd ska innehålla uppgift om plats där skjutvapnet ska förvaras och förvaringsutrymmets beskaffenhet så finns det enligt vapenlagens förarbeten inget som hindrar att Polismyndigheten ber sökanden intyga att uppställda krav på förvaring är uppfyllda, se prop. 1999/2000:27 s. 52.

⁴³² 3 kap. 3 § första stycket vapenlagen.

⁴³³ 5 kap. 8 § vapenlagen.

⁴³⁴ Se Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2006:13) om museers förvaring av skjutvapen, FAP 556-1.

⁴³⁵ 5 kap. 9 § vapenlagen.

5.1.3 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om innehavstillstånd beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta.⁴³⁶ Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- museihuvudmannens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och pipplängd
- ändamålet med innehavet
- eventuell tidsbegränsning eller villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.⁴³⁷

Som ändamål på tillståndsbeviset ska alltid *samling* anges när det gäller en huvudman för ett museum.

Tillståndsbeviset ger rätt att förvärva och inneha det skjutvapen som beviset avser. Detta gäller även om tillståndet inte avser ett visst bestämt skjutvapen.

Om tillståndet avser ett visst bestämt skjutvapen ska skjutvapnets serienummer och, i förekommande fall, vapnets märkning anges. Avser tillståndet ett vapen som saknar uppgift om serienummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.⁴³⁸

Om tillståndet avser en stomme eller en låda till ett skjutvapen ska det av beviset även framgå vilken typ av komplett skjutvapen som vapendelen är avsedd för.⁴³⁹

5.1.4 Museers innehav av ammunition och ljuddämpare

Museihuvudmän som innehar skjutvapen för ändamålet samling får utan särskilt tillstånd inneha vapenmagasin som passar till vapnet.⁴⁴⁰ För innehav av ammunition och ljuddämpare krävs dock tillstånd.

Om museihuvudmannen innehar skjutvapen för samling får särskilt tillstånd att inneha ammunition eller ljuddämpare som passar till de vapen som museihuvudmannen innehar, om det skäligen kan antas att föremålen inte kommer att missbrukas.⁴⁴¹ Prövningen sker i denna del på motsvarande sätt som för ansökan om innehavstillstånd, se avsnitt 0.

En museihuvudman får också beviljas särskilt tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin som passar andra skjutvapen än de som innehas av museihuvudmannen. Ett sådant tillstånd får meddelas om det skäligen kan antas att föremålen inte kommer att missbrukas och under förutsättning att huvudmannen har en av Polismyndigheten godkänd vapenföreståndare.⁴⁴²

⁴³⁶ 6 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁴³⁷ 6 kap. 3 § första och tredje styckena vapenförordningen.

⁴³⁸ 6 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

⁴³⁹ 6 kap. 3 § andra stycket vapenförordningen.

⁴⁴⁰ 6 kap. 1 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁴¹ 6 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁴⁴² 6 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

Se vidare i kapitel 6 som behandlar innehav av ammunition, kapitel 7 angående innehav av ljuddämpare, kapitel 8 om vapenmagasin samt avsnitt 5.3 om föreståndare.

5.1.5 Tillstånd till skjutning

Skjutvapen som innehas av en museihuvudman får inte användas för skjutning utan särskilt tillstånd.⁴⁴³

5.1.5.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att använda ett vapen som innehas av en museihuvudman för skjutning ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte,
- vapnets serienummer,
- namn och personnummer för den person som ska genomföra skjutningen samt hans eller hennes kvalifikationer när det gäller att praktiskt hantera vapnet,
- syftet med skjutningen,
- när och var skjutningen ska äga rum, och
- de övriga omständigheter som sökanden åberopar till stöd för sin ansökan.⁴⁴⁴

Den utredning som sökanden åberopar till stöd för sin ansökan ska ges in tillsammans med ansökan.⁴⁴⁵

5.1.5.2 Prövningen av ansökan

Det saknas närmare reglering gällande hur bedömningen av en ansökan om tillstånd till skjutning ska göras. Det ligger dock i sakens natur att prövningen bör vara inriktad på att skjutningen kan genomföras på ett säkert sätt.

Tillstånd bör endast meddelas för en eller ett fåtal dagar på en viss plats.

Om platsen där skjutningen ska genomföras omfattas av detaljplan krävs skottlossningstillstånd vilket sökanden bör informeras om.⁴⁴⁶ Tillståndet till skjutning ersätter inte tillståndet enligt ordningslagen.

5.1.5.3 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att skjuta med ett skjutvapen som innehas för samling meddelas ska det utfärdas ett bevis om detta.⁴⁴⁷ Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte för den som har tillstånd att inneha vapnet

⁴⁴³ 5 kap. 7 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁴⁴ 3 kap. 11 § första stycket vapenförordningen.

⁴⁴⁵ 3 kap. 11 § andra stycket vapenförordningen.

⁴⁴⁶ 3 kap. 6 § ordningslagen (1993:1617).

⁴⁴⁷ 6 kap. 8 § första stycket vapenförordningen.

- vapnets serienummer
- namn och personnummer för den person som ska genomföra skjutningen
- syftet med skjutningen
- när och var skjutningen ska äga rum.⁴⁴⁸

5.2 Auktoriserade bevakningsföretag

Ett auktoriserat bevakningsföretag får beviljas innehavstillstånd för följande ändamål:

- Utlåning till bevakningspersonal vilket Polismyndigheten benämner som ändamålet *bevakningsuppdrag*.⁴⁴⁹ Skjutvapen som innehas för detta ändamål får även användas för utbildning av bevakningspersonal.⁴⁵⁰
- Utbildning av sådan bevakningspersonal som kan komma att få beväpnas med skjutvapen vilket Polismyndigheten benämner som ändamålet *utbildning*.⁴⁵¹
- Träning av hundar som ska användas vid bevakningsuppdrag vilket Polismyndigheten benämner som ändamålet *hundträning*.⁴⁵²

Med begreppet bevakningspersonal avses personal som utför bevakning inom ramen för ett bevakningsföretags verksamhet. Sådan personal kan bl.a. vara skyddsvakter, väktare, ordningsvakter, hamnskyddskontrollanter och sjöfartsskyddskontrollanter.⁴⁵³

5.2.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om innehavstillstånd ska vara skriftlig och innehålla följande uppgifter:

- bevakningsföretagets namn, organisationsnummer och säte
- vapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och piplängd
- ändamålet med innehavet
- det antal och den typ av skjutvapen som bevakningsföretaget redan innehar
- de omständigheter sökanden åberopar till stöd för sin ansökan.⁴⁵⁴

Om ansökan avser ett visst bestämt vapen ska ansökan dessutom innehålla följande uppgifter:

- överlåtarens eller långgivarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- vapnets serienummer
- vapnets märkning, när sådan finns.⁴⁵⁵

⁴⁴⁸ 6 kap. 8 § andra stycket vapenförordningen.

⁴⁴⁹ 5 kap. 13 § första stycket vapenlagen.

⁴⁵⁰ 5 kap. 13 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁵¹ 5 kap. 14 § vapenlagen.

⁴⁵² 5 kap. 15 § vapenlagen.

⁴⁵³ Prop. 2025/26:141 s. 278.

⁴⁵⁴ 3 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁴⁵⁵ 3 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

Avser ansökan ett vapen som saknar uppgift om serienummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.⁴⁵⁶

Avser ansökan en stomme eller en låda ska den också innehålla uppgift om vilken typ av komplett skjutvapen som vapendelen är avsedd för.⁴⁵⁷

En ansökan om innehavstillstånd från ett auktoriserat bevakningsföretag som är en juridisk person ska också innehålla uppgifter om namn, personnummer och hemvist för de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.⁴⁵⁸ För mer information om personer med betydande inflytande, se avsnitt 2.8.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁴⁵⁹

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁴⁶⁰ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁴⁶¹

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

5.2.2 Prövning av ansökan

5.2.2.1 Auktorisation

Innehavstillstånd får endast meddelas auktoriserade bevakningsföretag.⁴⁶² Utredningen måste därför visa att den juridiska personen som ansöker om tillstånd har auktoriserats av länsstyrelsen.⁴⁶³

Auktoriseringen ska avse ett eller flera av följande verksamhetslag:

- stationär och ronderande bevakning
- värdetransport
- bevakning av enskild person för dennes skydd

⁴⁵⁶ 3 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

⁴⁵⁷ 3 kap. 4 § första stycket vapenförordningen.

⁴⁵⁸ 3 kap. 7 § första stycket vapenförordningen.

⁴⁵⁹ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁴⁶⁰ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁴⁶¹ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁴⁶² 3 kap. 1 § 4 vapenlagen.

⁴⁶³ 5 § lag (1974:191) om bevakningsföretag.

- bevakning med stöd av förordnande eller särskilt godkännande (skyddsvakt).

Andra företag, såsom auktoriserade utbildningsföretag, får inte meddelas innehavstillstånd.⁴⁶⁴ I dessa fall kan dock företagets föreståndare ansöka om innehavstillstånd för utbildning, vilket handläggs som udda skjutningsändamål, se avsnitt 4.5.

Ett företag som har auktorisation för att bedriva både bevakning och utbildning är inte ett utbildningsföretag, utan ett bevakningsföretag.⁴⁶⁵

Ytterligare en förutsättning för att ett auktoriserat bevakningsföretag ska få meddelas tillstånd är att företaget har en godkänd vapenföreståndare, se avsnitt 5.3.⁴⁶⁶

I praktiken innebär kravet att ett bevakningsföretag som för första gången ansöker om tillstånd att inneha ett skjutvapen måste se till att ansökan om godkännande av vapenföreståndare görs samtidigt.⁴⁶⁷

5.2.2.2 Vapnets lämplighet för ändamålet

En förutsättning för att meddela tillstånd är att vapnet är lämpat för det ändamål som tillståndet ska avse.⁴⁶⁸ Av förarbetena framgår att vapenlagstiftningen även syftar till att förebygga skador och olyckshändelser med skjutvapen.⁴⁶⁹

Enligt Polismyndighetens föreskrifter får väktare och skyddsvakter bära enhandsvapen som inte är helautomatiskt med en kaliber på högst 9 millimeter samt OC-spray.⁴⁷⁰ Skyddsvakter får även utrustas med förstärkningsvapen efter särskilt beslut av Polismyndigheten.⁴⁷¹ Om ansökan avser ett förstärkningsvapen, se avsnitt 5.2.3.

Detta innebär att enbart de skjutvapen som får lånas ut till bevakningspersonal för att utföra bevakningsuppgifter kan anses vara lämpade för ändamålet. Utbildning sker i regel med samma skjutvapen som ska användas för att utföra bevakningsuppgifter.

⁴⁶⁴ 3 kap. 1 § 4 vapenlagen e contrario.

⁴⁶⁵ Detta följer av definitionen i 2 § andra stycket andra meningen lag om bevakningsföretag där det framgår att termen utbildningsföretag är förbehållen företag som bedriver utbildning av personal som ska utföra bevakningstjänst utan att vara bevakningsföretag.

⁴⁶⁶ 5 kap. 7 § vapenlagen.

⁴⁶⁷ Prop. 2025/26:141 s. 277.

⁴⁶⁸ 3 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁶⁹ Prop. 1995/96:52 s. 26.

⁴⁷⁰ 9 kap. 8–9 §§ och bilaga 12, punkt 4 Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:10) om bevakningsföretag och bevakningspersonal, FAP 573-1 samt 5 kap. 5 och 9 §§ Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

⁴⁷¹ 5 kap. 9 § tredje stycket och 10 § Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

Vad gäller ändamålet hundträning kan endast startvapen anses vara lämpade för ändamålet.⁴⁷²

5.2.2.3 Handhavandekrav

Auktoriserade bevakningsföretag innehar skjutvapen enbart i syfte att låna ut dem till sin personal. Någon prövning avseende företagets förmåga att handha skjutvapen ska därför inte göras.

5.2.2.4 Behovsprövning

Om ansökan gäller ändamålet bevakningsuppdrag får tillstånd att inneha ett skjutvapen beviljas om företaget har ett behov av vapnet som inte kan tillgodoses på något annat sätt.⁴⁷³

Bevakningsföretaget ska kunna visa att företaget på grund av sina uppdrags art och karaktär har behov av att kunna låna ut ett sådant skjutvapen som ansökan avser till bevakningspersonal. Det ska alltså finnas ett behov av bevakning vid bevakningsuppdrag som företaget utför. Endast bevakningsföretag som har personal till vilka utlån kan få ske kan anses ha behov av att inneha skjutvapen för utlåning till sådan personal.⁴⁷⁴

Detta kan visas t.ex. genom att bevakningsföretaget inkommer med ett avtal där det framgår att företaget åtagit sig att utföra bevakning för annans räkning.

Tillståndet ska tidsbegränsas till den tidsperiod som avtalet gäller med tillägg om en månad för att möjliggöra eventuell avyttring.⁴⁷⁵

För ändamålet utbildning får tillstånd beviljas om vapnet behövs för utbildningsändamål.⁴⁷⁶ Om ansökan gäller ett enhandsvapen eller stomme som är avsedd för ett sådant vapen får tillstånd endast meddelas om behovet inte kan tillgodoses på något annat sätt.⁴⁷⁷ Detta gäller dock inte start- eller signalvapen, effektbegränsade vapen eller stommar och lådor för sådana vapen.⁴⁷⁸

Innehavstillstånd för ett helautomatiskt skjutvapen eller en låda som är avsedd för ett sådant vapen får inte meddelas för ändamålet utbildning.⁴⁷⁹

Med utbildning avses både grundläggande utbildning och skytte i avsikt att upprätthålla skjutningskompetens. Tillstånd får endast beviljas om ett skjutvapen behövs för utbildningsändamål. Ett auktoriserat bevakningsföretag kan anses ha behov av skjutvapnen för utbildning av bevakningspersonal endast om bevakningsföretaget är auktoriserat att bedriva utbildningsverksamhet

⁴⁷² Prop. 2025/26:141 s. 280.

⁴⁷³ 5 kap. 13 § första stycket vapenlagen.

⁴⁷⁴ Prop. 2025/26:141 s. 278 f.

⁴⁷⁵ Tidsbegränsningen sker med stöd av 3 kap. 3 § andra stycket vapenlagen eftersom bolaget kan anses ha behov av vapnet endast under den tid som avtalet gäller.

⁴⁷⁶ 5 kap. 14 § vapenlagen.

⁴⁷⁷ 5 kap. 16 § första stycket vapenlagen.

⁴⁷⁸ 5 kap. 17 § vapenlagen.

⁴⁷⁹ 5 kap. 16 § andra stycket vapenlagen.

med avseende på sådana vapen som ansökan avser. Vidare ligger i behovskravet att behovet inte kan tillgodoses med de skjutvapen som företaget redan innehar.⁴⁸⁰

Tillstånd att inneha startvapen får beviljas om företaget behöver vapnet för träning av hundar som ska användas vid bevakningsuppdrag.⁴⁸¹

Ett bevakningsföretag som utför bevakning med hund kan i allmänhet anses ha ett sådant behov, om behovet inte kan tillgodoses med befintligt vapeninnehav.⁴⁸² Innehavstillstånd för träning av hundar ska i normalfallet inte tidsbegränsas.

5.2.2.5 Risk för missbruk

Innehavstillstånd får endast meddelas om det skäligen kan antas att skjutvapnet inte kommer att missbrukas.⁴⁸³ Ett auktoriserat bevakningsföretag får beviljas tillstånd att inneha ett skjutvapen, om företaget med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämpligt att inneha vapnet.⁴⁸⁴

Om sökanden är en juridisk person ska lämplighetsprövningen avse de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.⁴⁸⁵ För mer information om personer med betydande inflytande, se avsnitt 2.8.

Prövningen av lämpligheten kräver att en helhetsbedömning görs av sökandens förhållanden. Av lagtexten framgår att prövningen ska vara framåtsyftande, dvs. det ska kunna antas att skjutvapnet inte kommer att missbrukas i framtiden.⁴⁸⁶ I förarbetena anges de former av missbruk som ansetts väsentligast vid prövningen, nämligen missbruk till fara för sig själv eller annan eller för allmän ordning och säkerhet eller stats- eller rättsordningen.⁴⁸⁷

Lämplighetsprövningen sker på samma sätt som för enskildas innehav av skjutvapen, se kapitel 3.

5.2.3 Särskilt om ansökan som gäller förstärkningsvapen

Ärenden som rör ett auktoriserat bevakningsföretags ansökan om tillstånd att inneha förstärkningsvapen ska hanteras i ett särskilt diarium. Handlingarna i detta ärende ska arkiveras i pappersakt.

Detta innebär att sådan ansökan inte kan göras via e-tjänsten utan måste hanteras i särskild ordning.

⁴⁸⁰ Prop. 2025/26:141 s. 279.

⁴⁸¹ 5 kap. 15 § vapenlagen.

⁴⁸² Prop. 2025/26:141 s. 280.

⁴⁸³ 3 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁴⁸⁴ 3 kap. 11 § första stycket 2 vapenlagen.

⁴⁸⁵ 3 kap. 11 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁸⁶ HFD 2016 ref. 33.

⁴⁸⁷ Prop. 1934:181 s. 25.

När denna typ av ansökan inkommer ska kontakt tas med registrator som skapar ett ärende ett särskilt diarium. Ärendet ska ha ”Ansökan om innehavstillstånd” som ärendemening och diarieföras på saknummer 551. Registrator kommer därefter att skicka ett aktomslag för ärendet i det särskilda diariet via internposten.

Ett auktoriserat bevakningsföretag kan endast anses ha behov av att inneha förstärkningsvapen i de fall då Polismyndigheten har fattat beslut om att skyddsvakter får bära sådana vapen vid bevakningen av ett specifikt skyddsobjekt som bevakningsföretaget har i uppdrag att bevaka.⁴⁸⁸

Kontroll om sådant beslut har fattats sker per e-post till Förvaltningsrätt 1 NOA:s funktionsbrevlåda. Uppgifter i sådana beslut omfattas av sekretess och kan vara säkerhetsskyddsklassificerade.

Om samtliga förutsättningar för tillstånd är uppfyllda ska ett 551-ärende skapas i PÅr. Det nya ärendet ska innehålla en hänvisning till ärendet i det särskilda diariet. Detta ska göras genom en tjänsteanteckning. Ärendena ska däremot inte relateras till varandra i PÅr. Därefter skapas tillståndet att inneha skjutvapen enligt ordinarie rutiner.

5.2.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om innehavstillstånd beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta.⁴⁸⁹ Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- bevakningsföretagets namn, organisationsnummer och sätesadress
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och pipplängd
- ändamålet med innehavet (bevakningsuppdrag, utbildning eller hundträning)
- eventuell tidsbegränsning eller villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.⁴⁹⁰

Tillståndsbeviset ger rätt att förvärva och inneha det skjutvapen som beviset avser. Detta gäller även om tillståndet inte avser ett visst bestämt skjutvapen.

Om tillståndet avser ett visst bestämt skjutvapen ska skjutvapnets serienummer och, i förekommande fall, vapnets märkning anges. Avser tillståndet ett vapen som saknar uppgift om serienummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.⁴⁹¹

Om tillståndet avser en stomme eller en låda till ett skjutvapen ska det av beviset även framgå vilken typ av komplett skjutvapen som vapendelen är avsedd för.⁴⁹²

⁴⁸⁸ 5 kap. 9 § tredje stycket och 10 § Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

⁴⁸⁹ 6 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁴⁹⁰ 3 kap. 2 § vapenförordningen.

⁴⁹¹ 6 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

⁴⁹² 6 kap. 3 § andra stycket vapenförordningen.

5.3 Föreståndare, ersättare och vapenhanterare

5.3.1 Föreståndare och ersättare

5.3.1.1 Allmänt

En museihuvudman med tillstånd att inneha skjutvapen, ammunition eller ljuddämpare och ett auktoriserat bevakningsföretag ska ha en av Polismyndigheten godkänd vapenföreståndare.⁴⁹³

Vapenföreståndaren ska utöva kontroll över verksamhetens innehav av skjutvapen, ammunition och ljuddämpare och över att föremålen förvaras på rätt sätt.⁴⁹⁴ En vapenföreståndare som är förhindrad att utöva kontrollen får sätta en av Polismyndigheten godkänd ersättare i sitt ställe.⁴⁹⁵

I egenskap av kontrollansvarig har vapenföreståndaren rätt att hantera verksamhetens innehav av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin.⁴⁹⁶

5.3.1.2 Ansökan om godkännande och dess innehåll

En enskild persons ansökan om godkännande som vapenföreståndare eller ersättare för vapenföreståndare för en museihuvudman eller ett auktoriserat bevakningsföretag ska vara skriftlig och innehålla följande uppgifter:

- sökandens namn, personnummer och hemvist
- uppdragsgivarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- de omständigheter som sökanden åberopar till stöd för sin ansökan.⁴⁹⁷

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁴⁹⁸

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁴⁹⁹ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en

⁴⁹³ 5 kap. 10 § första stycket vapenlagen vad gäller museihuvudmän och 5 kap. 11 § 1 vapenlagen vad gäller auktoriserade bevakningsföretag.

⁴⁹⁴ 5 kap. 19 § vapenlagen.

⁴⁹⁵ 5 kap. 10 § andra stycket vapenlagen vad gäller museihuvudmän och 5 kap. 18 § andra stycket vapenlagen vad gäller auktoriserade bevakningsföretag.

⁴⁹⁶ 5 kap. 19 § andra och tredje styckena vapenlagen.

⁴⁹⁷ 5 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

⁴⁹⁸ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁴⁹⁹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁵⁰⁰

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

5.3.1.3 Prövningen av ansökan om godkännande

Endast den som med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att utöva kontrollen för museihuvudmannens eller bevakningsföretagets räkning får godkännas som vapenföreståndare eller ersättare.⁵⁰¹

Med laglydnad och övriga omständigheter avses detsamma som vid lämplighetsprövning av enskilda personer.⁵⁰² Prövningen för sökandens lämplighet ska alltså ske på samma sätt som för innehav av skjutvapen, se kapitel 3.

Prövningen av om sökanden uppfyller kunskapskravet får göras från fall till fall utifrån den utredning som föreligger i ärendet.

5.3.1.4 Bevis om godkännande och dess innehåll

Polismyndigheten ska utfärda ett bevis om godkännande. Beviset ska innehålla följande uppgifter:

- den godkända föreståndarens eller ersättarens namn, personnummer och hemvist
- uppdragsgivarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte.⁵⁰³

5.3.2 Vapenhanterare

5.3.2.1 Allmänt

Vapenföreståndaren får ge en enskild person uppdrag att inom ramen för verksamheten självständigt hantera skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som innehas inom ramen för verksamheten.⁵⁰⁴

Uppdraget som vapenhanterare får endast ges till den som har tillräckliga kunskaper och färdigheter för uppdraget och som

1. har tillstånd att inneha skjutvapen eller föremål av det slag som uppdraget avser, eller
2. Polismyndigheten godkänner som vapenhanterare för uppdraget.⁵⁰⁵

⁵⁰⁰ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁵⁰¹ 5 kap. 10 § tredje stycket vapenlagen vad gäller museihuvudmän och 5 kap. 18 § tredje stycket vad gäller auktoriserade bevakningsföretag.

⁵⁰² Prop. 2025/26:141 s. 277.

⁵⁰³ 5 kap. 3 § tredje stycket vapenförordningen.

⁵⁰⁴ 5 kap. 20 § vapenlagen.

⁵⁰⁵ 5 kap. 20 § första stycket vapenlagen.

5.3.2.2 Ansökan om godkännande och dess innehåll

En enskild persons ansökan om godkännande som vapenhanterare för en museihuvudman eller ett auktoriserat bevakningsföretag ska vara skriftlig och innehålla följande uppgifter:

- sökandens namn, personnummer och hemvist
- uppdragsgivarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- den hantering av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin som uppdraget omfattar
- de omständigheter som sökanden åberopar till stöd för sin ansökan.⁵⁰⁶

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁵⁰⁷

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁵⁰⁸ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁵⁰⁹

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

5.3.2.3 Prövningen av ansökan om godkännande

Endast den som med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget får godkännas som vapenhanterare.⁵¹⁰

Med laglydnad och övriga omständigheter avses detsamma som vid lämplighetsprövning av enskilda personer.⁵¹¹ Prövningen för sökandens lämplighet ska alltså ske på samma sätt som för innehav av skjutvapen, se kapitel 3.

5.3.2.4 Bevis om godkännande och dess innehåll

Polismyndigheten ska utfärda ett bevis om godkännande. Beviset ska innehålla följande uppgifter:

- den godkända vapenhanterarens namn, personnummer och hemvist

⁵⁰⁶ 5 kap. 4 § första stycket vapenförordningen.

⁵⁰⁷ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁵⁰⁸ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁵⁰⁹ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁵¹⁰ 5 kap. 20 § andra stycket vapenlagen.

⁵¹¹ Prop. 2025/26:141 s. 284.

- uppdragsgivarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte.⁵¹²

⁵¹² 5 kap. 4 § tredje stycket vapenförordningen.

6 Innehav av ammunition

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

6.1 Allmänt om rätten till innehav av ammunition

Den som har tillstånd eller rätt att inneha ett visst skjutvapen för skjutning får inneha ammunition till vapnet om ammunitionen är avsedd för samma ändamål som tillståndet eller rätten till innehavet.⁵¹³

Rätten för en tillståndshavare att tillståndsfritt inneha ammunition till sitt skjutvapen är alltså kopplat till ändamålen jakt, målskjutning, skydd, avlivning av fällfångade djur eller det udda ändamål för skjutning som tillståndet avser.⁵¹⁴

Den som har tillstånd eller rätt att låna skjutvapen får under lånetiden utan särskilt tillstånd inneha ammunition till vapnet.⁵¹⁵ Det ger dock inte någon rätt att under annan tid, t.ex. mellan två låneperioder, inneha ammunition.⁵¹⁶

För att få inneha ammunition i övriga fall krävs alltid särskilt tillstånd.

6.2 Begreppet ammunition

Med ammunition avses patroner eller projektiler till handvapen samt tändhattar och andra tändmedel till sådana patroner eller projektiler.⁵¹⁷

Utanför vapenlagens tillämpningsområde faller

- a) hagel och andra massiva kulor,
- b) projektiler avsedda för armborst eller för luft-, kolsyre-, fjäder-, eller harpunvapen,
- c) kolsyrepatroner,
- d) patronhylsor utan tändhatt avsedda för handvapen som omfattas av vapenlagen, och
- e) patroner avsedda för start- och signalvapen.⁵¹⁸

6.3 Tillstånd att inneha ammunition

6.3.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att inneha ammunition ska göras skriftligen och innehålla uppgifter om

⁵¹³ 2 kap. 8 § första stycket vapenlagen.

⁵¹⁴ Av 2 kap. 5 a § vapenförordningen framgår motsatsvis för vilka ändamål tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning får meddelas.

⁵¹⁵ 3 kap. 10 § vapenlagen.

⁵¹⁶ Prop. 2005/06:113 *Ökad kontroll av vapen*, s. 58. Se även Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 14 augusti 2017 i mål nr 5006-17 där domstolen avslögs ansökan om särskilt ammunitionstillstånd i syfte att inneha ammunition mellan olika lånetillfällen.

⁵¹⁷ 1 kap. 5 § vapenlagen.

⁵¹⁸ 1 kap. 7 § vapenlagen.

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer, hemvist eller säte
- det slag och den mängd av ammunition som ansökan avser
- ändamålet med innehavet
- de omständigheter som åberopas till stöd för ansökan.⁵¹⁹

Med *slag av ammunition* avses uppgift om ammunitionens vedertagna benämning. Med detta avses antingen handelsbeteckningen (t.ex. .308 Winchester), kalibern i tum (t.ex. .30-06) alternativt kulans diameter och patronhylsans längd i mm (t.ex. 6,5×55).

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁵²⁰

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁵²¹ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁵²²

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

6.3.2 Prövning av ansökan

6.3.2.1 Vilka som får meddelas tillstånd och för vilka ändamål

Utöver enskilda personer får även de sammanslutningar och huvudmän för museer⁵²³ som får inneha skjutvapen meddelas tillstånd att inneha ammunition.⁵²⁴

Den som är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte meddelas tillstånd om inte dennes förmyndare eller förvaltare samtyckt till innehavet.⁵²⁵

⁵¹⁹ 2 kap. 9 § vapenförordningen.

⁵²⁰ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁵²¹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁵²² 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁵²³ Se avsnitt 5.1.2.1 gällande frågan om vem som är att anse som huvudman för museum.

⁵²⁴ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁵²⁵ 2 kap. 11 § vapenförordningen.

Det är normalt endast för samlarändamål det kan komma ifråga att erhålla tillstånd att inneha ammunition utan att ha något skjutvapen att använda ammunitionen till.⁵²⁶

Den som samlar på skjutvapen får ges tillstånd att inneha ammunition till sådana vapen som denne har tillstånd att inneha. Därutöver får huvudmän för museer och den som samlar ammunition ges tillstånd att inneha ammunition även till andra skjutvapen. Tillstånd att inneha ammunition i andra fall får ges endast om det finns särskilda skäl.⁵²⁷

6.3.2.2 Risk för missbruk

Ett tillstånd till innehav av ammunition får endast meddelas om det skäligen kan antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas.⁵²⁸ Av lagtexten framgår att prövningen ska vara framåtsyftande, dvs. det ska kunna antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas i framtiden. I förarbetena anges de former av missbruk som ansetts väsentligast vid prövningen, nämligen missbruk till fara för sig själv eller annan eller för allmän ordning och säkerhet eller stats- eller rättsordningen.⁵²⁹

Prövningen av risk för missbruk ska för enskild person ske på samma sätt som för prövning av innehav av skjutvapen när det gäller sökandens lämplighet, se kapitel 3.⁵³⁰

I de fall sökanden är en juridisk person saknas möjlighet att genomföra någon lämplighetsbedömning. Det saknas även författningsstöd att lämplighetspröva personer i ledande ställning eller med betydande inflytande över den juridiska personen. Denna omständighet utgör inte i sig ett hinder för att tillstånd meddelas.

I övrigt ska prövningen kopplas till ändamålet med innehavet, slag och mängd ammunition samt de omständigheter som åberopats till stöd för ansökan såsom exempelvis hur ammunitionen ska förvaras, dvs. det behöver göras en prövning av samtliga omständigheter i varje enskilt ärende.⁵³¹

6.3.2.3 Förvaring av ammunition

Av vapenlagen framgår att det är tillräckligt att ammunition förvaras under säkert lås eller på annat lika betryggande sätt.⁵³²

För vissa sammanslutningars förvaring gäller att ammunitionen ska förvaras i ett säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme. Förvaras

⁵²⁶ Prop. 1990/91:130 s. 36.

⁵²⁷ 2 kap. 8 § vapenförordningen.

⁵²⁸ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁵²⁹ Prop. 1934:181 s. 25.

⁵³⁰ Se vidare i kapitel 3.

⁵³¹ Se Förvaltningsrätten i Faluns dom den 12 november 2019 i mål nr 5368-18. Av domen framgår att ansökan som i förhållande till mängden tänkt ammunition i samlingen var alltför omfattande och oprecis för att kriteriet ”skäligen kan antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas” kunde anses vara uppfyllt. Överklagan avslogs.

⁵³² 5 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

ammunition hos en föreningsfunktionär gäller dock vapenlagens bestämmelser. En förenings ammunition får inte förvaras i samma förvaringsutrymme som skjutvapen.⁵³³

6.3.3 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd beviljas för sökanden att inneha ammunition ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska endast innehålla uppgifter om

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- för vilket ändamål ammunitionen får innehas
- det slag och den mängd ammunition som tillståndet avser.⁵³⁴

När tillståndet avser en huvudman för ett museum ska alltid *samling* anges som ändamål på tillståndsbeviset.

Ett tillstånd att inneha ammunition gäller utan tidsbegränsning.

⁵³³ 5 kap. 14 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2005:4) om vapenhandlares och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m., FAP 556-2.

⁵³⁴ 3 kap. 1 och 7 §§ samt 2 kap. 9 § vapenförordningen.

7 Innehav av ljuddämpare

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

7.1 Allmänt om rätten till innehav av ljuddämpare

Den som har tillstånd eller rätt att inneha ett visst vapen för skjutning får utan särskilt tillstånd även inneha ljuddämpare som passar till vapnet.⁵³⁵ I övriga fall krävs särskilt tillstånd för att inneha ljuddämpare.

Rätten att tillståndsfritt inneha ljuddämpare gäller endast vapen som innehas för skjutning och därmed omfattas endast ändamålen jakt, avlivning av fällfångade djur, skydd, bevakningsuppdrag, målskjutning, eller udda ändamål för skjutning.

För att en ljuddämpare ska anses passa till det aktuella vapnet krävs att ljuddämparens anslutningsgänga och utgångshål möjliggör skjutning med ljuddämparen monterad på vapnet.

Det finns inga begränsningar när det gäller modeller, antal eller användningsområden och det är fritt att inneha ljuddämpare till hagelgevär, hel- och halv-automatiska skjutvapen, enhandsvapen etc. oavsett ammunitionsklass.

7.2 Tillstånd att inneha ljuddämpare

Tillstånd får meddelas enskilda personer samt sådana sammanslutningar och huvudmän för museer som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, om det skäligen kan antas att egendomen inte kommer att missbrukas.⁵³⁶

Lämplighetsprövningen sker på samma sätt som vid ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen, se kapitel 3.

Med ett särskilt tillstånd avses ett tillstånd som ger en generell rätt att inneha ljuddämpare, endast begränsat till antal.

Ett tillstånd utfärdat enligt äldre bestämmelser om att inneha en specifik ljuddämpare innebär inte en generell rätt att inneha ljuddämpare.

7.2.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att inneha ljuddämpare ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer, hemvist eller säte
- det slag och den mängd av ljuddämpare som ansökan avser
- uppgift om ändamålet med innehavet

⁵³⁵ 2 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁵³⁶ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

- de omständigheter som åberopas till stöd för ansökan.⁵³⁷

Med ”slag” av ljuddämpare avses uppgift om utgångshålets och anslutningsgångans dimensioner.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁵³⁸

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁵³⁹ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁵⁴⁰

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

7.2.2 Prövning av ansökan

Tillstånd får meddelas enskilda personer samt sådana sammanslutningar och huvudmän för museer som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, om det skäligen kan antas att egendomen inte kommer att missbrukas.⁵⁴¹

Av förarbetena framgår att ljuddämpare ska regleras på i princip samma sätt som ammunition.⁵⁴² Av tidigare förarbetsuttalanden avseende ammunition framgår att det normalt endast är för samlarändamål som det kan komma ifråga att ha tillstånd att inneha ammunition utan något vapen att använda ammunitionen till.⁵⁴³ Även Förvaltningsrätten i Stockholm har i ett avgörande kommit fram till denna slutsats.⁵⁴⁴ Motsvarande bedömning ska gälla även för ljuddämpare.⁵⁴⁵

⁵³⁷ 2 kap. 9 § vapenförordningen.

⁵³⁸ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁵³⁹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁵⁴⁰ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁵⁴¹ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁵⁴² Prop. 2021/22:46 s. 21 f.

⁵⁴³ Se prop. 1990/91:130 s. 36. Lagändringen innebar att kravet på särskilt tillstånd för att köpa eller inneha ammunition ersattes med ett krav på att vapentillstånd ska uppvisas vid köp av ammunition.

⁵⁴⁴ Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 23 mars 2021 i mål nr 20829-20.

⁵⁴⁵ 2 kap. 8 § vapenförordningen.

Den som är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte meddelas tillstånd om inte dennes förmyndare eller förvaltare samtyckt till innehavet.⁵⁴⁶

Av vapenlagen framgår att det är tillräckligt att ljuddämpare förvaras under säkert lås eller på annat lika betryggande sätt.⁵⁴⁷

7.2.3 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd beviljas för sökanden att inneha ljuddämpare ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska endast innehålla uppgifter om:

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- för vilket ändamål ljuddämparen får innehas
- det slag och den mängd ljuddämpare som tillståndet avser.

När tillståndet avser en huvudman för ett museum ska alltid *samling* anges som ändamål på tillståndsbeviset.

Ett tillstånd att inneha ljuddämpare gäller utan tidsbegränsning.

7.3 Skrotning av ljuddämpare

Ljuddämpare behöver inte lämnas till Polismyndigheten för skrotning. Det saknas regler om skrotning av ljuddämpare och innehavaren kan därför ombesörja skrotningen själv.

Om innehavaren meddelar Polismyndigheten att ljuddämparen har skrotats och denne har ett särskilt tillstånd att inneha ljuddämparen ska det återkallas eftersom förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.⁵⁴⁸

⁵⁴⁶ 2 kap. 11 § vapenförordningen.

⁵⁴⁷ 5 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁵⁴⁸ 6 kap. 2 § a) vapenlagen.

8 Innehav av vapenmagasin

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

8.1 Allmänt om rätten till innehav av magasin

Om en fysisk eller juridisk person har tillstånd eller rätt att inneha ett visst skjutvapen för skjutning eller samling innebär det att personen utan särskilt tillstånd även får inneha vapenmagasin som passar till vapnet.⁵⁴⁹

Att vapenmagasinet *passar till vapnet* innebär att vapnet ska vara i sitt normala utförande. Det innefattar också att ammunition kan matas fram ur magasinet till vapnets patronläge. Om ett tillståndspliktigt vapenmagasin skulle passa till ett vapen endast om vapnet manipuleras eller ändras, t.ex. genom användning av en magasinadapter, då krävs särskilt tillstånd för att få inneha det magasinet.⁵⁵⁰

Beträffande rätten för en vapeninnehavare att tillståndsfritt inneha vapenmagasin till sitt vapen, finns det inget krav på ett specifikt ändamål med innehavet av detta eller dessa magasin.⁵⁵¹ Tillståndet att inneha vapnet ska dock avse något av ändamålen samling, jakt, målskjutning, skydd, avlivning av fällfångade djur eller udda ändamål för skjutning.⁵⁵²

Den som har tillstånd eller rätt att låna skjutvapen får under lånetiden utan särskilt tillstånd inneha vapenmagasin som passar till vapnet.⁵⁵³

En tillståndshavare kan överlåta vapnet och ändå behålla vapenmagasinet utan särskilt tillstånd under tre månader från dagen då vapnet har lämnats ut till förvärvaren.⁵⁵⁴

Om överlåtaren inom samma tremånadersfrist ansöker om tillstånd att inneha vapenmagasinet får det innehas utan särskilt tillstånd tills ansökan har prövats slutligt, dvs. till dess att ett avgörande i tillståndsfrågan har fått laga kraft.⁵⁵⁵ Detsamma gäller om ansökan avser ett annat vapen som magasinet passar till, dock endast om ändamålet med det vapeninnehavet är samling, jakt, målskjutning, skydd, avlivning av fällfångade djur eller udda ändamål för skjutning.⁵⁵⁶

⁵⁴⁹ 2 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁵⁵⁰ Prop. 2022/23:102 s. 49, 91 och 95 f.

⁵⁵¹ Prop. 2022/23:102 s. 52.

⁵⁵² 2 kap. 8 § andra stycket vapenlagen, och 2 kap. 5 a § vapenförordningen då det motsatsvis av den paragrafen framgår för vilket ändamål som tillstånd till innehav för skjutning får meddelas.

⁵⁵³ 3 kap. 10 § vapenlagen.

⁵⁵⁴ 2 kap. 8 a § första stycket vapenlagen.

⁵⁵⁵ 2 kap. 8 a § andra stycket vapenlagen och prop. 2022/23:102 s. 96.

⁵⁵⁶ 2 kap. 8 a § andra stycket vapenlagen och 2 kap. 5 a § vapenförordningen motsatsvis.

I andra fall än de som framgår ovan, krävs särskilt tillstånd för innehav av vapenmagasin förutsatt att det/de uppfyller definitionen av tillståndspliktiga vapenmagasin, se avsnitt 8.2.1.

8.2 Begreppet vapenmagasin

Med vapenmagasin avses en behållare som är ämnad att innehålla ammunition till ett skjutvapen. Ur magasinet matas ammunitionen fram till pipans patronläge, vilket kan göras automatiskt eller manuellt. Löstagbara magasin är konstruerade för att vara lätta att byta. Magasinen tillverkas vanligen i metall eller hårdplast och kan bestå av olika komponenter beroende på den aktuella konstruktionen.⁵⁵⁷

Kompleta och fungerande magasin omfattas alltid av begreppet. Detsamma gäller en komplett samling av nödvändiga delar som enkelt kan monteras samman till ett fungerande magasin.⁵⁵⁸ Detta innebär dock inte att de enskilda delarna är tillståndspliktiga.⁵⁵⁹

8.2.1 Definition av tillståndspliktiga vapenmagasin

Vapenlagen innehåller en definition avseende vad som är *tillståndspliktiga vapenmagasin*. De magasin som faller utanför denna definition får innehas av vem som helst utan tillstånd.

Med tillståndspliktiga vapenmagasin avses löstagbara magasin för halvautomatiska skjutvapen med centralantändning, under förutsättning att magasinet kan innehålla

- fler än 20 patroner, eller
- fler än 10 patroner, om magasinet är möjligt att sätta in i ett skjutvapen vars pipas längd överstiger 30 cm eller vars totala längd överstiger 60 cm.⁵⁶⁰

Ett magasin omfattas inte av definitionen enbart på grund av att det skulle vara praktiskt genomförbart att fylla ett magasin med t.ex. fler än 10 respektive 20 patroner av mindre kaliber som inte fungerar med vapnet (dvs. andra patroner än de av rätt kaliber).⁵⁶¹

Exempel på magasin som aldrig omfattas av definitionen:

- Magasin som endast passar till helautomatiska vapen.
- Magasin avsedda för skjutvapen med kantantändning.
- Magasin till ett halvautomatiskt vapen som kan innehålla högst 10 patroner.
- Magasin som kan innehålla högst 20 patroner och endast passar till pistol.

⁵⁵⁷ Prop. 2022/23:102 s. 49.

⁵⁵⁸ Prop. 2022/23:102 s. 91.

⁵⁵⁹ Prop. 2022/23:102 s. 49.

⁵⁶⁰ 1 kap. 7 a § vapenlagen.

⁵⁶¹ Prop. 2022/23:102 s. 48.

Exempel på magasin som omfattas av definitionen om vissa förutsättningar är uppfyllda:

- Magasin som kan innehålla fler än 10 men färre än 21 patroner som är avsedda för pistoler men som också passar till halvautomatiska gevär vars pipas längd överstiger 30 cm eller vars totala längd överstiger 60 cm.
- Magasin som kan innehålla fler än 10 men färre än 21 patroner och som passar till både hel- och halvautomatiska vapen förutsatt att det halvautomatiska vapnet vars pipas längd överstiger 30 cm eller vars totala längd överstiger 60 cm.⁵⁶²

8.2.2 Fasta magasin

Så kallade fasta magasin faller utanför definitionen för tillståndspliktiga vapenmagasin. Ett fast magasin utgör en integrerad del av vapnet.⁵⁶³

Om tillståndsinnehavaren skulle byta ett sådant magasin till ett större magasin kan det innebära att det aktuella vapnet ändras på ett sådant sätt att tillståndet upphör att gälla.⁵⁶⁴

För närmare information om ändring av skjutvapen, se kapitel 12.

8.3 Tillstånd att inneha vapenmagasin

8.3.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att inneha vapenmagasin ska göras skriftligen och innehålla uppgifter om

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer, hemvist eller säte
- det slag och den mängd av vapenmagasin som ansökan avser
- ändamålet med innehavet
- de omständigheter som åberopas till stöd för ansökan.⁵⁶⁵

Med *slag av vapenmagasin* avses uppgift om magasinkapacitet, dvs. antal patroner som ryms i magasinet och den vedertagna benämningen. Med detta avses antingen handelsbeteckningen (t.ex. .308 Winchester), kalibern i tum (t.ex. .30-06) alternativt kulans diameter och patronhylsans längd i mm (t.ex. 6,5×55).

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁵⁶⁶

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på

⁵⁶² Prop. 2022/23:102 s. 49.

⁵⁶³ Prop. 2022/23:102 s. 49.

⁵⁶⁴ 4 kap. 1 § vapenlagen och prop. 2022/23:102 s. 49.

⁵⁶⁵ 2 kap. 9 § vapenförordningen.

⁵⁶⁶ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁵⁶⁷ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁵⁶⁸

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

8.3.2 Prövning av ansökan

8.3.2.1 Vilka som får meddelas tillstånd och för vilka ändamål

Utöver enskilda personer får även sådana sammanslutningar och huvudmän för museer⁵⁶⁹ som får ges tillstånd att inneha skjutvapen meddelas tillstånd att inneha vapenmagasin.⁵⁷⁰

Den som är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte meddelas tillstånd om inte dennes förmyndare eller förvaltare samtyckt till innehavet.⁵⁷¹

Det är normalt endast för samlarändamål som det kan komma ifråga att meddela tillstånd för innehav av vapenmagasin.⁵⁷²

Tillstånd får även ges i andra fall, om det finns särskilda skäl.⁵⁷³ Det saknas exempel på vad särskilda skäl skulle kunna vara.

8.3.2.2 Risk för missbruk

Ett tillstånd till innehav av vapenmagasin får endast meddelas om det skäli- gen kan antas att vapenmagasinet inte kommer att missbrukas.⁵⁷⁴ Av lagtexten framgår att prövningen ska vara framåtsyftande, dvs. det ska kunna antas att vapenmagasinet inte kommer att missbrukas i framtiden. I förarbetena anges de former av missbruk som ansetts väsentligast vid prövningen, nämligen missbruk till fara för sig själv eller annan eller för allmän ordning och säkerhet eller stats- eller rättsordningen.⁵⁷⁵

⁵⁶⁷ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁵⁶⁸ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁵⁶⁹ Vem som är att anse som huvudman för museum, se avsnitt 5.1.

⁵⁷⁰ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁵⁷¹ 2 kap. 11 § vapenförordningen.

⁵⁷² Prop. 2022/23:102 s. 53 och prop. 1990/91:130 s. 36.

⁵⁷³ 2 kap. 8 § vapenförordningen.

⁵⁷⁴ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁵⁷⁵ Prop. 1934:181 s. 25.

Prövningen av risk för missbruk ska ske på samma sätt som för prövning av innehav av skjutvapen när det gäller sökandens lämplighet, se kapitel 3.

I de fall sökanden är en juridisk person saknas möjlighet att genomföra någon lämplighetsbedömning. Det saknas även författningsstöd att lämplighetspröva personer i ledande ställning eller med betydande inflytande över den juridiska personen. Denna omständighet utgör inte i sig ett hinder för att tillstånd meddelas.

8.3.3 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd beviljas för sökanden att inneha vapenmagasin ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska endast innehålla uppgifter om

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- för vilket ändamål egendomen får innehas
- det slag och den mängd vapenmagasin som tillståndet avser.⁵⁷⁶

När tillståndet avser en huvudman för ett museum ska alltid *samling* anges som ändamål på tillståndsbeviset.

Det saknas lagstöd för att tidsbegränsa ett tillstånd att inneha vapenmagasin.

8.4 Skrotning av vapenmagasin

Vapenmagasin behöver inte lämnas till Polismyndigheten för skrotning.⁵⁷⁷ Det saknas regler om skrotning av magasin och innehavaren kan därför ombesörja skrotningen själv.

Om innehavaren meddelar Polismyndigheten att vapenmagasin har skrotats och denne har ett särskilt tillstånd att inneha vapenmagasin ska det återkallas eftersom förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.⁵⁷⁸

⁵⁷⁶ 3 kap. 1 och 7 §§ samt 2 kap. 9 § vapenförordningen.

⁵⁷⁷ Vapenmagasin jämföras inte med skjutvapen och omfattas därför inte av 4 kap. 4 § vapenlagen.

⁵⁷⁸ 6 kap. 2 § a) vapenlagen.

9 Förvaring

9.1 Allmänt

En innehavare av skjutvapen, ljuddämpare och ammunition är skyldig att ta hand om egendomen och hålla den under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt den.⁵⁷⁹ Denna vårdplikt gäller inte bara för den som har tillstånd att inneha egendomen utan alla som med eller utan tillstånd har rätt att inneha den. Den gäller även vid exempelvis vapenvård och visning av vapnet för annan men också för förvaring av nyckel eller kod till säkerhetsskåp där vapen, ammunition och ljuddämpare förvaras.⁵⁸⁰

Skjutvapen, ammunition och ljuddämpare som innehas av en enskild person ska förvaras i innehavarens stadigvarande bostad eller en byggnad som är sammanbyggd med och tillgänglig från bostaden. Förvaring kan även ske i någon annan bostad eller lokal som innehavaren har tillgång till, under förutsättning att anmälan om detta gjorts till Polismyndigheten.

Om innehavaren inte själv kan ta hand om föremålen, om det framstår som mer lämpligt än att innehavaren själv förvarar egendomen eller om det annars finns särskilda skäl får innehavaren lämna över föremålen till någon annan för förvaring under förutsättning att innehavaren har fått tillstånd till detta.

Vapeninnehavaren kan fritt välja om vapnen ska förvaras i den stadigvarande bostaden, på en anmäld alternativ plats eller hos någon annan enligt tillstånd. Det finns ingen skyldighet att underrätta Polismyndigheten om vapnen flyttas mellan platserna.⁵⁸¹

9.2 Förvaringsutrymmet

Den som innehar skjutvapen, ammunition eller ljuddämpare är skyldig att ta hand om föremålen och förvara dem eller hålla dem under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt dem.⁵⁸²

När egendomen inte används ska den förvaras enligt följande.

Föremål	Förvaringskrav
Kompleta skjutvapen, stommar eller lådor	Säkerhetsskåp som uppfyller kraven enligt SS 3492 eller SSF 3492 eller något annat lika säkert förvaringsutrymme. ⁵⁸³
Ammunition och ljuddämpare	Under säkert lås eller på något annat lika betryggande sätt. ⁵⁸⁴

⁵⁷⁹ 12 kap. 1 § vapenlagen.

⁵⁸⁰ Prop. 2025/26:141 s. 191.

⁵⁸¹ Prop. 2025/26:141 s. 195 och 199.

⁵⁸² 12 kap. 1 § vapenlagen.

⁵⁸³ 12 kap. 2 § första stycket vapenlagen och 17 kap. 4 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3.

⁵⁸⁴ 12 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

Effektbegränsade skjutvapen samt föremål som jämfälls med skjutvapen enligt vapenlagen (dock inte en stomme eller en låda)	På något annat betryggande sätt. ⁵⁸⁵
--	---

Med begreppet *säkert lås eller på något annat betryggande sätt* avses t.ex. låsbara dokument- eller arkivskåp och äldre, icke godkända säkerhetsskåp. Ett säkert lås ska erbjuda ett gott stöldskydd. Lås av enkel och lättforcerad konstruktion är inte godtagbara. Inlåsnings i vanlig garderob och liknande uppfyller inte kravet på säkert lås.⁵⁸⁶

Förvaring av ammunition i bl.a. ett skrivbordsskåp och en kista har ansetts inte uppfylla kraven på ett säkert lås då de är att jämföra med en garderob, vilket inte ansågs utgöra godtagbar förvaring. Det noterades också att kista inte anses ge ett gott stöldskydd då den enkelt kan bäras iväg.⁵⁸⁷

Med begreppet *annat betryggande sätt* avses inte stöldskydd i första hand utan snarare ett skydd mot att föremålen inte ska vara åtkomliga för t.ex. barn.⁵⁸⁸

9.3 Förvaringsplatsen

9.3.1 Stadigvarande bostad

För enskilda personer ska förvaringen som utgångspunkt ske i den stadigvarande bostaden eller en byggnad som är sammanbyggd med och tillgänglig från bostaden.⁵⁸⁹

9.3.2 Annan plats än den stadigvarande bostaden

Förvaring kan även ske i någon annan bostad eller lokal som personen har tillgång till under förutsättning att en lika säker förvaring kan anordnas där. En sådan förvaring måste anmälas till Polismyndigheten.⁵⁹⁰ Även förvaring i ett förråd eller annan byggnad på tomten som inte ligger i direkt anslutning till bostaden är anmälningspliktigt.

Ett anmälningsförfarande innebär inte att Polismyndigheten prövar eller godkänner platsen. Det är fortfarande vapeninnehavaren som ansvarar för att platsen uppfyller vapenlagens krav.

⁵⁸⁵ 12 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁵⁸⁶ Prop. 1990/91:130 s. 62.

⁵⁸⁷ Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 11 december 2020 i mål nr 4141-20.

⁵⁸⁸ Prop. 1973:166 s. 117 f.

⁵⁸⁹ 12 kap. 3 § första stycket vapenlagen

⁵⁹⁰ 12 kap. 3 § andra stycket vapenlagen.

Om det vid Polismyndighetens tillsyn eller på annat sätt framkommer att förvaringsupplägget inte uppfyller kraven i vapenlagen kan detta innebära att innehavstillståndet återkallas.⁵⁹¹

Att ha tillgång till en bostad eller lokal innebär att vapeninnehavaren förfogar över platsen, t.ex. med ägande- eller nyttjanderätt genom arrende- eller hyresförhållande eller att en ungdom har sitt stadigvarande boende på en gymnasieskola men vistas i föräldrahemmet under veckoslut och lov.⁵⁹²

För att förvaringen ska anses vara lika säker som förvaring i den stadigvarande bostaden ska hänsyn tas till vilka möjligheter som finns att övervaka den plats där föremålen förvaras. Detta innebär i regel att högre krav bör ställas om förvaringen ska ske på en plats som under längre perioder inte besöks. Beroende på omständigheterna kan det t.ex. krävas larm.⁵⁹³

Vid förvaring i en fritidsbostad som är obebodd under delar av året krävs i normalfallet någon form av övervakning för att förvaringen ska anses vara lika säker som förvaring i den stadigvarande bostaden. Övervakningen kan bestå av larm eller andra elektroniska hjälpmedel, t.ex. övervakningskameror, men även av att någon som är stadigvarande bosatt har uppsikt över platsen.

9.3.2.1 Anmälan till Polismyndigheten

Anmälan ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om

- anmälarens namn, personnummer och hemvist
- varje vapens typ, fabrikat, modell och kaliber
- var förvaringen ska ske
- vilken typ av säkerhetsskåp som används för förvaringen eller, om säkerhetsskåp inte används, vilket slags förvaringsutrymme som används.⁵⁹⁴

Det är endast de anmälda föremålen som får förvaras på den alternativa platsen men det går bra att flytta de anmälda vapnen mellan den alternativa platsen och den stadigvarande bostaden utan att underrätta Polismyndigheten.

Endast en alternativ bostad eller lokal kan anmälas.

9.3.2.2 Särskilda förvaringsvillkor

När det finns särskild anledning till det får Polismyndigheten besluta om särskilda förvaringsvillkor.⁵⁹⁵ Detta kan bli aktuellt om den planerade förvaringen inte bedöms vara tillräckligt säker. Polismyndigheten kan då besluta att innehavstillståndet ska förenas med villkor att vapnet ska förvaras på ett visst sätt.⁵⁹⁶

⁵⁹¹ Prop. 2025/26:141 s. 195 f.

⁵⁹² Prop. 2025/26:141 s. 304.

⁵⁹³ Prop. 2025/26:141 s. 194.

⁵⁹⁴ 15 kap. 1 § vapenförordningen.

⁵⁹⁵ 12 kap. 5 § vapenlagen.

⁵⁹⁶ Prop. 2025/26:141 s. 195 och 304.

9.3.2.3 Bekräftelse till anmälaren

Som en serviceåtgärd ska Polismyndigheten bekräfta att anmälan om alternativ förvaringsplats har tagits emot.

9.4 Förvaring hos annan

9.4.1 Allmänt

Det krävs tillstånd att förvara vapen på en plats som vapeninnehavaren inte har tillgång till, se avsnitt 9.3.2. Det som från samhällets synpunkt är viktigt är först och främst att förvaringen är tillräckligt säker. Det har då betydelse hur många vapen som förvaras, vilken sorts vapen det är fråga om och att den som ska förvara vapnen är laglydig och i övrigt lämplig.

I den lämplighetsbedömningen kan olika faktorer beaktas, bl.a. vilka övriga personer som finns i förvararens hushåll. Regleringen bör dock inte vara så generös att den inbjuder till missbruk, t.ex. genom att underlätta upplägg där man kringgår reglerna om vapengarderobens storlek och lån av skjutvapen.

Tillståndet ska tidsbegränsas så att förvaringsupplägget kan kontrolleras med vissa intervaller. Det finns inget hinder mot förnyade och upprepade tillstånd så länge situationen består.⁵⁹⁷

9.4.2 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att lämna över skjutvapen, ammunition eller ljuddämpare till någon annan för förvaring ska vara skriftlig. Ansökan ska innehålla uppgifter om

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- varje vapens typ, fabrikat, modell och kaliber
- förvararens namn och person- eller organisationsnummer
- var förvaringen ska ske
- vilken typ av säkerhetsskåp som används för förvaringen eller, om säkerhetsskåp inte används, vilket slags förvaringsutrymme som används
- skälen för förvaring hos mottagaren och möjligheten för förvararen att erbjuda en säker förvaring.

En ansökan som avser tillstånd till förvaring hos en juridisk person ska också innehålla uppgift om vem som är ansvarig för förvaringen.⁵⁹⁸

9.4.3 Prövningen

En innehavare får lämna över sitt skjutvapen, sin ammunition eller sin ljuddämpare till någon annan för förvaring, om

- innehavaren inte själv kan ta hand om föremålen

⁵⁹⁷ Prop. 2025/26:141 s. 197.

⁵⁹⁸ 12 kap. 3 § vapenförordningen.

- det framstår som mer lämpligt än att innehavaren själv förvarar egendomen
- det annars finns särskilda skäl.⁵⁹⁹

Ett exempel på när det är mer lämpligt är att föremålen i huvudsak ska användas i anslutning till eller nära den plats där innehavaren önskar förvara vapnen, och den förvaringsplatsen även i övrigt framstår som tillräckligt säker. Ett annat exempel är att innehavaren på grund av sin boendesituation har svårt att anordna en säker förvaring men att det går att anordna en säker förvaring hos någon annan.⁶⁰⁰ Detta kan t.ex. vara fallet vid arbete utomlands, boende i husbil eller om ett fast geografiskt arbetsställe saknas.

Vidare kan förvaring hos någon som i allmänhet vistas hemma kan vara att föredra framför förvaring hemma hos en innehavare som ofta är bortrest.⁶⁰¹

Även elever på gymnasieskolor med skytte på schemat och som innehar egna skjutvapen kan ges tillstånd att förvara skjutvapnen i skolans regi, under förutsättning att den förvaring som skolan ordnar är tillräckligt säker.⁶⁰²

9.4.4 Förvararens lämplighet

Tillstånd får beviljas endast om förvararen med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämplig och kan erbjuda en säker förvaring.⁶⁰³ Detta innebär att prövningen av förvararen sker på samma sätt som vid ansökan om ett innehavstillstånd, se kapitel 3.⁶⁰⁴

9.4.5 Samtycke av förvararen

Polismyndigheten har rätt att utföra registerkontroller på förvararen och har även rätt att få tillträde till förvararens bostad för att kontrollera att förvaringsbestämmelserna följs. En förutsättning är därför att förvararen har samtyckt till förvaringen.⁶⁰⁵

9.4.6 Förvaring hos juridisk person

Tillstånd till förvaring hos en juridisk person får beviljas endast om den juridiska personen uppföljer något av följande

- har vapenhandlartillstånd,
- är en sammanslutning för målskytte som har tillstånd att inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin
- är en gymnasieskola där jakt eller målskytte ingår i undervisningen och som uppfyller höga krav på säkerhet i fråga om förvaring och

⁵⁹⁹ 12 kap. 4 § första stycket vapenlagen.

⁶⁰⁰ Prop. 2025/26:141 s. 305.

⁶⁰¹ Prop. 2025/26:141 s. 197.

⁶⁰² Prop. 2025/26:141 s. 305.

⁶⁰³ 12 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

⁶⁰⁴ Prop. 2025/26:141 s. 305.

⁶⁰⁵ Prop. 2025/26:141 s. 198.

hantering av skjutvapen och tillhörande föremål som elever behöver för deltagande i undervisningen.⁶⁰⁶

9.4.7 Tillståndsbevisets innehåll

Polismyndigheten ska utfärda bevis om tillstånd till förvaring hos någon annan. I beviset ska det anges hur länge tillståndet gäller och eventuella villkor som har meddelats med stöd av vapenlagen. En kopia av beviset ska lämnas till mottagaren.⁶⁰⁷

⁶⁰⁶ 15 kap. 2 § vapenförordningen.

⁶⁰⁷ 15 kap. 4 § vapenförordningen.

10 Utlåning av skjutvapen

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

10.1 Allmänt om utlåning av skjutvapen

Huvudregeln är att ett tillståndspliktigt skjutvapen inte får lånas ut till någon annan än den som har tillstånd att inneha vapnet.⁶⁰⁸ Skjutvapen får som huvudregel endast lånas ut till den som fyllt 18 år.

Undantag kan göras för lån vid enstaka tillfällen (se avsnitt 10.1.2), för väktares lån av skjutvapen för bevakningsuppdrag som kräver beväpning (se avsnitt 10.1.9), eller för lån till minderåriga i vissa fall (se avsnitt 10.1.3).⁶⁰⁹

I samband med utlåning av skjutvapen ska i många fall ett låneintyg upprättas och överlämnas till låntagaren, se avsnitt 10.3.2.

10.1.1 Under uppsikt eller självständigt handhavande

Vapenlagen skiljer på sådan utlåning som äger rum under uppsikt och sådan som sker för självständigt handhavande.⁶¹⁰ I mera vardagligt språkbruk används begreppen ”uppsiktsutlåning” och ”självständig utlåning”.⁶¹¹

Med utlåning under uppsikt avses situationer när långgivaren befinner sig i låntagarens omedelbara närhet och har direkt kontroll över användandet av skjutvapnet.⁶¹² Skjutvapnet innehas och används då under uppsikt av långgivaren, av någon annan person som har godkänts av Polismyndigheten att närvara vid provskjutning eller av sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

Självständigt handhavande innebär att låntagaren får hantera och använda skjutvapnet utan att långgivaren är personligen närvarande.

10.1.2 Utlåning vid enstaka tillfällen

Utlåning vid enstaka tillfällen får ske av den som har rätt att inneha skjutvapen om

1. utlåningen sker för samma ändamål som långgivarens tillstånd avser,
2. utlåningen avser en tid om högst två veckor, och

⁶⁰⁸ 3 kap. 1 § första stycket vapenlagen.

⁶⁰⁹ 3 kap. 1 § andra stycket vapenlagen som hänvisar till 3 kap. 1 a och 7 §§ vapenlagen.

⁶¹⁰ Prop. 2005/06:113 s. 32.

⁶¹¹ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 3 kap. vapenlagen.

⁶¹² Prop. 2005/06:113 s. 35. I förarbetena till vapenlagen framhålls att den uppsikt som krävs vid utlåning av ett skjutvapen för att undvika olyckor varierar med hänsyn till omständigheterna (prop. 1995/96:52 s. 78). I NJA 2005 s. 758 prövade Högsta domstolen frågan om tolkningen av begreppet uppsikt. I det fallet, som rörde en ungdom som i familjens bostad använt en s.k. soft air gun med i vart fall någon av föräldrarna närvarande i bostaden men inte i det rum som han befann sig i, fann Högsta domstolen att långgivaren inte ansågs ha haft sådan kontroll över vapnets innehav och användning som kravet på uppsikt innebär.

3. låntagaren har tillstånd att låna skjutvapen.⁶¹³

Det krävs dock inte att låntagaren har tillstånd att låna skjutvapen om

1. låntagaren har tillstånd att inneha vapen av samma typ som lånet avser,
2. vapnet innehas och används under uppsikt av långgivaren, av någon annan person som har godkänts av Polismyndigheten att närvara vid provskjutning eller av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, eller
3. lånet avser ett start- eller signalvapen.⁶¹⁴

Uppgift om skjutvapnets typ ska framgå av tillståndsbeviset för innehav.⁶¹⁵ Genom att kontrollera både långgivarens och låntagarens tillståndsbevis för innehav går det alltså att avgöra om lånet avser skjutvapen av samma typ.

Det saknas legaldefinition eller andra rättskällor om vad formuleringen *vapen av samma typ* innebär eller hur rättstillämpningen ska ske i dessa fall. En utgångspunkt kan dock vara att om tillståndsbevisen överensstämmer med varandra vad gäller vapentypen, t.ex. att båda tillstånden avser hagelgevär, rör det sig om skjutvapen av samma typ. I en sådan situation behöver låntagaren inte ha tillstånd att låna skjutvapen.

Anledningen till att det inte ställs krav på tillstånd att låna skjutvapen i den här situationen är att en lämplighetsprövning redan har gjorts i samband med prövningen av ansökan om tillstånd för innehav av skjutvapnet.⁶¹⁶

10.1.2.1 Innebörden av begreppet ”vid enstaka tillfällen”

Innebörden av begreppet ”vid enstaka tillfällen” får avgöras från fall till fall. I normala fall bör det dock kunna godtas att ett skjutvapen lånas ut vid några tillfällen per år.⁶¹⁷

Att ett skjutvapen får lånas ut för självständigt handhavande endast vid enstaka tillfällen innebär att det inte är tillåtet att låna ut ett vapen så ofta till en och samma person att det i praktiken är fråga om att låta låntagaren inneha vapnet trots att han eller hon inte har något eget tillstånd för att inneha vapen.

Som exempel anges i förarbetena att det bör vara möjligt att under en jaktvecka låna ut ett skjutvapen varje morgon och sedan ta tillbaka ansvaret för vapnet varje kväll. Däremot bör det inte vara tillåtet att låna ut ett skjutvapen veckovis vid ett antal tillfällen med enbart korta avbrott då innehavaren tar tillbaka vapnet, eftersom det närmast kan jämföras med ett lån som varar under en längre period än två veckor.⁶¹⁸

⁶¹³ 3 kap. 1 a § första stycket vapenlagen.

⁶¹⁴ 3 kap. 1 a § andra stycket vapenlagen.

⁶¹⁵ 3 kap. 2 § vapenförordningen som hänvisar till 2 kap. 6 § vapenförordningen.

⁶¹⁶ Prop. 2005/06:113 s. 32.

⁶¹⁷ Prop. 2005/06:113 s. 34 f.

⁶¹⁸ Prop. 2005/06:113 s. 56.

10.1.3 Under 18 år

Skjutvapen får lånas ut till den som är under 18 år endast om

- a) vapnet ska användas vid en övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen,
- b) låntagaren har fyllt 15 år, vapnet ska innehas och användas under långgivarens uppsikt och det inte är fråga om ett enhandsvapen eller helautomatiskt vapen,
- c) utlåningen avser ett effektbegränsat vapen och vapnet ska innehas och användas under långgivarens uppsikt,
- d) utlåningen avser start- eller signalvapen som ska användas vid tävling eller övning, eller
- e) låntagaren har tillstånd att inneha ett vapen av samma typ.⁶¹⁹

Om det är fråga om utlåning som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen enligt punkten a finns ingen nedre åldersgräns. Detsamma gäller punkterna c-e. Enligt punkten b finns däremot en åldersgräns på 15 år. Exempel på sådana fall kan vara utlåning under uppsikt mellan förälder och barn vid jakt.

10.1.4 Enhandsvapen och helautomatiska skjutvapen

Enhandsvapen och helautomatiska skjutvapen får endast lånas ut för användning under långgivarens uppsikt eller för övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.⁶²⁰ Detta krav gäller dock inte om låntagaren själv har rätt att inneha ett sådant skjutvapen eller i fråga om start- eller signalvapen.⁶²¹

10.1.5 Särskilda krav för vissa typer av skjutvapen

Om innehavet av ett skjutvapen kräver att den enskilde ska ha avlagt skytteprov eller genomgått en viss utbildning eller på annat sätt visat sig vara lämplig att inneha vapnet, får ett sådant vapen lånas ut endast till den som uppfyller samma krav.⁶²²

Detta gäller dock inte när skjutvapnet ska användas enbart för provskjutning, övning eller tävling på skjutbana eller vid jakt under långgivarens uppsikt.⁶²³

Som exempel kan nämnas att det för innehav av jaktvapen krävs jägarexamen, vilket innebär att låntagaren vid självständigt handhavande också behöver ha jägarexamen.

10.1.6 Förbud mot utlåning vid risk för missbruk

Förbud mot utlåning gäller om det kan antas att den som vill låna skjutvapnet kommer att missbruka vapnet.⁶²⁴ Eftersom någon prövning av detta inte görs

⁶¹⁹ 3 kap. 3 § vapenlagen.

⁶²⁰ 3 kap. 4 § första stycket vapenlagen.

⁶²¹ 3 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

⁶²² 3 kap. 5 § första stycket vapenlagen.

⁶²³ 3 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

⁶²⁴ 3 kap. 2 § vapenlagen.

av Polismyndigheten åligger det långivaren att göra en bedömning av risken för missbruk.

10.1.7 Förbud mot utlåning till den som fått skjutvapen förverkat, återkallat eller omhändertaget

Som huvudregel får inte skjutvapen lånas ut till den som har fått ett skjutvapen förklarad förverkat eller ett tillstånd att inneha skjutvapen återkallat. Undantag får dock göras om låntagaren ändå är berättigad att inneha skjutvapen av den typ som lånet avser.⁶²⁵

Undantaget tar sikte på den situationen att låntagaren meddelats ett nytt tillstånd att inneha skjutvapen efter det att han eller hon fått ett skjutvapen förverkat eller tidigare tillstånd återkallat.⁶²⁶

Om någon har fått ett skjutvapen omhändertaget gäller förbudet mot utlåning endast vapen av samma typ som det som omhändertagits.⁶²⁷ Om det kan antas att den som vill låna skjutvapnet kommer att missbruka vapnet föreligger dock hinder mot utlåning vad gäller samtliga skjutvapen.⁶²⁸ Observera att detta gäller även när vapnet innehas och används under långivarens uppsikt (t.ex. uppsiktsjakt och annan uppsiktutlåning).

Skjutvapen får dock lånas ut till den som fått skjutvapen förverkat, återkallat eller omhändertaget om det sker för övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen. En förutsättning för detta är att Polismyndigheten efter särskild begäran har lämnat tillstånd till det.⁶²⁹

10.1.8 Vapenhandlares utlåning

Vapenhandlare får endast låna ut skjutvapen till den som fyllt 18 år. Ytterligare ett krav är att det rör sig om provskjutning på skjutbana. Slutligen gäller att provskjutningen ska ske under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, av vapenhandlaren själv eller någon annan person som har godkänts av Polismyndigheten att närvara vid provskjutning.⁶³⁰

Godkännande av person som i vapenhandlarens ställe ska närvara vid provskjutning meddelas av Polismyndigheten efter särskild ansökan.⁶³¹

Kravet på uppsikt gäller inte vid utlåning från en vapenhandlare till en låntagare som själv har rätt att inneha ett skjutvapen av samma typ som lånet avser eller om det är fråga om ett start- eller signalvapen.⁶³² Med skjutvapen av

⁶²⁵ 3 kap. 8 § första stycket vapenlagen.

⁶²⁶ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 3 kap. 8 § vapenlagen.

⁶²⁷ 3 kap. 8 § första stycket vapenlagen.

⁶²⁸ 3 kap. 2 § vapenlagen.

⁶²⁹ 3 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁶³⁰ 3 kap. 6 § första stycket vapenlagen.

⁶³¹ 5 kap. 12 § vapenförordningen.

⁶³² 3 kap. 6 § andra stycket vapenlagen.

samma typ avses i detta sammanhang t.ex. att en låntagare som har tillstånd att inneha ett hagelgevär får låna ett hagelgevär för provskjutning på skjutbana utan krav på uppsikt.

Att vapenhandlars utlåning inte får ske för något annat ändamål än provskjutning på skjutbana innebär att utlåningen inte får vara längre tid än som behövs för provskjutningen. Detta gäller inte bara när provskjutningen sker under uppsikt utan även vid självständig utlåning för en låntagare som har skjutvapen av samma typ.

Den längsta lånetiden om två veckor är därför sällan aktuell vid utlåning för provskjutning på skjutbana. En individuell bedömning måste dock göras i varje enskilt fall och därvid kan exempelvis vapenhandlars öppettider, öppettiderna på skjutbana och tidsåtgången för provskjutningen beaktas.

10.1.9 Utlåning till väktare

Ett auktoriserat bevakningsföretag får låna ut skjutvapen till företagets väktare i samband med bevakningsuppdrag som kräver beväpning. Företaget får dock endast låna ut skjutvapen till den som har meddelats särskilt tillstånd att som lån inneha skjutvapen för sådant ändamål, dvs. skyddsändamål.⁶³³

10.1.10 Åsidosättande av utlåningsreglerna

De flesta bestämmelserna i vapenlagen om utlåning innebär att långivaren har ett ansvar för att utlåning endast sker om angivna förutsättningar är uppfyllda. Sker utlåning i strid med dessa bestämmelser kan ansvar för brott mot vapenlagen komma i fråga såväl för långivaren som för låntagaren.⁶³⁴ Ett åsidosättande av gällande regler kan också innebära att det finns skäl att överväga återkallelse.⁶³⁵

10.1.11 Anmälningsskyldighet till Polismyndigheten

Den som lånar ut ett skjutvapen till någon som är fast bosatt i en stat som har tillträtt den europeiska vapenkonventionen⁶³⁶, ska omedelbart anmäla utlåningen till Polismyndigheten.

Anmälningsskyldigheten gäller dock inte vapnet om ska innehas och användas av låntagaren endast i Sverige.⁶³⁷

⁶³³ 3 kap. 7 § vapenlagen. För närmare information om prövningen vid tillståndsgivning för väktare, se 6 kap. Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen, FAP 551-3.

⁶³⁴ 9 kap. 1 § vapenlagen.

⁶³⁵ Se kapitel 22 om återkallelse av tillstånd.

⁶³⁶ Följande länder har tillträtt den europeiska vapenkonventionen: Azerbajdzjan, Cypern, Danmark (med undantag av Färöarna och Grönland), Island, Italien, Luxemburg, Moldavien, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Sverige, Tjeckien och Tyskland.

⁶³⁷ 13 kap. 4 § första stycket vapenförordningen.

10.2 Tillstånd att låna skjutvapen

10.2.1 Ansökan och dess innehåll

Ansökan om tillstånd att låna skjutvapen ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter

- sökandens namn, personnummer och hemvist
- för vilket ändamål sökanden vill låna skjutvapnet
- vilken typ av skjutvapen tillståndet ska avse
- vilka omständigheter sökanden vill åberopa till stöd för sin ansökan.⁶³⁸

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁶³⁹

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁶⁴⁰ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁶⁴¹

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

10.2.2 Prövning av ansökan

Tillstånd att låna skjutvapen får meddelas fysiska personer och endast

- till den som behöver låna skjutvapen för ett godtagbart ändamål
- om det skäligen kan antas att sökanden inte kommer att missbruka sådana skjutvapen som ansökan avser⁶⁴²
- till den som visat sig kunna handha den typ av skjutvapen som ansökan avser⁶⁴³
- till den som har fyllt 18 år.⁶⁴⁴

⁶³⁸ 7 kap. 4 § vapenförordningen.

⁶³⁹ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁶⁴⁰ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁶⁴¹ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁶⁴² 3 kap. 9 § vapenlagen.

⁶⁴³ 7 kap. 5 första stycket § vapenförordningen.

⁶⁴⁴ Enligt 3 kap. 3 § vapenlagen får skjutvapen lånas ut till den som är under 18 år endast i särskilt uppräknade fall. Att låntagaren har tillstånd att låna skjutvapen är inte ett av dessa fall vilket är anledningen till att tillstånd att låna skjutvapen endast får meddelas den som har fyllt 18 år.

Tillstånd att låna skjutvapen får inte meddelas den som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken utan att förvaltaren har lämnat samtycke.⁶⁴⁵

Som nämnts i avsnitt 10.1.2 krävs inte tillstånd att låna skjutvapen för den som innehar vapen av samma typ som lånet avser, om det är fråga om uppsiktsutlåning eller om lånet avser start- eller signalvapen.⁶⁴⁶

10.2.2.1 Förmåga att handha skjutvapnet

Den som ansöker om tillstånd att låna skjutvapen ska visa sig kunna handha den typ av skjutvapen som ansökan avser.⁶⁴⁷

För vissa särskilt angivna vapentyper gäller särskilda krav.⁶⁴⁸ För övriga vapentyper gäller det allmänna handhavandekravet.⁶⁴⁹

Vilket handhavandekrav som gäller beror således på vilken typ av skjutvapen som ansökan avser. För jaktvapen krävs t.ex., med undantag för enhandsvapen, att sökanden ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser genom ett bevis om avlagt prov (jägarexamen).⁶⁵⁰

Om ansökan avser ett enhandsvapen gäller särskilda krav. Sökanden ska ha visat prov på särskild skjutskicklighet samt vara aktiv medlem i en sammanslutning som antingen auktoriserats enligt vapenlagen eller är ansluten till en auktoriserad sådan och som inom ramen för sin verksamhet bedriver skytte med sådant vapen som ansökan avser. Intyg över aktivitet och skjutskicklighet ska lämnas av styrelsen i sammanslutningen.⁶⁵¹

10.2.2.2 Behov av att låna skjutvapen för ett godtagbart ändamål

Tillstånd får endast meddelas till den som behöver låna skjutvapen för ett godtagbart ändamål.⁶⁵² Den prövning som ska göras är i tillämpliga delar densamma som vid ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen. Skillnaden är att prövningen inte tar sikte på något specifikt vapen.⁶⁵³

Godtagbara ändamål är jakt eller målskjutning.⁶⁵⁴ Om det finns synnerliga skäl, får tillstånd att låna skjutvapen meddelas för skjutning även för annat ändamål än jakt eller målskjutning.⁶⁵⁵

När det inkommer en ansökan om lånetillstånd för annat ändamål än jakt eller målskjutning ska, när ärendet är komplett, handläggaren samråda sitt förslag

⁶⁴⁵ 7 kap. 6 § vapenförordningen.

⁶⁴⁶ 3 kap. 1 a § andra stycket vapenlagen.

⁶⁴⁷ 7 kap. 5 första stycket § vapenförordningen.

⁶⁴⁸ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

⁶⁴⁹ 2 kap. 3 § första stycket första meningen vapenförordningen.

⁶⁵⁰ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen som hänvisar till 2 kap. 4 § vapenförordningen.

Närmare information om jägarexamen framgår av avsnitt 4.2.3.2.

⁶⁵¹ 2 kap. 3 § första stycket 2 vapenförordningen.

⁶⁵² 3 kap. 9 § vapenlagen.

⁶⁵³ Prop. 2005/06:113 s. 57.

⁶⁵⁴ 7 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

⁶⁵⁵ 7 kap. 3 § andra stycket vapenförordningen.

till beslut i det enskilda ärendet med Utvecklingsgrupp 2. Begäran om samråd ska göras på samma sätt som vid ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen för udda ändamål, se avsnitt 4.5. Detta gäller dock inte ärenden gällande ändamålet bevakningsuppdrag.

10.2.2.3 Behovsprövningen avseende vissa vapentyper

Vid prövningen av en ansökan om lånetillstånd gäller samma särskilda krav på behov i fråga om innehavstillstånd för vissa vapentyper.⁶⁵⁶ De vapentyper som avses är

- enhandsvapen (för ändamålen jakt eller avlivning av djur)
- salongsgevär
- tårgasanordningar eller andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar
- injektionsvapen
- eldrör eller pipa eller annan anordning som möjliggör att till ett skjutvapen använda annan ammunition än vapnet är avsett för.

För dessa vapentyper anses behov föreligga endast för angivet ändamål som framgår av vapenförordningen. Som exempel anges att behov av salongsgevär anses föreligga endast för avlivning av fällfångade djur.⁶⁵⁷

10.2.2.4 Risk för missbruk

Tillstånd får meddelas endast om det skäligen kan antas att sökanden inte kommer att missbruka sådana skjutvapen som ansökan avser.⁶⁵⁸ Den prövning som ska göras är i tillämpliga delar densamma som vid ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen.⁶⁵⁹

Polismyndigheten ska således ta ställning till om den enskilde utifrån laglydning, nykterhet m.m. kan anses vara lämplig att låna skjutvapen för ett specifikt ändamål.⁶⁶⁰

10.3 Bevis om lånetillstånd och låneintyg

10.3.1 Bevis om lånetillstånd

Om tillstånd att låna skjutvapen beviljas ska Polismyndigheten utfärda bevis om detta. Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- uppgift om för vem tillståndet gäller
- uppgift om för vilket ändamål låntagaren är berättigad att låna vapen.⁶⁶¹

⁶⁵⁶ 7 kap. 5 § andra stycket vapenförordningen.

⁶⁵⁷ 2 kap. 5 § vapenförordningen.

⁶⁵⁸ 3 kap. 9 § vapenlagen.

⁶⁵⁹ Prop. 2005/06:113 s. 57.

⁶⁶⁰ Se kapitel 3 för mer information om lämplighetsprövning.

⁶⁶¹ 7 kap. 7 § vapenförordningen.

Ett lånetillstånd bör också innehålla uppgift om den vapentyp som Polismyndigheten har prövat i fråga om handhavandekravet under ärendets handläggning.

Om bevis om lånetillstånd har förstörts, förkommit eller förändrats så att det inte lämpligen kan användas, får ett nytt tillståndsbevis utfärdas efter ansökan.⁶⁶²

Tillstånd att låna skjutvapen meddelas inte för ett särskilt lånetillfälle utan gäller tills vidare.⁶⁶³

Ett och samma lånetillstånd får omfatta lån för mer än ett ändamål. Om låntagaren däremot efter meddelat lånetillstånd framför behov av att låna skjutvapen för något annat ändamål än det för vilket tillståndet är meddelat, bör handläggaren hänvisa låntagaren till att göra en ny ansökan för detta ändamål.⁶⁶⁴

10.3.2 Låneintyg

Vid utlåning av skjutvapen ska intyg om lånet överlämnas till låntagaren, om inte vapnet innehas uteslutande i upplåtarens närvaro.⁶⁶⁵ Detta gäller både vid lån som sker med stöd av ett lånetillstånd och vid lån där låntagaren har tillstånd att inneha vapen av samma typ.

Låneintyget ska innehålla följande uppgifter:

- låntagarens namn, personnummer och hemvist
- tid och ändamål för utlåningen.⁶⁶⁶

Om upplåtaren är en enskild vapeninnehavare ska intyget tecknas på kopia av vapeninnehavarens tillstånds- eller deklarationsbevis.⁶⁶⁷ Upprättas låneintyget på annat sätt ska det även innehålla uppgifter om skjutvapnets fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer.⁶⁶⁸

När en enskild vapeninnehavare lånar ut vapen till en medlem i hans eller hennes familj eller hushåll får tillstånds- eller deklarationsbeviset överlämnas i stället för låneintyg. Detsamma gäller beträffande gasvapen, till en anställd i och för vapeninnehavarens tjänst.⁶⁶⁹

⁶⁶² 7 kap. 7 § andra stycket och 3 kap. 8 § vapenförordningen.

⁶⁶³ Prop. 2005/06:113 s. 57.

⁶⁶⁴ Prop. 2005/06:113 s. 57.

⁶⁶⁵ 7 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁶⁶⁶ 7 kap. 2 § första stycket vapenförordningen.

⁶⁶⁷ Med deklarationsbevis avses bevis om deklarerat innehav av skjutvapen enligt kungörelsen (1927:338) med vissa bestämmelser angående skjutvapen och ammunition eller vapenkungörelsen (1934:315).

⁶⁶⁸ 7 kap. 2 § andra stycket vapenförordningen.

⁶⁶⁹ 7 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

10.4 Låntagarens innehav av ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin

Den som har tillstånd att låna skjutvapen får, under den tid som han eller hon innehar ett vapen som lån, även inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin till vapnet utan särskilt tillstånd.⁶⁷⁰

Även den som har rätt att inneha⁶⁷¹ ett visst vapen för skjutning får inneha ammunition för samma ändamål som rätten till innehav av vapnet avser samt ljuddämpare och vapenmagasin som passar till vapnet.⁶⁷² Det ger inte någon rätt att under annan tid, t.ex. mellan två låneperioder, inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin.⁶⁷³

⁶⁷⁰ 3 kap. 10 § vapenlagen.

⁶⁷¹ Här avses bl.a. lån med stöd av 3 kap. 1 a § andra stycket vapenlagen.

⁶⁷² 2 kap. 8 § vapenlagen.

⁶⁷³ Prop. 2005/06:113 s. 58. Se även Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 14 augusti 2017 i mål nr 5006-17 där domstolen avslog ansökan om särskilt ammunitionstillstånd i syfte att inneha ammunition mellan olika lånetillfällen.

11 Nytt tillståndsbevis

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

11.1 Allmänt

Polismyndigheten får utfärda ett nytt tillståndsbevis i de fall originalbeviset har förstörts, kommit bort eller förändrats så att det inte lämpligen kan användas. För att ett nytt bevis ska kunna utfärdas krävs en ansökan från tillståndshavaren.⁶⁷⁴

En tillståndshavare behöver dock inte ansöka om ett nytt bevis inför en överlåtelse av skjutvapen. Detta beror på att överlåtarens tillståndsbevis endast ska bifogas en ansökan om beviset finns i behåll.⁶⁷⁵

11.2 Ansökan och dess innehåll

För att Polismyndigheten ska kunna pröva en ansökan om nytt tillståndsbevis behöver handläggaren säkerställa att följande uppgifter finns tillgängliga:

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- vilket skjutvapen ansökan avser
- skäl för ansökan.

Om tillståndsbeviset inte finns i behåll ska ansökan innehålla sökandens förklaring på heder och samvete om förlusten av beviset.⁶⁷⁶

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁶⁷⁷

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁶⁷⁸ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁶⁷⁹

⁶⁷⁴ 3 kap. 8 § första stycket vapenförordningen.

⁶⁷⁵ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

⁶⁷⁶ 3 kap. 8 § andra stycket vapenförordningen.

⁶⁷⁷ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁶⁷⁸ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁶⁷⁹ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

11.3 Prövning av ansökan

Ett nytt tillståndsbevis får endast utfärdas under de förutsättningar som anges under avsnitt 11.1.

När en ansökan avser ett tillståndsbevis som, enligt tillståndshavaren, har förstörts eller kommit bort krävs det att ansökan innehåller en förklaring på veder och samvete om förlusten av beviset.⁶⁸⁰

När en ansökan avser ett tillståndsbevis som, enligt tillståndshavaren, har förändrats så att det lämpligen inte kan användas ska handläggaren på lämpligt sätt kontrollera att detta stämmer innan ett nytt bevis utfärdas.

11.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Ett nytt tillståndsbevis ska innehålla de uppgifter som framgår av vapenförordningen.⁶⁸¹

Om ett tillståndsbevis kommit bort men senare återfinns ska detta genast överlämnas till Polismyndigheten.⁶⁸² När det nya tillståndsbeviset utfärdas ska tillståndshavaren av Polismyndigheten upplysas om denna skyldighet.

⁶⁸⁰ 3 kap. 8 § andra stycket vapenförordningen.

⁶⁸¹ 3 kap. 2 § vapenförordningen som hänvisar till 2 kap. 6 § vapenförordningen.

⁶⁸² 3 kap. 8 § tredje stycket vapenförordningen.

12 Ändring av skjutvapen

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

12.1 Ändring av funktions- eller verkningsgrad

Ett tillstånd att inneha ett skjutvapen upphör att gälla om skjutvapnet ändras så att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda skjutvapen. Det innebär att skjutvapnet måste omfattas av ett nytt tillstånd som avser skjutvapnet i dess ändrade form innan ändringen utförs.⁶⁸³

Kravet på förnyat tillstånd gäller dock inte om innehavaren har tillstånd att driva handel med skjutvapen och det ändrade skjutvapnet omfattas av tillståndet.⁶⁸⁴

Den som ändrar ett skjutvapen så att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda skjutvapen, utan att först ha erhållit ett tillstånd för det ändrade skjutvapnet, kan fällas till ansvar för vapenbrott.⁶⁸⁵

Om en innehavare som önskar ändra sitt nuvarande skjutvapen ansöker om tillstånd ska ansökan prövas och handläggas i enlighet med kapitel 3. Något särskilt tillstånd för att utföra själva ändringen av skjutvapnet krävs inte.

Om ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen beviljas behöver det ursprungliga tillståndet för det skjutvapen som ändrats inte återkallas eftersom det upphör att gälla i och med ändringen.

Utbyte av en försliten eller på annat sätt oanvändbar vapendel, t.ex. utbyte av pipa i samma kaliber, är inte en sådan ändring som innebär att tillståndet upphör att gälla. Se vidare i kapitel 13 om utbyte av vapendelar.

12.2 Märkning

När ett skjutvapen ändras så att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda skjutvapen ska reglerna om märkning tillämpas.⁶⁸⁶ Se kapitel 14 för mer information om märkning.

Den som bryter mot bestämmelserna om märkning kan fällas till ansvar för brott mot vapenlagen.⁶⁸⁷

⁶⁸³ Prop. 1973:166 s. 144.

⁶⁸⁴ 4 kap. 1 § vapenlagen.

⁶⁸⁵ 9 kap. 1 § vapenlagen. Se även Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 8 juni 2021 i mål nr B 1206-21 där hovrätten fällde en man till ansvar som sågat av pipan på ett hagelgevär vilket ansågs vara en sådan otillåten ändring som medförde ansvar för vapenbrott.

⁶⁸⁶ 2 a kap. 1 § andra meningen vapenlagen.

⁶⁸⁷ 9 kap. 1 b § vapenlagen.

13 Utbyte av vapendel

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

13.1 Inledning

När en enskild vill byta ut en del på sitt skjutvapen eller en separat vapendel gäller särskilda regler.⁶⁸⁸ Dessa regler omfattar följande två situationer:

- utbyte i samband med reparation av ett komplett vapen
- utbyte av slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar, lådor eller trummor eller armborststommar med avfyringsanordningar som omfattas av ett separat innehavstillstånd.

En förutsättning för att dessa regler ska kunna tillämpas är att den gamla vapendelen byts ut mot en ny likadan.

13.2 Hur ska formuleringen ”en ny likadan” tolkas?

Vapenlagens förarbeten innehåller ingen vägledning kring hur formuleringen ska förstås men det ligger nära till hands att det som avses är en ny vapendel som har samma egenskaper som den gamla vapendelen. Denna bedömning måste dock göras från fall till fall.

De vanligaste vapendelarna som blir föremål för utbyte är generellt sett pipor och i det fallet innebär ”en ny likadan” en ny pipa med samma kaliber och patronläge som den gamla pipan. Ytterligare en förutsättning för att den nya pipan ska anses vara en ny likadan är att den passar till ett skjutvapen som den enskilde har tillstånd att inneha samt att den nya pipan är lämpad för det ändamål som tillståndet avser. Om tillståndet avser ändamålet jakt måste pipan således ha en längd om minst 45 cm för ett kulgevär och 48 cm för ett hagelgevär.

13.3 Utbyte i samband med reparation av ett komplett vapen

Det krävs inte något särskilt tillstånd för att få byta ut en försliten eller på annat sätt oanvändbar vapendel mot en ny likadan i samband med reparation.⁶⁸⁹

Den enskilde behöver normalt sett inte heller något nytt tillstånd till det fortsatta innehavet av vare sig skjutvapnet eller den nya vapendelen då detta innehav omfattas av det ursprungliga tillståndsbeviset.

Vid utbyte av vapendel i samband med reparation av ett komplett skjutvapen finns ingen anmälningsskyldighet, vare sig för den som utför bytet eller för tillståndshavaren.

⁶⁸⁸ 4 kap. 2 § vapenlagen.

⁶⁸⁹ 4 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

Trots detta förekommer det att vissa vapenhandlare gör en sådan anmälan.

Om en anmälan om utbytt vapendel i ett komplett skjutvapen inkommer till Polismyndigheten ska den hanteras enligt en särskild rutin.⁶⁹⁰

13.4 Utbyte av vapendel som omfattas av ett separat innehavstillstånd

Den som har ett särskilt tillstånd att inneha slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar, lådor eller trummor eller armborststommar med avfyringsanordningar får byta ut vapendelen mot en ny likadan utan att ansöka om ett nytt innehavstillstånd under förutsättning att den gamla delen skrotas (se avsnitt 24.2) och bytet genast anmäls hos Polismyndigheten.⁶⁹¹ En sådan anmälan hanteras enligt en särskild rutin.⁶⁹²

Observera att detta endast gäller de vapendelar som räknas upp i bestämmelsen och att denna uppräkningslista inte omfattar mantlar till skjutvapen.

Syftet med denna regel är att en enskild person som har tillstånd att inneha någon av de uppräknade vapendelarna får byta ut den mot en ny likadan utan att behöva ansöka om ett nytt innehavstillstånd.

Eftersom den nya vapendelen har ett annat tillverkningsnummer måste Polismyndigheten utfärda ett nytt tillståndsbevis efter att den gamla vapendelen har skrotats och bytet anmälts. Detta ska ske utan att någon avgift tas ut.⁶⁹³

⁶⁹⁰ Se handläggarstöd om utbyte av vapendel.

⁶⁹¹ 4 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁶⁹² Se handläggarstöd om utbyte av vapendel.

⁶⁹³ Det saknas lagstöd för att ta ut en avgift för handläggningen av en sådan anmälan då ärendelaget inte finns uppräknat i 16 kap. vapenförordningen.

14 Märkning

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

14.1 Inledning

Vapenlagen innehåller bestämmelser som i flera fall medför skyldighet att märka olika typer av skjutvapen, vapendelar och ammunition.

Polismyndigheten får efter ansökan medge undantag kravet att märka ett skjutvapen eller en vapendel, om föremålet är av särskilt stort historiskt värde och det finns särskilda skäl.⁶⁹⁴

14.2 Märkning av skjutvapen och vapendelar vid tillverkning eller ändring eller ombyggnad av vapen

14.2.1 Tillverkningsbegreppet

Begreppet *tillverkning* avser framställning av

- skjutvapen som är avsedda att skjuta ut hagel, kulor eller andra projektiler med hjälp av ett antändbart drivämne, och
- vapendelar till dessa vapen.⁶⁹⁵

Begreppet innefattar även sammansättning, vilket får förstås som sammanfogning av separata vapendelar till ett komplett skjutvapen.⁶⁹⁶

Att det ska vara ett antändbart drivämne innebär att framställning av skjutvapen som är avsedda att skjuta ut projektiler med hjälp av kolsyreladdningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel inte ingår i tillverkningsbegreppet. Av samma anledning ingår inte heller framställning av armborst, elpistoler m.m. i detta begrepp.

Med tillverkning förstås dessutom sådan ändring eller ombyggnad av ett vapen som medför att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda vapen.⁶⁹⁷ Se kapitel 12 för mer information om ändring av skjutvapen.

14.2.2 Krav på märkning vid tillverkning

Den som tillverkar ett skjutvapen ska förse vapnet med en unik märkning som omfattar

- tillverkarens namn,
- landet eller platsen för tillverkningen, och

⁶⁹⁴ 2 a kap. 8 § vapenlagen.

⁶⁹⁵ 2 a kap. 1 § vapenlagen.

⁶⁹⁶ Prop. 2010/11:72 s. 60.

⁶⁹⁷ 2 a kap. 1 § vapenlagen.

- serienummer samt tillverkningsår om tillverkningsåret inte framgår av serienumret.⁶⁹⁸

Märkningen ska vara placerad på vapnets slutstycke eller trumma, och eldrör eller pipa, samt stomme, låda och mantel.⁶⁹⁹

Kravet på märkning gäller inte den som tillverkar ett skjutvapen av vapendelar som redan är märkta på föreskrivet sätt.⁷⁰⁰

Märkningen ska om möjligt även innefatta uppgift om modell.⁷⁰¹

Märkningen ska uppfylla följande krav:

- Teckenstorleken ska vara minst 1,6 mm. Det är möjligt att avvika från minimistorleken om detta är nödvändigt på grund av storleken av den vapendel som ska märkas.
- På stommar eller lådor som är tillverkade av icke-metalliskt material ska märkningen placeras på en metallskylt som är permanent inbyggd i stommens eller lådans material på ett sådant sätt att skylten inte lätt kan avlägsnas. Metallskylten ska inte kunna tas bort utan att en del av stommen eller lådan förstörs.
- Det latinska alfabetet ska användas.
- Det arabiska siffersystemet ska användas.
- Märkningen ska ha ett minimidjup på minst 0,0762 mm.⁷⁰²

Om vapendelen är för liten för att kunna märkas på föreskrivet sätt gäller inte kravet på märkning. Istället ska vapendelen märkas med åtminstone ett serienummer eller liknande (t.ex. en alfanumerisk eller digital kod).⁷⁰³

Samma krav på märkning gäller också i de fall tillverkningen avser slutstycke, trumma, eldrör, pipa, stomme, låda eller mantel, förutom om tillverkaren ska infoga vapendelen i ett vapen som ska märkas vid tillverkningen.⁷⁰⁴ Andra vapendelar omfattas inte av krav på märkning.⁷⁰⁵

14.2.3 Märkning av ammunition vid tillverkning

Den som framställer ammunition till sådana skjutvapen som omfattas av begreppet tillverkning, ska märka varje förpackning med komplett ammunition med uppgifter om ammunitionstyp, kaliber, varupartiets identifikationsnummer och tillverkarens namn.⁷⁰⁶ I första hand avses ammunition som förs vidare från tillverkningsledet i avsikt att distribueras för försäljning.⁷⁰⁷

⁶⁹⁸ 2 a kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁶⁹⁹ 2 a kap. 2 § andra stycket 1–3 vapenlagen.

⁷⁰⁰ 2 a kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁷⁰¹ 2 a kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

⁷⁰² 1 § Polismyndighetens föreskrifter om tekniska specifikationer för märkning av skjutvapen och vapendelar (PMFS 2025:7), FAP 550-1.

⁷⁰³ 2 a kap. 2 § fjärde stycket vapenlagen och prop. 2022/23:102 s. 100.

⁷⁰⁴ 2 a kap. 4 § vapenlagen.

⁷⁰⁵ 2 a kap. 4 § vapenlagen e contrario.

⁷⁰⁶ 2 a kap. 6 § första stycket.

⁷⁰⁷ Prop. 2010/11:72 s. 21 med hänvisning till artikel 4.1 i EU:s vapendirektiv.

Ammunition som tillverkas för staten omfattas också av ovan krav på märkning.⁷⁰⁸

Ammunition som tillverkas för eget bruk av den som har rätt att inneha jakt- eller målskjutningsvapen undantas dock från märkningskravet.⁷⁰⁹

14.3 Märkning efter införsel

Vid införsel till Sverige från ett land utanför EU avseende skjutvapen som är avsedda att skjuta ut hagel, kulor eller andra projektiler med hjälp av ett antändbart drivämne, eller vapendelar till dessa vapen, gäller samma grundläggande krav på märkning (och undantag avseende små vapendelar) som om det skulle ha varit fråga om tillverkning, se avsnitt 14.2.⁷¹⁰

Detsamma gäller om vapnet som förs in är obrukbart men i brukbart skick hade varit avsett att skjuta ut hagel, kulor eller andra projektiler med hjälp av ett antändbart drivämne.⁷¹¹

Därutöver måste märkningen visa att föremålet har förts in till Sverige och året för införseln.⁷¹² Detta kan uppnås genom att föremålet märks med ”SE” för Sverige samt året för införseln.

En skillnad är dock att det finns en tidsfrist. Personen som för in föremålet ska senast inom en månad efter införseln *se till* att det är märkt.⁷¹³ Underlåtenhet att göra detta är straffsanktionerat.⁷¹⁴

En ansökan om undantag innebär att kravet på märkning inte gäller under tiden som ansökan prövas, under förutsättning att ansökan inkommit till Polismyndigheten inom en månad efter införseln.⁷¹⁵

Märkningskraven gäller inte den som tillfälligt, under högst tre månader från dagen för införseln, för in skjutvapen eller vapendelar till Sverige om syftet med införseln är

- användning vid jakt eller tävlingsskytte,
- reparation, översyn, service eller värdering,
- utställning eller mäsas,
- resa genom landet, eller
- användning av företrädare för en annan stats myndighet vid tillfällig tjänstgöring i landet.⁷¹⁶

⁷⁰⁸ 1 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁷⁰⁹ 2 a kap. 6 § andra stycket vapenlagen och 3 § 2 förordningen (1992:1303) om krigsmateriel.

⁷¹⁰ 2 a kap. 2 § första stycket och 7 § första stycket vapenlagen.

⁷¹¹ 2 a kap. 2 § första stycket, 3 § och 7 § första stycket vapenlagen. Se även prop. 2022/23:102 s. 101.

⁷¹² 2 a kap. 7 § första stycket andra meningen vapenlagen.

⁷¹³ 2 a kap. 7 § första stycket vapenlagen.

⁷¹⁴ 9 kap. 1 b § vapenlagen.

⁷¹⁵ 2 a kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁷¹⁶ 2 a kap. 7 § andra stycket 1–5 vapenlagen.

14.3.1 Märkning vid överlåtelse från staten

Om staten överlåter skjutvapen eller vapendelar till någon annan för permanent civilt bruk gäller samma grundläggande krav på märkning (och undantag avseende små vapendelar) som vid tillverkning, se avsnitt 14.2.⁷¹⁷ Det är den myndighet som överlåter föremålet som ska se till att det är märkt. Dessutom ska föremålet ha en märkning av vilken det framgår att en svensk myndighet har överlåtit det.⁷¹⁸

Märkningskraven enligt ovan gäller dock inte skjutvapen som lösts in av staten.⁷¹⁹

14.4 Undantag från kravet på märkning för historiskt värdefulla skjutvapen

14.4.1 Ansökan och dess innehåll

Ansökan kan göras på formuläret PM 550.2 *Ansökan om undantag från kravet på märkning för historiskt värdefulla vapen/vapendelar*.

Ärendet behöver innehålla uppgifter om

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer och kontaktuppgifter
- vilket eller vilka föremål som ansökan avser, dvs. vapentyp, fabrikat, modell och kaliber
- om föremålet är i brukbart skick eller obrukbart (förutsatt att ansökan avser vapen)
- nuvarande märkning (om sådan finns)
- en redogörelse för skälen för ansökan
- datum för införsel.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁷²⁰

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁷²¹ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en

⁷¹⁷ 2 a kap. 5 § vapenlagen.

⁷¹⁸ 2 a kap. 5 § första stycket vapenlagen.

⁷¹⁹ 2 a kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

⁷²⁰ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁷²¹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁷²²

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

Om ansökan om undantag från kravet på märkning vid införsel av skjutvapen och vapendelar som är av särskilt stort historiskt värde inkommer till Polismyndigheten inom en månad från dagen för införseln, innebär detta att kravet om märkning vid införsel (se avsnitt 14.3 ovan) inte gäller.⁷²³

Om ansökan istället inkommer senare än inom en månad från införseln bör anmälningsupptagare kontaktas enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.⁷²⁴ Detta påverkar dock inte prövningen av ansökan.

14.4.2 Prövning av ansökan

Det finns två grundläggande krav för att undantag från kravet på märkning ska kunna medges. Det första kravet är att föremålet som ansökan avser ska ha särskilt stort historiskt värde. Utöver detta krävs att det finns särskilda skäl för att medge undantag från märkning.⁷²⁵ Prövningen av såväl det ena som det andra kravet beror till stor del på omständigheterna i det enskilda fallet.⁷²⁶

Vid handläggningen av en ansökan om undantag kan Polismyndigheten inhämta t.ex. upplysningar eller yttrande från annan myndighet, t.ex. Statens försvarshistoriska museer och Riksantikvarieämbetet som har särskild sakkunskap vilket kan vara av betydelse för ärendet.⁷²⁷

14.4.2.1 Särskilt stort historiskt värde

Ordet ”värde” i formuleringen *särskilt stort historiskt värde* syftar i första hand på andra värden än ekonomiska. Föremålet behöver alltså inte nödvändigtvis betinga ett högt ekonomiskt värde.⁷²⁸ Att det ska vara fråga om *särskilt stort historiskt värde* innebär dock att bedömningen bör vara relativt restriktiv.⁷²⁹

Vid bedömningen av om ett föremål har ett särskilt stort historiskt värde bör hänsyn tas till faktorer såsom föremålets ålder, skick och antalet bevarade exemplar. Dessa faktorer kan, enskilt eller i kombination, ha betydelse för bedömningen.⁷³⁰ Vapnets ålder är dock inte ensamt utslagsgivande vilket innebär att även ett förhållandevis nytt vapen också kan ha ett särskilt stort

⁷²² 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁷²³ 2 a kap. 8 § andra stycket vapenlagen. För närmare information om vad som gäller om ansökan avslås, se avsnitt 14.4.3.

⁷²⁴ 2 a kap. 2 § första, andra och fjärde styckena, 3, 4, 7 eller 8 § jämlikt 9 kap. 1 b § vapenlagen.

⁷²⁵ 2 a kap. 8 § första stycket vapenlagen.

⁷²⁶ Prop. 2022/23:102 s. 43 f och 102.

⁷²⁷ 8 § första stycket förvaltningslagen.

⁷²⁸ Prop. 2022/23:102 s. 43 och 102.

⁷²⁹ Prop. 2022/23:102 s. 43 och 102.

⁷³⁰ Prop. 2022/23:102 s. 43.

historiskt värde. Det innebär också att ett äldre vapen inte per automatik har ett särskilt stort historiskt värde.

Skjutvapnets proveniens, dvs. dess ursprung, ägarhistoria eller annan historia, kan också ha betydelse för bedömningen. Det kan t.ex. ha ägts eller använts av en historiskt betydelsefull person eller spelat en roll i en historiskt betydelsefull händelse.⁷³¹

14.4.2.2 Särskilda skäl

En utgångspunkt för prövningen av om det finns särskilda skäl är om skjutvapnets eller vapendelens historiska värde skulle minska om föremålet förses med föreskriven märkning. Det historiska värdet kan t.ex. gå förlorat eller minska genom en märkning på det som gör föremålet historiskt intressant, t.ex. om märkningen rent fysiskt måste anbringas på just det som gör ett vapen med en särpräglad utformning eller utsmyckning historiskt intressant.⁷³²

Om en märkning skulle störa den rent estetiska upplevelsen bör särskilda skäl anses föreligga förutsatt att de negativa konsekvenserna av åtgärden inte framstår som helt försumbara. Det kan även röra sig om att föremålet rent fysiskt skulle gå sönder av märkningen.⁷³³

I bedömningen av om särskilda skäl föreligger bör också hänsyn tas till om föremålet redan har märkts på ett sätt som medför att det kan identifieras och spåras.⁷³⁴

14.4.3 När börjar beslutet gälla?

Polismyndighetens beslut gäller i dessa fall inte omedelbart. Detsamma gäller en domstols beslut.⁷³⁵ Detta innebär att beslutet i fråga måste vinna laga kraft för att det ska gälla.

När beslutet har vunnit laga kraft ska föremålet märkas inom en månad från dagen för laga kraft. Detsamma gäller om Polismyndigheten eller en domstol har avslutat ärendet på annat sätt än genom att bifalla ansökan.⁷³⁶

Överträdelse av märkningsreglerna är straffsanktionerat.⁷³⁷

⁷³¹ Prop. 2022/23:102 s. 43 f och 102.

⁷³² Prop. 2022/23:102 s. 44 och 102.

⁷³³ Prop. 2022/23:102 s. 44 och 102.

⁷³⁴ Prop. 2022/23:102 s. 44 och 102.

⁷³⁵ 10 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

⁷³⁶ 2 a kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁷³⁷ 9 kap. 1 b § vapenlagen.

15 Yrkesmässig handel med skjutvapen

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

15.1 Inledning

15.1.1 Allmänt om handel med skjutvapen

Handel med skjutvapen kräver tillstånd.⁷³⁸ Detta gäller dock inte den som har tillstånd att tillverka eller tillhandahålla krigsmateriel.⁷³⁹

Tillståndet kan meddelas både fysiska och juridiska personer. I detta sammanhang kan påpekas att en enskild firma (även kallad enskild näringsverksamhet) inte är en juridisk person. Den som driver enskild firma och ansvarar för verksamheten brukar benämnas som enskild näringsidkare.

Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ger rätt att inneha de typer av skjutvapen och det antal av varje typ som anges i tillståndet.⁷⁴⁰ Tillståndet ger också rätt att inneha ljuddämpare och vapenmagasin utan begränsning i antal.⁷⁴¹ Det finns inte heller något krav på att ljuddämparna eller vapenmagasinen måste passa till de skjutvapen som innehåses i handelsrörelsen.

Tillståndet ger dock inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som har tagits in för en viss köpare.⁷⁴²

Begreppet handel med skjutvapen omfattar inte pantbankverksamhet och därför kan tillstånd att driva handel med skjutvapen inte meddelas för sådan verksamhet.⁷⁴³

Handel med skjutvapen och yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition är två skilda företeelser. Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen medför inte rätt att ägna sig åt yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition eller vice versa.

15.2 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att driva handel med skjutvapen ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter:

- sökandens namn, personnummer eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- uppskattad omfattning av rörelsen
- lagerhållningens storlek
- lokalerna där verksamheten ska bedrivas

⁷³⁸ 2 kap. 1 § b) vapenlagen.

⁷³⁹ 2 kap. 1 § fjärde stycket vapenlagen.

⁷⁴⁰ 2 kap. 10 d § första stycket vapenlagen.

⁷⁴¹ 2 kap. 10 d § tredje stycket vapenlagen.

⁷⁴² 2 kap. 10 d § andra stycket vapenlagen.

⁷⁴³ RÅ 1998 ref. 20.

- de omständigheter sökanden åberopar för utredning av sina kunskaper att driva handel med skjutvapen.⁷⁴⁴

Om sökanden är en juridisk person ska ansökan dessutom innehålla uppgift om namn, personnummer och hemvist för de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen. För mer information om personer med betydande inflytande, se avsnitt 2.8.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁷⁴⁵

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁷⁴⁶ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁷⁴⁷

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

15.3 Prövningen av ansökan

15.3.1 Lämplighetsprövning

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får endast meddelas den som med hänsyn till bl.a. laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet.⁷⁴⁸

Som en del av lämplighetsprövningen ska även sökandens rätt att bedriva näringsverksamhet kontrolleras. I detta ingår att kontrollera att sökanden inte har näringsförbud eller är försatt i konkurs samt att sökanden fullgör sina skyldigheter mot det allmänna vad avser betalning av skatter och avgifter.⁷⁴⁹ Kontroll av näringsförbud och konkurs sker i PIL. Kontroll av huruvida skatter och avgifter är betalda sker i PMF via Kronofogdemyndighetens skuldsaldo.

Prövningen för enskild persons lämplighet ska ske på samma sätt som för innehav av skjutvapen, se kapitel 3. Av förarbetena framgår dock att det

⁷⁴⁴ 5 kap. 1 § vapenförordningen.

⁷⁴⁵ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁷⁴⁶ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁷⁴⁷ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁷⁴⁸ 2 kap. 10 § vapenlagen.

⁷⁴⁹ Prop. 2011/12:109 s. 37.

normalt ska ställas högre krav på en vapenhandlare än på en person som ansöker om tillstånd att inneha skjutvapen för eget bruk.⁷⁵⁰

Om sökanden är en juridisk person ska lämplighetsprövningen istället avse de fysiska personer som har betydande inflytande över den juridiska personen.⁷⁵¹ I det fall en person med betydande inflytande inte är svensk medborgare och bosatt utomlands, se avsnitt 3.3.

15.3.2 Kunskapskrav

Ytterligare ett krav för att få tillstånd att driva handel med skjutvapen är att sökanden är lämplig att driva denna typ av verksamhet med hänsyn till hans eller hennes kunskaper.

I vapenlagstiftningens förarbeten framgår att sökanden behöver ha kunskaper om bl.a. hur olika vapen ser ut, hur de fungerar, vilket användningsområde de har, vilka särskilda risker som finns samt vilka olika typer av ammunition som förekommer. Vidare framgår att det också måste ställas krav på god kännedom om vapenlagstiftningen, jaktlagstiftningen och övrig lagstiftning som berör vapen.⁷⁵²

Om sökanden är en fysisk person är det denna som ska visa att han eller hon besitter tillräckliga kunskaper för att nå upp till kunskapskravet.

Om sökanden däremot är en juridisk person är det den som ansöker om godkännande som föreståndare eller ersättare som ska visa att kravet på kunskap är uppfyllt.⁷⁵³ Kunskapskravet gäller dock inte de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.⁷⁵⁴

För att underlätta bedömningen av huruvida kunskapskravet är uppfyllt gällande vapenhandlare finns ett kunskapsprov som ska användas vid bedömningen.

Om den som ska genomföra kunskapsprovet av någon anledning behöver särskilt stöd, t.ex. på grund av dyslexi, ADHD eller autism, kan anpassningar i form av förlängd provtid medges.

15.3.3 Yrkesmässighet

Tillstånd får meddelas endast för handel som ska bedrivas yrkesmässigt.⁷⁵⁵

Detta innebär att verksamheten ska ha en viss varaktighet eller åtminstone vara inriktad på en serie affärshändelser. Verksamhetens omfattning ska alltså tillmätas avgörande betydelse. Den som ansöker om vapenhandlartillstånd bör därför kunna redovisa en uppskattning av hur många skjutvapen av olika slag som ska hållas i lager samt ge en uppgift om beräknad omsättning.

⁷⁵⁰ Prop. 2011/12:109 s. 37.

⁷⁵¹ Prop. 2011/12:109 s. 29.

⁷⁵² Prop. 1990/91:130 s. 38.

⁷⁵³ 2 kap. 10 c § vapenlagen.

⁷⁵⁴ 2 kap. 10 § andra stycket vapenlagen.

⁷⁵⁵ 2 kap. 10 § vapenlagen.

Den beräknade årsomsättningen bör stå i rimlig proportion till lagerhållningen. Uppgifter om tilltänkt kundkrets, vilket utbud som planeras samt i vilken affärslokal verksamheten ska bedrivas är också värdefullt att veta vid bedömningen av yrkesmässigheten. Någon prövning av den tilltänkta etableringen från marknadssynpunkt ska dock inte ske.⁷⁵⁶

15.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att driva handel med skjutvapen beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen som får innehas på en gång
- den plats där rörelsen får bedrivas.⁷⁵⁷

Tillståndsbeviset ska också innehålla uppgift om tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte.

15.4.1 Särskilt om vapenhandlares tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige

Den som har rätt att driva handel med skjutvapen får meddelas tillstånd att till Sverige föra in sådana skjutvapen som omfattas av handelstillståndet. I fråga om helautomatiska skjutvapen krävs tillstånd för införsel i varje särskilt fall.⁷⁵⁸

Observera att detta enbart gäller skjutvapen och inte annan egendom, t.ex. ljuddämpare och vapenmagasin, som ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ger rätt att inneha. I fråga om ljuddämpare krävs tillstånd för införsel i varje särskilt fall. Införsel av vapenmagasin är inte tillståndspliktigt.

Detta tillstånd ska utfärdas genom ett separat beslut. Det får endast utfärdas efter att de lokaler och andra utrymmen som är anordnade för förvaring av vapnen har godkänts av Polismyndigheten (se avsnitt 15.5).

15.5 Godkännande av förvaring

Handelsrörelsen får inte påbörjas förrän Polismyndigheten ha godkänt de lokaler och andra utrymmen som är anordnade för förvaringen av vapen.⁷⁵⁹

Tillståndet att driva handel kan utfärdas innan förvaringen är godkänd.

Det är således möjligt att först ansöka om tillstånd att driva handel med skjutvapen för att sedan, vid bifall, ordna med en förvaringslösning som uppfyller kraven.

⁷⁵⁶ Prop. 1990/91:130 s. 60.

⁷⁵⁷ 5 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

⁷⁵⁸ 2 kap. 16 § vapenlagen.

⁷⁵⁹ 5 kap. 4 § vapenförordningen. Regelverket kring vapenhandlares förvaring av skjutvapen återfinns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2005:4) om vapenhandlares och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m., FAP 556-2.

Om sökandens förvaringslösning inte har godkänts i samband med ansökan ska tillståndsbeviset utfärdas tillsammans med information om att handelsrörelsen inte får påbörjas innan förvaringslösningen har godkänts.

När förvaringslösningen har godkänts ska detta dokumenteras och tillståndshavaren underrättas genom att godkännandet skickas till tillståndshavaren. Av godkännandet ska det tydligt framgå att förvaringslösningen är godkänd och att handelsrörelsen får påbörjas.

15.6 Föreståndare, ersättare och företrädare vid provskjutning

15.6.1 Föreståndare och ersättare

En juridisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen ska ha en föreståndare som ansvarar för verksamheten. Föreståndaren ska ha godkänts av Polismyndigheten.⁷⁶⁰

Detta innebär att en godkänd föreståndare är en förutsättning för att en juridisk person ska få tillstånd att driva handel med skjutvapen. Tillstånd att driva handel med skjutvapen ska alltså inte meddelas utan att en föreståndare för verksamheten godkänns.⁷⁶¹

Om en fysisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen eller, i fråga om en juridisk person, föreståndaren för sådan verksamhet är förhindrad att ansvara för verksamheten ska han eller hon sätta en ersättare i sitt ställe. Ersättaren ska ha godkänts av Polismyndigheten.⁷⁶²

Observera dock att en godkänd ersättare inte en förutsättning för att en juridisk person ska få tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁷⁶³

15.6.1.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om godkännande som föreståndare eller ersättare ska göras skriftligen och innehålla uppgift om sökandens namn, personnummer och hemvist.⁷⁶⁴

För att kunna besluta i ärendet behövs också uppgift om vilken vapenhandel som godkännandet ska avse. Utredningen ska därför visa vilken vapenhandel som sökanden avser vara föreståndare eller ersättare för.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁷⁶⁵

⁷⁶⁰ 2 kap. 10 a § vapenlagen.

⁷⁶¹ SOU 2024:31 s. 803 f.

⁷⁶² 2 kap. 10 b § första och tredje styckena vapenlagen.

⁷⁶³ SOU 2024:31 s. 803 f.

⁷⁶⁴ 5 kap. 12 § första stycket vapenförordningen.

⁷⁶⁵ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁷⁶⁶ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt provas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁷⁶⁷

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

15.6.1.2 Prövningen av ansökan

För att bli godkänd som föreståndare eller ersättare krävs att sökanden uppfyller samma krav i fråga om kunskap, laglydnad och övriga omständigheter som gäller för tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁷⁶⁸ Se avsnitt 15.3.1 och 15.3.2 för mer information om dessa krav.

15.6.2 Företrädare vid provskjutning

Vapenhandlare får låna ut skjutvapen för sådan provskjutning på skjutbana som äger rum under uppsikt av vapenhandlaren själv eller någon annan person som har godkänts av Polismyndigheten att närvara vid provskjutning.⁷⁶⁹

Den som är godkänd som föreståndare eller ersättare behöver inte ansöka om godkännande som företrädare vid provskjutning. Dessa får även företräda vapenhandlaren vid provskjutning då de redan har godkänts i ett annat sammanhang.⁷⁷⁰

Reglerna om enskilda förvaring under transport bör tillämpas även när en företrädare transporterar skjutvapen till skjutbana för provskjutning.⁷⁷¹

15.6.2.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om godkännande som företrädare vid provskjutning ska göras skriftligen och innehålla uppgift om sökandens namn, personnummer och hemvist.⁷⁷²

⁷⁶⁶ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁷⁶⁷ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁷⁶⁸ 2 kap. 10 c § vapenlagen.

⁷⁶⁹ 3 kap. 6 § vapenlagen.

⁷⁷⁰ Prop. 1973:166 s. 47–48.

⁷⁷¹ Se 17 kap. 7–10 §§ Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen, FAP 551-3.

⁷⁷² 5 kap. 12 § första stycket vapenförordningen.

För att kunna besluta i ärendet behövs också uppgift om vilken vapenhandel som godkännandet ska avse. Utredningen ska därför visa vilken vapenhandel som sökanden avser företrädare vid provskjutning för.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁷⁷³

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁷⁷⁴ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt provas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁷⁷⁵

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

15.6.2.2 Prövningen av ansökan

Det bör krävas att sökanden visar att han eller hon kan handha de typer av skjutvapen som vapenhandlaren har rätt att inneha samt att sökanden uppfyller samma krav i fråga om laglydnad som gäller för tillstånd att driva handel med skjutvapen, se avsnitt 15.3.1.⁷⁷⁶

Om handelstillståndet avser kul- eller hagelgevär kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt genom att han eller hon har jägarexamen med grundprov kulgevär eller grundprov hagelgevär.

Om handelstillståndet avser enhandsvapen kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt t.ex. genom utbildning hos ett auktoriserat skytteförbund eller annan utbildning i vapenhantering som genomförts i t.ex. Polismyndighetens eller Försvarsmaktens regi.

15.6.3 Bevis om godkännande

Polismyndigheten ska utfärda bevis om godkännande som föreståndare, ersättare eller företrädare vid provskjutning.⁷⁷⁷

⁷⁷³ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁷⁷⁴ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁷⁷⁵ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁷⁷⁶ Prop. 1973:166 s. 47 f.

⁷⁷⁷ 5 kap. 12 § andra stycket vapenförordningen.

16 Yrkesmässig förmedling av skjutvapen och ammunition

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

16.1 Inledning

Yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition kräver tillstånd.⁷⁷⁸

Ett tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition medför inte någon rätt att inneha skjutvapen, ammunition, vapenmagasin eller ljuddämpare.⁷⁷⁹

Med förmedling av skjutvapen eller ammunition avses sådan verksamhet som går ut på att förhandla om eller arrangera överlåtelser eller överföringar av denna typ av egendom.

Den som bedriver verksamhet som består i att helt eller delvis förmedla skjutvapen eller ammunition brukar kallas vapenmäklare.

Tillståndet kan meddelas både fysiska och juridiska personer. I detta sammanhang kan påpekas att en enskild firma (även kallad enskild näringsverksamhet) inte är en juridisk person. Den som driver enskild firma och ansvarar för verksamheten brukar benämnas som enskild näringsidkare.

Om någon yrkesmässigt bedriver verksamhet som består i att sälja skjutvapen eller ammunition utan att fysiskt hantera egendomen, t.ex. via webbsida där varorna levereras direkt från tillverkare, grossist eller leverantör till konsument, måste denna person ha tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition. Observera att detta även gäller vid verksamhet som enbart består i att förmedla ammunition.

Det är endast förmedling av skjutvapen och ammunition som omfattas av tillståndskravet. Förmedling av vapenmagasin och ljuddämpare är alltså inte tillståndspliktigt.⁷⁸⁰

Vid förmedling av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin måste vapenmäklaren försäkra sig om att mottagaren har tillstånd eller rätt att inneha egendomen.⁷⁸¹

Personer eller företag som endast tillhandahåller annonser kan dock inte anses arrangera transaktioner och träffas därför inte av tillståndskravet. Vidare kan den som endast förmedlar skjutvapen eller ammunition vid enstaka tillfällen inte betraktas som vapenmäklare. Detsamma gäller personer eller

⁷⁷⁸ 2 kap. 1 § c) vapenlagen.

⁷⁷⁹ Jfr 2 kap. 10 d § vapenlagen som endast tar upp tillstånd att driva handel med skjutvapen. Se även prop. 2022/23:102 s. 94.

⁷⁸⁰ Jfr 2 kap. 1 § första stycket c) vapenlagen.

⁷⁸¹ 2 kap. 9 § vapenlagen.

företag som endast anlitas för att utföra transporter av skjutvapen eller ammunition.⁷⁸²

Handel med skjutvapen och yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition är två skilda företeelser. Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen medför inte rätt att ägna sig åt yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition eller vice versa.

16.2 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd till yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter:

- sökandens namn, personnummer eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- uppskattad omfattning av rörelsen
- de omständigheter sökanden åberopar för utredning av sina kunskaper att driva handel med skjutvapen.

Om sökanden är en juridisk person ska ansökan dessutom innehålla uppgift om namn, personnummer och hemvist för de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.⁷⁸³

För mer information om vad som avses med begreppet personer med betydande inflytande, se avsnitt 2.8.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁷⁸⁴

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁷⁸⁵ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁷⁸⁶

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

⁷⁸² Prop. 2022/23:102 s. 94.

⁷⁸³ 5 kap. 1 a § första stycket i kombination med 1 § första stycket vapenförordningen.

⁷⁸⁴ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁷⁸⁵ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁷⁸⁶ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

16.3 Prövningen av ansökan

Förutsättningarna för tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition är desamma som för tillstånd att driva handel med skjutvapen. Tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition får således endast meddelas den som med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet samt för verksamhet som ska bedrivas yrkesmässigt.⁷⁸⁷

Prövningen ska alltså ske på motsvarande sätt som för den som ansöker om tillstånd att driva handel med skjutvapen, se avsnitt 15.3.

16.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om vilka typer av skjutvapen och ammunition som tillståndet avser.⁷⁸⁸

Tillståndsbeviset ska också innehålla uppgift om tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte.

16.5 Föreståndare och ersättare

En juridisk person som har tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition ska ha en föreståndare som ansvarar för verksamheten. Föreståndaren ska ha godkänts av Polismyndigheten.⁷⁸⁹

Detta innebär att en godkänd föreståndare är en förutsättning för att en juridisk person ska få tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition. Tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition ska alltså inte meddelas utan att en föreståndare för verksamheten godkänns.⁷⁹⁰

Om en fysisk person som har tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller, i fråga om en juridisk person, föreståndaren för sådan verksamhet är förhindrad att ansvara för verksamheten får han eller hon sätta en ersättare i sitt ställe. Ersättaren ska ha godkänts av Polismyndigheten.⁷⁹¹

Observera dock att en godkänd ersättare inte en förutsättning för att en juridisk person ska få tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition.⁷⁹²

Ansökan om föreståndare och ersättare för vapenmäklare ska innehålla samma uppgifter och prövas på samma sätt som för vapenhandlare, se avsnitt

⁷⁸⁷ 2 kap. 10 § första stycket vapenlagen och prop. 2022/23:102 s. 97.

⁷⁸⁸ 5 kap. 1 a § andra stycket vapenförordningen.

⁷⁸⁹ 2 kap. 10 a § vapenlagen.

⁷⁹⁰ SOU 2024:31 s. 803 f.

⁷⁹¹ 2 kap. 10 b § andra stycket vapenlagen.

⁷⁹² SOU 2024:31 s. 803 f.

15.6.1.1 i fråga om vad ansökan ska innehålla och avsnitt 15.6.1.2 i fråga om hur prövningen ska göras.

17 Yrkesmässigt mottagande av skjutvapen för reparation eller översyn

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

17.1 Inledning

En vapeninnehavare får lämna ett skjutvapen för reparation eller översyn till den som

- får driva handel med sådana vapen
- har tillstånd att yrkesmässigt ta emot vapen för sådana åtgärder
- har rätt att låna och självständigt handha vapnet.⁷⁹³

Tillstånd krävs alltså för att *yrkesmässigt* ta emot skjutvapen för reparation eller översyn och inte i övriga fall.⁷⁹⁴

Tillståndet kan meddelas både fysiska och juridiska personer. I detta sammanhang kan påpekas att en enskild firma (även kallad enskild näringsverksamhet) inte är en juridisk person. Den som driver enskild firma och ansvarar för verksamheten brukar benämnas som enskild näringsidkare.

Reparationstillståndet avgör vad reparatören får ta emot och tillfälligt inneha vid ett reparations- eller översynsuppdrag. Reparatören får enbart ta emot sådana skjutvapen eller vapendelar som omfattas av tillståndet. Det innebär att om reparatören enbart vill ta emot en vapendel istället för det kompletta vapnet måste tillståndet omfatta vapendelen.⁷⁹⁵

Ett reparationstillstånd medför ingen rätt att inneha tillståndspliktiga vapendelar utan att det föreligger ett reparations- eller översynsuppdrag. En vapenreparatör får alltså inte lagerföra tillståndspliktiga vapendelar.⁷⁹⁶

Det ger inte heller rätt att ta emot vapenmagasin eller ljuddämpare.⁷⁹⁷ För rätten att inneha ljuddämpare eller vapenmagasin, se kapitel 7 respektive kapitel 8.

17.2 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om reparationstillstånd ska göras skriftligen och innehålla uppgifter om

⁷⁹³ 4 kap. 3 § vapenlagen.

⁷⁹⁴ 2 kap. 1 första stycket d) vapenlagen.

⁷⁹⁵ 4 kap. 3 § vapenlagen och 8 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

⁷⁹⁶ I Kammarrätten i Göteborgs dom den 21 maj 2014 i mål nr 444-14 fastställdes underinstansens dom. Underinstansen uttalade bl.a. att en vapenreparatörs innehav av skjutvapen, vapendelar och ammunition, under en tid som inte endast är tillfällig, kräver tillstånd att driva handel med skjutvapen.

⁷⁹⁷ Av 4 kap. 3 § vapenlagen framgår motsatsvis att reparation eller översyn inte kan avse annat än skjutvapen (inklusive föremål som jämföras med skjutvapen).

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer, hemvist eller säte
- vilka vapentyper ansökan avser
- hur sökanden avser att förvara mottagna skjutvapen.⁷⁹⁸

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁷⁹⁹

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁸⁰⁰ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁸⁰¹

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

17.3 Prövning av ansökan

17.3.1 Lämplighetsprövning

Vid prövningen av om reparationstillstånd kan meddelas ska hänsyn tas till sökandens allmänna lämplighet att tillfälligt inneha de vapentyper som ansökan avser.⁸⁰² Det innebär att prövningen av en enskild persons lämplighet ska ske på samma sätt som för innehav av skjutvapen, se kapitel 3.

Om sökanden är en juridisk person saknas det möjlighet att genomföra lämplighetsbedömning. Det saknas även författningsstöd att lämplighetspröva personer i ledande ställning eller med betydande inflytande över den juridiska personen. Denna omständighet utgör inte i sig ett hinder för att tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn meddelas en juridisk person.

17.3.2 Yrkesmässighet

För att verksamheten ska anses vara yrkesmässig bör den ha en viss varaktighet eller åtminstone vara inriktad på en serie affärshändelser. Verksamhetens omfattning ska alltså tillmätas avgörande betydelse. Den som ansöker om reparationstillstånd bör därför kunna redovisa en uppskattning av hur många

⁷⁹⁸ 8 kap. 1 § vapenförordningen.

⁷⁹⁹ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁸⁰⁰ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁸⁰¹ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁸⁰² Prop. 1973:166 s. 145.

reparationsuppdrag som verksamheten räknar med att genomföra samt ge en uppgift om beräknad omsättning.

17.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att ta emot skjutvapen för reparation eller översyn beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- vilka vapentyper tillståndet avser
- villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.⁸⁰³

Tillståndsbeviset ska också innehålla uppgift om tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte.

Tillståndsbeviset ska dock inte innehålla uppgift om antalet skjutvapen som samtidigt får innehas i reparationsrörelsen.

⁸⁰³ 8 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

18 Införsel av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller magasin

18.1 Tillståndsplikt

Med införsel avses att viss egendom förs över gränsen in till svenskt territorium, oavsett för vilket ändamål det görs. Regleringen träffar således både transporter av egendom genom landet, införsel av egendom för tillfällig användning i landet och införsel i syfte att egendomen ska stanna kvar i landet.⁸⁰⁴

För att få föra in skjutvapen, ammunition och ljuddämpare till Sverige krävs tillstånd.⁸⁰⁵ Införsel av vapenmagasin är inte tillståndspliktigt.⁸⁰⁶ Kravet på införseltillstånd gäller även vid transitering med skjutvapen genom Sverige.

Ett införseltillstånd ger rätt att inneha de skjutvapen, den ammunition och de ljuddämpare som förts hit med stöd av tillståndet under den tid och för det ändamål som tillståndet gäller.⁸⁰⁷

Ett skjutvapen som har förts in får inte innehas i Sverige efter att införseltillståndets tidsbegränsning har löpt ut. Den som vill fortsätta inneha vapnet i Sverige efter denna tid måste ansöka om och meddelas tillstånd att inneha vapnet innan införseltillståndets tidsbegränsning har löpt ut.

Införsel av skjutvapen, ammunition och ljuddämpare till Sverige ska anmälas till Tullverket vid inresa till Sverige. Mer information finns på Tullverkets webbsida.

För information om vapenhandlares tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige, se avsnitt 15.4.1.

18.2 Undantag från tillståndsplikt

Det finns tre undantag från kravet på införseltillstånd.

18.2.1 Rätt att inneha för personligt bruk

En enskild person får, utan särskilt tillstånd, föra in de skjutvapen, den ammunition och de ljuddämpare som de i Sverige har rätt att inneha för personligt bruk. Detsamma gäller en sådan sammanslutning för målskytte, en sådan museihuvudman och ett sådant bevakningsföretag som har tillstånd att inneha skjutvapen.⁸⁰⁸

⁸⁰⁴ Prop. 2022/23:102 s. 59.

⁸⁰⁵ 2 kap. 1 § första stycket 5 vapenlagen.

⁸⁰⁶ 2 kap. 1 § första stycket 5 vapenlagen e contrario och prop. 2022/23:102 s. 59.

⁸⁰⁷ 8 kap. 2 § vapenlagen.

⁸⁰⁸ 8 kap. 3 § vapenlagen.

Den som vill förvärva ett skjutvapen i utlandet och avser att inneha det i Sverige tills vidare kan ansöka om ett tillstånd om att inneha vapnet och, om ansökan bifalls, nyttja detta undantag vid införseln.

18.2.2 Tillstånd från behörig myndighet i vissa länder

Enskilda personer som har permanent tillstånd från en behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge att där inneha jakt- eller tävlingsskjutvapen för eget bruk får föra in sådana skjutvapen med tillhörande ammunition och ljuddämpare till Sverige utan särskilt tillstånd.⁸⁰⁹

Undantaget gäller dock endast vid vistelse i Sverige för tillfällig användning vid jakt eller målskytte under högst tre månader från dagen för införandet.⁸¹⁰

Den som har fört in skjutvapen med stöd av denna undantagsregel ska under vistelsen i Sverige med vapnet medföra tillstånd från en behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge att där inneha vapnet eller ett europeiskt skjutvapenpass som meddelats i något av dessa länder och i vilket vapnet är inskrivet.⁸¹¹

18.2.3 Europeiskt skjutvapenpass

En enskild person som har ett giltigt europeiskt skjutvapenpass får, utan tillstånd, föra in skjutvapen i kategori A punkten 7, B eller C i bilagan till denna förordning med tillhörande ammunition och ljuddämpare till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling här.⁸¹² Personen ska medföra dokumentation, t.ex. inbjudan till jakt eller tävling, som styrker att föremålen ska användas vid jakt eller tävling i Sverige.⁸¹³

Den som har fört in skjutvapen med stöd av denna undantagsregel får inneha föremålen i Sverige under högst tre månader från dagen för införandet.⁸¹⁴

Under vistelsen i Sverige med vapnet ska den som fört in ett skjutvapen medföra och kunna visa upp det europeiska skjutvapenpasset.⁸¹⁵

18.3 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd till införsel av skjutvapen, ammunition eller ljuddämpare ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter:

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- vapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och pipplängd
- ändamålet med innehavet
- det antal och slag av skjutvapen som sökanden redan innehar
- de omständigheter som sökanden åberopar till stöd för sin ansökan

⁸⁰⁹ 8 kap. 4 § första stycket vapenlagen.

⁸¹⁰ 8 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

⁸¹¹ 10 kap. 11 § första stycket vapenförordningen.

⁸¹² 8 kap. 5 § första stycket vapenlagen och 10 kap. 10 § vapenförordningen.

⁸¹³ 8 kap. 5 § första stycket vapenlagen.

⁸¹⁴ 8 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

⁸¹⁵ 10 kap. 11 § andra stycket vapenförordningen.

- vapnets serienummer,
- i förekommande fall, vapnets märkning.⁸¹⁶

Avser ansökan ett vapen som saknar serienummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.⁸¹⁷

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁸¹⁸

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁸¹⁹ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁸²⁰

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

18.4 Prövning av ansökan

18.4.1 Allmänt

Prövningen av en ansökan om införseltillstånd ska ske på i princip samma sätt som när det gäller en ansökan om innehavstillstånd.⁸²¹

Sökanden får även, i samband med en ansökan om införseltillstånd, visa att han eller hon uppfyller motsvarande förutsättningar gällande handhavande och behov av skjutvapen som framgår av 4 kap. 3, 4, 8–11 och 15 §§ vapenförordningen genom intyg från den som anordnar jakten eller tävlingen.⁸²²

⁸¹⁶ 3 kap. 1 § vapenförordningen som även gäller tillstånd till införsel av skjutvapen enligt 10 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁸¹⁷ 3 kap. 1 § vapenförordningen som även gäller tillstånd till införsel av skjutvapen enligt 10 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁸¹⁸ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁸¹⁹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁸²⁰ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁸²¹ Se 8 kap. 1 § första stycket vapenlagen, där det framgår att samma förutsättningar gäller för införseltillstånd som för innehavstillstånd enligt 3–5 kap. vapenlagen, samt 10 kap. 1 § vapenförordningen, där det framgår att bestämmelserna om ansökan i 3 kap. 1, 4 och 8 §§, och bestämmelserna om förutsättningarna för tillstånd i 4 kap. 1–12 och 14–17 §§ även gäller i fråga om införseltillstånd.

⁸²² 10 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

18.4.2 Vapnets lämplighet för ändamålet

Prövningen av vapnets lämplighet för ändamålet ska göras på motsvarande sätt som för innehavstillstånd, se t.ex. avsnitt 4.2.1 för ändamålet jakt.

18.4.3 Handhavandekrav

Den som ansöker om tillstånd för införsel av skjutvapen till Sverige ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser, om inte ansökan avser annat ändamål än skjutning.⁸²³

Sökanden kan visa att han eller hon uppfyller handhavandekravet genom att t.ex. inkomma med något av nedanstående:

- Svensk jägarexamen
- Föreningsintyg från en sammanslutning som antingen auktoriserats eller som är ansluten till en auktoriserad sådan och som inom ramen för sin verksamhet bedriver skytte med sådant vapen som ansökan avser
- Intyg från den som anordnar jakten eller tävlingen.

18.4.4 Behov av skjutvapen i Sverige

Sökanden måste visa att han eller hon behöver vapnet för t.ex. jakt eller målskytte här i landet.⁸²⁴

Om ansökan om införseltillstånd avser ändamålet jakt kan sökanden visa att han eller hon har behov av att tillfälligt inneha skjutvapen i Sverige t.ex. genom att inkomma med bevis om svensk jägarexamen eller intyg från den som anordnar jakten.

Om ansökan avser ändamålet målskytte kan sökanden visa att behovskravet är uppfyllt t.ex. genom att inkomma med föreningsintyg från en sammanslutning som antingen auktoriserats eller som är ansluten till en auktoriserad sådan och som inom ramen för sin verksamhet bedriver skytte med sådant vapen som ansökan avser alternativt ett intyg från den som anordnar tävlingen.

I prövningen av behovet ingår en prövning av om de skjutvapen som ansökan om införseltillstånd avser får användas vid den jakt som ska bedrivas i Sverige eller får användas vid den tävling som sökanden avser att delta i.

18.4.5 Intyg från den som anordnar jakten eller tävlingen

Motsvarande förutsättningar gällande handhavande och behov av skjutvapen får visas genom intyg från den som anordnar jakten eller tävlingen.⁸²⁵

Det finns inga exakta krav på intygets utformning eller vad det ska innehålla. Av intyget bör dock följande framgå:

- vem som utfärdat intyget,
- vem intyget gäller

⁸²³ 4 kap. 3 § vapenförordningen.

⁸²⁴ 4 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁸²⁵ 10 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

- att personen som intyget gäller har behov av att inneha skjutvapen i Sverige, t.ex. för att de har bjudits in att jaga här i landet
- att personen kan handha det skjutvapen som ansökan avser.

18.5 Tillståndet och dess innehåll

Om införseltillstånd meddelas ska det utfärdas bevis om detta.⁸²⁶ Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och pipplängd
- skjutvapnets tillverkningsnummer och, i förekommande fall, vapnets märkning. Avser tillståndet ett vapen som saknar uppgift om tillverkningsnummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges
- ändamålet med innehavet i Sverige
- tidsbegränsning
- eventuella villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.⁸²⁷

18.5.1 Tidsbegränsning

Ett införseltillstånd ska alltid tidsbegränsas.⁸²⁸ Tidsbegränsningen ska motsvara den tid som motiveras av behovet vilket måste avgöras i varje enskilt fall. Denna tid inkluderar även resan till och från platsen där skjutvapnet ska användas, t.ex. jaktmarkerna där jakt ska bedrivas eller tävlingsorten vid målskjutning. I normalfallet bör den av sökanden angivna tiden läggas till grund för tidsbegränsningen.

18.6 Märkning efter införsel

Under vissa förutsättningar måste den som för in skjutvapen eller tillståndspliktiga vapendelar till Sverige se till att föremålet är märkt. För mer information, se avsnitt 14.3.

⁸²⁶ 10 kap. 2 § andra stycket vapenförordningen.

⁸²⁷ 10 kap. 2 § andra stycket och 3 kap. 1 och 6 §§ vapenförordningen.

⁸²⁸ 10 kap. 7 § vapenförordningen.

19 Utförel av skjutvapen och ammunition

19.1 Allmän om regelverket gällande utförel

Tillståndsprocessen gällande att föra ut skjutvapen och ammunition från Sverige till ett annat land regleras av flera olika författningar.

Polismyndigheten ansvarar endast för prövningen av tillstånd att föra över skjutvapen till andra EU-länder enligt vapenförordningen.⁸²⁹

Export av skjutvapen m.m. till ett land som inte är medlem i EU handläggs som utgångspunkt av Inspektionen för strategiska produkter (ISP).⁸³⁰

Utförel av skjutvapen som är framställda i Sverige, är äldre än 100 år och värda mer än 20 000 kr kräver också tillstånd enligt kulturmiljölagstiftningen.⁸³¹ I dessa fall ansvarar Stiftelsen Nordiska museet för prövningen.⁸³²

19.2 Tillståndskrav

Överföring av skjutvapen som omfattas av bilagan till vapenförordningen från Sverige till ett annat land inom Europeiska unionen kräver tillstånd.⁸³³ Kravet på utförelstillstånd och vapendelar, t.ex. pipor, stommar, lådor och slutstycken, då de är jämställda med skjutvapen.⁸³⁴

Eftersom kravet på överföringstillstånd endast gäller sådana skjutvapen som omfattas av bilagan till vapenförordningen krävs det inte tillstånd att föra ut t.ex. luftvapen, armborst eller enkelskotts långa skjutvapen med slätborrade lopp (vilket i princip omfattar alla hagelgevär av brytmodell) som släpptes ut på marknaden före den 14 september 2018 till ett annat EU-land.

Det krävs inte heller tillstånd för att föra över ljuddämpare eller magasin till andra EU-länder. Observera att det kan krävas tillstånd i det mottagande landet.

19.2.1 Undantag vid resa

Skjutvapen som omfattas av bilagan till vapenförordningen får föras ut vid resa till ett annat EU-land utan tillstånd förutsatt att den enskilde har fått tillstånd av en behörig myndighet i mottagarlandet och eventuella transiteringsländer.⁸³⁵

⁸²⁹ 11 kap. vapenförordningen.

⁸³⁰ 1 a § lagen (1992:1300) om krigsmateriel, 5 § förordning (2013:707) om kontroll av vissa skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition samt EU:s skjutvapenförordning.

⁸³¹ 5 kap. 1 och 3 §§ kulturmiljölagen (1988:950), 23 § 1 b) kulturmiljöförordningen (1988:1188) samt punkt 12 d) i bilagan till kulturmiljöförordningen.

⁸³² 5 kap. 7 § kulturmiljölagen samt 26 och 31 §§ kulturmiljöförordningen.

⁸³³ 11 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁸³⁴ EU:s vapendirektiv bilaga I, del I, första strecksatsen.

⁸³⁵ 11 kap. 6 § första stycket vapenförordningen.

Om mottagarlandet och eventuella transiteringsländer inte kräver tillstånd för den aktuella införseln eller transiteringen krävs inte heller tillstånd för överföring från Sverige.⁸³⁶

Den som medför ett skjutvapen med stöd av undantaget får även, utan särskilt tillstånd, medföra ammunition till vapnet för personligt bruk.⁸³⁷

19.3 Ansökan och dess innehåll

Ansökan om överföringstillstånd ska göras skriftligen på formulär som fastställs av Polismyndigheten och innehålla de uppgifter som anges på formuläret.⁸³⁸

Om det krävs tillstånd till införsel av vapnet i den stat dit vapnet ska föras, ska ett sådant tillstånd bifogas ansökan. Innefattar utförseln transitering ska tillstånd från transiteringsstaterna bifogas ansökan, i de fall det krävs.⁸³⁹

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁸⁴⁰

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁸⁴¹ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁸⁴²

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

19.4 Prövning av ansökan

En förutsättning för att meddela överföringstillstånd är att det finns införsel- eller transiteringstillstånd i mottagar- respektive transiteringsstaterna. Detta gäller dock inte om utredningen visar att några sådana tillstånd inte krävs.⁸⁴³

⁸³⁶ 11 kap. 6 § första stycket vapenförordningen.

⁸³⁷ 11 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

⁸³⁸ 11 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

⁸³⁹ 11 kap. 1 tredje stycket vapenförordningen.

⁸⁴⁰ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁸⁴¹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁸⁴² 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁸⁴³ 11 kap. 2 § första stycket vapenförordningen.

19.5 Beslutet och dess innehåll

Det saknas bestämmelser om hur ett överföringstillstånd ska utformas eller vilka uppgifter beslutet ska innehålla.

Om ansökan om tillstånd till överföring bifalls ska därför ett förvaltningsbeslut upprättas. Detta beslut ska innehålla uppgift om när beslutet fattades och av vem samt vad beslutet avser.⁸⁴⁴

Beslutet ska också innehålla följande uppgifter:

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer
- uppgift om det land dit skjutvapnet ska föras ut samt uppgift om eventuella transiteringsländer.

I förekommande fall ska införseltillstånd från mottagarlandet och transiteringstillstånd från transiteringsländerna bifogas beslutet.⁸⁴⁵

Beslutet ska upprättas i två exemplar. På det ena exemplaret ska det framgå att det är avsett att lämnas till Tullverket i samband med utförseln. Båda exemplaren ska skickas till tillståndshavaren.

19.5.1 Anmälan till behörig myndighet i mottagarlandet

Polismyndigheten ska, senast vid överföringen, vidarebefordra uppgifterna i beslutet om överföringstillstånd till en behörig myndighet i det land dit skjutvapnet ska föras och, i förekommande fall, i transiteringsländerna.⁸⁴⁶

För att säkerställa att anmälan sker i rätt tid är det fördelaktigt att genomföra anmälan i samband med att beslutet upprättas. Detta sker genom att uppgifterna registreras i Informationssystemet för den inre marknaden (IMI).

19.6 Anmälningsskyldighet till Polismyndigheten

Den som avser att föra ut skjutvapen ur Sverige till ett land som har tillträtt den europeiska vapenkonventionen⁸⁴⁷ för personligt bruk ska anmäla detta till Polismyndigheten om vistelsen i det andra landet ska vara mer än tre månader. Anmälan ska göras före utförseln.⁸⁴⁸

Denna anmälningsskyldighet gäller utförsel till alla länder som tillträtt konventionen, oavsett om tillstånd för utförseln behövs eller ej.

⁸⁴⁴ 31 § förvaltningslagen.

⁸⁴⁵ 11 kap. 2 § andra stycket vapenförordningen.

⁸⁴⁶ 11 kap. 2 § tredje stycket vapenförordningen.

⁸⁴⁷ Följande länder har tillträtt den europeiska vapenkonventionen: Azerbajdzjan, Cypern, Danmark (med undantag av Färöarna och Grönland), Island, Italien, Luxemburg, Moldavien, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Sverige, Tjeckien och Tyskland.

⁸⁴⁸ 22 kap. 8 § andra stycket vapenförordningen.

19.7 Särskilt om ammunition

Utförel av ammunition kräver tillstånd. Kravet på överföringstillstånd gäller dock endast om överföringen ska ske till ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).⁸⁴⁹

Den som medför ett skjutvapen vid en resa till ett annat EU-land får dock, utan särskilt tillstånd, även medföra ammunition till vapnet för personligt bruk.⁸⁵⁰

Ärenden gällande överföringstillstånd för ammunition handläggs på samma sätt som överföringstillstånd för skjutvapen, se avsnitt 19.3–19.5.⁸⁵¹

19.8 Vapenhandlares utförel

Den som har tillstånd att driva handel med skjutvapen får beviljas ett generellt tillstånd att föra över sådana skjutvapen som omfattas av handelstillståndet från Sverige till en annan vapenhandlare som är bosatt i ett annat EU-land. Ett sådant tillstånd får beviljas för en tid av högst tre år åt gången.⁸⁵²

Observera att detta tillstånd inte gäller för utförel av ammunition.

Om en vapenhandlare inte har ett sådant generellt tillstånd som avses ovan måste ansökan om överföringstillstånd ske varje gång som vapenhandlaren önskar överföra skjutvapen från Sverige.

Innan en vapenhandlare överför skjutvapen till ett annat EU-land med stöd av ett generellt tillstånd ska vapenhandlaren, senast 14 dagar före överföringen, lämna upplysningar till Polismyndigheten om

- namn och adress på den som säljer eller överlåter skjutvapnet och på den som köper eller förvärvar det eller i förekommande fall ägaren,
- den adress som skjutvapnet ska transporteras till,
- antalet skjutvapen som ska transporteras, och
- uppgifter som möjliggör identifiering av skjutvapnet.⁸⁵³

Anmälan sker på formulär PM 553.7 *Vapenhandlares deklARATION*.

Polismyndigheten ska omedelbart vidarebefordra uppgifterna till Tullverket, en behörig myndighet i det land dit skjutvapnet ska föras och, i förekommande fall, i transiteringsländerna.⁸⁵⁴

⁸⁴⁹ 11 kap. 5 § vapenförordningen. Till EES hör, förutom EU:s medlemsländer, även Island, Liechtenstein och Norge.

⁸⁵⁰ 11 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

⁸⁵¹ 11 kap. 5 § vapenförordningen.

⁸⁵² 11 kap. 4 § första stycket vapenförordningen.

⁸⁵³ 11 kap. 4 § andra stycket vapenförordningen.

⁸⁵⁴ 11 kap. 4 § tredje stycket vapenförordningen.

20 Europeiskt skjutvapenpass

20.1 Inledning

Syftet med det europeiska skjutvapenpasset är att underlätta tillfälliga resor inom EU med skjutvapen för i huvudsak jakt och målskytte. Det europeiska vapenpasset har ett standardiserat innehåll och är avsett för resor med skjutvapen inom EU, Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz. Det gör det möjligt för i huvudsak jägare och sportskyttar att transportera skjutvapen mellan dessa länder, förutsatt att de vapen som medförs är antecknade i passet. Vapenpasset ska visa att de registrerade vapnen omfattas av tillstånd i det land som utfärdat vapenpasset.

Skjutvapenpasset har ett EU-gemensamt format men vissa länder, t.ex. Frankrike, utfärdar digitala vapenpass.

Vissa medlemsländer kräver dock föregående godkännande eller särskilt tillstånd för införsel av alla eller vissa kategorier av skjutvapen.

Ett europeiskt skjutvapenpass ska efter ansökan utfärdas till en enskild person som har tillstånd att i Sverige inneha ett skjutvapen som avses i bilagan till vapenförordningen.⁸⁵⁵

Om ett skjutvapen tillhör någon av de kategorier som finns uppräknade i bilagan till vapenförordningen ska denna kategori anges i det europeiska vapenpasset. Kategorin ska anges som antingen ”A”, ”B” eller ”C”.

Enkelskotts långa skjutvapen med slätborrade lopp (vilket i princip omfattar alla hagelgevär av brytmodell) anses omfattas av kategori C även om vapnet släpptes ut på marknaden före den 14 september 2018.⁸⁵⁶

Ett europeiskt skjutvapenpass kan också omfatta vapendelar, t.ex. pipor, stommar, lådor och slutstycken, då de är jämställda med skjutvapen.⁸⁵⁷ Vapendelen tillhör samma kategori som det skjutvapen som den är eller är tänkt att vara monterad på.

För att underlätta kategoriseringen av skjutvapen har ett flödesschema tagits fram.⁸⁵⁸

Skjutvapen och föremål som jämföras med skjutvapen (bortsett från vapendelar) som inte tillhör någon kategori, t.ex. luft-, kolsyre- eller fjädervapen, armborst samt elpistoler, ska inte skrivas in i ett europeiskt skjutvapenpass.

En enskild person kan inneha flera giltiga europeiska skjutvapenpass på samma gång. Detta kan aktualiseras om personen har tillstånd att inneha fler

⁸⁵⁵ 6 kap. 9 § första stycket vapenförordningen.

⁸⁵⁶ 6 kap. 9 § andra stycket vapenförordningen.

⁸⁵⁷ EU:s vapendirektiv bilaga I, del I, första strecksatsen.

⁸⁵⁸ Se [flödesschema för kategorisering av vapen](#).

än tio skjutvapen eller föremål som jämföras med skjutvapen och vill att samtliga föremål ska omfattas av ett europeiskt skjutvapenpass.

Ett skjutvapen kan omfattas av två giltiga europeiska skjutvapenpass. T.ex. kan det i ett vapenpass framgå att ett halvautomatiskt gevär tillhör kategori B (inget magasin isatt) och i ett annat att samma halvautomatiska gevär tillhör kategori A (magasin med kapacitet för fler än 20 patroner isatt).

20.2 Ansökan och dess innehåll

Det saknas närmare reglering om hur ansökan om europeiskt skjutvapenpass ska göras och vad den ska innehålla. På Polismyndighetens blankett för ändamålet finns dock möjlighet att fylla i de uppgifter som normalt sett behövs för handläggningen.

För varje skjutvapen som det europeiska skjutvapenpasset ska omfatta ska sökanden fylla i en särskild bilaga med information om vapnet.⁸⁵⁹ Det finns ingen begränsning gällande hur många skjutvapen eller med skjutvapen jämförda föremål som en ansökan kan avse.

Om ansökan avser fler än tio skjutvapen eller föremål som jämföras med skjutvapen måste fler än ett vapenpass utfärdas, men det hanteras alltjämt i ett och samma ärende. I dessa fall ska endast en ansökningsavgift tas ut.

Sökanden ska bifoga ett välliknande fotografi av sig själv till ansökan. Huvudbonad eller mörka glasögon får inte bäras. Fotografiet ska renskuret vara 35 mm brett och 45 mm högt.⁸⁶⁰

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁸⁶¹

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁸⁶² I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁸⁶³

⁸⁵⁹ 1 kap. 1 § andra stycket Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2000:59) om europeiskt skjutvapenpass m.m. (FAP 553-1).

⁸⁶⁰ 1 kap. 6 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2000:59) om europeiskt skjutvapenpass m.m. (FAP 553-1).

⁸⁶¹ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁸⁶² 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁸⁶³ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

20.3 Skyldighet att lämna in EU-vapenpasset

Skjutvapenpasset ska omedelbart lämnas in till Polismyndigheten om innehavarens tillstånd att inneha något av de skjutvapen som omfattas av passet återkallas, om innehavaren avhänder sig något av dessa vapen eller om skjutvapenpasset återkallas.

De ändrade förhållandena ska antecknas i vapenpasset och därefter ska det återlämnas till passinnehavaren. Om vapenpasset återkallas ska det makuleras istället för att återlämnas.⁸⁶⁴

Observera att Polismyndigheten inte har någon skyldighet att upplysa den enskilde om denna bestämmelse i samband med att ett skjutvapen avyttras.

20.4 Tillägg av skjutvapen samt förlängning av giltighetstid

Den som vill lägga till ett skjutvapen eller förlänga giltighetstiden måste ansöka om det.⁸⁶⁵ Det går att förlänga giltighetstiden upp till tre gånger, med längst fem år i taget. Detta förutsätter att ansökan om förlängning inkommit innan den föregående giltighetstiden har gått ut.

Vid handläggningen av en ansökan om införande av ytterligare skjutvapen eller förlängning av giltighetstiden ska en kontroll göras av huruvida det skett någon förändring i fråga om vapeninnehavet.

Om innehavaren t.ex. har avyttrat ett skjutvapen som omfattas av det vapenpass som ansökan om förlängning avser ska vapenpasset uppdateras genom att det aktuella skjutvapnet stryks ur passet.

Några anteckningar eller strykningar gällande felaktigt införda eller kategoriserade skjutvapen, t.ex. ljuddämpare eller skjutvapen i kategori D, ska inte göras.

När vapenpasset har uppdaterats ska det återlämnas till passinnehavaren.

20.5 Återkallelse

Ett europeiskt skjutvapenpass får återkallas av Polismyndigheten om det finns särskilda skäl för det.⁸⁶⁶ Det saknas vägledning i rättskällorna om vad som kan utgöra särskilda skäl.

Särskilda skäl för återkallelse bör anses föreligga t.ex. då den enskilde inte hämtar ut vapenpasset i rimlig tid efter att det har utfärdats. Innan återkallelse

⁸⁶⁴ 6 kap. 9 § fjärde stycket vapenförordningen.

⁸⁶⁵ 1 kap. 4 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2000:59) om europeiskt skjutvapenpass m.m. (FAP 553-1).

⁸⁶⁶ 6 kap. 9 § tredje stycket vapenförordningen.

sker bör dock en påminnelse om att hämta vapenpasset skickas till den enskilde.

Att samtliga tillstånd att inneha skjutvapen som finns antecknade i passet har återkallats anses utgöra särskilda skäl för återkallelse av den enskildes europeiska vapenpass.

Att samtliga skjutvapen som omfattas av vapenpasset har avyttrats utgör dock inte särskilda skäl för återkallelse. Anledningen till detta är för att möjliggöra för den enskilde att ansöka om tillägg av ytterligare skjutvapen som förvärvas i framtiden utan att behöva ansöka om ett nytt pass.

21 Omhändertagande

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

21.1 Risk för missbruk eller sannolikt återkallande

Skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis kan under vissa förutsättningar omhändertas. Det blir aktuellt om det finns risk för att ett skjutvapen missbrukas eller om det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande. Beslutet om omhändertagande fattas av Polismyndigheten.⁸⁶⁷ Myndigheten är skyldig att fatta beslut om omhändertagande när förutsättningarna för detta är uppfyllda.⁸⁶⁸

Vid prövningen ska Polismyndigheten beakta båda grunderna, dvs. både risken för missbruk och sannolikheten för att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas. Omhändertagande kan ske på båda grunderna och i så fall bör det anges i beslutet. I de fall endast en av grunderna är aktuell bör det tydligt framgå av beslutet på vilken grund Polismyndigheten omhändertar. Beslutet ska därtill innehålla en klagörande motivering om vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.⁸⁶⁹

Beslutet ska vara skriftligt. Det ska innehålla information om hur beslutet kan överklagas och ska skickas eller lämnas till den enskilde.⁸⁷⁰

Verkställighet av beslut om omhändertagande sker enligt lokala rutiner vid respektive region inom Polismyndigheten.

21.1.1 Vakthavande befäls rätt att fatta beslut

I de fall ordinarie beslutfattares beslut inte kan avvaktas är vakthavande befäl (VB) lägsta nivån för behörighet att fatta beslut om omhändertagande.⁸⁷¹

Beslut fattat av VB ska inte förväxlas med när polismän m.fl. som åtgärd får ta om hand skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis, se avsnitt 21.1.2 om överhängande risk för missbruk.

21.1.2 Överhängande risk för missbruk

Skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis får under vissa förutsättningar tas om hand även utan att Polismyndigheten fattat beslut om omhändertagande. Det får ske om risken för missbruk är överhängande och åtgärden får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, kustbevakningstjänstemän, tulltjänstemän

⁸⁶⁷ 6 kap. 4 § första stycket vapenlagen.

⁸⁶⁸ Prop. 1999/2000:27 s. 60 och s. 97.

⁸⁶⁹ 32 § förvaltningslagen.

⁸⁷⁰ 33 § förvaltningslagen.

⁸⁷¹ Bilaga 3 till Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03).

eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden ska skyndsamt anmälas till Polismyndigheten, som omedelbart ska pröva om omhändertagandet ska bestå.⁸⁷²

Frågan om omhändertagandet ska bestå eller om egendomen ska lämnas tillbaka prövas av behörig beslutsfattare på serviceavdelningen.⁸⁷³

En underrättelse om beslut om omhändertagande ska vara skriftlig. Underrättelsen ska innehålla information om hur beslutet kan överklagas och ska skickas eller lämnas till den enskilde.⁸⁷⁴

21.1.3 Utredningsansvaret

Det är Polismyndigheten, i egenskap av beslutande myndighet, som har det yttersta ansvaret för att underlaget i ett ärende är sådant att det leder till ett materiellt riktigt beslut.⁸⁷⁵ Kraven på omfattningen av utredningsåtgärder varierar med hänsyn till ärendets karaktär.⁸⁷⁶ I detta ligger bl.a. att det ställs olika krav på utredningens innehåll och omfattning beroende på om det är fråga om ett interimistiskt beslut om omhändertagande eller ett slutligt beslut om återkallelse.⁸⁷⁷

Syftet med att omhänderta skjutvapen är att tillfälligt hindra innehav av vapen och på så sätt förhindra att vapnet missbrukas och att förebygga våldsbrott och olyckshändelser. Det är alltså viktigt att åtgärden kan genomföras så snabbt som möjligt. Även ett kort dröjsmål kan medföra att syftet med åtgärden motverkas. Sedan Polismyndigheten fått kännedom om att det finns risk för missbruk har myndigheten därför ett mycket begränsat tidsmässigt utrymme att genomföra ytterligare utredningsåtgärder. Detsamma gäller vid annat olämpligt handhavande av skjutvapen.⁸⁷⁸

21.1.4 Omhändertagande i en vapenhandel

Polismyndigheten ska besluta om omhändertagande om det i en vapenhandel finns risk att vapen missbrukas.⁸⁷⁹ Det är således möjligt att omhänderta skjutvapen i en vapenhandel när det finns risk att skjutvapnen missbrukas, men inte på grunden att det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas.⁸⁸⁰ Om risken för missbruk är överhängande får polismän m.fl. även ta om hand skjutvapen utan att Polismyndigheten fattat beslut om omhändertagande, se avsnitt 21.1.2.

⁸⁷² 6 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

⁸⁷³ Bilaga 3 till Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03).

⁸⁷⁴ 33 § förvaltningslagen.

⁸⁷⁵ 23 § förvaltningslagen och HFD 2019 ref. 66, punkt 19.

⁸⁷⁶ Prop. 2016/17:180, s. 148 f och s. 308.

⁸⁷⁷ HFD 2019 ref. 66, punkt 19.

⁸⁷⁸ HFD 2019 ref. 66, punkt 21.

⁸⁷⁹ 6 kap. 4 § första stycket a) vapenlagen. Bestämmelsen är tillämplig även på vapenhandlare då denna bestämmelse enbart tar sikte på skjutvapen som sådana och inte gör skillnad på vilken typ av tillstånd som ligger till grund för det lagliga innehavet av ett eller flera skjutvapen.

⁸⁸⁰ 6 kap. 4 § första stycket b) vapenlagen är inte tillämplig då denna bestämmelse enbart sikte på tillstånd att inneha skjutvapen vilket en vapenhandlare inte har.

Ett beslut om omhändertagande avser samtliga skjutvapen som finns i en vapenhandlares besittning, oavsett om dessa ägs av vapenhandlaren eller av någon annan som t.ex. har lämnat in sitt skjutvapen för reparation eller översyn.

Om det finns någon som har rätt att inneha och förfoga över skjutvapen som tagits om hand hos vapenhandlaren, ska egendomen lämnas tillbaka så snart det skäligen kan antas att det inte längre finns någon risk för missbruk.⁸⁸¹

Omhändertagande av skjutvapen i en vapenhandel ska även omfatta att tillhörande tillstånd att driva handel med skjutvapen tas om hand.⁸⁸² Beslutet om omhändertagande ska dock inte omfatta omhändertagande av ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin. Detta eftersom ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin inte kan anses som ”tillhörande” de skjutvapen som omhändertas.⁸⁸³ Vapenhandlares hantering av ammunition regleras av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Denna lag saknar regler om omhändertagande.

21.1.5 Misstanke om brott

Redan en misstanke om viss brottslighet kan utgöra grund för ett omhändertagande av skjutvapen om det indikerar att en tillståndshavare kommer att bedömas som olämplig att inneha skjutvapen.⁸⁸⁴

Vid prövningen av omhändertagande på grund av misstanke om brott bör inte brottsrubriceringen vara ensamt utslagsgivande. Av betydelse är också gärningens allvar, de omständigheter under vilka brottet begicks och övriga förhållanden i det enskilda fallet.⁸⁸⁵

Även om utredningen vid omhändertaganden inte behöver vara lika omfattande som när det är fråga om slutlig återkallelse bör det ankomma på Polismyndigheten att lägga fram underlag som, vid en objektiv bedömning, gör sannolikt att den enskildes tillstånd att inneha skjutvapnet kommer att återkallas vid en slutlig prövning.⁸⁸⁶

21.1.5.1 Särskilt om sekretess

Vid förundersökning om brott gäller sekretess för uppgifter som hänför sig till bl.a. användningen av tvångsmedel och förundersökningen som sådan.⁸⁸⁷

⁸⁸¹ 6 kap. 5 § vapenlagen.

⁸⁸² 6 kap. 4 § första stycket vapenlagen. En vapenhandlare har inte tillstånd att inneha skjutvapen utan ett tillstånd att driva handel med skjutvapen enligt 2 kap. 10 § vapenlagen. Av 2 kap. 10 d § vapenlagen följer dock att ett tillstånd att bedriva handel innebär rätt att inneha de skjutvapen som anges i tillståndet.

⁸⁸³ 6 kap. 4 § första stycket vapenlagen. Av bestämmelsen framgår att Polismyndigheten ska besluta att bl.a. tillhörande ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin ska tas om hand.

⁸⁸⁴ Se HFD 2011 ref. 84 III där det fastställs att redan en misstanke om grovt rattfylleri kan utgöra grund för ett omhändertagande.

⁸⁸⁵ Se avsnitt 3.1.1 om lämplighetsbedömning.

⁸⁸⁶ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 5 februari 2020 i mål nr 3365-19.

⁸⁸⁷ Förundersökningssekretessen följer av 18 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

Vid misstanke om brott som kan ligga till grund för omhändertagande av skjutvapen ska handläggare i ärendet kontakta förundersökningsledaren för att stämma av vilka uppgifter från förundersökningen som kan röjas för den misstänkte och ligga till grund för omhändertagandet utan att förundersökningen tar skada. Detta gäller dock inte om det står klart att berörd har underrättats om misstanken.

Om förundersökningsledaren samtycker till det kan vissa grundläggande uppgifter såsom brottsrubricering, brottstid och brottsplats omnämnas i beslutet trots att den misstänkte inte har underrättats om misstanken.

Med hänsyn till att det kan förekomma en del sekretessbelagd information i förundersökningen är det viktigt att vara försiktig med att tillföra uppgifter från förundersökningen i ärendet. Det bör inte heller tillföras mer uppgifter från förundersökningen än vad som behövs för att uppfylla utredningsansvaret och motivera beslutet om omhändertagande.⁸⁸⁸

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden och som förekommer i förundersökningen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men.⁸⁸⁹ Sådan sekretess kan bli särskilt aktuell när det gäller personuppgifter på målsägande och vittnen samt uppgifter som de har lämnat, om uppgifterna inte redan är kända för den misstänkte. Uppgifter som rör målsäganden och vittnen bör därför som utgångspunkt inte tillföras ärendet om omhändertagande.

Det bör noteras att den som är part i ett ärende, dvs. den som innehar egen- dom som ska omhändertas, som utgångspunkt har rätt att ta del av allt material som har tillförts ärendet. Rätten att ta del av uppgifter gäller dock med vissa begränsningar.⁸⁹⁰ Handling eller annat material i ärendet får inte lämnas ut till parten i den utsträckning det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådana fall ska myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller i den utsträckning det behövs för att parten ska kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda.⁸⁹¹

Av denna anledning bör uppgifter från t.ex. brottsutredningar, andra IT-system eller e-postkonversationer inte rutinemässigt tillföras ärendet. Endast uppgifter som är av betydelse för beslutet eller som behövs för att driva ärendet framåt ska tillföras ärendet.

⁸⁸⁸ 23 § och 32 § förvaltningslagen.

⁸⁸⁹ 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

⁸⁹⁰ 10 § förvaltningslagen.

⁸⁹¹ 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen.

21.1.6 Onykterhet i samband med hantering av vapen

Omhändertagande av skjutvapen ska även övervägas vid onykterhet i samband med jakt eller målskjutning eller då en tillståndshavare i något annat sammanhang i onyktert tillstånd avlossat skott med ett skjutvapen.⁸⁹²

21.1.7 Bristande förvaring och uppsikt

Omhändertagande av skjutvapen bör ske om tillståndshavaren på ett allvarligt sätt åsidosätter reglerna om förvaring och uppsikt av skjutvapen, ammunition och ljuddämpare.⁸⁹³ Exempelvis genom att tillståndshavaren inte förvarar skjutvapen i ett säkerhetsskåp, brister i uppsikten över egendomen så att det finns risk att obehöriga kommer åt den eller vägrar tillträde för kontroll av förvaringsbestämmelserna.⁸⁹⁴

Om en vapeninnehavare lämnar över sina skjutvapen till annan för förvaring utan att ha tillstånd för detta, riskerar vapnen att missbrukas eftersom förvararen inte blir föremål för Polismyndighetens kontroll. Därmed är utgångspunkten att detta utgör skäl för omhändertagande.⁸⁹⁵

Den som tar emot skjutvapen för förvaring åt annan har i detta fall inte avhämtat kontrollen av sina egna skjutvapen och det har därmed inte funnits risk för missbruk av dessa. Utgångspunkten är därför att förvararens egna skjutvapen inte bör omhändertas. En bedömning måste dock göras från fall till fall. En omständighet som talar för omhändertagande även av förvararens skjutvapen är om förvararen inte har förvarat de mottagna vapnen i säkerhetsskåp.

21.1.8 Omhändertagande enligt LOB

Om en person, vid upprepade tillfällen under en kort tidsperiod, har omhändertagits enligt LOB bör Polismyndigheten besluta om omhändertagande av skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis.⁸⁹⁶

De konkreta omständigheterna vid ett omhändertagande enligt LOB är viktiga att beakta vid prövningen. Aggressivitet eller annat avvikande beteende bör anses som försvårande omständigheter.⁸⁹⁷

⁸⁹² Se avsnitt 3.1.5 med där gjorda hänvisningar.

⁸⁹³ 5 kap. 1–3 §§ och 7 § vapenlagen.

⁸⁹⁴ Se avsnitt 22.1.1.1 och 22.1.2 angående hur återkallelsefrågan bedöms i respektive fall. Se även t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 5 mars 2012 i mål nr 6045-11, Förvaltningsrätten i Växjö dom den 19 september 2018 i mål nr 3042-18 och Förvaltningsrätten i Falun dom den 4 juli 2017 i mål nr 2514-17.

⁸⁹⁵ Se t.ex. Kammarrätten i Jönköpings dom den 5 september 2012 i mål nr 1168-12 där återkallelsebeslutet fastställdes. Den enskilde hade accepterat ett strafföreläggande för brott mot vapenlagen för att han hade förvarat sina skjutvapen hos sin far utan tillstånd under ca 11 månader.

⁸⁹⁶ Se avsnitt 3.1.3 och RÅ 1991 ref. 34 där tre ingripanden enligt LOB under en period av 18 månader utgjorde grund för återkallelse av vapentillstånd.

⁸⁹⁷ Se avsnitt 3.1.3.

Om det rör sig om ett enstaka tillfälle och om inga försvårande omständigheter har kommit fram, saknas i de flesta fall skäl för omhändertagande.

21.1.9 Medicinska skäl

En anmälan från en läkare⁸⁹⁸ om att en person av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen, även om den inte innehåller någon beskrivning av de omständigheter som läkaren grundar sin bedömning på, anses utgöra ett tillräckligt underlag för ett beslut om att omhänderta skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis om det vid tidpunkten för beslutet inte har framkommit några omständigheter som talar i en annan riktning.⁸⁹⁹

Som exempel på medicinska skäl kan nämnas uppgifter om att en tillståndshavare har drabbats av fysisk eller psykisk sjukdom som kan inverka på lämpligheten att inneha skjutvapen eller förmågan att handha skjutvapen eller skjutskickligheten såsom

- grava synfel
- misstänkt missbruk av alkohol, narkotika eller annan substans
- en allvarlig personlighetsförändring som ger utslag i aggressioner
- psykisk störning
- suicidalt beteende, t.ex. uttalade suicidtankar eller genomförda suicidförsök.

Omhändertagande på grund av medicinska skäl förutsätter inte alltid att det finns en anmälan från en läkare. Frågan om omhändertagande aktualiseras även när Polismyndigheten får motsvarande information på annat sätt, t.ex. från polisanställda, hemtjänstpersonal eller anhöriga. En värdering av uppgifterna och dess trovärdighet måste dock göras. Om det vid en sammantagen bedömning finns skäl för ett omhändertagande ska beslut om detta fattas.

21.1.10 Skyndsamt prövning av återkallelsefrågan

Efter beslut om omhändertagande ska frågan om återkallelse av tillståndet prövas skyndsamt.⁹⁰⁰ Det är därför av stor vikt att utredningen i ärendet om återkallelse hela tiden drivs framåt. Så snart utredningen ifråga om återkallelse är klar ska beslut i återkallelsefrågan fattas.

Att en prövning pågår i förvaltningsdomstol avseende omhändertagande utgör inte godtagbart skäl att avvakta med prövningen och utgör inte heller hinder för beslut i frågan om återkallelse.⁹⁰¹ Det är inte heller försvarbart att invänta utgången av en domstolsprocess i brottmål om det står klart att det finns andra skäl som är tillräckliga för en återkallelse, t.ex. allvarlig sjukdom eller bristande förvaring. Om t.ex. åtalet avser brott som inte rimligen kommer kunna läggas till grund för ett beslut om återkallelse är det inte heller

⁸⁹⁸ 6 kap. 6 § vapenlagen.

⁸⁹⁹ HFD 2019 ref. 66, punkt 23.

⁹⁰⁰ 6 kap. 4 a § vapenlagen.

⁹⁰¹ JO:s beslut den 7 mars 2016, dnr 1708-2015 och Kammarrätten i Stockholms dom den 16 april 2015 i mål nr 6814-14.

försvarbart att avvakta med prövningen i fråga om återkallelse tills domen i brottmålet fått laga kraft.⁹⁰²

Under utredningen kan det komma fram nya omständigheter som påverkar prövningen. Dessa nya omständigheter behöver uppmärksammas för att säkerställa att beslut i återkallelsefrågan fattas så snart som möjligt. Exempelvis kan det framkomma att brottsmisstanken har ändrats eller att det inkommit ett nytt läkarintyg efter läkares anmälan.

Särskilt vid omhändertagande på grund av misstanke om brott behöver nya omständigheter i rättsprocessen uppmärksammas.⁹⁰³ Exempelvis kan det uppmärksammas i samband med att åtal väcks att brottet är sådant att det inte rimligen skulle kunna läggas till grund för ett beslut om återkallelse. För detta ändamål behöver bevakning ske.

Hur omfattande bevakningen behöver vara varierar eftersom rättsprocessen för olika brott tar olika lång tid. Nya omständigheter kan exempelvis dyka upp snabbare om rättsprocessen generellt sett är kortare, t.ex. vid mindre allvarliga brott som inte kräver närmare brottsutredning. Handläggare i ärendet ska dock minst varannan månad kontrollera om det kommit fram nya omständigheter i rättsprocessen. I samband med kontrollen ska det göras en bedömning om brottet med hänsyn till omständigheterna fortfarande anses kunna läggas till grund för ett beslut om återkallelse om den misstänkte döms. Varje gång det har gjorts en kontroll ska det framgå av ärendet.

Om det inte längre finns skäl för återkallelse ska beslut om att inte återkalla tillståndet fattas. I beslutet ska anges att omhändertagandet inte längre ska bestå. Tillståndsbeviset ska omedelbart lämnas tillbaka.⁹⁰⁴ Även ett omhändertaget skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin ska lämnas tillbaka.

Om det, efter att beslutet om omhändertagande har överklagats, framkommer nya omständigheter som innebär att skäl för återkallelse saknas ska handläggaren i ärendet informera den jurist som handlägger överklagandet.

21.2 Rätten att inneha skjutvapnet kan inte visas

Ett skjutvapen får omhändertas om någon medför ett skjutvapen utan att kunna visa att den har rätt att inneha vapnet. En sådan åtgärd får vidtas av en polisman, jakttillsynsman som länsstyrelsen förordnat eller av kustbevakningstjänstemän eller tulltjänstemän.⁹⁰⁵

⁹⁰² JO:s inspektionsprotokoll, dnr 7517-2021.

⁹⁰³ Se JK:s beslut den 17 februari 2015 i ärende nr 5373-13-40 där kritik riktades mot Polismyndigheten för det sätt på vilket myndigheten handlagt ett ärende om återkallelse av vapentillstånd. Enligt JK borde Polismyndigheten redan när åtalet mot den enskilde väcktes ha uppmärksammat att det avsåg ett brott som inte rimligen skulle kunna läggas till grund för ett återkallelsebeslut.

⁹⁰⁴ 6 kap. 4 a § tredje stycket vapenlagen.

⁹⁰⁵ 6 kap. 4 b § första stycket vapenlagen. Av 12 kap. 3 § vapenförordningen följer vilka handlingar som tillståndshavaren eller låntagaren måste ha med sig.

Sedan en vecka förflutit efter omhändertagandet ska skjutvapnet återställas, om det inte har tagits i beslag eller det tillstånd som medfört rätt att inneha vapnet har återkallats. Detsamma gäller dessförinnan, om den som medförde skjutvapnet kan styrka sin rätt att ha detta med sig.⁹⁰⁶

21.3 Vård av omhändertagen egendom

När Polismyndigheten har egendom i sin vård till följd av ett tvångsvis omhändertagande är det fråga om myndighetsutövning. Staten svarar därför för skada som orsakats genom fel eller försummelse vid vården av sådan egendom.⁹⁰⁷

21.4 Återlämnande av omhändertagen egendom

Egendom som har tagits om hand ska återlämnas till den som har rätt att inneha och förfoga över egendomen så snart det skäligen kan antas att det inte längre finns någon risk för missbruk.⁹⁰⁸ Detta gäller även när det av utredningen framstår som klart att tillståndet inte kommer att återkallas.

Föremål som inte omfattas av begreppet skjutvapen (se avsnitt 2.1.1) och övriga tillbehör såsom vapenväskor, vapenremmar, kikarsikten kan på begäran lämnas tillbaka till den enskilde även om omhändertagandet består.

Omhändertagen egendom kan lämnas ut först när omhändertagandebeslutet upphävs eller egendomen överlåts till någon som har rätt att inneha den.

21.5 Överlåtelse av omhändertagen egendom

Om det vid en överlåtelse finns behov av göra ett omhändertaget skjutvapen varaktigt obrukbart eller att plombera magasinet är det inte möjligt att lämna ut den omhändertagna egendomen till någon mellanhand för att denne ska vidta sådan åtgärd. I dessa fall måste skjutvapnet överlåtas till någon som har rätt att inneha egendomen i brukbart alternativt oplomberat skick.

Om en ansökan avser ett omhändertaget vapen som saknar märkning kan ansökan inte innehålla tillverkningsnummer eller någon annan uppgift som tillåter identifiering.⁹⁰⁹ Eftersom detta är obligatoriska uppgifter ska ansökan avvisas i dessa fall. Skjutvapnet kan däremot överlåtas till en vapenhandlare eller lämnas ut till den som fått ett tillämpligt innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen. Då ska den nya innehavaren inkomma med en uppgift som tillåter identifiering inom en månad. Detta kan t.ex. ske genom att innehavaren märker vapnet med SE-numret.

⁹⁰⁶ 6 kap. 4 b § andra stycket vapenlagen.

⁹⁰⁷ 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207). Se även avsnitt 4.3.3 (Särskilt om egendom i Polismyndighetens vård) i Rättsavdelningens handbok för skadereglering (RA 2020:1). Information om hur ett anspråk görs finns på www.polisen.se/utsatt-for-brott/ersattning-och-skadestand under rubriken Ansöka om skadestånd för skador som orsakats av polisen.

⁹⁰⁸ 6 kap. 5 § vapenlagen.

⁹⁰⁹ 2 kap. 6 § vapenförordningen.

22 Återkallelse

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

22.1 Återkallelse av tillstånd till innehav, införsel eller förvaring av skjutvapen

Polismyndigheten ska återkalla tillstånd att inneha skjutvapen, att föra in skjutvapen till Sverige eller att förvara skjutvapen hos någon annan om

- tillståndshavaren visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen
- tillståndshavaren utan godtagbar anledning vägrat Polismyndigheten tillträde för att kontrollera att förvaringsbestämmelserna följs
- förutsättningarna för tillståndet inte längre finns
- det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁹¹⁰

Ett beslut om återkallelse av tillstånd till innehav, införsel eller förvaring av skjutvapen gäller omedelbart, om inte annat förordnas.⁹¹¹

Polismyndigheten ska besluta om återkallelse när förutsättningarna är uppfyllda.⁹¹²

I fråga om återkallelse är beviskravet inte lika högt som för fällande dom i brottmålsprocess, utan det räcker att det kan hållas för sannolikt att de åberopade omständigheterna föreligger.⁹¹³ Detta innebär att även om det bara föreligger misstanke om brott, en förundersökning lagts ner eller ett åtal ogillats kan omständigheterna i ärendet vara sådana att de i vissa undantagsfall kan läggas till grund för återkallelse.⁹¹⁴

För återkallelse krävs inte att skjutvapnet har kommit till brottslig användning. Men om skjutvapen har använts i samband med ett brott är det däremot en försvårande omständighet som ska vägas in i bedömningen av om tillstånden ska återkallas eller ej.

Vid prövningen av återkallelsefrågan måste också beaktas de omständigheter under vilka brottet begåtts och vad som framkommit om tillståndshavaren som person.⁹¹⁵

Brottsrubriceringen bör inte vara ensamt utslagsgivande. Av betydelse är också gärningens allvar och de omständigheter under vilka brottet begicks, t.ex. om skjutvapen användes, om det rörde sig om ett enstaka brott eller

⁹¹⁰ 6 kap. 1 § vapenlagen.

⁹¹¹ 10 kap. 2 § vapenlagen.

⁹¹² 6 kap. 1 § vapenlagen.

⁹¹³ RK83 2:1.

⁹¹⁴ Se t.ex. Förvaltningsrätten i Faluns dom den 14 juni 2022 i mål nr 1474-22, Kammarrätten i Göteborgs domar den 5 november 2021 i mål nr 1939-21 och den 15 april 2025 i mål nr 4496-24 samt Kammarrätten i Sundsvalls dom den 1 augusti 2014 i mål nr 709-14.

⁹¹⁵ RÅ 1994 ref. 20.

upprepad brottslighet eller om brottsligheten bedrivits yrkesmässigt eller annars varit särskilt grov eller hänsynslös.⁹¹⁶

Återkallelse av tillstånd på grund av en tidigare meddelad brottmålsdom står inte i strid med förbudet mot dubbel lagföring och dubbla straff (ne bis in idem).⁹¹⁷

När utgången i brottmålet är avgörande för frågan om återkallelse ska domen i brottmålet ha vunnit laga kraft. Att pröva återkallelsefrågan i ett tidigare skede – under pågående förundersökning eller efter att åtal väckts – skulle innebära att en prognos om utfallet i brottmålsprocessen måste göras. Det kan i praktiken vara svårt att göra och framstår från rättssäkerhetssynpunkt generellt som ett sämre alternativ för den enskilde.⁹¹⁸

Detta gäller dock inte om det står klart att det finns andra skäl som är tillräckliga för att fatta beslut, t.ex. allvarlig sjukdom eller bristande förvaring. I dessa fall är det dock viktigt att brottsmisstanken inte omnämns som skäl för beslutet. I sådana fall kan brottsmisstanken istället nämnas i bakgrunden till beslutet. Utgången av en domstolsprocess ska inte heller inväntas om åtalet begränsats till att avse brott som inte rimligen kommer kunna läggas till grund för ett återkallelsebeslut.⁹¹⁹

22.1.1 Olämplig att inneha skjutvapen

Ett tillstånd ska återkallas av Polismyndigheten om tillståndshavaren visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen.⁹²⁰ Denna grund rör den personliga lämpligheten att inneha vapen och innefattar även om en tillståndshavare missbrukat skjutvapen eller förfarit vårdslöst med vapen.⁹²¹ Ett beslut om återkallelse på grund av att tillståndshavaren visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen ska omfatta samtliga skjutvapen som innehas.

För mer information om lämplighetsprövningen, se kapitel 3.

22.1.1.1 Bristande uppsikt eller förvaring

Enligt vapenlagen är utgångspunkten att den som innehar skjutvapen ska ta hand om egendomen och hålla den under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt den.⁹²² När skjutvapen inte används ska de förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme.⁹²³

⁹¹⁶ Se HFD 2016 ref. 33. Rättsfallet avser frågan om förutsättningar fanns för att meddela tillstånd att inneha skjutvapen för en person som gjort sig skyldig till försök till dråp.

⁹¹⁷ HFD 2015 ref. 20.

⁹¹⁸ JK:s beslut den 13 april 2022 i ärende nr 2021/5609.

⁹¹⁹ JO:s inspektionsprotokoll, dnr 7517-2021.

⁹²⁰ 6 kap. 1 § första stycket a) vapenlagen.

⁹²¹ Prop. 1999/2000:27 s. 59 f.

⁹²² 5 kap. 1 § vapenlagen.

⁹²³ 5 kap. 2 § vapenlagen.

Dessa bestämmelser är betydelsefulla för att förhindra att skjutvapen hamnar i orätta händer.⁹²⁴

Om en tillståndshavare på ett allvarligt sätt åsidosätter bestämmelserna gällande uppsikt eller förvaring av skjutvapen bör dennes tillstånd att inneha skjutvapen regelmässigt återkallas.⁹²⁵

Om en vapeninnehavare lämnar över sina skjutvapen till annan för förvaring utan att ha tillstånd för detta, riskerar vapnen att missbrukas eftersom förvararen inte blir föremål för kontroll från Polismyndigheten och därmed är utgångspunkten att detta utgör skäl för återkallelse.

Den som tar emot skjutvapen för förvaring åt annan har i detta fall inte avhänt sig kontrollen av sina egna skjutvapen och det har därmed inte funnits risk för missbruk av dessa. Utgångspunkten är därför att förvararens egna tillstånd inte bör återkallas. En bedömning måste dock göras från fall till fall. En omständighet som talar för återkallelse även av förvararens skjutvapen är om förvararen inte har förvarat de mottagna vapnen i säkerhetsskåp.

22.1.1.2 Medicinska skäl

Frågan om återkallelse ska utredas närmare när en läkare anmält till Polismyndigheten att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen.

I samband med kommunikering om återkallelse, ska den enskilde ges tillfälle att yttra sig över uppgifterna samt, om tillståndshavaren motsätter sig återkallelse, uppmanas att komma in med läkarintyg eller motsvarande som kan motbevisa läkarens bedömning om olämplighet.⁹²⁶ I vissa fall kan det vara befogat att begära att den enskilde inkommer med ett läkarintyg från en specialistläkare.

Som utgångspunkt är ett läkarintyg tillräckligt för att bedöma någon som lämplig att inneha skjutvapen. Uppgifterna i ett läkarintyg måste noggrant värderas utifrån samtliga omständigheter i det enskilda fallet. I vissa fall kan det finnas omständigheter som gör att den enskilde, trots läkarintyget, är att anse som olämplig att inneha skjutvapen.⁹²⁷

Det bör särskilt noteras om intyget om lämplighet är villkorat vad avser t.ex. medicinering eller läkarkontroll. Om läkaren bedömer att personen är lämplig under förutsättningen att denne sköter sin medicinering, genomgår läkarkontroller eller liknande bör inte intyget ligga till grund för att bedöma tillståndshavaren som lämplig att inneha skjutvapen. Detta eftersom att tillstånd att

⁹²⁴ Prop. 1999/2000:27 s. 30.

⁹²⁵ Se t.ex. Kammarrätten i Jönköpings domar den 20 september 2018 i mål nr 86-18 och den 28 maj 2015 i mål nr 3683-14 samt Kammarrätten i Stockholms dom den 11 juli 2014 i mål nr 7740-13. Se även prop. 1999/2000:27 s. 53 där det framgår att återkallelse bör komma i fråga för misskötsel av förvaringen.

⁹²⁶ Se avsnitt 2.6.2 om kommunikation.

⁹²⁷ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 31 maj 2021 i mål nr 2119-20.

inneha skjutvapen inte kan förenas med villkor om medicinering, läkarkontroll eller annan uppföljning.⁹²⁸

Som tidigare nämnts är det Polismyndigheten som har bevisbördan för återkallelse och som ska se till att ärendet blir tillräckligt utrett.⁹²⁹

Polismyndighetens utredningsmöjligheter är emellertid begränsade i dessa fall eftersom sekretessen och tystnadsplikten inom hälso- och sjukvården hindrar hälso- och sjukvårdspersonal att lämna ut uppgifter om patienter till Polismyndigheten i den mån uppgiftslämnandet inte följer av anmälnings-skyldigheten i vapenlagen.⁹³⁰

Av praxis från kammarrätten följer dock att när en läkare har gjort en anmälan om att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha vapen och den enskilde inte har inkommit med någon utredning till stöd för motsatsen, trots att han eller hon har getts tillfälle till det, får Polismyndigheten anses ha gjort vad som krävs för att uppfylla sitt utredningsansvar. En läkares anmälan är vid sådana förhållanden i regel tillräcklig för att bedöma att tillståndshavaren av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen och bör därför föranleda återkallelse av vapentillståndet.⁹³¹

22.1.1.3 Allvarlig sjukdom m.m.

Återkallelse på grund av medicinska skäl förutsätter inte att en läkares anmälan har kommit in till Polismyndigheten. När Polismyndigheten på annat sätt, t.ex. genom uppgifter från hemtjänstpersonal eller anhöriga, fått kännedom om att en tillståndshavare är olämplig att inneha skjutvapen bör återkallelse övervägas. Det kan i dessa situationer röra sig om bl.a. psykisk störning eller en allvarlig ålders- eller personlighetsförändring som medför aggressivitet. Det kan även röra sig om fysisk sjukdom av sådan beskaffenhet att den påtagligt inverkar på förmågan att handha skjutvapen eller skjutskickligheten, såsom grava synfel. Återkallelse bör också övervägas när tillståndshavaren har uppvisat suicidalt beteende, t.ex. genom att ha uttalat suicidtankar eller genomfört ett suicidförsök.

⁹²⁸ Se t.ex. RÅ 1985 Ab 159 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 10 november 2016 i mål nr 1716-16.

⁹²⁹ Huvudregeln är att bevisbördan åvilar den enskilde vid ansökan om förmån och myndighet vid betungande beslut, se Lindqvist, Gustaf, *Bevisfrågor i förvaltningsprocessen* (2019, JUNO, version 1), under rubriken 3. Bevisbörda.

⁹³⁰ Sekretessen för uppgifter inom den offentliga hälso- och sjukvården och tystnadsplikten för personal inom den privata hälso- och sjukvården bryts som regel endast om det följer av en uppgiftsskyldighet i lag eller förordning, se 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen och 6 kap. 12 § patientsäkerhetslagen (2010:659). Några sekretessbrytande bestämmelser som ger Polismyndigheten möjlighet att ta del av uppgifter om enskilda personers hälsotillstånd i vapenärenden finns inte.

⁹³¹ Se Kammarrätten i Jönköpings dom den 6 december 2019 i mål nr 1414-19 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 18 december 2020 i mål nr 3014-19. I den senare domen hade Polismyndigheten fått en läkares anmälan. Efter att ha gett den enskilde möjlighet att yttra sig och inkomma med kompletterande läkarintyg fattades beslut om återkallelse eftersom något läkarintyg inte hade inkommit. Kammarrätten avsåg överklagandet då Polismyndigheten ansågs ha gjort vad som krävdes för att uppfylla sitt utredningsansvar.

I samband med underrättelse till tillståndshavaren, bör denne ges tillfälle att yttra sig över uppgifterna samt, om tillståndshavaren motsätter sig återkallelse, uppmanas att komma in med underlag, t.ex. läkarintyg eller yttrande från socialtjänsten, som kan motbevisa de uppgifter som Polismyndigheten har i återkallelseärendet.⁹³²

Några sekretessbrytande bestämmelser som ger Polismyndigheten möjlighet att begära ut sekretessbelagda uppgifter om enskilda personers hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden i vapenärenden finns inte.

Inkommer det ett läkarintyg eller motsvarande bör det vid psykisk sjukdom särskilt noteras om intyget om lämplighet är villkorat vad avser t.ex. medicinering eller läkarkontroll. Om läkaren bedömer att personen är lämplig under förutsättningen att denne sköter sin medicinering, genomgår läkarkontroller eller liknande bör inte intyget ligga till grund för att tillståndshavaren är lämplig som vapeninnehavare. Detta eftersom att tillstånd att inneha skjutvapen inte kan förenas med villkor om medicinering, läkarkontroll eller annan uppföljning.⁹³³

Får Polismyndigheten inte del av mer underlag, trots uppmaning till tillståndshavaren, får en bedömning i det enskilda fallet göras om den utredning som finns i ärendet är tillräcklig för att kunna fatta ett beslut om återkallelse.

22.1.2 Vägrat tillträde för kontroll av förvaringen

En person som har tillstånd att inneha skjutvapen är skyldig att ge Polismyndigheten tillträde till den plats där skjutvapnen förvaras för att en kontroll av att förvaringsbestämmelserna följs ska kunna ske.⁹³⁴

Ett tillstånd att inneha skjutvapen ska återkallas om tillståndshavaren utan godtagbar anledning har vägrat Polismyndigheten tillträde för kontroll av förvaringen.⁹³⁵

Precis som övriga återkallelsegrunder är också denna återkallelsegrund obligatorisk. Detta innebär att beslut om återkallelse ska fattas om villkoren i bestämmelsen är uppfyllda.

Vad som avses med godtagbar anledning exemplifieras inte i förarbetena, men det skulle kunna röra sig om t.ex. sjukdom, tillfällig vistelse på annan ort och liknande.

Om tillståndshavaren utan godtagbar anledning vägrar Polismyndigheten tillträde för att genomföra kontrollen ska beslut om omhändertagande fattas, se kapitel 21.

⁹³² Se avsnitt 2.6.2 om kommunikation.

⁹³³ Se t.ex. RÅ 1985 Ab 159 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 10 november 2016 i mål nr 1716-16.

⁹³⁴ 5 kap. 7 § vapenlagen.

⁹³⁵ 6 kap. 1 § första stycket b) vapenlagen.

22.1.3 Förutsättningarna för tillståndet inte längre finns

Ett tillstånd att inneha vapen ska återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.⁹³⁶ Ett innehavstillstånd ska alltså återkallas om förutsättningarna för vapeninnehavet på ett väsentligt sätt förändrats i förhållande till omständigheterna som förelåg vid tidpunkten då tillståndet utfärdades.⁹³⁷

Precis som övriga återkallelsegrunder är också denna återkallelsegrund obligatorisk. Detta innebär att beslut om återkallelse ska fattas om villkoren i bestämmelsen är uppfyllda.

Återkallelse med stöd av bestämmelsen ska också ske när ett skjutvapen anmäls som stulet eller förkommet. Detta gäller dock inte om anmälan avser skjutvapen i dödsbo, eftersom tillståndsinnehavaren avlidit har innehavstillståndet förlorat sin rättsverkan varvid återkallelse anses obehövt.

Ytterligare ett exempel på när återkallelse kan aktualiseras på denna grund är om tillståndshavaren inte längre har behov av det aktuella skjutvapnet. Detta tar främst sikte på skjutvapen som innehas för andra ändamål än jakt eftersom den som tagit jägarexamen anses ha behov av fyra skjutvapen för ändamålet jakt.⁹³⁸

Om tillståndshavaren t.ex. inte längre är medlem i en skytteförening kan personen inte heller normalt sett anses ha behov av att inneha skjutvapen för ändamålet målskjutning.⁹³⁹ Samma sak gäller om tillståndshavaren inte längre kan visa att synnerliga skäl, om sådana krävs för innehavet, fortfarande finns.⁹⁴⁰

Ett annat exempel när återkallelse kan aktualiseras på denna grund är om tillståndshavaren har meddelats tillståndet på grund av att denne har en viss anställning eller uppdrag men anställningen eller uppdraget har upphört.

Bestämmelsen kan också tillämpas avseende sammanslutningar som har tillstånd att inneha skjutvapen. Ett sådant tillstånd ska återkallas med stöd av denna bestämmelse om sammanslutningen inte längre är ansluten till den auktoriserade sammanslutningen vars reglemente låg till grund för innehavet. Samma sak gäller om det är den auktoriserade sammanslutningen som är tillståndshavare och denna sammanslutning förlorar sin auktorisation.⁹⁴¹

Om en domstol har beslutat att förverka ett skjutvapen ska också tillståndet avseende det förverkade skjutvapnet, om sådant finns, återkallas med stöd av denna bestämmelse.⁹⁴²

⁹³⁶ 6 kap. 1 § första stycket c) vapenlagen.

⁹³⁷ Prop. 1990/91:130 s. 46 f.

⁹³⁸ 2 kap. 4 § femte stycket vapenförordningen.

⁹³⁹ Prop. 1990/91:130 s. 46 f.

⁹⁴⁰ Prop. 1990/91:130 s. 47 och 63.

⁹⁴¹ Prop. 2013/14:226 *Skärpningar i vapenlagstiftningen*, s. 26.

⁹⁴² Prop. 1973:166, s. 146.

Återkallelse med stöd av bestämmelsen kan dock inte ske med anledning av ändrade föreskrifter gällande vilka skjutvapen som får användas för jakt, åtminstone inte när tillståndet meddelades efter att ändringen trädde ikraft.⁹⁴³

22.1.4 Annan skälig anledning att återkalla tillståndet

Tillstånd att inneha skjutvapen ska också återkallas när det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁹⁴⁴

Precis som övriga återkallelsegrunder är också denna återkallelsegrund obligatorisk. Detta innebär att beslut om återkallelse ska fattas om villkoren i bestämmelsen är uppfyllda.

Denna bestämmelse är avsedd endast för sådana fall som inte täcks av de övriga grunderna för återkallelse och bör därför tillämpas endast i undantagsfall.⁹⁴⁵ Bestämmelsen kan tillämpas i oförutsägbara situationer då det skulle vara stötande om ett tillstånd att inneha skjutvapen inte återkallas.⁹⁴⁶

Praxis är mycket sparsam men bestämmelsen har använts till exempel vid återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen då det uppdagats att tillståndshavaren tillskansat sig tillståndet genom att vilseleda Polismyndigheten.⁹⁴⁷

22.2 Återkallelse av tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

Ett tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin ska återkallas om

- förutsättningarna för tillståndet inte längre finns
- tillståndshavaren har missbrukat den egendom som tillståndet gäller
- det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁹⁴⁸

Ärenden om återkallelse av tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin liknar ett ärende om återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen. På grund av detta kan bedömningen göras på samma sätt, se avsnitt 22.1.2 om återkallelse på grund av att förutsättningarna inte längre finns och avsnitt 22.1.4 om återkallelse på grund av annan skälig anledning.

Återkallelse på grund av att egendomen som tillståndet avser missbrukas förekommer dock endast i fråga om återkallelse av tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin. Det klargörs inte i förarbetena till vapenlagen vad som avses med denna återkallelsegrund men ett exempel på

⁹⁴³ Se Kammarrätten i Jönköpings domar den 23 januari 2013 i mål nr 1956-12 och mål nr 3417-12 och den 31 januari 2013 i mål nr 2108-12 samt Kammarrätten i Stockholms dom den 17 april 2013 i mål nr 7755-12.

⁹⁴⁴ 6 kap. 1 § första stycket d) vapenlagen.

⁹⁴⁵ Prop. 1999/2000:27 s. 59.

⁹⁴⁶ SOU 1998:44 s. 221.

⁹⁴⁷ Förvaltningsrätten i Faluns dom den 21 april 2015 i mål nr 5569-13. Samma dag meddelades fyra likalydande domar gällande andra personer som vilselett Polismyndigheten på samma sätt.

⁹⁴⁸ 6 kap. 2 § vapenlagen.

detta är att tillståndshavaren använder ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin för ett annat ändamål än det ändamål som tillståndet avser.⁹⁴⁹

22.3 Återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen

22.3.1 Allmänt

Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ska återkallas om:

- tillståndshavaren inte längre driver yrkesmässig handel
- förutsättningarna för tillståndet inte längre finns
- det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁹⁵⁰

I dessa tre fall är bestämmelsen alltså tvingande vilket innebär att tillståndet ska återkallas om förutsättningarna är uppfyllda.

Det första fallet tar sikte på när tillståndshavaren inte längre kan anses driva yrkesmässig handel med skjutvapen. Polismyndigheten bör därför vid den årliga inspektionen hos vapenhandlare kontrollera omfattningen av det gångna årets verksamhet.

Endast en tillfällig nedgång i försäljningen bör inte innebära att tillståndet att driva handel med skjutvapen ska återkallas. Först när antalet transaktioner är otillräckliga under två eller fler år i följd ska tillståndet återkallas eftersom tillståndshavaren under sådana omständigheter inte längre kan anses driva yrkesmässig handel med skjutvapen.⁹⁵¹

Tillståndet att driva handel med skjutvapen ska också återkallas när förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. En sådan situation föreligger när tillståndshavaren är en juridisk person och det inte finns någon godkänd förestandare eller ersättare för verksamheten, t.ex. för att godkännandena har återkallats och några nya personer inte har utsetts eller godkänts.⁹⁵²

En annan situation när förutsättningarna för tillståndet inte längre finns skulle kunna vara bristande laglydnad. Detta gäller enbart om tillståndshavaren är en fysisk person eller en juridisk person i vilken en fysisk person som har ett betydande inflytande och denna person uppvisar bristande laglydnad.

Enligt förarbetsuttalandena gör sig samma skäl gällande i fråga om återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen som i fråga om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁹⁵³ Se vidare i avsnitt 22.1 gällande återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen.

⁹⁴⁹ Observera dock att 3 kap. 3 § vapenförordningen medger användande för andra ändamål i vissa fall.

⁹⁵⁰ 6 kap. 3 § första stycket vapenlagen.

⁹⁵¹ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 6 oktober 2011 i mål nr 2318-11.

⁹⁵² Prop. 2011/12:109 s. 30.

⁹⁵³ Prop. 1999/2000:27 s. 59 f.

Ett sista exempel på när förutsättningarna för tillståndet inte längre finns och det ska återkallas av denna anledning är om tillståndshavaren (juridisk eller fysisk person) har försatts i konkurs eller om tillståndshavaren (fysisk person) eller en person som har betydande inflytande över en juridisk person har meddelats näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud.

Det tredje och sista fallet gäller återkallelse på grund av annan skälig anledning. Ett exempel på detta är underlåtenhet att anmäla förändring av vem som har ett betydande inflytande över en juridisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁹⁵⁴

Vidare finns det en fakultativ regel som anger att tillståndet får återkallas om tillståndshavaren har åsidosatt en bestämmelse i vapenlagen eller en föreskrift eller ett villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.⁹⁵⁵

Exempel på när frågan om återkallelse kan aktualiseras enligt denna bestämmelse är bl.a. om tillståndshavaren

- bryter mot ett förvaringsvillkor⁹⁵⁶
- inte följer bestämmelserna om skriftlig dokumentation⁹⁵⁷
- överlåter skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha det
- åsidosätter underrättelseskyldigheten gällande misstänkta förvärv eller försök till förvärv av ammunition⁹⁵⁸
- bryter mot reglerna kring vapenhandlares utlåning av skjutvapen, både avseende längden för lånet och reglerna kring närvaro av godkänd företrädare vid provskjutning⁹⁵⁹
- inte vidtar rättelse gällande en mindre allvarlig överträdelse av ovanstående punkter trots att felet har påtalats av Polismyndigheten
- innehar ett helautomatiskt skjutvapen i handeln utan att det finns en viss köpare till det.⁹⁶⁰

En bedömning av om åsidosättandet av en bestämmelse i vapenlag-stiftningen eller av ett villkor varit så allvarligt att det är motiverat att återkalla tillståndet måste dock göras i varje enskilt fall.

Inköps- och försäljningsförteckningar som förts före införandet av Polismyndighetens digitala vapenbok samt bilagor till dessa förteckningar ska bevaras under tio år, räknat från den dag då sista anteckningen gjordes. Om rörelsen läggs ned ska förteckningen inklusive bilagor överlämnas till Polismyndigheten.⁹⁶¹ Beslutet om återkallelse bör innehålla en påminnelse om detta.

⁹⁵⁴ Prop. 2011/12:109 s. 30. Skyldigheten att göra detta regleras i 2 kap. 10 § tredje stycket vapenlagen.

⁹⁵⁵ 6 kap. 3 § andra stycket vapenlagen.

⁹⁵⁶ Som meddelats med stöd av 2 kap. 10 d § första stycket vapenlagen.

⁹⁵⁷ Se 5 kap. 5 och 6 §§ vapenförordningen.

⁹⁵⁸ 2 kap. 10 e § vapenlagen. Se även prop. 2022/23:102 s. 70.

⁹⁵⁹ Se 3 kap. 6 § vapenlagen.

⁹⁶⁰ Se 2 kap. 10 d § andra stycket vapenlagen.

⁹⁶¹ 5 kap. 10 § vapenförordningen.

22.3.2 När börjar beslutet att gälla?

Polismyndighetens beslut enligt vapenlagen gäller omedelbart, om inte annat förordnas.⁹⁶²

Beslut om återkallelse av vapenhandlartillstånd gäller dock omedelbart endast om det särskilt förordnas i beslutet. Ett sådant förordnande får meddelas om det finns särskilda skäl.⁹⁶³

Ett förordnande om att beslut om återkallelse av vapenhandlartillstånd ska gälla omedelbart bör således förbehållas de fall då det är fråga om allvarliga eller upprepade överträdelser av bestämmelser i vapenlagen, vapenförordningen eller Polismyndighetens föreskrifter som meddelats med stöd av vapenlagstiftningen.

Särskilda skäl kan också anses föreligga om det finns en uppenbar och allvarlig risk för att skjutvapnen kan komma att missbrukas. I sådana fall bör även de skjutvapen som vapenhandlaren innehar omhändertas.⁹⁶⁴

Om något förordnande om att beslutet ska gälla omedelbart inte meddelas gäller beslutet först när det vinner laga kraft.⁹⁶⁵

Ett beslut om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen får långtgående verkningar för tillståndshavaren. Mot bakgrund av detta, samt de praktiska problem som kan uppstå med anledning av återkallelsen, ska det alltid framgå av beslutet när verksamheten senast ska vara avvecklad.

Detta gäller oavsett om beslutet gäller omedelbart eller först när det har vunnit laga kraft. Tiden för avveckling bör i normalfallet omfatta åtminstone sex månader, men denna tid kan förlängas beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.

Om Polismyndigheten förordnar att beslutet gäller omedelbart ska tidsfristen uttryckas med ett specifikt datum då verksamheten senast ska vara avvecklad. Om beslutet däremot gäller först när det har vunnit laga kraft ska tidsfristen uttryckas som t.ex. ”sex månader efter laga kraft”.

Tidsfristen räknas från dagen då beslutet vinner laga kraft eller från dagen då beslutet meddelades om det förordnats att gälla omedelbart.⁹⁶⁶

Under tidsfristen för avveckling bör vapenhandlaren anses ha rätt att fortsätta avyttra skjutvapen, men inte att köpa in skjutvapen från enskilda personer eller andra vapenhandlare. Verksamheten ska under tidsfristen enbart syfta till avveckling.

⁹⁶² 10 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁹⁶³ 10 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁹⁶⁴ Se avsnitt 21.1.4.

⁹⁶⁵ 35 § första stycket förvaltningslagen.

⁹⁶⁶ Se JO:s beslut den 6 mars 2008, dnr 4160-2006.

Samtliga skjutvapen som innehas i handeln ska vara avyttrade eller skrotade inom tidsfristen för avveckling. Om vapenhandlaren innehar skjutvapen efter att tidsfristen har löpt ut kan ansvar för vapenbrott komma i fråga.

22.3.3 Återkallelse av godkännande som föreståndare och ersättare

Ett godkännande som föreståndare eller ersättare ska återkallas om förutsättningarna för godkännandet inte längre finns.⁹⁶⁷ Kraven för att bli godkänd som föreståndare eller ersättare är desamma som för att få tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁹⁶⁸

Bedömningen gällande när förutsättningarna för godkännandet inte längre finns bör alltså göras på motsvarande sätt som för återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁹⁶⁹

Ett beslut om återkallelse av godkännande gäller omedelbart om inte annat förordnas.⁹⁷⁰ Som huvudregel innebär alltså beslutet att personen som tidigare var godkänd omedelbart måste upphöra att agera som föreståndare eller ersättare. Detta gäller även om beslutet överklagas.

Om godkännandet för föreståndaren återkallas får detta till effekt att verksamheten inte längre kan bedrivas.⁹⁷¹ Detta gäller dock inte om det finns en godkänd ersättare som kan gå in i den tidigare föreståndarens ställe.

Om både föreståndaren och samtliga ersättares godkännanden återkallas innebär detta också att tillståndet att driva handel med skjutvapen ska återkallas, se avsnitt 22.3.1.

22.3.4 Återkallelse när tillståndshavaren försätts i konkurs eller avlider

Om tillståndshavaren (oavsett om denne är en fysisk person, en enskild näringsidkare⁹⁷² eller en juridisk person) försätts i konkurs får rörelsen fortsättas för konkursboets räkning under högst ett år från edgångssammanträdet i konkursen.⁹⁷³

Detta gäller dock under förutsättning att konkursboet anmäler detta till Polismyndigheten inom en månad från edgångssammanträdet. Dessutom måste

⁹⁶⁷ 6 kap. 3 b § vapenlagen.

⁹⁶⁸ 2 kap. 10 c § vapenlagen.

⁹⁶⁹ Se 6 kap. 3 § första stycket b) vapenlagen.

⁹⁷⁰ 10 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁹⁷¹ 2 kap. 10 a § vapenlagen.

⁹⁷² Begreppet enskild näringsidkare avser den som driver och ansvarar för en enskild näringsverksamhet. Enskild näringsverksamhet är en företagsform där en privatperson är ensam ägare till samt driver och ansvarar för företaget. Det finns inte någon tydlig gräns mellan privatpersonen och företaget. En annan benämning på enskild näringsverksamhet är enskild firma.

⁹⁷³ 5 kap. 11 § vapenförordningen.

rörelsen förestås av en godkänd föreståndare eller ersättare under tiden den drivs vidare för konkursboets räkning.⁹⁷⁴

När tidsfristen har löpt ut, eller om konkursboet inte vill driva rörelsen vidare, ska tillståndet att driva handel med skjutvapen återkallas.⁹⁷⁵

Konkursboet har rätt att inneha skjutvapen till dess att konkursen har avslutats.⁹⁷⁶ Något lagstöd för inlösen av de skjutvapen som eventuellt finns kvar i rörelsen efter att tidsfristen har löpt ut finns dock inte. Samtliga skjutvapen som innehades av vapenhandlaren måste således säljas inom tidsfristen eller skrotas innan konkursen avslutas.

Om tillståndshavaren är en fysisk person eller en enskild näringsidkare och denna person avlider gäller samma sak som ovanstående, men tidsfristerna räknas istället från dödsfallet.⁹⁷⁷

Dessutom kan dödsboet välja att inte driva rörelsen vidare och istället hantera de skjutvapen som hänför sig till rörelsen inom ramen för dödsboet med stöd av regelverket för dödsbon i vapenlagen. I dessa fall kan tillståndet att bedriva handel med skjutvapen återkallas direkt.⁹⁷⁸ När tidsfristen för dödsboet har löpt ut ska eventuellt kvarvarande skjutvapen lösas in av staten.⁹⁷⁹

22.4 Återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition

I fråga om återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition är bedömningen densamma som vid återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁹⁸⁰ Se avsnitt 22.3.

Beslutet om återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition gäller omedelbart om inte annat förordnas.⁹⁸¹

Förmedlingsförteckningen samt bilagor till denna ska bevaras under tio år, räknat från den dag då sista anteckningen gjordes. Om rörelsen läggs ned ska förteckningen inklusive bilagor överlämnas till Polismyndigheten.⁹⁸² Beslutet om återkallelse bör innehålla en påminnelse om detta.

⁹⁷⁴ 5 kap. 11 § vapenförordningen.

⁹⁷⁵ Med stöd av 6 kap. 3 § första stycket b) vapenlagen.

⁹⁷⁶ 8 kap. 1 § c) vapenlagen.

⁹⁷⁷ 5 kap. 11 § vapenförordningen.

⁹⁷⁸ Enligt 6 kap. 3 § första stycket b) vapenlagen.

⁹⁷⁹ 7 kap. 1 § b) vapenlagen.

⁹⁸⁰ 6 kap. 3 § första stycket vapenlagen.

⁹⁸¹ 10 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁹⁸² 5 kap. 10 § vapenförordningen.

22.5 Återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn

I fråga om återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn ska reglerna om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen tillämpas på motsvarande sätt.⁹⁸³ Se avsnitt 22.3.

Vad gäller omhändertagande av skjutvapen hos en reparatör kan motsvarande bedömning som för vapenhandlare göras.⁹⁸⁴

Beslutet om återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn gäller omedelbart om inte annat förordnas.⁹⁸⁵

Även i detta fall får återkallelsebeslutet långtgående verkningar för den enskilde och beslutet kan ge upphov till vissa praktiska problem. På grund av detta bör Polismyndigheten som utgångspunkt förordna att återkallelsebeslutet inte gäller omedelbart utan istället viss tid efter att beslutet har vunnit laga kraft. När denna tid har löpt ut ska verksamheten vara avvecklad. Detta ska framgå av beslutet.

Under denna tidsfrist har reparatören rätt att fortsätta inneha de skjutvapen som lämnats in före beslutet om återkallandet av tillståndet. Reparatören bör dock inte få åta sig nya uppdrag utan verksamheten ska endast inriktas på att slutföra de redan påbörjade uppdragen och återlämna dessa skjutvapen till ägaren. Om reparatören fortsätter att inneha skjutvapen efter att tidsfristen har gått ut kan ansvar för vapenbrott komma i fråga.

Reparationsförteckningen samt bilagor till denna ska bevaras under tio år, räknat från den dag då sista anteckningen gjordes. Om rörelsen läggs ned ska förteckningen inklusive bilagor överlämnas till Polismyndigheten.⁹⁸⁶ Beslutet om återkallelse bör innehålla en påminnelse om detta.

22.6 Återkallelse av tillstånd att låna skjutvapen

Ett tillstånd att låna skjutvapen ska återkallas om

- innehavaren har visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen
- förutsättningar för tillståndet inte längre finns
- det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁹⁸⁷

Situationerna när ett tillstånd att låna skjutvapen ska återkallas är desamma som när ett tillstånd att inneha skjutvapen ska återkallas. På grund av detta kan bedömningen göras på samma sätt, se avsnitt 22.1.1 om återkallelse på grund av att innehavaren är olämplig, avsnitt 22.1.2 om återkallelse på grund av att förutsättningarna inte längre finns och avsnitt 22.1.4 om återkallelse på grund av annan skälig anledning.

⁹⁸³ 6 kap. 3 § tredje stycket vapenlagen.

⁹⁸⁴ Se avsnitt 21.1.4.

⁹⁸⁵ 10 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁹⁸⁶ 8 kap. 2 § fjärde stycket vapenförordningen.

⁹⁸⁷ 6 kap. 3 a § vapenlagen.

Ett exempel på när ett tillstånd att låna skjutvapen ska återkallas på grund av att förutsättningarna inte längre finns är att personen som innehar tillståndet att låna skjutvapen erhåller tillstånd att inneha samma typ av skjutvapen. I detta fall behövs inte längre tillståndet att låna skjutvapen eftersom personen har rätt att låna skjutvapen mot bakgrund av innehavstillståndet.⁹⁸⁸

⁹⁸⁸ Prop. 2005/06:113 s. 59.

23 Underrättelseskyldighet till Försvarsmakten

23.1 När ska underrättelseskyldigheten fullgöras?

Om Polismyndigheten får kännedom om omständigheter som kan medföra att en person som tillhör hemvärnets personal⁹⁸⁹ är olämplig att inneha skjutvapen, ska Polismyndigheten omedelbart underrätta Försvarsmakten om dessa omständigheter.⁹⁹⁰

Denna skyldighet innebär att sekretess inte hindrar att uppgifterna lämnas till Försvarsmakten.⁹⁹¹

Det är inte möjligt att åsidosätta underrättelseskyldigheten även om underrättelsen skulle innebära risk för att beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skulle skadas, t.ex. för att det finns risk att den misstänkte undanröjer bevis.

Eftersom underrättelsen ska ske omedelbart är det inte möjligt att avvakta med den för att t.ex. hinna genomföra ett förhör.

Underrättelseskyldigheten till Försvarsmakten är inte begränsad till brottsmisstankar och fällande domar, utan avser även andra omständigheter som kan medföra olämplighet att inneha skjutvapen såsom läkares anmälan.⁹⁹²

23.2 Hur ska underrättelseskyldigheten fullgöras?

Formulär *Information till Försvarsmakten* (PM 558.1) ska användas för att fullgöra underrättelseskyldigheten till Försvarsmakten. Av formuläret framgår hur underrättelsen praktiskt ska genomföras. Några handlingar ska inte bifogas underrättelsen.

Underrättelsen ska innehålla en redogörelse för de omständigheter som ligger till grund för den. Om underrättelsen föranleds av brottsmisstanke bör det framgå om den misstänkte har underrättats om misstanken eller inte.

Ansvarig förundersökningsledare ska informeras om att underrättelse kommer att lämnas till Försvarsmakten.

Försvarsmakten bör informeras om att sekretessen enligt 18 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen även gäller hos Försvarsmakten.

⁹⁸⁹ 4 § hemvärnsförordningen (1997:146).

⁹⁹⁰ 13 kap. 12 § vapenlagen.

⁹⁹¹ 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen.

⁹⁹² Prop. 2005/06:113 s. 60.

24 Avveckling av innehav av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

24.1 Överlåtelse

Den som har tillstånd eller rätt att inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kan avveckla sitt innehav genom att egendomen överläts till någon annan som har tillstånd eller rätt att inneha egendomen. Detta sker antingen genom att egendomen överläts till en vapenhandlare eller genom att den nya innehavaren ansöker om tillstånd att inneha den aktuella egendomen. Den nya innehavaren behöver inte ha tillstånd om denne har rätt att inneha egendomen på annan grund.

24.2 Skrotning

En vapeninnehavare som inte vill ha kvar sitt skjutvapen, och inte kan eller vill överlåta det, ska lämna in det till Polismyndigheten för skrotning.⁹⁹³ Detta gäller även sådana föremål som jämföras med skjutvapen.⁹⁹⁴ Skjutvapen och föremål som jämföras med skjutvapen kan inte demoleras eller bearbetas på andra sätt för att undgå kravet på inlämnande till Polismyndigheten för skrotning. Föremål som inte jämföras med skjutvapen⁹⁹⁵, ljuddämpare och vapenmagasin omfattas inte av detta krav.

En vapeninnehavare som avser att skrota det skjutvapen som också medför rätt att inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin måste göra sig av med egendomen innan skjutvapnet skrotas eftersom personen annars riskerar att göra sig skyldig till brott mot vapenlagen.⁹⁹⁶

När en vapeninnehavare lämnar in ett skjutvapen för skrotning till Polismyndigheten ska tillståndsbeviset bifogas. Någon ersättning utgår inte till vapeninnehavare i samband med skrotning.⁹⁹⁷ Att tillståndsbeviset ska bifogas av den som lämnar ett skjutvapen för skrotning bör inte tolkas som en förutsättning för att skrotning ska ske.

Tillståndet att inneha det skrotade vapnet har förlorat sin rättsverkan varvid återkallelse anses obehövligt.

24.2.1 Vem kan lämna in ett skjutvapen för skrotning?

Den som vill skrota sitt skjutvapen ska lämna in det till Polismyndigheten.⁹⁹⁸

⁹⁹³ 4 kap. 4 § vapenlagen.

⁹⁹⁴ 1 kap. 3 § vapenlagen.

⁹⁹⁵ 1 kap. 4 § vapenlagen.

⁹⁹⁶ 9 kap. 2 § första stycket d) vapenlagen.

⁹⁹⁷ 4 kap. 4 § vapenlagen.

⁹⁹⁸ 4 kap. 4 § vapenlagen.

Det är endast tillståndshavaren, eller någon som har fått fullmakt av tillståndshavaren, som kan lämna in skjutvapen för skrotning. Det finns inga formella krav på hur fullmakten ska utformas. Polismyndigheten får i det enskilda fallet bedöma om en fullmakt kan godtas.

Förutsättningen för att någon annan än tillståndshavaren ska kunna skrota vapen är att denna person är berättigad att låna skjutvapnet som ska skrotas.

Skjutvapen kan endast tas emot för skrotning om det finns ett giltigt tillstånd eller annan rätt att inneha skjutvapnet, t.ex. rätten att inneha egendomen som tillfaller den som tagit hand om ett dödsbo eller konkursbo.⁹⁹⁹ Om något sådant tillstånd eller rätt inte finns bör anmälningsupptagare kontaktas enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.¹⁰⁰⁰

Skjutvapen som ingår i ett dödsbo får transporteras och lämnas in för skrotning av den som har tagit hand om boet (här avses en dödsbodelägare eller den som förvarar skjutvapen för dödsboets räkning). I egenskap av dödsboföreträdare får även en boutredningsman transportera och lämna in skjutvapen som tillhör ett dödsbo för skrotning.¹⁰⁰¹ Observera att den som lämnar in skjutvapen för skrotning måste vara behörig att företräda dödsboet vilket förutsätter att bouppteckning är gjord och i förekommande fall fullmakt från samtliga dödsbodelägare, se avsnitt 25.1.1. Den som har tagit hand om ett konkursbo får på motsvarande sätt transportera och lämna in skjutvapen för skrotning.

24.3 Inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

24.3.1 Inledning

Inlösen kan komma att aktualiseras i ett flertal olika fall. Bestämmelserna om inlösen syftar till att slutligen reglera frågan om hanteringen av sådana skjutvapen som omfattas av någon av inlösengrunderna.

Utgångspunkten är att inlösen ska undvikas genom att låta vapeninnehavaren själv avveckla sitt innehav genom att skrota, sälja eller på annat sätt överlåta egendomen.¹⁰⁰² Det är först om vapeninnehavaren inte själv avvecklar innehavet inom föreskriven tid som inlösen blir aktuellt. Motsatsvis följer att när ett innehav inte avvecklas inom förskriften tid är reglerna om inlösen tvingande. Har egendomen inte lämnats in för skrotning eller ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen inkommit innan tidsfristen löper ut förfaller möjligheten att själv avveckla innehavet.¹⁰⁰³

⁹⁹⁹ 4 kap. 4 § vapenlagen.

¹⁰⁰⁰ 2 kap. 1 § första stycket a) jämlikt 9 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰⁰¹ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 8 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰⁰² Prop. 1973:166 s. 146 f.

¹⁰⁰³ Förvaltningsrätten i Härnösands dom den 11 mars 2022 i mål nr 41-22.

Det är inte möjligt att lämna in skjutvapen till Polismyndigheten för ”förtida inlösen”, dvs. en sorts frivillig inlösen, innan tidsfristen har gått ut. Inlösen är en tvångsåtgärd och ska endast användas när det inte går att hantera frågan på annat sätt.¹⁰⁰⁴

24.3.2 Situationer när inlösen kan aktualiseras

Det finns fyra situationer då skjutvapen, ammunition, ljudämpare eller vapenmagasin ska lösas in av staten.¹⁰⁰⁵

Det första fallet är när tillståndet att inneha egendomen har återkallats utan att den samtidigt har förklarats förverkad eller tagits i beslag. Observera att denna inlösengrund endast tar sikte på återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen, ammunition, ljudämpare eller vapenmagasin och inte återkallelse av andra typer av tillstånd som innebär en rätt att inneha skjutvapen såsom tillstånd att bedriva handel med skjutvapen m.m.

Det andra fallet tar sikte på tillståndsinnehavare som avlider. Om dödsboet inte överlåter eller skrotar egendomen inom tidsfristen ska den lösas in av staten. Observera att denna inlösengrund även aktualiseras när fysiska personer och enskilda näringsidkare som har tillstånd att bedriva handel med skjutvapen avlider.

Det tredje fallet fokuserar på skjutvapen som har förvärvats genom arv, testamente eller bodelning. Om sökanden får avslag på sin ansökan ska skjutvapnet lösas in om det inte avyttras till någon annan inom tidsfristen.

Det fjärde och sista fallet gäller skjutvapen som har tagits i beslag och som inte blivit förverkade, på grund av att domstolen ogillar förverkandeyrkandet eller på grund av att åklagaren har beslutat att inte föra talan om förverkande.

24.3.3 Tidsfristerna för inlösen

24.3.3.1 Generellt om tidsfristerna

Tidsfristerna som framgår av vapenlagens inlösenbestämmelser är absoluta. Detta innebär att det inte finns några möjligheter till undantag eller dispens, bortsett från möjligheten till förlängning av tidsfristen.¹⁰⁰⁶

Tidsfristen för dödsbon räknas från dagen då den tidigare innehavaren avled.¹⁰⁰⁷

Tidsfristen för inlösen efter återkallelse eller avslag på ansökan räknas från dagen då beslutet vinner laga kraft.

¹⁰⁰⁴ Se prop. 2020/21:42 *Genomförande av 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv*, s. 74.

¹⁰⁰⁵ 7 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰⁰⁶ 7 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

¹⁰⁰⁷ 7 kap. 2 § första stycket a) vapenlagen.

Om beslutet har överklagats och domstolen avbryter delgivningsförsöken vinner domen aldrig laga kraft. Det finns inget hinder mot att Polismyndigheten i denna situation kontaktar domstolen för att upplysa om att tidsfristen för inlösen räknas från dagen då beslutet vunnit laga kraft. Om domen ändå inte delges bör tidsfristen räknas från dagen då domstolens dom meddelades.

I detta fall bör underrättelsen om värderingen, se avsnitt 24.3.4.2, kommuniceras genom delgivning tillsammans med domen.

Inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin som någon innehaft utan att ha rätt till det, ska ske tre månader efter det att domstol har beslutat att egendomen inte ska förverkas, alternativt tre månader efter att åklagaren i ett sådant fall har beslutat att inte föra talan om förverkande. Tidsfristen räknas i detta fall från dagen då rättens beslut i förverkandefrågan meddelades, alternativt dagen då åklagaren fattade beslut om att häva beslaget.¹⁰⁰⁸

Om en ansökan som görs inom den tidsfrist som gäller i det enskilda fallet avslås, aktualiseras en undantagsregel som innebär att en ny tidsfrist om tre månader börjar löpa. Denna tidsfrist räknas från dagen då Polismyndigheten fattade beslut om avslag.¹⁰⁰⁹

Om ytterligare en ansökan inkommer inom den nya tremånadersfristen och även denna ansökan avslås gäller inte undantagsregeln. Tidsfristen om tre månader fortsätter därför löpa och när denna har löpt ut ska skjutvapnen lösas in av staten.

Tidsfristerna beräknas enligt lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid.

Exempel: En person som innehar skjutvapen avlider den 29 maj. Tidsfristen löper ut den 29 maj följande år och ansökan måste ha inkommit senast detta datum för att inlösen ska undvikas.

Om slutdagen infaller på en lördag, söndag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton eller annan allmän helgdag anses ansökan ha inkommit i rätt tid om den inkommer nästföljande vardag efter slutdatum.¹⁰¹⁰

I förvaltningslagen finns regler om hur ankomstdagen för handlingar som inkommer till en myndighet bestäms.¹⁰¹¹

¹⁰⁰⁸ 7 kap. 2 § första stycket b) vapenlagen.

¹⁰⁰⁹ 7 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

¹⁰¹⁰ 2 § lagen om beräkning av lagstadgad tid.

¹⁰¹¹ 22 § förvaltningslagen.

24.3.3.2 Förlängning av tidsfrist

En ansökan om förlängd tidsfrist ska vara inkommen innan den aktuella tidsfristen har gått ut. En ansökan om förlängning av tidsfrist som inkommer efter att tidsfristen har löpt ut ska avvisas såsom för sent inkommen.¹⁰¹²

En begäran om förlängning av tidsfristen för avveckling av ett dödsbos innehav av skjutvapen bör medges om inte speciella omständigheter talar däremot.¹⁰¹³ Prövningen av den första begäran om förlängning bör således vara generös. Om dödsboet begär ytterligare förlängning av tidsfristen bör prövningen vara mer restriktiv och bör förutsätta att dödsboet kan motivera varför vapeninnehavet inte har kunnat avvecklas inom den redan förlängda tidsfristen.

Vid förlängning av tidsfristen i de övriga situationer¹⁰¹⁴ då inlösen kan aktualiseras finns det anledning att iaktta betydligt större restriktivitet i bedömningen av om ansökan om förlängning ska beviljas eller inte.¹⁰¹⁵

Ett beslut i fråga om förlängning av tidsfristen ska vara skriftligt.

Förlängning får ske med högst sex månader åt gången.¹⁰¹⁶ Det finns inget hinder mot att förlänga tidsfristen flera gånger, men utgångspunkten bör vara att vapeninnehavet ska avvecklas så fort som möjligt.

24.3.4 Processen vid inlösen

24.3.4.1 Beslut om överlämnande

När tidsfristen har löpt ut och skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin ska lösas in ska Polismyndigheten besluta att egendomen ska lämnas över till myndigheten eller den som myndigheten bestämmer. Om det finns ett tillståndsbevis eller någon annan motsvarande handling, ska även den lämnas över till Polismyndigheten.¹⁰¹⁷

Beslutet om överlämnande ska fattas som ett separat beslut där endast överlämnandefrågan berörs. Beslutet ska adresseras till vapeninnehavaren eller, när det gäller dödsbon, den som har hand om boet. Av beslutet ska framgå ett fastställt datum då innehavaren av skjutvapnet senast ska ha överlämnat det till Polismyndigheten.

Av beslutet om överlämnande ska det framgå att det även avser den ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin som hör till skjutvapnet som ska lösas in samt tillståndsbeviset.¹⁰¹⁸

¹⁰¹² Prop. 1973:166 s. 110. Se även Förvaltningsrätten i Karlstads dom den 25 oktober 2019 i mål nr 1748-19.

¹⁰¹³ Prop. 1973:166 s. 146 f.

¹⁰¹⁴ Dvs. enligt 7 kap. 1 § a), c) och d) vapenlagen. Se prop. 1973:166 s. 147.

¹⁰¹⁵ Prop. 1973:166 s. 147.

¹⁰¹⁶ 7 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

¹⁰¹⁷ 7 kap. 3 § vapenlagen.

¹⁰¹⁸ 7 kap. 3 § vapenlagen.

Beslutet om överlämnande ska fattas i direkt anslutning till utgången av den aktuella tidsfristen i det enskilda fallet. Beslutet behöver inte delges eftersom det gäller omedelbart och ska verkställas även om det överklagas.¹⁰¹⁹

När datumet för överlämnande har passerat har rätten att inneha de skjutvapen som ingår i dödsboet upphört och innehavaren kan fällas till ansvar för vapenbrott.¹⁰²⁰ Om något sådant tillstånd eller rätt inte finns bör anmälningsupptagare kontaktas enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.¹⁰²¹ I denna situation avbryts inlösenprocessen i väntan på avgörande kring hur egendomen ska hanteras.

Syftet med överlämnandebeslutet är att de skjutvapen som omfattas av inlösenförfarandet fysiskt ska föras till Polismyndigheten för att möjliggöra nästa steg i processen.

Beslut om överlämnande behöver inte fattas om skjutvapnet redan finns hos Polismyndigheten, t.ex. för att det redan har omhändertagits.

24.3.4.2 Värdering

Värdering görs av en värderingsman som utses av länsstyrelsen. För skjutvapen, ammunition, ljudämpare eller vapenmagasin som löses in av staten ska ersättning som motsvarar egendomens marknadsvärde betalas.¹⁰²²

Med marknadsvärde avses det pris som under normala omständigheter kan förväntas vid försäljning till en vapenhandlare.¹⁰²³

Kostnaden för den värdering som värderingsmannen genomför betalas av allmänna medel och belastar inte ägaren eller dödsboet.¹⁰²⁴ Ägaren eller dödsboet svarar dock själv för ersättning till en värderingsman som anlitas av den enskilde eller dödsboet.

Polismyndigheten bör försöka komma överens med ägaren eller dödsboet i fråga om vilket värde skjutvapen, ammunition, ljudämpare och vapenmagasin ska lösas in till.¹⁰²⁵

Värderingsmannens utlåtande ska kommuniceras med ägaren eller dödsboföreträdaren och denne ska ges möjlighet att inom en bestämd tid yttra sig över inlösenbeloppet.¹⁰²⁶

I samband med kommunikeringen av inlösenbeloppet bör ägaren anmodas att uppge bank- och kontouppgifter för utbetalning av eventuellt inlösenbelopp.

¹⁰¹⁹ 10 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁰²⁰ 8 kap. 1 § b) vapenlagen. Se även "Dödsboets vapen" NJA 2019 s. 1041.

¹⁰²¹ 2 kap. 1 § första stycket a) jämlikt 9 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰²² 7 kap. 4 § vapenlagen.

¹⁰²³ Prop. 1973:166 s. 110.

¹⁰²⁴ 10 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

¹⁰²⁵ 10 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

¹⁰²⁶ 25 § förvaltningslagen.

Uppgifterna bör ha inkommit senast när inlösenbeslutet har vunnit laga kraft, se vidare i avsnitt 24.3.4.4. Detta gäller dock inte dödsbon. Utbetalning av eventuellt inlösenbelopp till ett dödsbo sker alltid genom en utbetalningsavi, se vidare i avsnitt 24.3.4.4.

Om ägaren eller dödsboföreträdaren vill ombesörja en egen värdering innan denne yttrar sig i värderingsfrågan ska Polismyndigheten vidta de åtgärder som behövs, t.ex. genom att tillhandahålla egendomen för besiktning eller fotografera egendomen.

Om ägaren eller dödsboföreträdaren anlitar en egen värderingsman som fysiskt ska besiktiga egendomen, ska detta ske på plats hos Polismyndigheten i närvaro av t.ex. en vapenhandläggare. Det är inte aktuellt att låta ägaren eller dödsboföreträdaren hämta ut egendomen från Polismyndigheten och transportera detta till en värderingsman för värdering. Skälet till detta är att den som har tagit hand om boet inte längre har rätt att inneha egendomen efter det att beslut om överlämning har fattats.¹⁰²⁷

Polismyndigheten är inte bunden av en värderingsmans utlåtande, men det får i regel anses vara en mycket god indikation på marknadsvärdet. En värderingsmans utlåtande kan frångås om ägaren eller dödsboföreträdaren kan presentera tillräckligt gott underlag, t.ex. ett intyg från en annan värderingsman eller bevis om tidigare försäljningspriser för skjutvapen av samma fabrikat, modell och i samma skick.

Ett allmänt och ogrundat påstående om att skjutvapnet har ett högre värde än vad värderingsmannen har angett eller ett intyg från en person som inte kan betraktas som sakkunnig är dock inte tillräckligt för att frångå värderingsmannens utlåtande.

Den värderingsman som anlitas av Polismyndigheten bör, om det finns skäl för det, ges tillfälle att yttra sig över de nya uppgifter som inkommer för att bedöma om dessa påverkar den ursprungliga värderingen.

Det är i de allra flesta fall inte skäligt att Polismyndigheten anlitar ytterligare en värderingsman enbart för att den första värderingen inte accepteras av ägaren eller dödsboföreträdaren. Det finns dock inga hinder mot att genomföra en ny värdering på statens bekostnad om Polismyndigheten anser att det finns skäl för det.

24.3.4.3 Beslut om inlösen till visst belopp

När beslut om inlösen till visst belopp fattas bör hänsyn tas till samtliga omständigheter i ärendet, däribland värderingsmannens utlåtande och partens eventuella yttrande i frågan.

I beslutet om inlösen ska ett exakt inlösenbelopp anges. Beslutet ska adresseras till den före detta ägaren eller till dödsboföreträdaren.

¹⁰²⁷

8 kap. 1 § b) vapenlagen. Se även ”Dödsboets vapen” NJA 2019 s. 1041.

24.3.4.4 Utbetalning av ersättning för inlösta skjutvapen

Inlösenförfarandet innebär, förutsatt att den inlösta egendomen anses ha ett värde, att en skuld uppstår från staten till den före detta ägaren eftersom ersättning ska betalas med ett belopp som motsvarar marknadsvärdet.¹⁰²⁸

Inlösenbelopp utbetalas till den före detta ägaren till det bankkonto som denne har uppgett. Utbetalningen ombesörjs av Polisens administrativa center (PAC).

Om den före detta ägaren inte har lämnat några bank- och kontouppgifter, eller om ärendet gäller inlösen av dödsbovapen, sker utbetalningen av inlösenbeloppet genom att PAC skickar en utbetalningsavi per post som kan lösas in hos flertalet banker och butiksombud.

Som betalningsmottagare på utbetalningsavin ska den före detta ägaren anges. Om det istället är fråga om skjutvapen i dödsbo ska dödsboet anges som betalningsmottagare, inte en enskild dödsbodelägare.

Om utbetalningsavin inte löses in kvarstår Polismyndighetens skuld till den före detta ägaren. Detta ska hanteras genom så kallad nedsättning av pengar.

En nedsättning görs genom en ansökan till berörd länsstyrelse som sedan fattar beslut om att godkänna den. Pengarna överförs då till länsstyrelsens bankkonto där de finns tillgängliga för den före detta ägaren eller dödsboet. I och med nedsättningen anses skulden vara betald.¹⁰²⁹

Observera att nedsättning endast får ske hos länsstyrelserna i Norrbottens, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands eller Skåne län.¹⁰³⁰

Det är viktigt att komma ihåg att Polismyndigheten omedelbart ska underrätta den före detta ägaren eller dödsboet om att nedsättningen har verkställts, om detta kan ske. Det finns inget krav på att denna underrättelse ska delges enligt delgivningslagen.¹⁰³¹

24.3.5 Särskilt om stulna eller förkomna skjutvapen

När en anmälan om stulet eller förkommet skjutvapen upprättas ska vapenstatus ändras till ”Stulet” eller ”Förkommet” i CVR. Anmälans K-nummer och anmälningsdatum ska också anges.

Efter detta ska tillståndet att inneha vapnet återkallas utan dröjsmål eftersom förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.¹⁰³² Detta gäller dock inte om anmälan avser skjutvapen i dödsbo, eftersom tillståndsinnehavaren i dessa fall avlidit har innehavstillståndet förlorat sin rättsverkan varvid återkallelse anses obehövligt. Se avsnitt 22.1.3 för mer information.

¹⁰²⁸ 7 kap. 4 § vapenlagen.

¹⁰²⁹ 1 § lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet.

¹⁰³⁰ 1 § förordningen (1927:485) om nedsättning av pengar hos myndighet.

¹⁰³¹ Se 3 § lagen om nedsättning av pengar hos myndighet.

¹⁰³² 6 kap. 1 § c) vapenlagen.

Tre månader efter att återkallelsebeslutet vunnit laga kraft ska skjutvapnet lösas in.¹⁰³³ I detta fall är skjutvapnet dock inte tillgängligt för värdering och inlösen. Vare sig lagstiftningen eller dess förarbeten ger något klart svar på hur denna situation ska hanteras.

Med lösa in avses att återfå ett bundet värde genom att lämna annat värde i utbyte.¹⁰³⁴ Om vapnen har förkommit eller stulits finns inget att lämna i utbyte och inlösen kan därför inte ske. Av samma skäl blir inlösen inte heller aktuellt när skjutvapen som ingår i dödsbo anmäls som förkommet.

Om skjutvapnet kommer tillrätta inom tidsfristen är det möjligt att antingen ansöka om ett nytt innehavstillstånd, överlåta skjutvapnet till någon annan eller skrota det. Om så sker ska skjutvapnet inte lösas in av staten.

Om skjutvapnet däremot kommer tillrätta först efter att tidsfristen har löpt ut ska skjutvapnet lösas in vid detta tillfälle. I denna situation finns ingen möjlighet att ansöka om ett nytt innehavstillstånd, överlåta skjutvapnet till någon annan eller skrota det.

För mer information om processen vid inlösen, se avsnitt 24.3.4.2 och efterföljande avsnitt.

Eventuell försäkringsersättning som har utbetalats med anledning av att ett skjutvapen har stulits eller förkommit är en civilrättslig fråga som inte har någon påverkan på inlösenprocessen.

24.3.6 Särskilt om illegala skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin

Med illegala skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin avses dels sådan egendom som stulits från den som har tillstånd eller rätt att inneha egendomen eller på annat sätt kommit i besittning av någon som inte har rätt att inneha egendomen i fråga, dels egendom för vilken giltigt tillstånd saknas i de fall då innehavet är tillståndspliktigt.¹⁰³⁵

Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som en avliden haft i sin besittning utan innehavstillstånd när så krävs och skjutvapen för vilka ett tidsbegränsat innehavstillstånd har löpt ut utan att en ny ansökan inkommit i tid bör anses vara illegala skjutvapen.

Om vapenhandläggare får kännedom om ett illegalt skjutvapen ska kontakt tas med anmälningsupptagare enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.¹⁰³⁶ Om egendomen inte tas i beslag eller om beslaget vid en senare tidpunkt hävs gäller följande.

¹⁰³³ 7 kap. 2 § första stycket b) vapenlagen.

¹⁰³⁴ Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien, *lösa in*, www.svenska.se/so/?id=149069, hämtad juni 2026.

¹⁰³⁵ Prop. 1999/2000:27 s. 27.

¹⁰³⁶ 2 kap. 1 § första stycket a) jämlikt 9 kap. 1 § vapenlagen.

Den som har tagit hand om boet har rätt att inneha samtliga skjutvapen, ammunition och ljuddämpare som ingår i ett dödsbo. Även illegala skjutvapen ingår i denna rätt.¹⁰³⁷ Detta innebär att illegala skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin som inte tas i beslag fortsättningsvis kan innehas av dödsboet och att handläggningen sker i enlighet med avsnitt 24.3.

Det saknas lagstöd för att lösa in ett skjutvapen enbart av den anledningen att ett tidsbegränsat innehavstillstånd har löpt ut.¹⁰³⁸ Denna kategori av skjutvapen måste därför överlåtas till någon som har rätt att inneha skjutvapnet innan tillståndet löper ut. Om innehavaren inte har gjort detta ska kontakt tas med anmälningsupptagare enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.¹⁰³⁹

Om ett skjutvapen har omhändertagits och det tidsbegränsade tillståndet löper ut innan tillstånd har återkallats kan skjutvapnet överlåtas eller skrotas. Dessa skjutvapen kan dock inte lösas in av Polismyndigheten eftersom det inte går att återkalla tillståndet. Någon annan inlösengrund är inte heller tillämplig.

Mer information om hanteringen av en ansökan om tillstånd att inneha ett illegalt skjutvapen finns i avsnitt 2.6.6.1.

¹⁰³⁷ 8 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰³⁸ Kammarrätten i Göteborgs dom den 26 september 2024 i mål nr 4776-23.

¹⁰³⁹ 2 kap. 1 § första stycket a) jämlikt 9 kap. 1 § vapenlagen.

25 Dödsbo, konkursbo och utmätning

Observera att detta kapitel inte har uppdaterats utifrån den nya lagstiftningen. Samtliga hänvisningar till vapenlagen och vapenförordningen i detta kapitel avser 1996 års vapenlag och vapenförordning.

25.1 Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i dödsbo

25.1.1 Allmänt om dödsbon

När en person avlider bildas en ny juridisk person som benämns som dödsbo. Den avlidnes tillgångar och skulder övergår per automatik till dödsboet.

Dödsboet förvaltas gemensamt av dödsbodelägarna vilka är den avlidnes arvingar samt eventuella universella testamentstagare.¹⁰⁴⁰

Under handläggningen av ett dödsboärende måste det klarläggas vem som har rätt att företräda dödsboet. Detta görs i första hand genom att kontakta dödsboet för att begära en kopia av behörighetshandlingen. I andra hand kan Skatteverket kontaktas.

Om dödsboet består av en ensam dödsbodelägare har denna person rätt att företräda dödsboet.¹⁰⁴¹ I detta fall är bouppteckningen behörighetshandling.

Om dödsboet däremot består av flera dödsbodelägare ansvarar de gemensamt för dödsboets förvaltning. Som utgångspunkt har alla dödsbodelägare rätt att företräda dödsboet tillsammans.¹⁰⁴² Även i detta fall är bouppteckningen, där samtliga dödsbodelägare framgår, behörighetshandling.

Det är dock möjligt för en dödsbodelägare att ensam företräda dödsboet om denne fått fullmakt från övriga dödsbodelägare. Polismyndigheten bör begära in en kopia av fullmakten i denna situation.

Om dödsboet förvaltas av en boutredningsman behöver Polismyndigheten ta del av en kopia av boutredningsmannens förordnande. Den som har förordnats som boutredningsman har rätt att företräda dödsboet.¹⁰⁴³

Finns det inte några dödsbodelägare som kan ta hand om den avlidnes egendom träder socialnämnden in och fullgör delägarnas ansvar.¹⁰⁴⁴

Den person eller de personer som har rätt att företräda dödsboet kallas i följande avsnitt för dödsboföreträdare.

¹⁰⁴⁰ 18 kap. 1 § ärvdabalken.

¹⁰⁴¹ 18 kap. 1 § ärvdabalken.

¹⁰⁴² 18 kap. 1 § ärvdabalken.

¹⁰⁴³ 19 kap. 12 § ärvdabalken.

¹⁰⁴⁴ 18 kap. 2 § andra stycket ärvdabalken.

25.1.2 Rätten att inneha egendomen

När en person avlider får den som har tagit hand om dödsboet efter den avlidne utan särskilt tillstånd tillfälligt inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i dödsboet.¹⁰⁴⁵

Den som har hand om dödsboet är i regel en av dödsbodelägarna eller någon annan person som av boet har utsetts att förvara skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin för dödsboets räkning.

Rätten för den som har tagit hand om dödsboet att utan särskilt tillstånd inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin gäller inte om egendomen har överlåtits till någon som är berättigad att inneha den, om Polismyndigheten har beslutat att egendomen ska överlämnas för förvaring eller om egendomen ska lösas in och Polismyndigheten beslutat om överlämnande.¹⁰⁴⁶

25.1.3 Dödsboets anmälan till Polismyndigheten

Den som har vård om ett dödsbo är skyldig att göra en skriftlig anmälan till Polismyndigheten om skjutvapen ingår bland tillgångarna i dödsboet. Anmälan måste göras senast tre månader efter dödsfallet.¹⁰⁴⁷ Underlåtenhet att fullgöra anmälningsplikten är straffsanktionerad.¹⁰⁴⁸ Om anmälan inte har inkommit inom tidsfristen ska kontakt tas med anmälningsupptagare enligt lokala rutiner.¹⁰⁴⁹

En anmälan ska innehålla uppgifter om:

- fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer för varje skjutvapen
- art och mängd av tillhörande ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin
- vem som har hand om vapnet för boets räkning och en beskrivning av hur vapnet förvaras.¹⁰⁵⁰

Om ett skjutvapen saknar uppgift om tillverkningsnummer ska anmälan innehålla någon annan uppgift som möjliggör identifiering.¹⁰⁵¹

Anmälningsplikten gäller för alla vapen som innehades av den avlidne och förutsätter således inte att det finns tillstånd för vapnen. Anmälningsplikten gäller däremot inte effektbegränsade vapen.¹⁰⁵²

¹⁰⁴⁵ 8 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰⁴⁶ 8 kap. 1 § a) och b) vapenlagen som hänvisar till 8 kap. 2 § och 7 kap. 3 § samma lag.

¹⁰⁴⁷ 11 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

¹⁰⁴⁸ 14 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

¹⁰⁴⁹ 11 kap. 1 § första stycket jämlikt 14 kap. 1 § andra stycket vapenlagen.

¹⁰⁵⁰ 11 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

¹⁰⁵¹ 11 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

¹⁰⁵² 11 kap. 1 § fjärde stycket vapenförordningen.

25.1.4 Förvaring

Som utgångspunkt gäller att den som har tagit hand om boet också ska förvara skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i dödsboet.¹⁰⁵³ Den som tagit hand om boet kan även utse någon annan, som inte behöver vara dödsbodelägare, att förvara vapen för dödsboets räkning.

Egendomen ska tas om hand och hållas under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt den.¹⁰⁵⁴ När skjutvapen inte används ska de förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme.¹⁰⁵⁵ För effektbegränsade skjutvapen, föremål som jämföras med skjutvapen, ammunition och ljuddämpare gäller dock särskilda regler.¹⁰⁵⁶ Det finns inga regler om hur vapenmagasin ska förvaras.

När det finns särskild anledning till det får dock Polismyndigheten besluta att egendomen tills vidare ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar. Den som har hand om dödsboet är i så fall skyldig att efter Polismyndighetens beslut lämna över egendomen till den som ska förvara egendomen.¹⁰⁵⁷ Enbart den omständigheten att vapnen förvaras i den avlidnes bostad är inte särskild anledning trots att bostaden står tom.

När den som har vård om ett dödsbo har gjort anmälan till Polismyndigheten ska en lämplighetskontroll utföras av den som har hand om vapnet för boets räkning.¹⁰⁵⁸

Om personen som har hand om vapnet för boets räkning bedöms vara lämplig att inneha skjutvapen ska ingen åtgärd vidtas.

Om personen däremot bedöms som olämplig att inneha skjutvapen ska Polismyndigheten fatta ett beslut om egendomen tills vidare ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar.¹⁰⁵⁹

Om Polismyndigheten fattar beslut om att egendomen ska förvaras av myndigheten finns det ingen skyldighet för Polismyndigheten att vidta särskilda åtgärder för skötsel av egendomen.

Polismyndigheten har dock en skyldighet att hålla egendomen tillgänglig för spekulanter och att i övrigt se till att den kan överlåtas till någon som är berättigad att inneha den.¹⁰⁶⁰

¹⁰⁵³ 8 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰⁵⁴ 5 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰⁵⁵ 5 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

¹⁰⁵⁶ 5 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

¹⁰⁵⁷ 8 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁰⁵⁸ Se kapitel 3.

¹⁰⁵⁹ Ett sådant beslut fattas med stöd av 8 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁰⁶⁰ Prop. 1973:166 s. 111.

25.1.5 Tidsfrist för inlösen

Staten ska lösa in skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin om innehavaren har avlidit.¹⁰⁶¹ Inlösen blir dock inte aktuellt om egendomen lämnas för skrotning eller överläts till någon som har rätt att inneha vapnet, förutsatt att det görs inom ett år från det att innehavaren avled. Egendomen ska inte heller lösas in om ansökan om tillstånd att inneha egendomen görs inom samma tid.¹⁰⁶²

Avslås ansökan om innehav ska skjutvapnet, ammunitionen, ljuddämparen eller vapenmagasinet lösas in, om egendomen inte inom tre månader från dagen för beslutet i tillståndsärendet överläts till någon som har rätt att inneha den.¹⁰⁶³

Polismyndigheten får medge förlängning av tidsfristen, varje gång med högst sex månader.¹⁰⁶⁴ I förarbetena framhålls att man i största möjliga utsträckning bör låta ägaren själv sälja eller på annat sätt överlåta sin egendom. Vidare anges att möjligheten till förlängning av tidsfristen är särskilt aktuell när det gäller egendom som tillhör dödsbo. Om inte speciella omständigheter talar emot bör därför en begäran om förlängning medges.¹⁰⁶⁵

För närmare information om inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin, se avsnitt 24.3.

25.1.6 Illegala skjutvapen i dödsbon

Med illegala skjutvapen avses dels vapen som stulits från den legala innehavaren eller på annat sätt kommit i besittning av någon som inte har rätt att inneha vapnet i fråga, dels vapen för vilka tillstånd helt saknas.¹⁰⁶⁶

Det förekommer ibland att ett tillståndspliktigt skjutvapen som ingår i ett dödsbo saknar giltigt tillstånd. Det kan även hända att den avlidne haft ett tidsbegränsat tillstånd för innehav av skjutvapen och att giltighetstiden löpt ut efter dödsfallet. I dessa situationer är skjutvapnet att betrakta som illegalt eftersom giltigt tillstånd saknas.¹⁰⁶⁷

Om vapenhandläggare får kännedom om ett illegalt skjutvapen ska kontakt tas med anmälningsupptagare enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.¹⁰⁶⁸ Detta gäller dock inte skjutvapen för vilka ett tidsbegränsat innehavstillstånd har löpt ut efter det att innehavaren avlidit.

¹⁰⁶¹ 7 kap. 1 § b) vapenlagen.

¹⁰⁶² 7 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁰⁶³ 7 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁰⁶⁴ 7 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

¹⁰⁶⁵ Prop. 1973:166 s. 146 f.

¹⁰⁶⁶ Prop. 1999/2000:27 s. 27.

¹⁰⁶⁷ Prop. 1999/2000:27 s. 27.

¹⁰⁶⁸ 2 kap. 1 § första stycket a) jämlikt 9 kap. 1 § vapenlagen.

Rätten för den som har tagit hand om dödsboet att utan särskilt tillstånd inneha skjutvapen som ingår i dödsboet gäller dock även illegala skjutvapen.¹⁰⁶⁹

Avseende inlösen av illegala skjutvapen, se avsnitt 24.3.6.

Mer information om hanteringen av en ansökan om tillstånd att inneha ett illegalt skjutvapen finns i avsnitt 2.6.6.1.

25.2 Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i konkursbo

25.2.1 Rätten att inneha egendomen

Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i ett konkursbo får utan särskilt tillstånd innehas av den som har tagit hand om boet, dvs. konkursförvaltaren.¹⁰⁷⁰ Denna rätt upphör när egendomen har överlåtit till någon som är berättigad att inneha den, när Polismyndigheten har beslutat att egendomen ska överlämnas för förvaring, eller när konkursen har avslutats.¹⁰⁷¹

25.2.2 Konkursförvaltarens anmälan till Polismyndigheten

En konkursförvaltare är skyldig att så snart som möjligt göra en skriftlig anmälan till Polismyndigheten om skjutvapen ingår bland tillgångarna i ett konkursbo.¹⁰⁷²

En anmälan ska innehålla följande uppgifter:

- fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer för varje skjutvapen
- art och mängd av tillhörande ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin
- vem som har hand om vapnet för boets räkning och en beskrivning av hur vapnet förvaras.¹⁰⁷³

Om ett skjutvapen saknar uppgift om tillverkningsnummer ska anmälan innehålla någon annan uppgift som möjliggör identifiering.¹⁰⁷⁴

Anmälningsplikten gäller inte effektbegränsade vapen.¹⁰⁷⁵

25.2.3 Förvaring

Efter det att ett beslut om konkurs har meddelats, får gäldenären, dvs. den som har försatts i konkurs på grund av sina skulder, inte råda över egendom

¹⁰⁶⁹ ”Dödsboets vapen” NJA 2019 s. 1041.

¹⁰⁷⁰ 8 kap. 1 § vapenlagen och 1 kap. 3 § konkurslagen (1987:672).

¹⁰⁷¹ 8 kap. 1 § a-c) vapenlagen.

¹⁰⁷² 11 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

¹⁰⁷³ 11 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

¹⁰⁷⁴ 11 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

¹⁰⁷⁵ 11 kap. 1 § fjärde stycket vapenförordningen.

som hör till konkursboet.¹⁰⁷⁶ Detta innebär att gäldenären får fortsätta inneha egendomen men inte vidta några rättshandlingar, såsom överlåtelse eller pantsättning, med egendomen.¹⁰⁷⁷

Den som har tagit hand om boet, i regel konkursförvaltaren, får också utan särskilt tillstånd inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i konkursboet.¹⁰⁷⁸ Egendomen ska tas om hand och hållas under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt den.¹⁰⁷⁹ När egendomen inte används ska den förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme.¹⁰⁸⁰ Detta gäller dock inte vapenmagasin.¹⁰⁸¹

När det finns särskild anledning till det får dock Polismyndigheten besluta att egendomen tills vidare ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar. Den som har hand om konkursboet är i så fall skyldig att efter Polismyndighetens beslut lämna över egendomen till den som ska förvara egendomen.¹⁰⁸²

När anmälan om att skjutvapen ingår bland tillgångarna i ett konkursbo har inkommit till Polismyndigheten ska en lämplighetskontroll utföras av den som har hand om vapnet för boets räkning.¹⁰⁸³

Om personen som har hand om vapnet för boets räkning bedöms vara lämplig att inneha skjutvapen ska ingen åtgärd vidtas.

Om personen däremot bedöms som olämplig att inneha skjutvapen ska Polismyndigheten fatta ett beslut om egendomen tills vidare ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar.¹⁰⁸⁴

Om Polismyndigheten fattar beslut om att egendomen ska förvaras av myndigheten finns det ingen skyldighet för Polismyndigheten att vidta särskilda åtgärder för skötsel av egendomen.

Polismyndigheten har dock en skyldighet att hålla egendomen tillgänglig för spekulanter och att i övrigt se till att den kan överlåtas till någon som är berättigad att inneha den.¹⁰⁸⁵

¹⁰⁷⁶ 3 kap. 1 § konkurslagen.

¹⁰⁷⁷ Palmér, Eugène & Savin, Peter, Konkurslagen – en kommentar (14 december 2023, JUNO, version 53), kommentaren till 3 kap. 1 § konkurslagen.

¹⁰⁷⁸ 8 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰⁷⁹ 5 kap. 1 § vapenlagen.

¹⁰⁸⁰ 5 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

¹⁰⁸¹ Förvaringsreglerna i 5 kap. 1–2 §§ vapenlagen nämner inte vapenmagasin. Det finns således inga regler om hur vapenmagasin ska förvaras.

¹⁰⁸² 8 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁰⁸³ Se kapitel 3.

¹⁰⁸⁴ Ett sådant beslut fattas med stöd av 8 kap. 2 § vapenlagen.

¹⁰⁸⁵ Prop. 1973:166 s. 111.

25.2.4 Försäljning

Konkursförvaltaren ska se till att ett konkursbos egendom säljs så snart det lämpligen kan ske. Försäljningen sker oftast på auktion.¹⁰⁸⁶ När egendomen har sålts kan köparen ansöka om tillstånd att inneha eventuella skjutvapen.

Om ingen försäljning sker av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin och ingen borgenär heller vill ha egendomen, ska konkursförvaltaren återställa den till gäldenären, dvs. till tillståndsinnehavaren.¹⁰⁸⁷

25.3 Skjutvapen som blir föremål för utmätning

Om ett skjutvapen har utmätts ska Kronofogdemyndigheten genast underrätta Polismyndigheten om detta.¹⁰⁸⁸ Underrättelseskyldigheten gäller dock inte effektivbegränsade skjutvapen.¹⁰⁸⁹

Kronofogdemyndigheten tar i de flesta fall det utmätta skjutvapnet i förvar.¹⁰⁹⁰

Därefter värderas skjutvapnet och säljs genom Kronofogdemyndighetens försorg.¹⁰⁹¹ När skjutvapnet har sålts kan köparen ansöka om tillstånd att inneha skjutvapnet. Om det utmätta skjutvapnet inte går att sälja upphävs utmätningen och vapnet återlämnas till innehavaren.¹⁰⁹²

¹⁰⁸⁶ 8 kap. 1 och 7 §§ konkurslagen.

¹⁰⁸⁷ 10 kap. 4 § 2 konkurslagen.

¹⁰⁸⁸ 6 kap. 24 § första stycket utsökningsförordningen (1981:981).

¹⁰⁸⁹ 6 kap. 24 § andra stycket utsökningsförordningen.

¹⁰⁹⁰ 6 kap. 4 § utsökningsbalken.

¹⁰⁹¹ 6 kap. 9 § och 8 kap. 1 § utsökningsbalken.

¹⁰⁹² Kronofogdemyndighetens handbok Utmätning, avsnitt 17.2 Annan ändring av beslut eller åtgärd under marginalrubriken Återställande, www.kronofogden.se/om-kronofogden/din-rattigheter-lagar-och-regler/handboker, hämtad juni 2026.